MELANCOLIA

DE ACELAŞI AUTOR

Faruri, vitrine, fotografii, poeme, Cartea Românească, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, 1983; *Totul*, poeme, Cartea Românească, 1983; *Visul* (în ediţiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, 1989, Humanitas, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, 1990, Humanitas, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, 1991, Humanitas, 2011; *Travesti*, roman, Humanitas, 1994 (a devenit roman grafic în limba franceză); *Dragostea*, poeme, Humanitas, 1994; *Orbitor*: *Aripa stânga*, roman, Humanitas, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, 2001; *Orbitor*: *Corpul*, roman, Humanitas, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, 2002; *Pururi tânăr, înfăşurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, 2003; *Parfumul aspru al ficţiunii*, audiobook, Humanitas, 2003; *Plurivers*, vol. I şi II, poeme, Humanitas, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri şi audiobook, Humanitas, 2004; *Baroane*! publicistică, Humanitas, 2005; *Jurnal* II, Humanitas, 2003; *Poeme în garanţie*, audiobook, Casa Radio, 2003; *Orbitor*: *Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, 2007; *Dublu album*, poeme, Humanitas, 2009; O *seară la Operă*, poeme, Ştiinţa, Chişinău, 2009; *Nimic*, poeme, Humanitas, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, 2010; *Zen*: *Jurnal 2004 – 2010*, Humanitas, 2011; *Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică şi proză, Humanitas, 2012; *Fata de la marginea vieţii*, povestiri alese, Humanitas, 2014; *Poezia*, Humanitas, 2013; *Solenoid*, Humanitas, 2016; *Peisaj după isterie*, publicistică, Humanitas, 2017; *Ştiutorii*. *Trei povestiri din Orbitor*, Humanitas, 2017; *Un om care scrie*. *Jurnal 201*1 – 2017, Humanitas, 2018.

Cărţile lui Mircea Cărtărescu au primit cele mai importante premii literare româneşti, ca şi importante premii internaţionale: Premiul literar Giuseppe Acerbi,

Italia (2005); Premiul internaţional pentru literatură de la Vilenica, Slovenia (2011); Premiul internaţional pentru literatură al oraşului Berlin (2012); Premiul internaţional pentru poezie Novi Sad, Serbia (2013); Premiul internaţional Spycher-Leuk, Elveţia (2013); Premiul la tormenta en un vaso, Spania (2014); Premiul Euskadi de Plata, San Sebastián (2014); Premiul oraşului Leipzig pentru înţelegere europeană (2013); Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană (2013); Premiul „Gregor von Rezzori", Florenţa (2016), Premiul Leteo, Spania (2017); Premiul „Thomas Mann" pentru literatură, Lübeck (2018); Premio Formentor de las Letras, Palma de Mallorca (2018).

Mircea Cărtărescu

MELANCOLIA

HUMANITAS

BUCUREŞTI

Redactor: Lidia Bodea Coperta: Angela Rotaru Tehnoredactor: Manuela Măxi Corector: Marieva Ionescu DTP: Florina Vasiliu

Tipărit la Radan Prinţ, prin reprezentantul său exclusiv pentru România, 4 Colours, www.4 colours.ro

© HUMANITAS, 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României Cărtărescu, Mircea

Melancolia / Mircea Cărtărescu.

— Bucureşti: Humanitas, 2019

ISBN 978 – 973 – 50 – 6428-O

821.135.1

EDITURA HUMANITAS

Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro Comenzi prin e-mail: vânzări libhumanitas.ro Comenzi telefonice: 021/311 23 30

PUNŢILE

Mama plecase într-o dimineaţă la cumpărături şi nu se mai întorsese niciodată. Trecuseră de-atunci săptămâni sau luni, sau ani, trecuseră în orice caz multe, multe zile, cu neputinţă de numărat, toate la fel, căci totul, din clipa părăsirii, rămăsese mut şi încremenit, iar copilul pierduse de mult simţul timpului. O vreme, păstrase speranţa că mama va reveni, că va auzi deodată iarăşi cheia în uşă, ca atunci, în vremurile acelea când lăsa totul ca să fugă în hol şi să-ntâmpine femeia foarte înaltă care intra pe uşă încărcată de sacoşe. „Ce mi-ai adus?”, o-ntreba şi, fără să aştepte răspunsul, începea să-i scotocească-n geantă ca să găsească, întotdeauna, bomboane în staniol roşu sau verde, biscuiţi sau câte-o mică ciocolată cu un desen floral pe ambalaj. Când i se părea că aude clinchetul cheii lăsa totul şi fugea în holul de la intrare, îşi lipea urechea de uşa vopsită-n ulei, dar dincolo de ea nu se auzea decât un vuiet stins, curentul negru de aer care trecea prin scara blocului. Se-ntorcea în bucătărie dezamăgit şi se ghemuia pe podea, sub marele radio din colţ, ca să plângă încetişor. Îşi revenea însă repede, căci se obişnuise până la urmă cu noua lui viaţă, care nu era lipsită de un farmec trist şi ciudat.

De un timp nesfârşit trăia singur în apartamentul gol, încremenit în enigma sa, în liniile sale care nu se schimbau decât prin iluzia perspectivelor, când copilul trecea dintr-o cameră într-alta prin uşile mereu larg deschise. Apartamentul era modest, de oameni simpli şi nu prea înstăriţi. Pereţii erau zugrăviţi cu modele naive, repetate la nesfârşit, altfel în fiecare cameră, ca pe spatele jocului cu basme din bucăţele cu care se juca de mai multe ori pe zi, asamblând din piesele de carton peisajele feerice din *Crăiasa zăpezilor* şi din *Povestea socului*. Fiecare mobilă fusese cumpărată cu multe sacrificii şi separat de restul mobilierului, dar, ciudat, după o vreme ele-şi pierdeau orice trufie de obiecte solitare şi se contopeau cu celelalte, mesele şi sofalele şi servantele şi studiourile şi toaleta cu

oglindă şi scaunele, aşezându-se exact acolo unde le era locul şi unde trebuiseră să fie, încremenind acolo o dată pentru totdeauna. De la un moment încolo nu mai apăruse nicio mobilă, totul rămăsese mereu la fel, prins ca într-un cristal de timp, iar băiatul lega uneori dispariţia mamei tocmai de desăvârşirea la care ajunsese casa. Nu mai era nimic de adus înăuntru, nici măcar bomboanele în stanioluri colorate, nici măcar dinţii de metal ai cheii de la intrare.

Casa era completă şi liniştea era totală. Întreaga zi, de când se trezea şi până mergea la culcare, copilul n-avea altceva de făcut decât să treacă dintr-o cameră-ntr-alta, să privească atent fiecare lucruşor, fiecare amănunt pe care altă dată le ignorase cu desăvârşire, dar care acum se revelau a fi miile de feţe ale monotoniei, în bucătărie lipăia cu tălpile goale pe mozaicul de pe jos, în care văzuse mereu chipuri şi construcţii ciudate, privea ţevile chituite roşu de sub chiuvetă, atingea cârligii ce se iveau din chit aspri şi mânjiţi, privea dozele electrice din pereţi peste care trecuse neglijent bidineaua zugravului şi aerisirile îmbâcsite de pânză de păianjen înnegrită. Mai ales bufetul verde, străvechi, cu geamuri ciobite şi câteva vase de porţelan înşirate deasupra, cele la care nu puteai ajunge niciodată, nici dacă puneai scaunul, îl atrăgea cu putere, pentru că nu doar că arăta aşa de bătrân şi de ciudat, dar şi mirosea a vechi, a praf, a otravă de muşte şi-a vopsea, încât te făcea să vrei să tragi sertarele lui înţepenite ca să recuperezi vreun dop de plută cu ceva nedesluşit scris pe el sau o pilă inutilizabilă de atâta jeg depus pe limba sa de rugină, sau o bucată de ebonită spartă: mânerul vreunei şurubelniţe al cărei fier îl găseai în alt sertar… Acolo era şi uşa cu geam care dădea spre balcon, dar în timpul zilei uşa era încuiată. Vedeai prin ea vârfurile plopilor, pline de puf, şi dincolo de ele o uriaşă clădire de cărămidă, cu nenumărate ferestre zăbrelite, fabrica de cauciuc Quadrat.

Pe frontonul său care sfâşia norii se afla o mare fereastră rotundă. Înainte ca mama să dispară, copilul mai

vedea din când în când câte-o siluetă de om profilată pe marele cerc întunecat, abia ajungând pe la jumătatea lui cu capul: un muncitor care ieşise să fumeze la acea incomensurabilă înălţime. Uneori, copilul îi făcea semn cu mâna din balcon, iar muncitorul îi răspundea cu mult mai ample mişcări ale mâinii. Dar apoi nu mai văzuse acolo pe nimeni. Bucătăria era luminoasă, aproape transparentă dimineaţa, devenea fără viaţă, ca desenată, spre prânz, iar serile lumina din ea se făcea sângerie şi-ntunecată, vopsind în dungi late de ambră pereţii. Uneori copilul stătea ore-n şir ca să vadă influenta acestor schimbări de

lumină asupra desenului muşamalei de pe masă: scatii, canari, păsări albastre fără nume cunoscut alternând cu omizi şi rădaşte. Ajunsese să prindă clipa exactă când desenul căpăta trei dimensiuni şi se ridica atât de frumos deasupra mesei încât ţi se părea că insectele şi păsările sunt vii. Seara târziu, când soarele cobora dincolo de fabrică, din muşama nu mai rămâneau decât luciul stins în penumbra odăii şi mirosul chimic deodată înflorit ca o magnolie în toată bucătăria.

Holul de la intrare era mizer, lung şi întunecat. Pe perete se afla un tablou cu ceva indistinct dincolo de sticla pătată de muşte. Mai erau fire înnegrite prinse din loc în loc cu un fel de pioneze, de fapt cuie cu o coroniţă de carton, şi un tablou de siguranţe la care copilul nu trebuia să umble niciodată, dar acum umbla totuşi, pentru că nu mai era nimeni care să-l certe. Acum îşi ocupa timpul în unele zile deşurubând marile buşoane de porţelan din locaşurile lor ghintuite, privindu-le suprafeţele aspre şi pe cele emailate, plăcuţele şi firele de aramă ce le uneau polii îndepărtaţi. Ce huruit ciudat producea deşurubarea lor din tablou! Le aşeza pe jos şi le ciocnea unele de altele, bucurându-se de zgomotul de bile de marmură pe care-l produceau. Pe hol era şi debaraua, plină de saci şi de haine vechi, în care copilul stătea adeseori în beznă absolută. Căci dacă-nchideai cele două uşi înguste, vopsite-n acelaşi

ulei alb, rămâneai fără nici cea mai mică rază de lumină. Acolo puteai sta, în miros de plăpumi vechi şi de ghete scâlciate, până ţi se făcea frică, sau şi mai bine puteai lua două pietre rotunde ca să le izbeşti şi să te bucuri de flacăra palidă ce ieşea din ele şi-n care se vedeau o clipă pereţii brobonaţi ai debaralei. Dar cea mai mare parte din zi copilul o petrecea în sufragerie.

Era cea mai mare cameră din apartament. Era mereu la fel, mereu la fel. Şi dacă băiatul făcea dezordine, îşi lăsa jocul din bucăţele pe masă sau deranja covoarele, a doua zi era totul ca înainte. De-a lungul pereţilor sufrageriei erau mobile, pe picioare subţiri, mobile ieftine, lăcuite de mântuială: dulapuri, o servantă pe care stătea marele radio, o sofa acoperită cu o cuvertură cu ciucuri, o bibliotecă în care se aflau câteva cărţi şi mai multe bibelouri urâte, dar care copilului îi plăceau. Erau goale în interior, dacă le ridicai, vedeai gaura de sub ele, în care puteai băga degetul. Le puteai pipăi pe dinăuntru, până unde ajungeai: erau la fel ca pe dinafară, doar că invers. Iar interiorul lor era mai aspru, fără glanţul de deasupra. Băiatul citise şi din cărţi, dar erau cărţi care nu-l interesau şi, cele mai multe, nici nu se puteau citi: erau pline de scheme, tabele de cifre, nu erau poveşti sau cărţi de aventuri. Erau cărţi pentru oameni mari. De-acum avea la dispoziţie eternitatea, dar orice-ar fi-nsemnat asta, ştia că niciodată n-ar fi citit cele mai multe dintre cărţile din bibliotecă. Una avea la mijloc un mănunchi de foi groase şi lucioase cu poze. Erau oameni făcând lucruri nedesluşite. Alta avea coperta neagră şi scria pe ea cu verde *Nebunul din Brent*. O a treia nu avea poze, ci doar desene cu tuş negru. Se numea *Seri albastre*. Cea mai groasă purta titlul, scris orizontal pe cotor, *Impudica moarte*. Niciodată conţinutul lor nu se schimba. Puteai deschide o carte de o sută de ori la prima pagină: cuvintele erau aceleaşi, mereu aceleaşi, mereu aceleaşi cuvinte. Şi asta se-ntâmpla la fiecare pagină. Cărţile se aflau în spatele unor geamuri care glisau. În faţa geamurilor era un prag ridicat la

jumătate de metru de parchet pe care băiatul se urca şi stătea ore-n şir, căci biblioteca nu era pentru el atât un loc cu bibelouri şi cărţi, cât o mobilă pe care te puteai căţăra. Stătea după-amieze-ntregi pe bibliotecă, întors cu faţa spre sufragerie şi ţinându-şi braţele orizontal pe marginea de sus a mobilei. Avea astfel în faţă fereastra ce dădea tot spre fabrica de cauciuc, dar prin care se vedea vag din cauza perdelei prăfuite, aproape-nnegrite, ce cobora din galeria de lemn gălbui. De sus, de pe pragul bibliotecii, copilul avea priveliştea întregii sufragerii cufundate-n încremenire. Fiecare formă era tăioasă şi perfectă, fiecare colţ de mobilă sticlea-n singurătate fără de margini. Aerul era rece şi tăcut. Lumina se veştejea imperceptibil către seară.

Când afară se lăsa amurgul, în sufragerie aerul se făcea cafeniu, delicat, iar tăcerea îl apăsa pe copil din toate puterile ei. Sătul să contemple marele macrameu de sub sticla de deasupra mesei din mijloc, înconjurată de scaunele ei, se ducea-n colţ şi dădea drumul la radio. Asculta până se-nnopta melodii vechi şi nostalgice, cântate de orchestre mari de jazz, de voci visătoare de femei, melodii care dădeau una-ntr-alta, fără întrerupere, şi pe care ajunsese să le ştie pe de rost, căci erau mereu aceleaşi, cincisprezece sau douăzeci de melodii repetate-n aceeaşi ordine. Cuvintele nu se puteau înţelege, erau într-o limbă străină, dar copilul oricum le ştia, cuvânt cu cuvânt: „hari nabil at roe vazalaa, nabil roe azul…” sau „govagna mag, zu de ne maghi…” Acolo stătea, cu orele, ghemuit pe podea şi ascultând, şi murmurând odată cu vocea din radio, până când se lăsa noaptea şi din ochiul magic al radioului, şi din becul invizibil care lumina scala cu lungimi de undă şi nume de oraşe necunoscute se revărsa peste buclele copilului, peste feţişoara sa cu buzele murmurând, o lumină parcă din altă lume. Acea lumină era, pentru el, de nedespărţit de muzică, iar radioul vechi, foarte voluminos, cu clape de fildeş şi ochi magic verde intens era cu atât mai preţios cu cât producea singura

perturbare în apartamentul ermetic şi vid în care trebuia să trăiască băiatul. Ghemuit în faţa lui, pe podea, răsfrânt în lemnul lăcuit al uşilor de la servantă, băiatul părea căscnchină unui idol, hipnotic şi crud, al melancoliei.

Ieşeau primele stele când se ducea la culcare. Nu mai folosea, ca altă dată, patul din camera lui ce dădea spre stradă. De când mama nu se mai întorsese, dormea în patul ei, în camera mică dinspre spatele blocului. Îi plăceau mai mult perna ei foarte mare, brodată, ca şi plapuma de satin galben în cearşaf apretat care lăsa să se vadă un romb mare din sclipirea minunată a satinului. Acolo, cu plapuma trasă peste cap, se legăna o vreme, simţindu-şi corpul vibrând de oboseală. Înainte de-a aţipi simţea mereu tot apartamentul legănându-se încetişor, ca o navă pe o mare previzibilă şi calmă.

Dimineţile, soarele orbitor intra în toate camerele prin ferestrele largi, făcând să scânteieze fiecare suprafaţă, să se vadă firele de praf, fiecare-n parte, de pe măsuţe şi noptiere, să danseze praful şi-n aer, în mişcarea lui spiralată ca a fumului de ţigară. Aerul trecea atunci fără rest în strălucire matinală. Era atâta lumină, încât copilul, după ce deschidea ochii, încă întins în pat, era silit să-i strângă la loc şi se scula aşa, cu ochii mijiţi, umblând năuc, în pijama, prin odăile în flăcări. Abia după ce mergea la baie şi se spăla pe faţă cu apă-ngheţată se dezmeticea, şi mintea, deodată, i se umplea şi ea de acea lumină fragedă şi rece. Privea în jur, pipăia cu degetele dulceaţa de porţelan a căzii de care nu mai avea nevoie, asprimea prosoapelor din care fiecare firişor era tare şi uscat, îşi oprea privirile, mirat, pe bolul scaunului de toaletă, prins de podea cu mari şuruburi metalice: la ce putea oare folosi acel obiect de neînţeles? îşi aducea vag aminte de vremurile când se aşeza pe colacul moale şi-apoi… Urma ceva de care trupul său nu mai avea nevoie şi pe care mintea sa îl uitase. Un ochi de apă uşor tremurătoare se afla pe fundul obiectului alb, cu capacul bleu ridicat.

Copilul zăbovea mult în baie, în fiecare dimineaţă,

pentru că acolo putea să se uite-n oglindă. Se vedea doar până la clavicule, în partea de jos a marii oglinzi de deasupra chiuvetei. Îşi privea atent faţa subţire, fără nimic care să-i fi putut place, ochii-ntunecaţi, nasul drept, buzele puţin prea pline pentru un băiat. Îşi privea gâtul fragil, sub pielea căruia se conturau muşchii ce întorceau capul într-o parte şi-n alta. Se privea-n ochi încercând să-şi amintească măcar câteva lucruri din viaţa lui de dinainte, măcar cum îl chema şi câţi ani avea. Însă amintirile care-i fulgerau prin minte, umplându-l brusc, din când în când, cu flacăra intensă şi intens dureroasă a nostalgiei, se risipeau înainte să le fi putut reţine, de parcă băiatul ar fi avut în mâini nişte fructe coapte care dispăreau înainte să le ducă la gură şi să le fi putut simţi gustul. Părul negru, ondulat, îi crescuse o vreme şi-apoi rămăsese mereu acelaşi, încadrându-i feţişoara mută şi gravă. Sub ochi avea cearcăne viorii, delicat conturate. Irişii-i erau alunii şi limpezi. Cine era? Amintirile lui imediat dizolvate, de parc-ar fi ajuns la el din altă viaţă, păreau tot nişte bucăţele de carton din cele cu care se juca la nesfârşit, alcătuind, pe masa din sufragerie, tablouri cu prinţi, castele şi fete în racle de sticlă. Propriul său chip în oglindă nu-i spunea destul, deşi parcă-i spunea mai mult în fiecare zi, de parcă în fiecare zi ar fi mers într-un muzeu imens şi gol, care-ar fi adăpostit doar un singur portret, la care ajungeai după ce treceai prin camere şi pe culoare nesfârşite, dar tot drumul ăsta ţi-era răsplătit de subtilitatea, fantasticul şi enigma acelei singure picturi pe care nu te mai săturai s-o priveşti. Se desprindea greu din ţintuirea propriilor ochi, şi doar ca să alerge, în ritualul său cotidian, către camera dinspre stradă, fosta lui cameră, cea în care se petrecuseră, îşi amintea ca prin vis, fapte pe care prefera să lenăbuşe-n sine, aşa cum te aperi cu mâinile-ntinse-nainte de vreun gând obsedant şi insuportabil. Ar fi dat orice să recupereze cât mai mult din fosta lui viaţă, dar nu asta, nu ce trăise în camera din faţă, şi care acum i se arăta din când în când într-un fel de răbufniri de emoţie

fără fapte şi chipuri.

Era, dimineţile, camera cea mai luminoasă. De fapt, nu era de niciun folos să o numeşti aşa: tot apartamentpl era luminos. În camera din faţă lumina era însă ca un gaz incandescent care mânca până la os mobilele şi pereţii şi pervazurile şi marile suprafeţe de geam. Cuvântul „lumină" părea întunecat şi posomorât faţă de haloul ireal, de razele orbitoare, de slava în care se-mbrăcau muchiile lucrurilor, singurele rămăşiţe ale lor. Străluceau până la dizolvare-n lumină şifonierul galben, masa galbenă, studioul galben, lada galbenă de la studio. Ardea modestul covor persan, „mecanic", cum îi spunea cândva mama ca să-l deosebească de cele nobile, făcute de mână. Ardea modelul repetitiv de pe pereţi: bucheţele de flori. Ardea mai ales, bineînţeles, marea oglindă a toaletei galbene, în faţa căreia copilul mergea dimineţile ca să se vadă în întregime. Îşi scotea bluza de pijama şi-i dădea drumul să cadă pe podea. Bluza subţire ca hârtia şi la fel de străvezie cădea un timp nesfârşit, şi nici nu mai ajungea pe covor, pentru că lua foc şi se risipea în lumina odăii, lăsând în urmă o dâră palidă de fum. Îşi scotea şi pantalonii şi rămânea, mic şi gol, cu capul uşor prea mare pentru un corpuşor atât de fragil, de parc-ar fi fost de fapt mult mai mic de vârstă decât era. Era greu să se vadă pe sine, scăldat şi topit în dreptunghiul de flacără al oglinzii, cu care la-nceput se confunda cu desăvârşire. Abia cu începutul umbre mai portocalii se desprindeau din aurul unanim şi-n cele din urmă umerii, braţele, coastele, burta, şoldurile, picioarele căpătau contur, fără să capete vreodată şi realitate. După ce privea la nesfârşit acest geamăn de aur, după ce atingea cu degetele vârful degetelor lui, după ce-şi lipea, deodată copleşit de tristeţe, obrazul de obrazul lui, copilul se smulgea fascinaţiei şi se-ndrepta spre locuri mai umbrite, dar păstra pe retine, încă multă vreme, o pată verde, fluorescentă, cu contur de trup de copil. Parcă l-ar fi purtat cu el prin apartament pe acest copil străin, arătându-i camerele una după alta, ca unui prieten din

vremurile îndepărtate.

Lumina dimineţilor se stingea către prânz, când camerele îşi pierdeau viaţa şi păreau pictate. Copilul se simţea atunci ciudat, de parc-ar fi trăit într-o ilustrată. Liniştea era totală şi nicio mişcare nu anima casa. Fiecare obiect îşi ocupa locul în tăcere, de parc-ar fi respectat o lege inflexibilă, de la-nceputurile lumii, care-i cerea să fie cum este şi cum a fost mereu, fără schimbare, fără ciobire a muchiilor şi colţurilor, fără alterare în culoarea suprafeţelor. Sufrageria era acum platâ, vopsită în cafeniu şi oliv, şi aşa avea să rămână până seara.

Acum se juca. Avea un căluţ alb, de pânză umplută cu ceva noduros, cu coamă de aţă cafenie şi şa de lac roşu. Mai avea un clovn numit Hubert. Hubert avea ochi stelaţi şi gură cu buze rujate, foarte groase. Şi mai avea o pisică din lemn vopsit albastru, cu faţa de om. O vreme inventa poveşti cu cele trei jucării, dar oricât de felurite ar fi fost poveştile astea, fiecare jucărie îşi păstra firea ei de la început: căluţul era întotdeauna bun, Hubert era ¿au, iar pisica venea în ajutorul căluţului, eliberându-l din închisoarea în care-l arunca măscăriciul, dezlegându-i lanţurile în care-l lega, punându-i înapoi ochii pe care Hubert i-i scotea cu mare cruzime. Când se juca, băiatul uita de sine. Era, pe rând, căluţul, Hubert şi pisica. Sau, mai bine zis, era scena lor, teatrul lor în care se petrecea mereu aceeaşi poveste: căluţul era chinuit mereu şi mereu, în fel şi chip, de clovn, aşa, fără nicio explicaţie, fără vreun motiv, doar pentru că Hubert era rău, iar pisica albastră, cu faţa de om, se lupta cu el, îl alunga şi elibera căluţul. Clovnul însă revenea, nu era chip să scapi de el. Smalţul de pe botul pisicii se dusese, pentru că, atunci când se luptau, faţa clovnului îl izbea din toate puterile şi, acolo unde cândva fuseseră desenate cu tuş strălucitor mustăţile şi limbuta trandafirie, acum nu se mai vedea decât lemnul.

În timp ce se juca, băiatul vorbea continuu, imitând glasul micuţ şi plângăreţ al căluţului, cel răstit al lui Hubert, cel rugător al pisicii albastre. Era singura dată din

zi când vorbea. Casa răsuna de cuvintele lui, pentru că altfel era atâta tăcere. Într-o după-amiază cu cer plumburiu, pe când copilul vorbea pe cele trei voci, începuse să ningă, iar fulgii furioşi foşneau atât de puternic frecând geamurile largi, încât se întrerupsese şi ascultase zgomotul alb al zăpezii, care făcea şi aerul din cameră alb şi-ngheţat. Închisese ochii ca să asculte mai bine fâşâitul acela unanim, venit din toate părţile deodată, de parcă odaia ar fi fost un iglu în centrul Antarcticii, rezistând sticlos sub zăpezile veşnice. A doua zi, când se trezise dimineaţa, nu-i venise să creadă: pe toate geamurile erau flori de gheaţă, ridicate până sus, cu tulpini groase de brumă şi frunze străvezii, perfect conturate, din care dădeau alte tulpini şi alte frunze, într-o împletire ce se topea în brâul de gheaţă din partea de sus a ferestrelor, singurul cu totul transparent, dar vălurit şi el, de parcă realitatea de dincolo s-ar fi vrut strâmbă şi înşelătoare. Era iarnă, iarnă adâncă şi grea, lumina devenise de-un albastru palid, iar băiatul vedea mirat cât de mult se schimbă lucrurile pe când se perindă peste ele anotimpurile: cărţile de joc nu mai erau aceleaşi în acea lumină rece ca apa de la gheaţă, bucăţelele din care se alcătuia rochia prinţesei sau conacul din poiană păreau nişte peşti într-un acvariu, iar Hubert, căluţul şi pisica sorbeau cu disperare culorile ce păreau să fi dispărut din orice alt obiect. Când începeau să cadă zăpezile peste oraş, copilului îi plăcea să se ducă în camera din faţă, să sufle-n stratul de brumă-nflorită de pe uriaşul geam până ce un rotocol de limpezime se făcea-ntre palmele lui, şi să privească, ore-ntregi, oraşul întins până la marginea cerurilor, acoperit de zăpadă.

De când plecase mama la cumpărături se perindaseră de multe ori toate anotimpurile. Momentele zilei şi momentele anului, ca nişte roţi dinţate mărunte sau uriaşe, dar îmbinate toate în acelaşi mecanism de culori şi umbre, de claritate şi tulbureală, rostogoleau în privirile copilului cele mai fantastice combinaţii ale luminii. Părul băiatului,

obrajii şi gâtul său, bluzele şi pantalonii pe care le purta erau diferite în dimineţile de toamnă, în amiaza aurie a primăverii, în amurgurile de iarnă, când se întuneca încă de la patru după-amiaza, şi-n incerta oră a crepusculului galben al toamnelor adânci, când radioul cânta încetişor şi băiatul se gândea la tunelul zilelor şi nopţilor prin care trecea de-atâta vreme fără să ştie către ce se îndreaptă.

Era lumea lui, viaţa lui, singurătatea lui ce-avea să dureze la nesfârşit, mereu la fel, mereu altfel. De multe ori stătea lungit în pat, fără să vrea să facă nimic, simţind numai silă pentru jucăriile şi cărţile şi mobilele şi pereţii cu modele demodate, şi geamurile dincolo de care nu mai voia să privească. Mereu la fel, mereu altfel, îşi întorcea spătişorul îngust, cu nodurile vertebrelor vizibile la ceafă, către odaie şi se adâncea în contemplarea modelelor din tapiţeria spătarului de la studio, frunze împletite şi flori prăfoase, ciudat de asemănătoare celor de pe geamurile înzăpezite, dar ţesute din fire de aţă colorată, în degradeuri palide, răsucite din fibre şi mai subţiri, la rândul lor răsucite din fibre mai subţiri şi tot aşa la nesfârşit, căci fiecare firişor, oricât de fin ar fi fost, mai fin decât firul de păr şi decât funigeii, era la rândul lui răsucit din fire încă şi mai fine, până la limita vederii şi dincolo de ea. În modelele de pe spătarul studioului băiatul vedea tot ce voia să vadă: bătălii, oraşe inventate, copii jucându-se în spatele unui bloc galben, în amurg, cu o clipă înainte ca vocile părinţilor să-i cheme acasă.

Astfel se rotea mecanismul strălucitor al zilelor şi anotimpurilor, având în miezul lui apartamentul de bloc în care se afla un copil prizonier, astfel treceau, pe rând, dimineţile, după-amiezile şi serile de primăvară, dimineţile, după-amiezile şi serile de vară, dimineţile, după-amiezile şi serile de toamnă, dimineţile, după-amiezile şi serile de iarnă, şi iarăşi cele de primăvară, şi totul ar fi fost de o insuportabilă, strivitoare monotonie dacă nopţile nu s-ar fi deschis deodată, aşa cum îşi desfac petalele florile nocturne, toate uşile şi toate ferestrele casei. Căci, după ce

aţipea în patul mamei din camera mică, legănat de voluptatea cearşafurilor mereu proaspete, ca nişte diafane pânze de corabie, de moliciunea pernei brodate şi de greutatea caldă a plăpumii de satin, după ce cobora lin cele patru trepte ale somnului, lungindu-se pe ultima, cea mai afundă dintre ele, şi adormind acolo ca o pisică ghemuită în propria ei moliciune, copilul deschidea deodată ochii, în miez de noapte, complet treaz, şi-şi aducea aminte, cu plăcerea cu care s-ar fi gândit că-l aşteaptă un bol cu căpşune pe masa din sufragerie, că acum putea ieşi în balcon, şi că putea deschide larg geamul din camera din faţă ca să intre aerul îmbătător al nopţii.

— Ştia asta chiar din prima noapte, pierdută în negura timpului, după ce mama plecase la cumpărături, uitând apoi să se mai întoarcă. Atunci se deşteptase brusc, poate la nicio oră după ce adormise, ridicase capul de pe pernă şi privise speriat în jur. Camera era scăldată-n lumină de lună. Luna chiar se vedea prin fereastră, perfect rotundă, deasupra fabricii de cauciuc Quadrat. Geamul îi împrăştia lumina, o făcea să strălucească încă şi mai tare peste lucrurile din odaie, peste pat, peste faţa copilului. Se ridicase din pat şi simţise chiar din primul moment curentul de aer. Să se fi-ntors mama? O transpiraţie îngheţată îl năpădise la acest gând, şi băiatul se ridică repede din pat, sărind în picioare. Merse-n bucătărie, abia şovăind pe drum în lumina melancolică şi albastră, şi acolo găsi uşa de la balcon, prin geamul căreia se vedea şi aici fabrica, deschisă larg, după ce toată ziua fusese încuiată. Fireşte, mama nu era nici acolo, nici altundeva în apartamentul în acelaşi timp luminos şi-ntunecat, dar poate că era la uşa de la intrare, poate clinchetul cheii în broască îl trezise pe copil.

În hol era o tăcere mată, de dinainte de ivirea urechilor pe lume. Dar uşa nu mai era încuiată: copilul o deschise cu uşurinţă, apăsând pe clanţa de alamă, subţiată de atâtea mâini care-o folosiseră de-a lungul vremii. Numai

că dincolo de ea era pământ, umed, plin de rădăciniţe, în tot cadrul uşii, ca şi când un val de pământ ar fi umplut toată scara blocului. Lutul era tare şi mirosea puternic, ca o groapă săpată de curând. îl atinse cu degetele şi se convinse că pe-acolo nimeni nu putea ieşi sau intra. Pământul părea foarte gros, poate de o grosime fără sfârşit. Închise din nou uşa albă, încă şi mai albă acum, peste pământul din cadrul ei, şi se întoarse-n bucătărie. Ieşi în balcon şi mireasma de regina-nopţii îl copleşi imediat. Mama avea întotdeauna, verile, regina-nopţii în lădiţele de pe balcon. Noaptea, florile ei, deşi atât de banale, ca nişte steluţe de hârtie, miroseau mai puternic decât orice altă floare, miros amar şi dulce şi trist ca melodiile, mereu aceleaşi, de la vechiul radio, sau ca atunci când copilul se privea în oglindă. Când aerul era umed şi stătea să plouă, mireasma asta înflorea şi mai tare. Atunci mama îşi lua scaunul din bucătărie şi se aşeza acolo, pe balcon, o oră sau două, iar când se-ntorcea în casă părul ei buclat părea alcătuit în întregime din mireasmă de regina-nopţii.

În acea primă noapte, copilul stătuse şi el pe balcon, doar în pijama, sprijinit pe balustrada care-i venea până aproape de umeri, simţind pe faţă curentul nopţii. Nu se miră că, alături de luna plină, erau pe cer mult mai multe stele decât văzuse el înainte, de fapt milioane şi milioane de stele. Numai fabrica de cauciuc era un fel de movilă uriaşă, neagră ca smoala, pe cerul altfel încărcat de lumină. Reintră în apartament şi, fără să aprindă vreo lumină, deschise, pe rând, toate ferestrele din toate camerele. Acum, prin casă trecea noaptea, vântul ei negru şi înstelat. Nu mai era nicio deosebire între afară şi înăuntru. Noaptea, cu luna şi stelele ei, cu parfumul ei rece şi cald în acelaşi timp, cald cu şuviţe de răcoare, umplea fiecare cameră, făcea vârtejuri pretutindeni, se lipea de oglindă şi de mobilele lucioase, curgea în chiuvete şi în bolul closetului, se strecura în cele două găuri ale prizelor, intra prin capacul de placaj perforat din spatele

radioului. Noaptea pătrundea şi-n trupul copilului, prin nări şi prin pupile, îl umplea pe dinăuntru aşa cum ceva dulce şi fluid umple crusta sticloasă a pralinelor. În camera din faţă, prin ferestrele ei uriaşe, deschise acum larg, pătrundeau luminile întregului oraş. Panorama oraşului nocturn, amestec de case şi arbori căţărate unele peste altele, sub cerurile vuind de stele, până la marginea privirii, îl uimea întotdeauna. De câte ori nu stătuse aşa, cu coatele sprijinite pe pervaz, cu căpşorul abia înălţat deasupra lui, privind oraşul, dimineţile şi seara, dar mai ales când se lăsa noaptea şi reclamele de neon se aprindeau şi se stingeau, şi ferestrele caselor se luminau brusc, ca să se stingă după câteva minute, şi vârfurile arborilor măturau stelele pe bolta arcuită, şi câte un avion, foarte sus, clipea din două luminiţe roşii, înaintând ca melcul în tăcerea desăvârşită!

Copilul cunoştea fiecare clădire, de la vilişoarele roz şi vernil din primele rânduri de străzi, înălţate unele peste altele de parcă ar fi concurat cu disperare pentru gura de cer de deasupra, până la magazinele, muzeele şi statuile din depărtare, tot mai înghesuite, mai mărunte, mai pline de ziduri oarbe şi cupole şi acoperişuri în zigzag către linia orizontului.

Dar numai acum, după multe săptămâni, luni, ani poate, apăruseră punţile. Ele nu se iveau decât noaptea, când toate uşile şi ferestrele erau larg deschise, când, iernile, ningea în odăi, depunându-se prin colţuri valuri de zăpadă afânată, în care sclipea vizibil fiecare fulg hexagonal, când răpăiturile de ploaie de pe capacul radioului străvechi şi de pe luciul servantei îl trezeau pe copil toamnele, când mireasma ameţitoare de regina-nopţii impregna macrameurile vara şi când, primăverile, insecte verzi, cu aripi transparente, se plimbau pe faţa băiatului, încurcându-se în genele lui până când îl deşteptau. Prima dată când văzu o punte, nu mai lată de câteva degete, arcuită deasupra curţii din spate a blocului, de la balconul lui până la marea fereastră rotundă a fabricii de cauciuc

Quadrat, deasupra căreia plutea etern luna, copilului i-a fost teamă să păşească pe ea. Căci era imaterială ca un curcubeu. Părea alcătuită, de fapt, din lumină densă, palaurie. O atinsese mai întâi cu degetele, şi o găsise elastică asemenea pântecului unei şopârle, dar puternică, în stare să-i suporte greutatea.

Trebuiseră să treacă, oricum, multe nopţi până când, pe

O lună clară de octombrie şi prin aerul foarte pur după ploaie, să îndrăznească să facă primii paşi. Nici atunci n-ar fi avut curajul să plece în aventură dacă nu l-ar fi-nsoţit Hubert, pe care l-a ţinut atârnat de mâna stângă în primul lui drum peste punte. Trecând atunci prin sufragerie, îl văzuse pe masă, scufundat în umbră, dar cu ochii stelaţi strălucitori, şi se gândise că i-ar fi de folos în acea primă călătorie.

Urcase încetişor pe arcul străveziu şi înaintase de-a lungul lui, mititel deasupra curţii adânci, uriaşe, a blocului. Nu era nicio lumină aprinsă, toţi dormeau. Doar foarte departe, în curtea fabricii de cauciuc, dincolo de gardul de beton, lumina un bec chior atârnat de un stâlp de lemn dat cu gudron. În lumina lui galben-murdară toate lucrurile din preajmă făceau umbre lungi şi ascuţite. Cu clovnul în braţe, băiatul păşea cu tălpile goale şi doar în pijama pe arcul imaterial, urcând tot mai mult şi privind mirat împrejur. Nu-i era frig, deşi vântul rece îi răvăşea părul şi-i flutura pijamaua, sau îi era, dar nu-i păsa prea mult. Când se uita direct în jos

I se strângea un pic inima, dar nu prea tare. Căci n-avea timp să-i fie frică: totul era uimitor. Stătuse o veşnicie în casă, iar acum ieşea la larg, la foarte larg, la urieşenia cerului înstelat. Se apropia încet de acoperişul sloiului de smoală al fabricii. Când a fost în vârful arcului de cerc, era deja deasupra terasei blocului şi-a cornişelor fabricii, le privea de sus pe amândouă şi, pentru prima dată, putea vedea de jur-împrejur oraşul vast, licărind din reclamele colorate de pe vârful celor mai înalte clădiri. Trupul său

micuţ era acum faţă-n faţă cu luna. Rămase câteva minute acolo, privind în toate direcţiile, arătându-i şi clovnului totul, ca să-şi aducă şi el aminte, după care păşi mai departe pe drumul îngust care, acum, o lua la vale.

Coborârea era mult mai scurtă, curcubeul de-o singură culoare se arcuia din nou, rapid, spre pământ şi ajungea după câteva zeci de paşi pe buza ferestrei rotunde de pe frontonul fabricii de cauciuc. Cum puse piciorul pe molozul de pe jos, copilul se opri de parc-ar fi dat de un zid invizibil: era mireasma dulceagă de cauciuc, pe care-o ştia atât de bine. În viaţa lui de dinainte, pe când se juca în curtea blocului, îl chema câteodată la gard câte-un muncitor nebărbierit ca să-i dea un ghem de cauciuc cenuşiu pe care apoi, toată ziua, îl frământa ca pe o plastilină mai densă, trăgea din el fire, îl lăţea şi-l aduna din nou ghem sau făcea bile aproape perfecte frecându-l cu mişcări rotunde pe asfalt. Acum, tot spaţiul nemăsurat din spatele ferestrei rotunde, fără geam, mirosea la fel, dar mai adânc, de parcă întreaga clădire ar fi fost un depozit de cauciuc proaspăt, fraged şi aburind. Copilul rămase câteva clipe pe prag, încadrat de roata ferestrei, de patru ori mai înaltă ca el, apoi înaintă, cu tălpile goale, în adâncul nedesluşit al clădirii.

Etajul cel mai de sus al enormei fabrici era o singură hală plină de agregate necunoscute. Fiecare dintre ele, ieşind discret din penumbră mai cu seamă datorită lucirii pistoanelor de alamă, al semilunii albe-a câte-unul ţ-dran şi-a câte-unul profil de mare roată dinţată, era un monstru melancolic ce-abia aştepta să se facă ziuă şi să-şi reia mecanica, sinistra, neînţeleasa lui frământare. Erau douăzeci şi patru, şi niciunul nu semăna cu celălalt. Cabluri izolate în plastic de diferite culori, acum ofilite de semiumbră, ale căror graţioase curbe atârnau spre pământ, trase de propria lor greutate, treceau de la unele la altele, se-mpleteau unele cu altele şi-n cele din urmă, schimbate-ntr-un şarpe pestriţ alcătuit din sute de fire, dispăreau undeva sub podea. Copilul se plimbă multă

vreme printre elefanţii mecanici într-o tăcere atât de desăvârşită, încât se auzeau limpede zgomotele de dezlipire înceată, la fiecare pas, a tălpilor lui de podeaua halei. În cele din urmă găsi, în colţul cel mai îndepărtat al marii încăperi, o scăriţă de metal ce dădea spre nivelul de mai jos.

Aici, în lumina cernită ce venea de pe ferestrele acoperite cu plasă metalică, se vedeau, în locul agregatelor de deasupra, douăzeci şi patru de rezervoare pline cu cauciuc proaspăt, ce avea o pieliţă zbârcită deasupra, asemenea budincii pe care câteodată i-o făcea mama din prafuri cumpărate de la magazin. Şi aceste vase largi de mulţi metri aveau câte-un manometru ataşat, un ceas, cum credea copilul, mirându-se de ce era nevoie de atâtea deşteptătoare. Cauciucul era, în fiecare cisternă, de altă culoare, căci mănunchiul de tuburi multicolore, coborând din tavan, se desfăcea la loc în firele componente şi fiecare dintre ele pătrundea printr-un tub gofrat în câte-un rezervor. Iar rezervoarele aveau, la rândul lor, tuburi de alamă ce coborau şi ele în podeaua curată, de mozaic. În capătul cel mai îndepărtat al sălii, băiatul zări altă scară de metal, coborând drept de-a lungul zidului, şi se grăbi să ajungă şi mai adânc în pântecul fabricii.

Din capătul de sus al scării ruginite, o privelişte uimitoare i se desfăcu băiatului, care-ncremeni cu clovnul strâns la piept: căci restul clădirii, până jos de tot, pe faţa pământului, nu mai era despărţită în etaje, ci era un singur spaţiu, o hală atât de adâncă, atât de scufundată-n tenebre, atât de colosală-n nemărginirea ei, că băiatul nu mai putu face, multă vreme, niciun pas pe scara ce cobora până jos de-a lungul peretelui zugrăvit grosolan, cu broboane umede de tencuială. Încetul cu încetul, însă, ochii i se obişnuiră cu întunericul şi inima, cu gigantescul fantasticei cripte.

Fiindcă era o criptă ocupată în întregime de un cadavru de dimensiuni pe măsura monumentalei încăperi, pe care-o umplea cu totul. Zăcea pe spate, gol şi alcătuit în

întregime din cauciuc cenuşiu. La început, copilul înfiorat desluşi numai forma lui omenească, dar, pe măsură ce cobora, detalii tot mai fine, linia coastelor, sfârcurile pieptului, adâncitura buricului, sexul care i se păru uriaş faţă de micul lui apendice dintre picioare, linia dură şi lucioasă a tibiilor şi mai ales trăsăturile feţei se iveau um s-ar înălţa încet nişte insule din cauciucul moale, echivoc, unanim. Pe cele cinci rânduri de ferestre ale halei pătrundea lumina albăstruie a nopţii. Luna-şi mutase locul de pe boltă şi se zărea, deplin rotundă, într-una dintre cele mai de sus ferestre. „Taţi”, şopti copilul aflat acum doar la câţiva metri deasupra capului uriaş, sculptural al bărbatului cu părul dat pe spate, cu ochi goi că ai statuilor, cu obrajii neraşi care cândva, în viaţa lui de dinaintea celei de-acum, îl înţepau atât de tare când tatăl lui se prăvălea pe pat peste el într-o încleştare pe care copilul n-o înţelegea şi de care-i era frică. În lumina puternică a camerei din faţă, cu perdeaua ridicată, tata se bărbierea într-o oglindă veche, cu stratul de argint plin de pete, proptită pe pervaz. Oglinda lăsa pe tavan o baltă tremurătoare de lumină. Gura tatălui se vedea atunci ca o rană roşie, subţire, în clăbucul gros care-i acoperea faţa până aproape de ochi. Nu doar peste el se prăvălea tata în patul răvăşit, nu doar pe el îl zgâria cu barba de trei sau patru zile, neagră de părea albastră. Copilul auzea din când în când nişte ţipete ascuţite ca de pasăre din camera de alături. Dădea fuga şi-l găsea pe tata aruncat peste mama, luptându-se cu ea, transpirat şi cu şuviţe de păr căzându-i în ochi, pe când mama striga şi se zbătea şi hohotea, de râs sau de plâns, era cu neputinţă să-ţi dai seama. Sărea şi el în pat, peste ei, încercând disperat s-o salveze, şi de vreo două ori fusese îmbrâncit cât colo şi auzise vorbe violente, ieşite parcă sub mare presiune din gura tatălui său.

Toate astea îi veneau în minte acum pentru prima oară, de obicei nici nu-şi amintea, nici măcar pe-atunci, că are un tată, iar de când mama plecase pentru totdeauna

tatăl dispăruse şi el de parcă nici n-ar fi fost. Dar fusese, venea serile acasă din locul misterios unde întârzia toată ziua, şi atunci stătea ca un idol ţeapăn la masă cu ei şi părul negru-oglindă lăsa câte-o şuviţă să se desprindă şi să se-ntingă-n ciorba din care sorbea. Mama vorbea tot timpul, tatăl nu vorbea niciodată. Apoi se ducea şi citea ziarul, apoi mama şi tata mergeau la culcare. Dormeau în acelaşi pat, în aceeaşi cameră. Dimineaţa patul lor mirosea a transpiraţie.

Copilul coborî pe podea şi parcurse, trecând pe lângă uriaşa statuie de cauciuc, mozaicul dulce, lucios ca oglinda, până în celălalt capăt al sălii. Se-ntoarse doar o dată, după ce depăşise cadavrul cenuşiu, ca să contemple tălpile lui de patru ori mai înalte decât el. Acolo, sprijinit de călcâiul cornos, pe care fiecare rid era sculptat fin în cauciuc, ca pielea încreţită a elefantului, îl lăsă pe Hubert, ca o urmă a trecerii lui prin acele locuri, ca o semnătură secretă. De la-nceput ştiuse că avea să scape în acea noapte de clovnul pus numai pe fapte rele. Ieşi pe o uşă de metal grosolan, nituit, în curtea edificiului şi îşi revăzu blocul, ca un zid lung de beton plin de balcoane şi ferestre. Luna era acum deasupra lui şi se pregătea să coboare în regatul de dincolo. *r* Sări gardul de beton armat al fabricii de cauciuc, străbătu zona pustie, de asfalt, din spatele blocului, unde cândva se jucase cu copiii, bând din ţeava pistolului cu apă, de plastic verde, şi suindu-se pe bătătorul de covoare, şi intră în gangul dincolo de care, în partea cealaltă a blocului, se-ntindeau strada şi apoi oraşul fără de margini. Încercă să intre în scara blocului, dar ea era plină, cum ar fi trebuit să ştie, de pământ reavăn, plin de rădăciniţe, melci şi râme umede. Nu putea să urce pe scări sau să ia liftul, cum o făcuse altă dată, de-atâtea ori, cu femeia de două ori cât el care era mama lui. Tot liftul se umplea pe atunci doar de fusta mamei, în culori stinse şi cu bobul ţesăturii mare, pe când copilul se pierdea în labirintul cutelor ei care-l protejau şi-l hrăneau. Acum drumul ascendent spre apartamentul lor era blocat, scara

era plină de pământ şi el rămăsese afară. Prima dată când se văzuse astfel, pierdut şi abandonat, în curtea blocului crezuse că n-avea să se-ntoarcă niciodată în patul mamei, unde dormise noapte de noapte. Rămăsese acolo, lângă gardul de beton, privind în sus către balconul lor de la etajul cinci, unde altă dată îi vedea, după-amiezile, pe părinţii săi ce se uitau de-acolo cum se joacă jos, pe asfalt: el în maiou tetra şi cu şuviţe de păr albastru de negru dându-i în ochi, ea în capot înflorat, având în jurul feţei bucle făcute cu drotul. Părinţi ca ei erau pe-atunci în mai toate balcoanele, toţi la fel, toţi uitându-se la copiii lor de foarte sus, de unle-i vedeau ca pe nişte animale minuscule şi gracile, sărind capra, jucând şotronul sau alergându-se prin curte. Acum era însă adânc în noapte şi nu era nimeni la niciun balcon, la nicio fereastră. Şi chiar din acea primă noapte, într-o singură clipă, ca şi când i-ar fi şoptit cineva la ureche, băiatul ştiuse cum să se întoarcă. Sări în sus din toate puterile sale. Când atinse iarăşi pământul cu tălpile, sări şi mai sus. Bolţile se făceau mai înalte la fiecare salt, şi copilul simţea o tot mai exaltată bucurie umplându-l ca o şampanie sfârâitoare. Sărea acum până la etajul unu, apoi la etajul doi, apoi depăşi în salt etajul doi şi putu vedea în balcon, pe o poliţă, jucăria Janei, fetiţa care locuia acolo: o mamă mecanică de tablă vopsită care-mpingea un landou mecanic. La al zecelea salt se-nălţă până la etajul patru, cuprins de o bucurie orbitoare, care aproape că-i spărgea pielea, iar la al doisprezecelea se prinse cu mâinile de balustrada balconului lor, pe care-o escaladă trecându-şi picioarele dincolo şi aşezându-se, fericit şi epuizat, pe scaunul din balcon, în mireasma ameţitoare de regina-nopţii.

În zilele, lunile sau anii următori băiatul se simţise mai apăsat ca niciodată de povara grea a singurătăţii. Renunţase să mai asculte cântecele marelui radio cu clape de fildeş, pentru că de la o vreme îi sfâşiau inima. Renunţase să se mai privească-n oglindă şi să mai numere anotimpurile care treceau colorate ca aripile unei sfârleze

uriaşe. Băiatul murea de singurătate. Căpătase cum obiceiul să zacă pe jos, lungit pe parchetul uneia dintre camere şi chiar pe gresia lucioasă, albăstruie, din baie, nemişcat şi cu ochii deschişi. Nu mai ştia să plângă, aşa cum morţii nu plâng, ci sunt plânşi, dar pe copil nu mai avea nici cine să-l plângă, pentru că nu mai era, în întreaga lume largă, niciun suflet de om. Cu greu se ridica din când în când ca să se mai joace, după-amiezile, pe masa din sufragerie, cu jocurile sale din bucăţele sau cu cele două jucării care-i rămăseseră. Fără Hubert, pisica şi căluţul nu prea-şi mai aveau nici ele rostul. Ar fi trebuit să se simtă libere şi fericite acum, că dispăruse răul dintre ele, dar nu erau. Copilul le sprijinea una de alta pe luciul mesei, sub sticla căreia macrameul desena flori veştede de aţă crem, peste care se suprapuneau reflecţiile celor două jucării: o mică baltă albastră, o mică baltă albă cu dâre roşii, fără substanţă şi fără timp, licărind acolo, cum şi noi licărim aici, fără timp şi fără substanţă. Botul pisicii se sprijinea de coama căluţului, iar vocile lor se-mpleteau ca două fire de sârmă ca să se despartă apoi în ceva răguşit şi fără rost. Nimeni nu-l mai chinuia pe căluţ, şi pisica albastră nu mai avea pe cine să salveze. Băiatul îşi apleca deasupra lor capul ca un zeu neputincios, ca un păpuşar cu aţele rupte. „Faceţi ceva, faceţi ceva”, le şoptea el, dar cele două marionete nu se mişcau, rămâneau sprijinite una de alta până cădea amurgul şi culorile le părăseau încetişor. Abia atunci se hotărau să facă ceva, să dea poveştii plinătate şi putere, îşi împleteau umbrele lungi, de ambră, pe masa lucioasă, şi umbrele lor se strângeau în braţe cu patimă şi disperare, şi exasperare, cum n-o puteau face trupurile lor de lemn, pânză şi paie. Deodată ceva se răsucea în desen, şi umbrele deveneau adevăratele obiecte, pe când pisica şi căluţul îşi pierdeau importanţa, dizolvate în aerul purpuriu. Şi deodată umbrele începeau să vorbească, mai mult, să cânte, cu voce înaltă şi triumfătoare, de harpsicord, pentru că băiatul, aplecat deasupra lor, cu părul clătinându-i-se şi sticlind, vorbea

acum, cânta acum cu două voci deodată, de parcă-n micul său laringe roz coardele vocale s-ar fi despărţit şi ar fi căpătat partituri diferite: cele din stânga ar fi preluat glasul suav şi blând al căluţului, iar cele din dreapta lamentaţia înaltă, eternă, neconsolată a pisicii albastre, iar cele două glasuri ale celor două umbre ar fi ţesut în virtual şi nenăscut o altă lume, a dragostei disperate şi neîmplinite dintre cei doi, deasupra cărora un al treilea, mut de tristeţe şi singurătate, îşi apleca ore-n şir căpşorul. Curând, lumina amurgului se-ntuneca până la culoarea vişinei putrede, apoi a sângelui închegat, a păcurii şi-n cele din urmă a beznei ce le-nghite pe toate. Bâjbâind prin noaptea fără margini, copilul nimerea din nou în patul mamei sale, unde, la fel ca ea altă dată, se-nfăşura-n cearşafuri şi adormea, coborând iarăşi, lin, cele patru trepte ale somnului până ce ajungea iarăşi pe lespedea de sidef, cea mai afundă, unde se putea în fine lungi şi visa.

Atunci se deschideau iarăşi toate ferestrele deodată, de parcă apartamentul s-ar fi deschis el însuşi ca o floare de noapte, şi curenţii reci îl deşteptau şi-l înviorau pe băiat, încât se ridica din pat într-o clipă. Acum era iarnă şi ningea în toată casa ca-ntr-un glob de sticlă. Zăpada intra oblic prin ferestre şi se depunea pe mobile şi pe podea, iar când te uitai afară vedeai întregul oraş, cu mii de ferestre aprinse, cu zeci de reclame de neon multicolor, până-n zare şi până dincolo de ea, acoperindu-se-ncet de zăpada care cădea liniştit, nici prea repede, nici prea încet, dar atât de des şi de constant, că foarte curând totul devenise alb, ceţos şi atât de proaspăt mirositor, încât ai fi mâncat pumnul de zăpadă afânată, zdrobind fiecare steluţă de cerul gurii. Merse-n camera lui şi se aplecă mult peste marea fereastră, ca să vadă cum tramvaiele-nzăpezite se retrăgeau la depou.

Atunci văzu şi puntea, fără să se mire prea mult, fiindcă o mai văzuse şi-n alte nopţi. La fel de pâlpâitoare, de imaterială ca şi cea care uneori se-ntindea noaptea în spatele blocului către fabrica de cauciuc, dar de data asta

vătuită de fulgii care cădeau necontenit, acumulându-se pe gingaşa curbă. Curcubeul de zăpadă făcea un arc uriaş peste întreg oraşul, peste vilele şi căsuţele îngrămădite unele peste altele şi peste copacii desfrunziţi, cu fiecare ramură zugrăvită cu alb pe una dintre părţi şi rămânând neagră ca smoala pe cealaltă. De zeci de ori se temuse să urmeze calea aceea cerească, pentru că de la fereastră nu i se zărea capătul, doar vedeai cum se-ngusta către orizont până ce ramura coborâtoare, de grosimea firului de păianjen, cobora peste clădirile care zigzagau orizontul. În acea noapte însă i se păru că orice era mai bine decât să scoată la-ntâmplare din bibliotecă o carte cu exact aceleaşi cuvinte ca şi toate celelalte, să asculte aceleaşi melodii la radio şi să zacă pe podea zdrobit de singurătate. Merse-n sufragerie şi-nşfăcă pisica albastră cu faţă de om, atât de hotărât, încât căluţul, rămas fără sprijin, se prăbuşi pe sticla îngheţată a mesei, în pijama şi cu pisica de lemn în braţe, încălecă pervazul, sprijinindu-se pe calorifer, şi puse piciorul stâng pe punte. O simţi elastică, dar puternică sub talpă, de parcă ar fi călcat pe spinarea unui păstrăv abia pescuit.

Nu era nicio adiere de vânt. Noaptea era înaltă, cu cerul roz întunecat din care cădea mărunt zăpada. Puntea nu aluneca, iar adâncul de sub ea nu-l speria pe copil. Drumul peste oraş era lung şi suia mereu, cvartalele de case de dedesubt deveneau tot mai mărunte, foarte rarele maşini măturau cu farurile întunericul peste care ningea şi ningea şi ningea în frigul proaspăt al nopţii. Încă mai existau oameni, îşi spuse băiatul, căci nu doar că maşinile şi tramvaiele mai străbăteau labirintul străzilor, dar la ferestrele luminate puteai desluşi oameni mari şi copii care se mişcau lent în odăile lor ca-n nişte acvarii obliterate de ninsoarea oblică, în multe case radiau de pe geamuri sclipiri multicolore, poate că era Crăciunul şi în camere pâlpâiau brazi încărcaţi cu globuri, ornamente şi beculeţe.

Ca şi-n spatele blocului, dar de douăzeci de ori mai întins, arcul urca lent, atingea un apogeu dincolo de

centrul oraşului, cu pieţele şi statuile sale singuratice, şi cobora apoi deodată. Copilul era încă destul de departe şi mult mai sus decât orice clădire a oraşului când văzu în fine unde urma să ajungă. Braţul coborâtor se oprea pe una dintre multele ferestre ale celui mai mare magazin din oraş, magazinul Concordia. Băiatul păstra amintirea vie a celor câteva drumuri pe care le făcuse cândva în oraş, între mama şi tata, ridicând mânuţele foarte sus ca să-i poată ţine de mână, iar unul dintre ele fusese la acest magazin cu etaje interioare largi, încărcate de rochii şi costume, de pantofi şi de jucării, şi cu lifturi de cristal care te ridicau foarte lin, foarte încet, încât treceai prin dreptul fiecărui etaj ca şi când tu ai fi stat pe loc şi etajele ar fi coborât înspre tine, cu minunile lor colorate şi obositoare. Primul etaj era pentru bărbaţi, al doilea pentru femei, ultimul pentru copii. Sus de tot era doar mobilă. Îşi amintea manechinele ţepene, ce păreau mereu cuprinse de panică, la fel ca un om foarte bolnav care nu se mai poate mişca. Unele n-aveau capete deloc, altele aveau nasul ciobit sau câte o mână lipsă, îşi amintea cum se pierdea printre standurile cu fuste, ascunzându-şi faţa în imprimeurile lor, intrând între ele până ce nu se mai vedea. Respira acolo mirosul de pânzeturi până când mama-l dibuia şi-l trăgea afară. Îşi mai amintea scări care urcau şi coborau, marmura lor lucioasă, lespezile ciobite de pe trepte. În magazinul Concordia era mereu plin de oameni, mai mulţi decât crezuse copilul că există pe lume. Se pierduse acolo o dată şi ţipase minute-n şir între feţele acelea de monştri şi de ştime, între limbile, ochii holbaţi, măselele scrâşnitoare, mâinile cu gheare şi cleşti ce-l apucaseră şi-l ţineau. Era în cuibul păianjenului, în grota stafiilor, aerul era plin de buze rujate şi feţe cu găuri în loc de priviri. Mama-l smulsese deodată de-acolo, leoarcă de sudoare, şi doar în braţele ei se potolise. Dormise apoi până acasă, ţinând-o strâns de gât, legănaţi de tramvaiul cu bănci de lemn, într-o altă iarnă, când mama încă nu plecase pe drumul fără întoarcere.

Acum toate vitrinele magazinului Concordia erau aprinse şi-şi aruncau culorile pe zăpada din faţa lor: violet, verde deschis, oranj… Dar băiatul coborî la ultimul etaj, foarte sus deasupra lor, chiar sub frontonul pe care litera C era luminată de un reflector cu lumină liliachie. Intră prin fereastra deschisă şi coborî printre mobilele tăcute, cu apele lor în nuanţa nucului, stejarului sau mesteacănului lucind sub becurile puternice din tavan. Întregul etaj era pustiu, ca întregul magazin de fapt, cum avea să se convingă, curând, copilul. Dar era cel puţin bine încălzit, ca şi când l-ar fi aşteptat şi-ar fi ştiut că părul şi cutele pijamalei îi erau pline de zăpadă, şi că-i fusese frig pe imensul arc de cerc ce se-ntindea deasupra oraşului. Trecu printre şifoniere cu oglindă şi dulapuri cu geamuri glisante de sticlă, şi etajere goale, printre fotolii şi scaune pe care încă nu stătuse nimeni, printre biblioteci sculptate fără nicio carte pe greoaiele lor rafturi. Liniştea era desăvârşită şi lumina atât de puternică şi uniformă, că niciun obiect, nici trupul lui măcar, nu făcea umbră. Aici erau doar lucruri în sine, sculptate în vid, aşa cum erau ele când nu le vedea nimeni.

Se apropie de balustrada de marmură. De ce erau magazinele atât de somptuoase, ca palatele din cărţile pe care i le citea mama? La ce foloseau spaţiile acelea goale, la fel de mari ca şi cerul, plafonul acela pictat cu scene pe care copilul nu le-nţelegea, scările monumentale pe care se cobora de la un etaj la altul? Capul copilului abia dacă se ridica puţin deasupra balustradei sculptate cu frunze şi flori străvezii, ca-n sare, aşa că nu putea zări din imensul gol central al magazinului decât marginea cealaltă a ultimelor două etaje. Trecu pe lângă casa liftului masiv, de cristal, şi liftul era acolo, cu interiorul lui de pluş roşu, cu cele două banchete de perniţe moi şi butoanele lui din panoul de alamă. Deschise cu un singur degeţel uşa glisantă şi aruncă o privire spre golul central, înconjurat de cele patru brâuri de marmură ale etajelor. Jos, în adânc, acoperind tot parterul, sclipea un fel de mare imensă,

colorată, arzătoare, din care copilul nu putea desluşi deocamdată nimic.

Se aşează pe banchetă şi apăsă pe butonul de ebonită cu marginea roasă ca un crater de pe lună. Liftul îşi începu glisarea extrem de lentă, unsă, coborând constant şi lăsând să se vadă, în partea cealaltă, la enormă distanţă, etajul cu jucării şi hăinuţe pentru copii, apoi etajul cu poşete şi pantofi cu toc, cu fuste şi rochii şi balonzaide… Pretutindeni manechinele cu cap de ghips şi părul pictat cafeniu sau blond se aplecau periculos peste balustradă, cu mâinile de ghips întinse în gol ca şi când ar fi văzut un sinucigaş prăbuşindu-se pe mozaicul de la parter şi-ar fi zărit acum pata de sânge lăţindu-se sub corpul lui zdrobit şi răşchirat acolo. Copilul se ridică în picioare, cu pisica de lemn în mâna stângă, şi le urmări privirile. Prin cristalul prismatic al ferestrelor liftului văzu ce n-ar fi vrut să vadă niciodată. Priveliştea era mai mult decât bieţii lui ochi, de mult încercănaţi de tristeţe, puteau să îndure.

Era mama, întinsă în racla uriaşului magazin, ocupând tot parterul cu silueta ei uriaşă, culcată, înfăşurată în staniol colorat ca Moş-Crăciunii de sezon sau ca iepuraşii de Paşti, mama cu braţele strânse pe lângă corp ca o mumie sclipitoare, cu faţa pictată pe staniol, atât de uşor de recunoscut, atât de gingaşă şi cu un zâmbet atât de fermecător, încât copilul îşi simţi inima zvâcnind ca în seara nesfârşită în care-şi aşteptase mama să vină, şi căzuse noaptea, şi ea nu se mai întorsese. Ochii mamei

erau deschişi, căprui transparenţi, ca şi ochii lui, iar feudele ei castanii făceau viţe şi cârlionţi, încadrându-i obrajii desăvârşit desenaţi. Erau pictate pe staniolul lucios şi încreţit pe alocuri puloverul verde pe care-l purtase atunci, în ultima zi, cu nasturii lui mari de cazeină, bombat uşor de sânii căşti, fusta plisată cu model de flori de cireş şi, sub genunchii candizi, aproape de adolescentă, şosetele cenuşii cu model împletit. Erau pictaţi şi pantofii modeşti, cafenii, cu talpa lor grosolană, era pictată direct pe şold geanta mamei, cu zăvorul ei auriu, pe care copilul îl

desfăcea dintr-odată când mama apărea încărcată de plase şi sacoşe, ca să găsească acolo câte-o napolitană în hârtie roz sau o cutie de menţine.

Niciodată floarea de la soldul mamei nu se dovedise

*

fără rod.

Păşind cu tălpile goale pe mozaicul dulce de la parter, de-a lungul împletirii de oglindiri şi foc multicolor al trupului uriaş, ca de-a lungul unui colosal gândac cu elitre metalice, verzi sau albastre, dintre cei pe care-i văzuse cândva pe câte-o margaretă şi-i luase-n pumn ca să le vadă apele şi să le simtă greutatea, băiatul nu-şi mai stăpâni plânsul. Plânse până nu mai avu lacrimi, ocolind mereu şi mereu trupul atât de iubit care, văzuse de la-nceput, era aşezat într-o adâncitură de forma sa, săpată în podeaua lucitoare şi acoperită cu valuri de satin. Marile foi de staniol care o-nfăşurau pe mama se răsfrângeau puţin din loc în loc, lăsând să se vadă faţa interioară, metalul argintiu ştanţat cu un model de flori de crin. Din abia vizibilele crăpături, acolo unde se suprapuneau două foi de poleială, înflorea o mireasmă de cacao şi vanilie. Copilul apucă-ntr-un târziu, cu amândouă mâinile, metalul încreţit şi-l ridică, pe şoldul mamei, în partea în care nu era pictată poşeta, până ce, cu liniile foilor de staniol încă imprimate în suprafaţa ei cafenie, ciocolata îşi ivi în plină lumină suprafaţa curbă, tare şi lucioasă. Nu mai mâncase nimic de luni sau de ani de zile, dar acum îi venea să-şi înfigă dinţii în coaja de ciocolată, cum altă dată rodea urechile iepurilor de Paşti sau capul lui Moş Crăciun, după ce-i despuia pe jumătate de poleială. Îşi aşeză palmele, cu degetele desfăcute, pe şoldul acela de negresă şi-l atinse apoi cu buzele. Era dulce şi foarte amar, şi buzele lui lăsară urme în ciocolată ca o întipărire de fier înroşit.

Stătuse în burta mamei multă vreme, aşa îi povestise ea, atârnat de o crenguţă interioară, ca şi când copacii şi-ar face fructele în propriile lor scorburi. Fusese mic cât o boabă de mazăre, apoi crescuse, elastic şi compact, până

ce umpluse sticla moale, fumurie a burţii, prin care văzuse perindarea continuă a soarelui şi a lunii. Văzuse apoi, eclipsându-le, umbra degetelor mamei când îşi pipăia pântecul şi auzise, încă din acea vreme, cântecele marelui radio cu clape de fildeş, acele „hari nabil at roe vazalaa, nabil roe azul…” sau „govagna mag, zu de ne maghi…”, sau „floona siripi floona ke makkha” nostalgice, înfundate pe-atunci ca şi când le-ai asculta în cadă, «cu capul sub apa albastră. Apoi, într-o zi, închizându-se-n dormitor ca să n-o vadă nimeni, mama îşi scosese toate hainele de pe ea şi rămăsese goală, cu burta mare, în faţa oglinzii toaletei galbene, în focul blând al începutului de vară. Sânii-i erau laţi şi vârstaţi de vinişoare albastre, pântecul avea buricul scos în afară ca un buton de carne împletită. Îşi apucase pântecul, de-o parte şi de alta a buricului, trăsese de el în lături şi-l deschisese ca pe două obloane, şi-n scoica de nacru se văzu deodată copilul trandafiriu, ghemuit acolo, cu căpşor şi coloană vertebrală, cu inima vădită prin hialinul cărnii străvezii, şi tot un băieţel ghemuit se vedea şi-n pântecul femeii din oglindă, între cele două aripi ale pântecului desfăcut. Şi cei doi copii îşi părăsiseră, plutind foarte încet în aerul plin de raze al odăii, locaşurile lor scobite, acoperite de pieliţă sidefie şi, ca doi astronauţi în spaţiul înstelat, se-ndreptaseră unul către celălalt, încă legaţi de trupurile mamelor cu cordoane subţiri şi flexibile. Întinseseră braţele unul spre celălalt şi o clipă a lipsit să nu se-mbrăţişeze, anihilând bariera oglinzii, dar mamele îi opriseră, privindu-se cu ură şi gelozie. Fiecare şi-l trăsese pe-al ei înapoi, în braţe, şi, cu pântecul încă deschis, şi-l pusese la sân, unde copiii, sorbind lacom apele Lethei, uitaseră unul de celălalt.

Iar acum, spărgând cu coada şi labele ţepene ale pisicii albastre şoldul stâng al mumiei de staniol, băiatul îşi săpă drum prin crusta de ciocolată groasă de-o palmă şi, prin spărtură, pătrunse-n adâncurile mamei sale enigmatice şi depresive ca o zeiţă a singurătăţii. Odinioară dreaptă şi-naltă până la tavan, umplând holul de la intrare

cu mireasma de aer proaspăt şi de colţ de pâine a siluetei ei, iar acum culcată, ca o balenă eşuată pe ţărm, pe podeaua de mozaic a magazinului Concordia. Cât de adâncă şi cât de întunecată era peştera cafenie! Ce miros înnebunitor de cacao răspândeau pereţii ei netezi şi tari! Cât de vaste erau bolţile pântecului şi-ale celor doi sâni ce păreau cupolele unui lăcaş sfânt! Copilul păşea de-a lungul şirei spinării a cărei fiecare vertebră era modelată din ciocolată, strecurându-se printre rinichii de ciocolată şi pancreasul şi intestinele săpate ca-ntr-un bloc de ciocolată ale giganticei fiinţe, atingând din loc în loc suprafeţe netede şi suprafeţe-ncreţite. Urcase-n toracele mamei, unde, ca două mâini gingaşe, plămânii înălţau spre bolta coastelor inima, singura vie şi mobilă, singura care zvâcnea neliniştită. Inima mamei semăna cu inimioarele de pasăre pe care i le pusese uneori înainte, într-un bol, ca pe nişte căpşune de came. Se întinse cât putu ca să poată atinge vârful inimii mamei, şi când reuşi, închise ochii şi-şi puse o dorinţă.

Prin arterele mari ale gâtului pătrunse în ţeasta mamei şi, fără să mai aştepte, se ghemui acolo, în lumina difuză, chihlimbarie, ce pătrundea prin pupilele ei, trecând cu putere prin staniolul pe care îi erau desenaţi ochii căprui şi prin ciocolata şi mai căpruie. Privind în sus, îi vedea bolta craniană şi faţa atât de fin dăltuită în ciocolată cum niciodată o statuie n-ar fi putut fi în cea mai străvezie dintre marmuri. Obrazul ei slab, buzele ei, nasul drept, moştenit şi de el, chiar şi micul neg de lângă nara dreaptă. Era mama în negativ, matriţa mamei, folosită poate cândva la fabricarea ei doar într-un singur exemplar. Stătu enorm de mult în trupul de ciocolată al mamei, explorându-l în lung şi-n lat, pătrunzând prin falnicele tunele ale mâinilor şi picioarelor ei goale pe dinăuntru, minunându-se de glandele ei de zahăr candel, de dinţii ei adevăraţi, de cele patru sute de perle aşezate-n ciorchini în ovarele ei de ciocolată. Când în cele din urmă ieşi, fiindcă explorase deja, pe dinăuntru, până şi fiecare deget al mamei, n-ar fi

putut spune dacă magazinul puternic luminat strălucea-n aceeaşi noapte sau după sute şi mii de nopţi ce trecuseră pe nesimţite. Chiar sub inima ce bătea ca un clopot lăsase pisicuţa albastră cu faţă de om, iar acum îi simţea deja lipsa.

Ieşi pe uşa rulantă de la parter în feeria oraşului înzăpezit. Merse multă vreme până acasă, trecând prin pieţe cu statui de neînţeles şi pe lângă palate cu ferestrele aprinse. Toate clădirile erau necunoscute sub cerul roz, posomorât, din care cădea zăpada. Totul era vechi, străvechi, de parcă copilul ar fi trăit înainte şi alte vieţi, a căror amintire ar fi urcat cumva până la el. Un tramvai cu un singur far venea clătinându-se din adâncul înceţoşat al străzii. Opri lângă el, şi clapa scării coborî, aşa că băiatul sui în vagonul îngheţat, complet gol, şi se aşează cuminte pe o banchetă. Ca în acele seri îndepărtate când moţăia în vreun tramvai în braţele mamei, adormi cu capul sprijinit de geam şi se trezi într-o altă parte, la fel de stranie, a oraşului. Coborî în prima staţie şi merse mult de-a lungul gardului de fier forjat al unui parc. Casele aveau aici ornamente înspăimântătoare de stuc. Luă alt tramvai, apoi un troleibuz, toate goale, puternic luminate, cu aerul mai rece decât cel de-afară. De multe ori ajunse undeva la periferii, unde tramvaiele întorceau la capăt. Apoi se afla iar în centru, în labirintul clădirilor foarte înalte, lipite unele de celelalte. Avea să mai ajungă vreodată acasă?

Într-un târziu simţi deodată, în tot corpul, că era pe drumul cel bun. Parcă avea în el o busolă care, mai clarvăzătoare decât ochii, îi spunea asta. Troleul coti pe o alee curbă, şi asta era bine, fiindcă imediat i se desfăcu în faţă şoseaua pe care se-ntindea, singuratic, marele bloc în care locuia cu părinţii, cu faţada încă acoperită de schele. Coborî şi, în ninsoarea abundentă, mânjită de culoarea semafoarelor şi-a becurilor portocalii, o luă de-a lungul şoselei aflate încă în construcţie. Traversă pe planşe de scândură uriaşele şanţuri de canalizare, de mai mulţi metri adâncime, pe fundul cărora se vedeau ţevi de o grosime

monstruoasă, şi se văzu lângă bloc. Scara lor era, cum ştiuse de altfel, plină de pământ, ce, se revărsa din holul scării în gang, într-o movilă afânată. ju se putea intra pe acolo. Nu-i rămase decât să se caţere pe schele, de-a lungul faţadei, din etaj în etaj, până la fereastra deschisă a camerei din faţă, pe care o şi vedea, foarte sus, dacă-şi dădea capul mult pe spate: prin ea ieşise perdeaua lor cu flori de aţă, care se umfla acum în noapte şi-n frig. Schelele erau ameţitoare: scăriţe de metal şi punţi lungi, foarte înguste, de scândură, lipite de faţadă, alergând de-a lungul ferestrelor până sus de tot, la al optulea etaj şi la terasă. Dar copilul, scuturându-şi părul castaniu de zăpadă, nu ezită: începu să se urce, cu trupul lipit de tencuiala faţadei, de pe o punte pe alta, tot mai sus, privind în adâncurile de acvariu ale camerelor celor de la etajul unu, apoi ale celor de la doi… în odăile cu mobile lucind slab în penumbră, cu vitrine pline de bibelouri, cu tablouri închipuind palate şi himere, câte-un bărbat şi-o femeie dormeau în paturi tari, cu feţele spre tavan, ca două statui pe câte-un sarcofag din vechime. Pereţii erau zugrăviţi, ca şi ai lor, cu modele de flori, iar în tavan atârnau lustre cu trei braţe. Când privea spre oraş, îl vedea tot mai oblic şi mai adânc, cu acoperişurile de un alb unanim, vălurit, cu semiluni viorii: albul zăpezilor ce nu se opresc niciodată. Zigzagul de-a lungul schelelor dură multă vreme, căci blocul era înalt şi adâncul de sub tălpi devenea tot mai mare, încât copilul trebuia să se oprească des, cu capul sprijinit de tencuiala aspră, ca să-şi potolească frica şi greaţa, dar în cele din urmă perdeaua umflată de vânt se apropie, şi nu mai era decât o scară de urcat şi-o scândură lungă de traversat, şi florile de aţă albă aveau să se vadă clar, ca sub o lupă puternică, şi băiatul avea să încalece pervazul ferestrei şi să ajungă în fine acasă.

Acum era iarăşi înăuntru, în cochilia melcului, în carapacea broaştei ţestoase, în locul ce-l apărase cândva de infinita, neînţeleasa, copleşitoarea frică din jur, dar

care-acum se-mpărtăşea şi el din spaimă şi din strângerea inimii. Cochilia era acum spartă şi carapacea sfărâmată. Merse la culcare în patul mamei, acoperit de zăpadă, ca şi podeaua, căci fereastra dinspre fabrica de cauciuc era larg deschisă. Se-nfăşură în plapuma de satin, ţeapănă şi-ngheţată, dar care se muie treptat de căldura trupuşorului de copil, şi adormi imediat, trăgând în plămâni aerul de iarnă al încăperii.

Dormind, visă. Visând, trăi. Care era diferenţa? Visase sau trăise în burta mamei? Dar înainte, în lungul timp în care nu fusese? Pentru copil urmaşe o epocă mai senină, de parcă, vizitându-şi părinţii, multe dintre apăsările sale de inimă s-ar fi liniştit. Se împrimăvăra şi lumina creştea de jur-împrejur, ca şi când ai vedea de pe ţărm marea, dar apoi ai urca pe o navă cu pânze şi-ai ajunge în centrul mării, şi de-acolo ai vedea marea nu doar dintr-o parte, ci de jur-împrejur, până la marginea rotundă a privirii. Chiar pereţii camerelor din apartament păreau acum făcuţi din lumină, lumină galben canar, lumină galben pai, lumină galben auriu. Iar aerul dintre pereţii de lumină părea acum o apă rece de la frigider, dar şi plăcută, pentru că nu avea valuri şi curenţi, era imobilă şi clară, şi băiatul o simţea cu firişoarele de păr de pe corpul său, cu genele, cu toată pielea pe când trecea printre mobilele încremenite. Atinse de lumina rece şi limpede ce venea de pe toate ferestrele deodată, mobilele căpătau o tărie şi-o ascuţime şi-o mireasmă pe care nu le avuseseră niciodată înainte, muchiile lor nu mai aveau nicio imperfecţiune, erau ca lama ascuţită a unei săbii arzând în soare. Fiecare cută a feţelor de masă şi-a draperiilor părea calculată să cadă pur, în conuri şi sinusuri neschimbătoare. Fiecare suprafaţă a dulapurilor, servantelor, bibliotecii părea că se vede pe ea însăşi în strălucirea puternică, de lupă filatelică, a primăverii, întins pe pat, copilul pierdea acum ore-n şir privind ţesătura densă a cearşafului boţit, tapiţeria sofalei goale sau broderia pernuţei fantezi cu două lebede pe un lac cu păpuriş. Fiecare fir era împletit

din alte zeci de fire, şi fiecare din acestea din alte zeci de fire, şi fiecare din ele din altele, şi mai subţiri, ca gogoaşa de mătase, apoi ca pânza de păianjen şi până la urmă ca firul imaterial al gândirii, şi scufundarea asta în adâncul plat al lumii n-avea sfârşit. El însuşi era ţesut la fel, de aceeaşi suveică de cristal, era şi el un model în tapetul zilelor şi-al nopţilor, era un rubin cât vârful de ac în arhitectura de rotiţe dinţate, diferenţiale, balansiere şi arcuşoare a uriaşului ceasornic. Se desprindea cu greu din coborârea lui în adâncul adâncului, şi apoi se ridică şi mai greu din patul atât de primitor ca să-şi reînceapă rătăcirea prin camerele tăcute.

„Sunt singur”, spuse deodată copilul, fără să se gândească, de parcă l-ar fi-ntrebat cineva cine este şi el şi-ar fi spus numele. Stătea acum pe scaun, la masa din sufragerie, pe care erau împrăştiate, pe faţă şi pe dos, piesele de carton ale jocului său din bucăţele. Pe faţă erau fragmente de trupuri, de rochii, de copaci şi de lacuri, sferturi de feţe frumoase de femei, jumătăţi de chiparoşi, perle la gâturi retezate. Pe spate – modele de carouri şi flori de crin şi sfârleze, toate pe acelaşi albastru spălăcit, îmbinase toată după-amiaza volutele câtorva piese, dezvăluind un început de basm, dar deodată scăpase din mână piesa următoare, ca şi când ar fi fost de plumb, sau foarte fierbinte. Nu mai voia să întregească tablourile. Nu mai putea suporta joaca asta. „Sunt singur”, îi spunea căluţului alb cu şa roşie, lăcuită, pe care-l ţinea de picioarele din faţă, cu amândouă mâinile, uitându-i-se-n ochii căprui de sticlă, deasupra geamului care acoperea masa. „Singur, *singur*”, repetase, văzând că el nu-nţelege. („Dar *tu* înţelegi?”, mai spuse, întorcându-şi capul în direcţia ta imposibilă şi de neînchipuit şi privindu-te-n ochii căprui, sau albaştri, sau verzi, sau doar întunecaţi, sau doar luminoşi, ca un fluture ce-ar începe să bată din aripi, singur în centrul singurei cutii de insectar rămase într-un muzeu gol, străpuns cu singurul ac din univers, ţipând după ajutor cu vocea lui pergamentoasă de fluture.)

Strânse căluţul la piept şi fugi aşa cu el în faţa oglinzii ca să se vadă-n adâncul ei plin de lumină de primăvară, un băieţel în pijama albastră strângând la piept un căluţ.

Când se deşteptă într-una dintre nopţi, mirosea mai puternic ca oricând a regina-nopţii. Şi luna, cu şoldul ei plin, văzut prin transparenţa perdelei, era mai mare şi mai luminoasă ca altă dată. Dădu într-o parte colţul plăpumii şi se ridică din pat. I se părea că e mai înalt, poate pentru că-l atrăgea luna. Merse-ntâi pe balcon, dar drumul spre fabrica de cauciuc Quadrat dispăruse, şi fabrica însăşi, ca un bloc de smoală sub cerurile înstelate, tăcea ca şi ele. Doar steluţele de regina-nopţii din lada de pe balustradă strigau din răsputeri cu glasul lor amar, întinzându-se şi ele spre lună, ca şi când de-acolo le-ar fi venit scăparea nemaisperată. Copilul respiră o vreme acolo, pe balcon, extazul negru al primăverii, după care se smulse şi fugi în partea din faţă, unde toate ferestrele erau iarăşi larg deschise. Dar nici aici nu se vedea vreo punte peste oraşul cu arbori încă desfrunziţi, cu ziduri oarbe şi clădiri strâmbe îngrămădite unele peste altele. Avea să fie încă o noapte obişnuită, ca alte sute şi mii de nopţi în care copilul, după trezirea de pe treapta cea mai de jos a somnului, cea pe care visa, avea să se-ntoarcă la loc în pat şi să-nchidă genele mecanic, ca una dintre acele păpuşi cu capete tari de carton smălţuit care puteau scoate şi un sunet sinistru, un mieunat din altă lume, în care trebuia să recunoşti, cum l-ai recunoaşte în orăcăitul unei broaşte, cuvântul „mama” Aşa ar fi şi făcut, dacă un fel de nelinişte nu l-ar fi-mpins către holul de la intrare, la capătul căruia se afla uşa către lumea cealaltă, încuiată ziua şi blocată de pământ reavăn nopţile, dar care poate, totuşi, în noaptea aceea… Nu era nimic deosebit în neliniştea lui. În fiecare noapte băiatul încercase uşa, o deschisese brusc sperând s-o vadă pe mama în prag, cu sacoşele ei, cu geanta ei roasă, cu fulgarinul ei pătat şi zâmbetul ei obosit şi părul ei încâlcit de vânt, dar asta nu se-ntâmpla, şi de fiecare dată copilul ştia, ca să uite apoi de fiecare dată, că asta nu

se va mai întâmpla niciodată, cum fluturele nu mai devine omidă, cum din paharul scăpat din mână şi sfărâmat în zeci de cioburi nu va mai bea nimeni vreodată. Mama nu era, ci fusese, şi uşa avea acum cadrul plin de pământ, ca un mormânt vertical.

Dar în acea noapte de primăvară a fost cu totul altfel. Când a-ncercat uşa, cu inima bătându-i ca a unei păsări ţinute-n palme, cum îi bătea-ntotdeauna când ajungea în holul de la intrare, a simţit chiar înainte s-o deschidă o vibraţie liberă-n lemnul ei, înăbuşită de obicei de

7»

pământul greu ce umplea lumea. Puse urechea pe uşă, şi auzi de dincolo un vuiet uşor şi adânc, pe care numai golul îl poate permite. Apucă de clanţă şi trase spre el, şi deodată văzu scara blocului într-o lumină scăzută, dar piară: pământul dispăruse. Se putea ieşi pe palierul curat, geometric, puteai vedea iarăşi celelalte trei uşi, ale vecinilor, ca şi ficusul ce se ofilea într-un colţ. Pământul acoperea încă, până la plafon, scara ce cobora spre etajele de dedesubt, mai umed, mai plin de râme şi coropişniţe ca înainte. Dar se putea înainta pe palier şi se putea urca pe scară spre cele trei etaje de deasupra. Copilul lipăi cu sfială pe mozaicul palierului. Îi era mai teamă acum să urce pe scara îngustă spre etajul al şaselea decât îi fusese să păşească pe marile punţi din nopţile dinainte. Niciodată nu ieşise pe palier singur, fără liniştirea pe care i-o dădea mâna mamei, de parcă un anestezic lăptos s-ar fi scurs dinspre degetele ei către ale lui, în lipsa căruia totul era sculptat în frică, frică insuportabilă, prin care nu puteai trece cum nu poţi trece printr-un perete orb. De-aceea se-ntoarse-n sufragerie şi luă de pe masă căluţul, cu care reveni pe hol, ca să-l însoţească în călătorie. Urcă încetişor scările şi ajunse pe un alt palier, cu atât mai străin, cu cât semăna mai mult cu cel de dedesubt. Uşile păreau aici lespezi de mormânt verticale, cu numele mortului scris, în plăcuţe cromate, pe ele. Tot blocul lor era făcut din cavouri puse unul peste altul. Oleandrii ofiliţi prin colţuri îşi

trăgeau poate seva din femeile, bărbaţii şi copiii morţi de dincolo de uşi, de-aceea miroseau atât de dulceag. Urcând treptele spre alt palier, copilul simţi deodată, deplină, oroarea şi melancolia vieţii, şi îşi dori să nu se fi născut niciodată.

Urcă la etajul opt, diferit de cele de dinainte, pentru că aici pereţii erau goi şi gălbui, şi nu era decât o singură uşă, care dădea spre terasă. Plafonul foarte înalt dispăream întuneric, ca în interiorul gol al unui far. Mama-l mai adusese pe terasă de două sau de trei ori, când întinsese rufele pe sârmele lungi, lăsându-le să se zbată-n vânt ca nişte drapele multicolore. La fel i se zbătea atunci în vânt părul sticlos, fumegos, amestecat cu cămăşile de pe sârmă şi cu capotul ei mătăsos, sub cerurile în care-nfloreau norii. De sus, de pe terasă, se vedea în ambele părţi ale blocului, spre fabrica de cauciuc Quadrat şi spre oraş. Dar totul era adânc sub ei, ca scufundat pe fundul unei ape. Doar frontonul de cărămidă al fabricii de cauciuc ieşea ca o insulă din ocean. Pe uşă se afla acum un lacăt străvechi, acoperit de o crustă coşcovită de rugină, încât vechea lui formă abia dacă se mai cunoştea. Băiatul îl apucă şi-l smulse din verigi fără niciun efort, de parcă fierul ar fi fost în întregime înlocuit de zgură fărâmicioasă. îl zdrobi-n pumn, şi ţărâna îi curse, prefirată ca nisipul, printre degete. Deschise uşa şi ieşi în noaptea de primăvară, înmiresmată şi tristă. Asemenea unei sticle de ceas din cel mai curat safir, bolta cerului se sprijinea pe zigzagul acoperişurilor de la orizont. Luna părea că vibrează uşor, ca-ntr-una dintre cărţile lui cu pagini lucioase de care soarele, luna şi chiar maşinile de pe stradă erau prinse cu arcuşoare şi pscilau repede la cea mai mică atingere.

Terasa se-ntindea de-a lungul întregului bloc şi era plină de sârme pe care rufele erau prinse cu cârlige de lemn, de mobile vechi şi mucegăite, de roţi de bicicletă cu spiţe lipsă, de piese metalice necunoscute, cizme de cauciuc, lăzi cu oleandri aproape uscaţi, ziare boţite, chit

pentru lipit ţevile de sub chiuvetă, ochelari bătrâneşti, de os, fără sticle, damigene cu împletitura de rafie ruptă, antene strâmbe pentru televizoare, legate pe beţe cenuşii, grămezi de profile de beton, jucării vechi, strivite, decolorate, moloz, praf, mizerie şi câte şi mai câte, ca podul unei case în care oamenii-şi cară vechiturile, între dalele aşternute pe jos creştea iarba, şi chiar câte-un copăcel ieşit din vreo sămânţă adusă de vânt.

Înaintă, cu căluţul în braţe, către mijlocul blocului, uimit de ce văzuse din prima clipă acolo, ocolind fotoliile desfundate culcate pe-o rână şi carcasele de frigider fără uşi, mângâind în trecere maiourile şi fustele şi sutienele şi capoatele şi chiloţii şi pantalonii atârnaţi la uscat, mirosind proaspăt a săpun de casă, simţindu-se în cel mai înalt turn de pe pământ, cel ce sfida bolta şi norii şi ameninţa să sfărâme cerul cu stelele lui şi cu luna. Fiindcă acolo, în centrul terasei, se-nălţa a treia punte, care nu se mai curba peste marile goluri asemenea celor din nopţile de dinainte, ci ţâşnea drept în sus, subţire şi fermă, ca un jet de lumină-ngheţată. Capătul ei îndepărtat nu mai era în această lume.

Copilul atinse sfios coloana imaterială şi totuşi fermă, îşi dădu capul mult pe spate ca să vadă-n lungul ei şi se-ntrebă cum va putea să urce puntea asta atât de diferită de celelalte. Aşează căluţul la picioarele ei şi-i dădu ocol, nedezlipindu-şi degetul arătător de pe suprafaţa ei străvezie, timp de minute-n şir, murmurând una dintre melodiile marelui radio cu clape de fildeş. Ceva trebuia să se-ntâmple, nu putea să se-ntoarcă-n apartamentul lui singuratic fără să fi-mplinit a treia călătorie. „Hari nabil at roe vazalaa, nabil roe azul…” cânta încetişor, încercând să-şi aducă aminte. Cine era? Câteva piese de joc din bucăţele îi ţineau loc de nume. Mama tăindu-i unghiile cu o foarfecă mare, unsuroasă. Mama spălându-l pe cap în cada cu apă albastră. Mama ţinându-l în poală şi citindu-i dintr-o carte uriaşă. Mama despicând burta peştelui, smulgând băşica sidefie. Apoi oameni străini, ameninţători, umplând din

când în când odăile, apropiindu-şi feţele ţepoase de-a lui, zâmbindu-i cu dinţi de metal. Cărţi, jucării. Şi mai ales o mie de feluri de lumină răsucindu-se-ntre mobile, târându-le cu ele în largul oceanului de lumină. Trupul lui pirpiriu, în oglindă, ca-ntr-o micuţă raclă de sticlă.

Şi pe neaşteptate ţinu-ntre degete piesa pe care-o căutase tot timpul, fără să ştie ce caută, în lipsa căreia tabloul din bucăţi n-avea niciun sens. E caniculă, ferestrele ard, capotul mamei, cu desene florale, e ud la subsuori. El e doar în maiou şi-n chiloţi, şi amândouă sunt leoarcă pe el. Viespi galbene şi tari trag la borcanul cu miere, mama şi el sunt în bucătărie şi oalele clocotesc pe aragaz. Mama mai toarnă puţin borş, mai gustă din oală cu lingura de lemn, apoi se-ntoarce spre el zâmbindu-i cu ochi strălucitori, în care se reflectă norii de deasupra fabricii de cauciuc Quadrat. „Ia să vedem. Se-ndreaptă spre el, îl ia de mână şi-l pune la tocul uşii, pe care se mai văd liniuţe făcute cu creion chimic, strâmbe şi mâzgălite. „Stai drept”, îi spune, şi-i apasă pe cap muchia unei cărţi. Apoi face semn cu creionul chimic mare, grosolan, ascuţit cu lama. Dacă-i arunci vârful într-un pahar cu apă, se fac în ea voaluri violet. „Uite cât ai mai crescut!” Şi deodată e luat în braţe şi-nvârtit prin cameră, şi culorile se amestecă de parc-ar fi din paiete şi plastilină.

Acum ştia cum se urcă puntea asta. N-avea de făcut decât să crească. S-ar fi lipit cu şira spinării de ea, craniul atingându-i dâra de lumină-ngheţată. Ar fi rămas aşa, drept şi vertical, răstignit pe propriul său drum. S-ar fi târât de-a lungul lui în zilele, lunile, anii în care trupul lui ar fi crescut mereu, s-ar fi-nălţat cucerind fiecare milimetru din puntea strălucitoare, apoi fiecare deget şi lat de palmă. Hainele i-ar fi rămas mici şi-ar fi plesnit pe trupul lui unele după altele, dar el ar fi urcat mereu, înfăşurat în peisaje şi-ntâmplări şi fotografii, în cel mai ameţitor marş triumfal petrecut vreodată. Se văzu la şcoală, trecând din clasă-n clasă, din vacanţă-n vacanţă, plângând şi râzând, alergând pe nesfârşitele terenuri de

fotbal, lungindu-se de la an la an, euforic, asimptotic, de neoprit. Ar fi fost copilul de piatră, în creştere fără limite, cel ce-avea să răstoarne din cerul lor zeii. Se văzu adolescent, zeu el însuşi, propulsat de-a lungul punţii de motoarele vibrânde-ale glandelor lui. În câteva veri s-ar fi schimbat în altcineva, asemenea crabilor care-şi lasă în urmă exoscheletul. Răstignit pe dâra de lumină, s-ar fi-nălţat peste norii ce-acopereau oraşul şi-ar fi privit spectacolul adevăratei lumi de deasupra. Ar fi luat totul în stăpânire, cum iei în palme globul în care ninge peste case de jucărie, cum îl înalţi extaziat deasupra capului ca pe-un trofeu. Ar fi atins pentru o clipă cerul cu palma.

Apoi ar fi ncetat să mai crească. Ar fi ncetat şi să mai creadă în creştere. Ar fi ncetat să mai creadă-n orice, chiar şi-n propria lui fiinţă. Albastrul ceresc de pe degete i s-ar fi dus cu încetul de parcă nici n-ar fi fost. Ar fi fost timp de decenii un bărbat înalt, cu părul dat pe spate, lipit de craniu, cu ochi goi şi deja foarte trişti. Ar fi muncit, s-ar fi-nsurat şi-ar fi avut copii. Ar fi fost un tată, intrând pe uşă cu mapa lui veche, în care nu ducea decât ziare: ar fi devenit tata. Ar fi fost tata de cauciuc, cu mapa lui de cauciuc plină de ziare. Ar fi fost tata care nu mai creşte, care nu mai râde şi nu mai scoate o vorbă. Cu părul lui de cauciuc pieptănat pe spate. Puţind a cauciuc cum alţii put a transpiraţie. Cu inimă şi maţe de cauciuc, cu gingii şi limbă de cauciuc. Cu şira spinării încă lipită de axa de lumină pură, acolo, pe terasă, în faţa lui, privindu-l în ochi obidit şi învins.

Şi-ar fi văzut cum drumul coboară în partea cealaltă, mult mai rapid decât urcase, cum bărbatul de cauciuc începe să dea înapoi, să gângăvească şi să uite. Cum din bărbatul de cauciuc se naşte un bătrân învins de gravitaţie şi de soartă, cu capul adânc aplecat spre pământ. Cum pielea-i face falduri şi riduri, cum i se umflă pungi sub ochii obosiţi. Cum trupul are acum nevoie de cârje. Cum vine bătrâneţea cu sprâncenele ei cărunte.

Smulse căluţul de unde-l lăsase şi, cu el în braţe,

întoarse spatele acelei punţi. Înainte să părăsească terasa, mai aruncă o privire, peste umăr, la luna galbenă de deasupra oraşului. Apoi intră-n scara blocului, palidă şi tăcută. Coborî etajele enormei necropole şi intră iarăşi în apartamentul lui în care vremea nu vremuia. Toate ferestrele erau larg deschise. Curenţii înmiresmaţi îi fluturau părul şi poalele pijamalei albastre. Radioul cânta, pâlpâind din ochiul lui verde, mobilele erau de cristal întunecat. Dar copilul nu mai avea nici puterea, nici timpul să le mai atingă pentru ultima oară. Merse drept spre patul mamei, înnegurat de somn de parcă sub piele ar fi fost întreg o lacrimă grea, tremurătoare, şi se ghemui sub plapuma de satin. Trase pleoapele între el şi lume cum ai stinge lumina.

Coborî apoi, una după alta, treptele de mărgean ale somnului, cum scufundătorii se opresc pe palierele către abis. Ajuns pe ultima treaptă, lumina mare a visului îl copleşi dintr-odată, de parcă n-ar fi aşteptat-o, de parcă n-ar fi văzutt-o-n fiecare noapte, de parcă n-ar fi fost ea cisterna de lumină de aur din miezul adevăratei sale lumi. Lespedea ultimă, cea a visului, era scăldată-n acest aur lichid, pe care-l simţeai, material şi rece, dacă mişcai repede braţul cu degetele răşchirate. Copilul păşea pe suprafaţa chihlimbarie, netedă şi-ntinsă la nesfârşit. Un alt copil creştea din tălpile lui şi-şi afunda capul dedesubt, pe partea cealaltă a oglinzii, păşind cu dexteritate pe tălpile celui de deasupra. Şi el ţinea în braţe-un căluţ cu şa roşie şi coamă de aţă. Mergeau mult, mai mult decât se putea spune, prin lumina aceea ce dizolva totu-n saliva ei uleioasă.

Şi-apoi totul era la fel, se repeta la fel în toate nopţile, fără nicio variaţie, fără tremurul măcar al unui firişor de pe braţ mai mult ca altă dată, fără un pas mai mult, fără o privire mai mult, fiindcă totul era de fapt aceeaşi scenă spre care se-ntindeau tunelurile fiecărei nopţi, totul vechi, totul adânc, acolo, în centrul minţii, în centrul lumii, sub gheţurile eterne ale Antarcticii, sub

rafalele fricii şi-ale singurătăţii. La capătul drumului său copilu-ntâlnea un mare zid galben, cu tencuiala spartă şi căzută, ce se-ntindea în toate părţile la nesfârşit. Se arcuia-n sus şi-n jos în ceţurile de lumină de aur. Iar în mijlocul zidului se afla uşa, la fel cu cea de la intrarea-n apartamentul lor, cu aceeaşi clanţă de metal prinsă cu acelaşi cui îndoit. Nu era la fel, era chiar ea, vopsită grosolan în alb, cu balamalele înnegrite de unsoare. Băiatul se opreşte în faţa ei şi aşteaptă.

Se-aude mai întâi liftul, care opreşte cu zgomot pe palier. Cineva cu mâinile ocupate se luptă cu uşile lui, trosnindu-le şi izbindu-le înfundat. Zgomotul a doi, trei, patru paşi, şi copilul deja zâmbeşte larg: cel de-afară s-a oprit în dreptul uşii lor. Cel de-afară caută cheia, o găseşte şi deodată se-aude cheia-n uşă, două scrâşnete de metal unul după altul. După o clipă cât o eternitate, uşa se deschide.

E mama, în pardesiul ei bej, cu baticul pe cap, cu câţiva cârlionţi ieşindu-i sticloşi pe lângă obraji, abia mai răsuflând de povara sacoşelor. Aduce miros de frig şi de păcură în lumea de aur în care-a adăstat. Lasă plasele jos şi-i arată copilului palmele pline de dungi roşii: uite ce mi-au făcut, bată-le Dumnezeu de sacoşe! Copilul nu le vede, râde-n hohote, râde cu lacrimi, ia şoldurile mamei în braţe şi-şi lipeşte capul strâns de pântecul ei. Mama-şi pune palmele înroşite în jurul umerilor micuţi şi rămân aşa amândoi, acolo, pe ultima treaptă a somnului, cum au fost mereu, cum aveau să fie întotdeauna.

VULPILE

Trăiau odată, într-un oraş îndepărtat, în care casele păreau vânătăi pe pielea palidă a cerului, doi frăţiori, Marcel şi Isabel. Marcel avea opt ani şi deja mergea la şcoală. Isabel era o fetiţă de trei ani. Trăiau într-o casă cu ziduri vinete, ca toate celelalte, cu scară interioară de lemn străvechi, cu camere care oricui altcuiva i s-ar fi părut neobişnuite pentru o casă, camere familiare doar celor ce trăiseră prin preventorii, spitale şi infirmerii, cu

paturi de fier vopsit în alb şi aşternuturi austere: cearşafuri apretate, pături aspre, de culoare albastră, perne reci din care ieşeau mereu pe jumătate fulgi şi pene, albe, pestriţe, roşcate… Dulapurile erau şi ele din cele de prin dispensare, cu etajere de sticlă, cu geamuri tot de sticlă, o sticlă ciudată, parcă nu de tot străvezie. Pe duşumele nu erau covoare. Camera copiilor era la etaj şi o străbătea o ţeavă zugrăvită odată cu pereţii, care alerga, la zece centimetri de tavan, de-a lungul a trei pereţi, ca să dispară la un colţ, intrând în zid. Cum modelul zugrăvelii, un fel de flori roşcate repetate la nesfârşit, se-ntindea şi pe ţeavă, ea le părea copiilor un şarpe viclean ce s-ar fi camuflat ca să poată trăi acolo, cu ei, fără să-l ştie nimeni.

Paturile copiilor se aflau unul în prelungirea celuilalt, pe o latură a camerei. Al lui Marcel era spre uşă, iar el dormea nopţile cu picioarele către fereastra de pe zidul opus, aşa că, de multe ori, mângâia cu degetele goale de la picioare perişorul moale al surorii lui, care dormea în patul celălalt, tot cu picioarele spre fereastră. Şi zilele, şi nopţile, cei doi erau mereu împreună şi, de fapt, singuri, fiindcă oamenii ciudaţi care-i hrăneau, îi spălau, îi certau şi-i alintau şi le spuneau noapte bună erau străvezii, fără fiinţă adevărată, ca în acele fotografii în care clădirile şi tot ce stă nemişcat sunt bine conturate, dar oamenii şi tramvaiele par ceţoase, mâzgălite cu o pensulă fugară. Erau două suflări de vânt numite mama şi tata, aşa cum poate că-i văd pe oameni pisicile şi păsările cerului.

Dar Marcel şi Isabel erau puternici şi adevăraţi ca lemnul, ca piatra, ca sticla geamurilor, ca orice poţi pipăi şi manevra, ca orice fiinţă cu care poţi vorbi. Toată ziua erau ochi în ochi, sau mai bine zis Isabel îşi întorcea clipă de clipă ochii ei mari şi negri, neobişnuit de atenţi, după Marcel, era mereu acolo unde era şi el, participa la toate jocurile lui, pe care el le relua, în fiecare dimineaţă, pentru ea. Se jucau împreună un joc nesfârşit în care băiatul se agita şi inventa şi improviza şi povestea, şi descria şi acţiona, lovea, fura, împărţea dreptatea şi răzbunarea în

lumea deodată animată a jucăriilor lor, pe când Isabel râdea şi aplauda, sau rămânea uimită, sau murea de spaimă, dar fără să atingă nimic, ca la teatru, ca la film. Zi de zi, ore-n şir, băiatul plimba pe sub ochii surorii lui caravane-ntregi de păpuşi şi animale de cârpă umplute cu câlţi sau paie, împărţite în două tabere, cei buni şi cei răi, între care aveau loc războaie atroce, trădări, prăbuşiri în prăpăstii, sechestrări în puşcării sinistre, dar şi înduioşătoare acte de tandreţe şi vitejie. Oricât de noi ar fi fost, jucăriile ajungeau repede jegoase şi delabrate, cu capetele ciobite, desenate cu pixul, cu trupurile de plastic goale, văduvite de rochiţe şi pantaloni, cu paiele ieşindu-le prin piele de la atâtea bătălii obscure, dar mai adevărate şi mai importante nu doar decât mama şi tata, ci, cât timp avea loc spectacolul, şi decât cei doi copii, care deveneau şi ei adieri de vânt risipite peste adevărata lume, cea de pe podea, cu trăsurile ei de tablă şi clovnii ei de cârpă şi vocile lor, fiecare diferită de celelalte. Cu timpul, fiecare jucărie devenise o persoană, atât de mult, atât de complet, atât de evident, de parcă nu mai avea nicio legătură cu băiatul care le însufleţea, aşa cum visăm oameni pe care mintea noastră-i mânuieşte, şi care totuşi sunt diferiţi de noi de parc-ar avea propriul lor suflet. Dacă-ntr-o dimineaţă băiatul n-ar mai fi avut chef să se joace cu ele, animalele şi păpuşile şi clovnii tot ar fi ieşit, tot ar fi dus mai departe bătăliile şi clovneriile zilnice. Doar că ar fi avut atunci doi spectatori uimiţi şi încântaţi privind de pe margine.

Plimbau jucăriile, în caravane lungi de camioane şi căruţuri, înghesuite câte cinci-şase în fiecare remorcă, prin paturi, pe noptiere, pe masa cu suprafaţă de sticlă lovită puternic la un colţ, pe sub cele două calorifere grosolane vopsite-n alb, pe tocurile geamurilor. Se vârau pe sub paturile cu picioare metalice, unde se umpleau de praf în păr şi pe haine. Marcel imita nu numai fiecare voce a fiecărei păpuşi şi a leilor şi urşilor şi purceilor de cârpă, ci şi pocnetul puştilor, ciocnirea săbiilor, strigătele de agonie,

totuşi caraghioase, ale celor ce mureau ca să învie la loc a doua zi. Doar prânzul, la fel de ireal şi visător ca mama şi tata, ca vreo mătuşă sau un unchi nimeriţi pe la ei şi ca plimbările ocazionale prin parcuri şi prin stranii şi reci muzee, le întrerupea joaca. La câteva clipe după ce fugeau de la masă ca să reintre în camera lor, acolo unde se-ntâmpla totul, copiii n-ar mai fi ştiut să spună nici ce mâncaseră, nici ce spuseseră, nici cine stătuse pe scaunele celelalte.

După-amiezile erau nesfârşit de lungi. Atunci Marcel lua perna din patul Isabelei şi-o muta la celălalt capăt, cel dinspre fereastră. O aducea şi pe-a lui, o punea deasupra primei şi se lungeau amândoi pe acelaşi pat, obraz lângă obraz, cu o carte deschisă în faţa lor. Marcel îi citea surorii lui din cărţi de poveşti şi alte feluri de cărţi, bucurându-se amândoi de nuanţele schimbătoare ale luminii care, venind prin fereastră, cădea pe paginile curbate. Le plăceau cărţile mari, cartonate, care prindeau mai multă lumină, aurie la-nceput, apoi tot mai melancolică şi mai stinsă, pentru ca, mai ales iernile, când seara coboară mai repede, filtrată prin desimea crengilor dezgolite ale copacilor, paginile lucioase să se-nvelească-n lumina amurgului, în ambra aceea plină de zgomote-ndepărtate. Şi atunci totul părea deodată încremenit, prins în ambră ca insectele şi florile străvechi, neschimbător şi nemuritor şi foarte trist, şi totuşi mai de dorit decât fericirea, pentru că durează mai mult. Marcel citea şi Isabel asculta, cu ochii negri aţintiţi în carte, pe coloanele de litere şi pe desenele ireale, iar literele acelea se topeau în aerul cafeniu ca să devină cuvinte, întâmplări cu animale, regi şi monştri având, ca şi jucăriile, mai multă realitate decât ei doi şi camera lor. Dinspre geam venea mereu şi un val rece, parfumat, de frig, se aşternea moale peste capetele lor apropiate, peste părul care, două nuanţe diferite de cafeniu, dar la fel de sticloase, li se atingea şi lise-ncâlcea de parcă degetele altui picioruş nevăzut s-ar fi jucat cu zulufii lor. Cu capul pe umărul fratelui ei şi toropită de

căldura de sub pătură, Isabel închidea de multe ori pleoapele, rămânând agăţată de lume doar printr-un singur funigel sclipitor, vocea fratelui ei, care până la urmă se rupea şi el, iar ea cădea ca o lacrimă dulce şi transparentă în oceanul enigmatic ce vuia în ţeasta ei micuţă ca-ntr-un ghioc pe care l-ai duce la ureche.

Atunci, Marcel lăsa cartea jos, pe podea, se desprindea-ncetişor de surioara lui şi se ducea, în picioarele goale, la fereastră. Pervazul geamului îi venea puţin mai jos de umeri. Sticla era ca un strat de gheaţă limpede, dincolo de care, din ce în ce mai afundată-n enigma ei, se lăsa seara. Vreo trei pomi, pe întinderea zăpezii, tot mai albastră, şi pe-ntinderea cerului, tot mai roz-întunecată, îşi desenau limpede, încremenită, fiecare crenguţă. La început, trunchiurile se desfăceau în două sau trei ramuri, dar şi acestea se desfăceau apoi, fiecare, în alte două sau trei ramuri, care se desfăceau în ramuri mai subţiri, ce dădeau ramuri şi mai subţiri, crenguţe, beţe şi, în cele din urmă, firişoare nu mai groase ca firele de păianjen, care, imposibil de urmărit de ochi omeneşti, fără-ndoială se desfăceau şi ele în fire şi mai subţiri şi tot aşa, tot mai dese, mai mărunte şi mai subţiri, într-o destrămare fără sfârşit a lumii. Deşi se lăsa noaptea, afară era mereu mai multă lumină decât în cameră, şi cu cât era seara mai albastră, cu atât parcă strălucea mai tare, şi prin strălucirea asta se vedeau şi mai negre ramurile mereu multiplicate ale pomilor. Departe erau şi câteva case care, din vinete, cum erau ziua, deveneau galben-palide, ciudat de luminoase, în înserare. Cu coatele sprijinite de pervaz şi obrajii în palme, respirând frigul ce venea dinspre geam, copilul aştepta să se aprindă o fereastră la al treilea etaj al uneia dintre case. Mereu se-ntrebase cine trăia acolo, în casa aia şuie, cu un zid orb pe o latură şi o faţadă greoaie, cu o singură fereastră ce se aprindea în fiecare noapte, acoperită cu o perdea trandafirie. Pata aceea îndepărtată îi dădea, când apărea, o stare de leşin pe care n-o putea suporta multă vreme. Gând se trezea nopţile, se uita

mereu pe geam, deşi de mult ştia că fereastra nu se stingea niciodată, până dimineaţa. Când avea să se facă mare, se gândea uneori, avea să se mute cu Isabel în acea casă de dincolo de pomi şi de lacul îngheţat, ca să afle cum era să trăieşti dincolo de perdeaua trandafirie, şi cum arăta lumea dacă dădeai perdeaua la o parte şi priveai, peste lac, spre casa lor.

Apoi cădea noaptea şi era nevoit s-o trezească pe Isabel, fierbinte şi somnoroasă, pentru că trebuiau să mănânce iarăşi ceva. Părinţii le spuneau apoi noapte bună, îi şi sărutau pe frunte sau pe obraji şi părăseau camera ca şi când n-ar fi fost. În urma lor, uşa se trântea ca atunci când se făcea curent, neatinsă de mâini omeneşti. Sub ea rămânea mereu o dâră de lumină strălucitoare ca lama unei săbii. Dar copiii nu se culcau. Abia atunci începea viaţa lor secretă. Căci nici nuse-nchidea bine uşa, şi fetiţa venea fuga în patul fratelui ei, unde se ghemuiau sub pătură ca să râdă şi să chicotească împreună. Niciodată nu se simţeau mai fericiţi, nici când se jucau cu jucăriile. Fratele o trăgea de păr când fetiţa se aştepta mai puţin, ca să se bucure de protestele ei, îi atingea cu degetul bărbia, obrazul, urechea, fruntea şoptindu-i la ureche: Trece doamna prin salon şi apasă pe buton”, iar când şoptea ultimul cuvânt o apăsa brusc pe nas. Sau îşi făcea din degete două picioruşe ce se căţărau pe trupul ei mic şi deja ghemuit de o spaimă prefăcută, cântându-i: „Gogoriţă, undu-te duci? La Isabel, s-o mănânc! Şi de unde-o s-o apuci?”, pentru ca brusc s-o prindă de burtică sau de-un umăr: „De-aici, de-aici!” Râdeau până transpirau, silindu-se să nu facă prea mult zgomot, ca să nu le fie-ntreruptă joaca. Băiatul îşi contempla uimit surioara. Pentru el, era singura fiinţă care exista cu adevărat pe lume. Îi plăcea aşa de mult că avea ochii negri şi cu adevărat neobişnuit de mari, parcă numai pupilă, că avea părul mai închis la culoare ca al lui şi că, în general, era mai negricioasă, îl distrau degetele ei mici, le prindea între ale lui şi le mişca, uimit, în toate părţile, o făcea să râdă ca să-i vadă

dinţişorii zimţaţi. Sora lui, deşi vorbea curgător şi frumos, nu-l putea spune pe „r”, şi asta-l înveselea la culme. O necăjea, râdea de ea, dar cea mică nu se supăra, pentru că Marcel era şi el, pentru ea, singurul adevărat, pe când lumea din jur era ceaţă, vânt şi neînţelegere.

Jocul lor de noapte se-ntâmpla mereu abia după ce oboseau să se hârjonească şi ajungeau în acea stare neclară când nu mai eşti nici treaz, nici adormit, şi când ţi se pare că mergi prin somn. Căci, îi spusese o dată Marcel Isabelei, existau oameni care mergeau prin somn, atraşi de luna plină de pe fereastră, şi de-atunci, când era lună plină, copiii puneau o pătură sau o haină pe tăblia patului pentru ca feţele lor, când dormeau, să fie în umbră.

Jocul lor de noapte era mereu la fel. Erau doi iepuraşi care trăiau fericiţi într-o vizuină, la căldură, sub pământul îngheţat. Îşi făceau singuri vizuina, ridicând pătura de pe ei cu mâinile şi picioarele ca să se rotunjească deasupra patului ca un cort. Mai ales Marcel, cu membrele lui mai lungi, ţinea acoperişul cât mai sus, ca să fie destul loc în vizuină. Uneori, chiar, susţinea cortul cu spinarea, ridicat deasupra surorii lui, căreia-i vedea, parcă la o mare adâncime, strălucirea stinsă a ochilor în întuneric. Cei doi iepuraşi stăteau la căldură şi n-aveau nevoie de nimic. Provizii aveau din belşug, erau la adăpost, apăraţi de primejdiile de afară. Nimic rău nu li se putea întâmpla. Pe câmpul de-afară ningea şi viscolea, dar ei stăteau în întuneric, toropiţi de somn şi căldură, lipiţi unul de altul, cu ochii-nchişi şi zâmbitori, şi-ar fi vrut să rămână astfel pentru totdeauna.

Dar pe câmpul îngheţat de deasupra umblau vulpile. Erau fiinţe uriaşe şi rele, cu gurile pline de dinţi. Din când în când, câte una găsea intrarea în vizuina lor, oricât s-ar fi străduit ei s-o ascundă. Poate că ieşeau din ea aburi, sau poate mirosul fiinţelor vii din adânc le atrăgea. Vulpea începea să scurme turbat ca să lărgească intrarea, i se auzea mârâitul adânc din ce în ce mai înfiorător, din ce în ce mai aproape. Clănţănitul dinţilor din gura vulpii

devenea insuportabil.

Atunci Marcel ieşea la luptă. Scotea câte-un picior de sub pătură şi izbea cu el în toate părţile, până izbutea să izgonească vulpea. De multe ori gura plină de dinţi îl muşca, şi atunci Isabel trebuia să-i pună mâna pe talpă, pe gleznă sau pe degetele de la picioare, pentru că palma ei vindeca rănile. Cât Marcel se lupta pe câmpul îngheţat, iepuriţa tremura şi scâncea în vizuină, căci dacă fratele ei pierdea lupta avea să fie rău de ei. Uneori, când erau două vulpi sau chiar o haită de vulpi, Marcel ieşea cu totul de sub pătură, lăsându-şi doar sora s-o ţină umflată. Sărea-n mijlocul camerei şi se lupta singur acolo, în lumina foarte scăzută în care etajerele vitrinei de sticlă luceau spectral, iar fereastra părea o pictură palidă, ştearsă, împărţită în mai multe compartimente prin rame de lemn alb, cu umbre canelate. Se reîntorcea, sfârtecat şi gâfâind greu, lângă trupul micuţ, dar curând totul era bine, ranase-nchidea şi copiii căpeau iar în visarea lor fericită, în cortul unde era mult mai beznă decât în odaie. Din când în când, iepuriţa ridica un colţ al păturii şi privea cu teamă afară. Închidea repede crăpătura şi-i şoptea fratelui ei că iar a văzut o vulpe… în cele din urmă, după multe bătălii şi spaime, braţele şi picioarele le oboseau, cortul cobora tot mai mult spre ei şi cutele cearşafului şi păturii se aşterneau, grele, liniştitoare, peste trupurile lor. Sub aşternuturi se făcea din ce în ce mai cald, pe când în odaie aerul se răcea de la gheaţa geamului pe care, în zori, apăreau flori fantastice de brumă. Copiii adormeau împreună, ca un singur trup cu două capete întoarse în direcţii diferite, cu muşchii gâtului reliefaţi delicat şi zulufii părului desenaţi încâlcit ţi minuţios, şi aşa îi găsea ora cenuşie a dimineţii.

Într-una dintre acele nopţi de iarnă, Isabel, ghemuită toată în fratele ei, îşi întrerupse deodată chicoteala înăbuşită. Sub cort se făcu tăcere. Marcel mai încercă una dintre glumele lui, dar fetiţa nu râse. Îi vârî mâna sub pijama şi-o gâdilă, cum făcea atât de des, pe burtică. Atunci se sperie, fiindcă sora lui, în loc să râdă şi să se

zbată caraghios, îi împinse mâna şi-ncepu să tremure din tot trupul, de parcă i-ar fi fost foarte frig. „A răcit”, îi trecu prin minte, „de mâine va trebui să ia doctorii, poate chiar să facă injecţii” Ridică un colţ al cearşafului ca să-i vadă faţa, dar ea îi smuci deodată mâna în jos, acoperind crăpătura. „Isabel”, şopti fratele, „Ce ai? Te doare ceva? S-o strig pe mama?” Fetiţa îl apucă de un braţ, strângându-l ca-ntr-un cleşte. „E vulpea”, reuşi cu greu să rostească, fiindcă dinţii îi erau încleştaţi. Patul însuşi tremura acum, lovind uşor în perete. Marcel se sperie. Trupul surorii lui nu mai era cald. „Nu e nicio vulpe, nu ne mai jucăm de-a vulpea”, îi spuse. „Hai să dormim, şi mâine îi spun lui mama”. Dar copila îl strânse şi mai tare, din toate puterile ei: „E vulpea. E afară. Ne-a găsit”, îngână aproape de neînţeles. Acum îşi încolăcise şi picioarele peste unul din picioarele lui, cu care sprijinea vizuina. „Bine, atunci dă-mi drumul, să pot să mă lupt”.

Scoase celălalt picior de sub pătură şi izbi de mal multe ori în noaptea din odaie, care i se păru neaşteptat de rece, de parcă fereastra fusese uitată deschisă. Parcă se auzea şi zăpada depunându-se uşor pe podea. Parcă noaptea din odaie curgea acum în afară, iar cea de-afară curgea înăuntru, cum iese aerul fierbinte din bucătărie pe sus, când se deschide fereastra de deasupra chiuvetei, iar pe jos curge aerul îngheţat al lacului din faţa casei lor. „Gata, Isabel”, îi şopti repede, „i-am tras peste bot şi a fugit. Pune-mi mâna aici, că m-a muşcat un pic”. Şi Isabel îi puse pe rană o pălmiţă rece de parc-ar fi ţinut în ea până atunci un ţurţure de gheaţă. Apoi cortul căzu peste ei, tremuratul se potoli şi Marcel o simţi pe fetiţă adormind şi recăpătându-şi căldura trupului micuţ. Dar el nu adormi multă vreme.

Când Isabel venise pe lume, băiatul avea mai mult de cinci ani. Tatăl lui îl luase la maternitate ca să-şi vadă surioara. Acolo văzuse o sală mare, cu multe paturi albe de fier, şi-n fiecare stătea câte o femeie în halat cu modele albastre, cu câte un copil foarte mic în braţe. Respirase

uşurat când văzuse că femeile sunt întregi, ca şi cele de pe stradă, pentru că pe culoar, chiar la intrarea acelui salon, îl uimise un fel de statuie foarte colorată: o femeie de ghips tăiată în două, încât în cap i se vedea creierul tăiat şi el în două, un ochi rotund ca o minge şi limba între fălcile despicate, iar în piept plămânii şi inima retezate şi ele, ba chiar întreaga şiră a spinării în aşa fel spintecată, încât i se vedea măduva printre vertebre, roate erau vopsite palid, cu bleu şi stacojiu şi galben şi toate luceau ca pereţii spitalului, vopsiţi în ulei. Aşa ifăzuse la măcelărie jumătăţile de porc atârnând în cârlige. Burta acelei femei despicate în două era foarte mare, şi în ea se ghemuia cu capu-n jos un copilaş, singurul care scăpase întreg. Era rotund ca o piatră, neted şi dulce în toate trăsăturile lui, somnoros şi blând. Marcel aşteptase destulă vreme pe culoar, pe când tatăl lui, încă de pe-atunci doar o schiţă fugară şi tulbure, dispăruse undeva în întortocherile clădirii, aşa încât avusese timp să se gândească la felul îngrozitor în care vin copiii pe lume: mamele, acei oameni cu sâni şi cu părul lung, erau despicate din cap până-n picioare ca să li se scoată copilul, cum rupi în două caisa ca să ajungi la sâmburele ei întunecat.

De-atunci, băiatul se temea de statui. Acum crescuse şi ştia că în jurul casei lor erau multe alte case, aşezate de-a lungul străzilor, şi că toate alcătuiau oraşul. Uneori îl străbătuse şi el cu tramvaiul, alături de părinţii săi, şi văzuse, în mai toate intersecţiile prin care treceau, ronduri cu câte-o statuie, toate la fel: femei de piatră ce-şi acopereau faţa cu palmele. Toate aveau în burtă câte un copilaş, se vedea după cât de umflate le erau pântecele, căci acele femei de piatră nu aveau veşminte. Nopţile, când se aprindea iluminatul public, casele cu cinci sau şase etaje deveneau străvezii, iar pieţele se deschideau deodată, înconjurate de palate, cu mereu aceeaşi statuie foarte mare în mijloc. Luna, atunci, se făcea perfect rotundă şi o vedeai strălucind prin geamul tramvaiului. Era atât de bine că statuile îşi acopereau feţele: măcar băiatul

nu le putea vedea ochii, ochii lor de piatră, pe care-i bănuia încercănaţi, înspăimântători.

Dar poate că apoi le coseau cumva la loc pe mamele din salon, pentru că ele trăiau mai departe ca să aibă grijă de copii, să-i hrănească şi să-i alinte, să-i certe şi să-i mângâie, la fel de vântoase şi inconsistente ca toată lumea din jur, căci pentru Marcel, pe-atunci, singur trupul lui era adevărat, fiindcă-l durea din când în când, pe când ceilalţi oameni şi străzile şi casele nu-l dureau niciodată. îl mai durea şi trupul Isabelei. Una dintre zecile de femei din salon, toate cu aceeaşi faţă şi acelaşi halat şi acelaşi copil în braţe, era mama lui, şi unul dintre copii, chiar cel pe care ea îl ţinea în braţe, era sora lui, pe care-o vedea atunci pentru prima oară.

Plecaseră de la maternitate toţi trei, cu fetiţa înfăşurată în plăpumioară de satin roz, cu broderii florale, purtată în braţe când de mama, când de tata. Copilaşul avea faţa acoperită cu o batistă. Pe Marcel îl ţinea de mână celălalt părinte, care nu purta copilul. Au aşteptat multă vreme în staţia de tramvai, în înserarea uriaşă. Marginile cerului erau galben murdar şi se lăsa răcoarea. Case vechi, de culoarea vânătăilor, îşi arătau zidăria spartă şi tencuiala risipită. Tramvaiul era însă şi mai vechi decât ele. Ieşeau primele stele când, în fine, tramvaiul sosi şi se putură urca în vagonul puternic luminat. Au mers nesfârşit de mult, fiindcă ei locuiau la marginea oraşului. Parcul şi lacul îi separau de oraş, iar dincolo de ei, în spatele casei, era doar câmpul. Marcel adormise-n tramvai, pe scaunul lui de lemn, lustruit de sute şi mii de călători.

Când ajunse aici cu gândurile, băiatul se ridică din pat şi, cu tot frigul din cameră, se duse la fereastră. Şterse repede, cu mâinile, geamul aburit, cu broboanele de apă deja aproape îngheţate. Voia să vadă dacă, dincolo de lacul acoperit de zăpadă, mai era lumină la fereastra acoperită cu perdea trandafirie. Acum ningea, puteai vedea bine asta în jurul felinarelor din parcul înzăpezit şi el, iar casele de peste lac abia dacă se mai zăreau. Totuşi, lumina aceea de

o culoare atât de deosebită, pe care băiatul o văzuse doar la petalele sticloase ale unor anumite flori de pe pervazul lor dinspre câmp, era acolo. Cineva era acolo treaz toată noaptea. Poate şi ziua, când însă lumina din odaie se pierdea-n strălucirea unanimă a zăpezii. Când era mai mic, îşi aminti, strivea între degete florile acelea fără nume, roz palide, cu cărniţă groasă şi sticloasă, ca să simtă mirosul sevei. Înăuntru, în locul de unde porneau petalele, dădea, dacă-şi înfigea unghia, de ceva făinos, dar tot umed, ceva ce-l înfiora.

Privind, cu obrajii în palme, peisajul acela încremenit şi trist, Marcel se gândea îngrijorat la fetiţa care dormea acum în patul lui. Privi către ea: aproape că se pierdea-n cutele păturii. Doar părul şi puţin din faţă erau afară, conturate pe pânza lividă. Părea să respire uşor, nu arăta totuşi bolnavă. Nu voia s-o trezească, aşa că merse în celălalt pat, vârându-se sub cearşaful îngheţat, ţeapăn ca rufele ţinute afară în nopţile geroase. Se ghemui acolo cât putu mai tare, încercând să atingă cearşaful cât mai puţin. Foarte încet, pânza se muie de la căldura trupului său şi, în cele din urmă, băiatul adormi, după obiceiul lui, înfăşurat cu totul în aşternuturi, cu o deschidere minusculă prin care putea respira.

A doua zi fetiţa era tristă şi visătoare. Asistă, ca de obicei, la parada şi circul păpuşilor, la prăbuşirea lor, ca o cascadă colorată, din căruţul zburător, la izbirea animalelor de cârpă bot în bot, la „poc” şi la „pac” şi la cele zece voci, fiecare altfel, ale celor ce luptau pentru dreptate sau pentru cine ştie ce altceva, chiar râse puţin la cele mai caraghioase strigăte de agonie şi moarte ale celor răi, dar lui Marcel i se păru că ea nu era, de fapt, acolo. Se simţi deodată dezorientat şi jignit: fără spectatoarea dintotdeauna (da, chiar de când era atât de mică, încât nu putea decât să urmărească din priviri joaca lui, stând în fund în pătuţul cu gratii), toate eforturile sale nu mai aveau rost, păreau nişte maimuţăreli fără nicio noimă. Se opri, cu leul într-o mână şi cu Roada (proasta proastelor) în

cealaltă, şi deodată le văzu altfel, cum n-ar fi crezut să le privească vreodată, cum nu erau cu adevărat: bucăţi de lume, ireale ca şi lumea, făcute din pânză moartă, plastic mort, ochi de sticlă morţi, paie moarte, păr de aţă mort şi el. Le lăsă uşor pe podea. Se duse apoi la baie, nu ca să facă pipi, ci să stea puţin în frigul de-acolo, căci în baie nu se încălzea niciodată. Să se gândească mai bine. Când se-ntoarse-n cameră, Isabel era tot pe podea, unde-o lăsase, cu ochii-n gol. O luă-n braţe şi-o puse pe pat. Fetiţa îi înconjură gâtul cu braţele şi nu-l lăsă, o vreme, să plece. „La noapte vine iar”, îi şopti pe când el încerca să-i îndepărteze mâinile. Şi-ncepu din nou să tremure, ca data trecută, din tot trupuşorul.

Seara începu să ningă altfel decât pân-atunci: în rafale de zăpadă învârtejite de vânt. Ăcele izbeau în geam cu zgomot de gheaţă tare şi uscată. Şuieratul vântului se făcuse înspăimântător, de parc-ar fi fost cu ei, acolo, în cameră, şi nu afară. Copiii stăteau ghemuiţi în pat, unul lângă altul, cu o carte mare deschisă în faţa lor, dar nu citeau, ci ascultau viforul. Pe paginile lucioase se reflecta fereastra, moale şi curb, căci filele erau puţin îndoite. Încet, cenuşiul luminos al camerei trecea într-un fel de albastru, ce se dizolva şi el, apoi, într-un albastru mai posomorât, cu mai multe umbre. Ţeava ce alerga de-a lungul pereţilor, foarte sus, lângă tavan, se desprindea acum mai tare de fundalul ei, părea mai caldă şi mai groasă. Chiar semăna cu un şarpe tărcat ce nu mai reuşea bine să se ascundă. Numai de pe fereastră venea încă lumina zăpezii, curentul ei rece şi trist.

Era o carte atât de ciudată. Marcel începuse într-un târziu să citească din ea, dar vocea i se amesteca aşa de tare cu urletul vântului, încât părea că nu el, ci vântul le citeşte, răsfoind paginile şi derulând în mintea lor imagini care nu trebuiau să ajungă acolo, care-i speriau şi-i răneau. De ce sub castel era o groapă căptuşită cu piatră, în care dormea ghemuit, umplând-o în întregime, un monstru gigantic? De ce tot castelul vibra de torsul lui

teribil? De ce prinţesa avea o rană lungă de-a lungul şirei spinării, încât toate rochiile i se umpleau, încet-încet, de sânge? De ce regele avea un păianjen în loc de inimă? De ce în ţara aceea îndepărtată un curcubeu negru se arcuia întotdeauna pe cer? Lucrul cel mai ciudat era că, şi-n cartea asta, în toate pieţele oraşului erau statui de femei însărcinate, ai căror prunci li se străvedeau prin pântecele de marmură ca nişte forme de ambră întunecată.

Isabel nu mâncase nimic toată ziua şi nu mâncă nici la masa de seară. Nici nu vorbea. Din când în când se înfiora toată. De trei sau patru ori, de-a lungul nesfârşitei zile, îl luase din nou de gât pe băiat şi-i spusese că la noapte vulpea cea îngrozitoare avea să vină iar. Aşa că Marcel se pregătise de-o noapte grea.

Şi noaptea veni, şi umbra colorată a mamei flutură o vreme prin odaie. Marcel îi simţi atingerea umedă pe obraz, apoi auzi, ca de sute de ori înainte, acelaşi „noapte bună”, încă mai evanescent decât silueta mamei. Mama închisese apoi uşa, sub care spada de lumină devenea graniţa imperiului nopţii, cu încâlcitele lui coridoare şi subterane. Rămaşi singuri în acele îndepărtate ţinuturi, reopiii se mutară din nou în acelaşi pat şi din nou fură trimiţi de cât de concrete, de tari şi de moi, de aspre şi de mătăsoase le erau trupurile, cât de clar le răsunau şoaptele în penumbra tot mai lividă. Viforul se potolise, poate că-ncetase şi zăpada, căci nu se mai auzea nici slabul ei fâsâit pe sticla ferestrei. În penumbra albăstrie, Isabel era cel mai frumos copil din lume, dar şi cel mai trist. Băiatul îi arătă mai multe trucuri pe care le putea face cu degetele, împletindu-şi-le ciudat, făcând ca degetul mare să pară că se desprinde de pumn, schimbându-şi palmele îngemănate în păsări ce zburau prin odaie, dar fetiţa nu ieşea din muţenie. Din când în când o treceau iarăşi fiori, căci ceasul se-apropia. „Să facem cortul”, îi spuse lui Marcel după ce stătuseră mult timp nemişcaţi, cu ochii deschişi, simţind curentul rece din odaie. Ridicară pătura cu mâinile şi picioarele, având grijă să nu lase nici

cea mai mică deschidere, iar băiatul reîncepu litania obişnuită, care altă dată-i umplea de-o fericire somnoroasă: erau doi iepuraşi ascunşi sub pământul îngheţat, într-o vizuină caldă. Stăteau acolo, neştiuţi de nimeni, în siguranţă, încălzindu-se unul de la trupul celuilalt, pe când afară crivăţul mătura câmpia înzăpezită. Bezna era totală, nu mai puteai şti dacă ai ochii închişi sau deschişi. Dar parcă tot ce atingeau, tot ce auzeau şi toate miresmele făceau ca lumea să se clădească deodată altfel, mai strâns înfăşurată-n jurul lor, unindu-i ca într-un cocon în care-ar fi fost nu una, ci două larve pe cale de-a deveni fluturi. Asta erau, ghemuiţi unul în celălalt, acolo, sub coaja-ngheţată a lumii: o singură fiinţă curgând deodată în două trupuri, şoptind pe două voci, dar visând acelaşi vis ce-ar fi vrut să nu se sfârşească niciodată. Însă în noaptea aceea vraja nu mai avea puterea dinainte: copiii erau încordaţi ca-naintea unei teribile înfruntări.

Marcel auzi primele vulpi. Chiar şi când urla vântul le auzeai de departe labele afundându-se cu mici trosnete în zăpada-ngheţată. Câte una se abătea şi prin preajma lor şi găsea din întâmplare vizuina. Atunci se pornea să sape, să-şi înfunde-n zăpadă botul plin de dinţi. Băiatul trebuia s-o gonească, şi nu era decât o cale: lupta. Chiar şi până la moarte. Scotea când mâinile, când picioarele de sub cortul ce se turtea pentru scurtă vreme, şi izbea din răsputeri în frigul camerei. Trei sau patru vulpi fură astfel gonite, dar membrele iepurelui cel curajos se retraseră din nou în cort sfârtecate, pline de răni. Isabel îşi aduna în degete şi-n podul palmei toată iubirea de care era-n stare ca să le poată vindeca, în acele momente, mânuţele ei luminau slab în bezna cortului.

Veni însă clipa de care Marcel se temea cel mai tare, când, ca şi-n noaptea de dinainte, sora lui începu să tremure tare, zguduind tot patul. Dinţii îi clănţăneau şi părul i se năclăise de transpiraţie. „Vine!”, îi strigase printre dinţii-ncleştaţi, şi el ştiu că de data asta era adevărata vulpe, cea pe care trebuia s-o înfrunte nu în joc,

«cu adevărat, acolo, în camera lor, pe podeaua rece ca gheaţa. I se făcu îngrozitor de frică, patul zdrăngănea izbindu-se de perete, vulpea era acolo, era cu ei în cameră, o simţea prin simţurile Isabelei, prin urechile şi nările şi pielea ei, prin trupul ei care-şi pierduse căldura. Fetiţa se agăţase cu o putere teribilă de braţul lui şi nu-i dădea drumul. Dar era acum sau niciodată. Marcel se smulse din strânsoarea fetiţei, aruncă pătura peste ea şi sări în mijlocul odăii.

În lumina alburie a ferestrei stătea neclintită o siluetă luminată doar pe jumătate. Era un băiat cam de-aceeaşi vârstă cu Marcel, de-aceeaşi înălţime, îmbrăcat într-un veşmânt atât de comun, încât a doua zi copilul nu avea să şi-l amintească. Dar ce n-avea să uite niciodată era faţa băiatului necunoscut, lividitatea lui în lumina rece a camerei, ochii lui care nu erau ochi de om. Trăsăturile lui care, parcă, nu erau făcute să exprime emoţii, nici gânduri, nici dorinţe, ci erau acolo, pe faţa lui, ca muchiile şi cutele unui obiect neînţeles. Dacă exprima totuşi ceva acea faţă, era un fel de sumbră melancolie. Părea unul dintre acei băieţi mereu singuri, care în pauze mergeau în spatele şcolii, unde era terenul de sport, ca să nu-i mai vadă pe colegi, ca să fie doar cu ei înşişi.

Părea un om mare încuiat într-un trup de băieţel. Marcel îl ştia parcă de undeva, parcă-l mai întâlnise, în viaţă sau în vis, dar n-avea răgaz acum să-şi amintească, fiindcă frica-l încremenise. În odaie se auzeau doar scâncetele întretăiate ale Isabelei şi zgâlţâitul patului ce izbea sacadat în perete.

În contralumină, ochii neomeneşti ai băiatului străin erau întunecaţi, mâncându-i o bună parte din faţă. Marcel îi privea absent; un fel de fascinaţie grea, visătoare, îl împiedica să vrea ceva, să se mişte şi să-nţeleagă. Era acolo, în mijlocul camerei, cu o siluetă stranie în faţa lui. Nu se mişcă nici când străinul se-ndepărtă de la fereastră, mergând spre patul în care se zbătea Isabel. Niciodată geamul nu adusese mai multă lumină în cameră, albă,

iernatică, mirosind a zăpadă. Odaia nu mai era acum adevărată, părea una văzută de cineva, părea că totul e-n mintea cuiva, cum lucrurile ne pătrund şi nouă, prin pupile, în adâncurile minţii. Băiatul străin se aplecase deasupra patului, trăsese pătura de pe fetiţă, care rămăsese, ghemuită cât putea de tare şi strigând în agonie, ca un mic animal încolţit ce ştie că nu mai are scăpare. Celălalt copil alunecă în pat lângă ea şi trase pătura peste ei. Pătura se ridică încet deasupra lor, formând o boltă cenuşie.

Abia atunci Marcel se dezmetici. Strigă atât de tare, încât geamul zdrăngăni în ramele lui. Se repezi spre pat şi trase dintr-o mişcare pătura şi cearşaful, pregătit să lupte până la ultima suflare. În pat nu era însă decât surioara lui, care se zguduia din tot trupul micuţ de parc-ar fi fost aruncată afară, pe-un morman de zăpadă. Băiatul rămase-ncremenit, cu ţesătura aspră în mâini. Wea se dădu deodată de perete şi părinţii lor se repeziră spre ei ca două vârtejuri sticloase, fetiţa fu luată-n braţe de mama, care alergă cu ea dincolo, în dormitorul lor, pe când tatăl, după ce-ncercă să vorbească o vreme cu Marcel, renunţă şi se-ntinse pe patul celălalt. După o vreme nesfârşită, băiatul îl auzi răsuflând greu şi ştiu că adormise.

El stătu treaz mult timp, străbătut de fiori, simţind încă veninul în tot trupul, dar în cele din urmă se cufundă şi el în somn şi nu se trezi decât când lumina dimineţii, filtrată prin florile de gheaţă ce acoperiseră cu dantela lor întreaga fereastră, se vărsase deja în odaie. Tatăl lui nu mai era acolo. Din casă nu se auzea nici cel mai mic zgomot. Toţi păreau plecaţi, păreau plecaţi definitiv, părea că nici nu fuseseră vreodată. Părea că a rămas singur într-o casă singură-n mijlocul lumii. Se sculă şi străbătu odăile de la etaj, apoi coborî la parter. Casa pustie era altfel decât cea locuită. Părea desenată pe o planşetă, părea o descriere dintr-o carte.

Liniştea era asemenea celei a surzilor din naştere. Dacă * >

părinţii lui ar fi fost morţi, aşezaţi pe scaunele de la bucătărie, iar surioara lui, moartă şi ea, ar fi zăcut în patul ei, cu ochii deschişi aţintiţi în tavan, iar el ar fi fost mort, ţeapăn, sprijinit, în picioare, de pervazul ferestrei, tot n-ar fi fost atâta linişte. Unghiurile pereţilor se-ngustau şi se lărgeau pe măsură ce înainta prin camere şi coridoare. Uşa de la intrare era încuiată. Pe sub pragul ei venea un vânt puternic, ce făcea să tremure ciucurii preşului. Picioarele goale îi îngheţaseră, aşa că se-ntoarse-n camera lui ca să se-mbrace mai bine. Rămase acolo toată ziua, cea mai lungă şi mai dezolată zi dintre toate câte trăise. O zi goală ca o cameră goală, fără mobile şi oameni. Jucăriile răspândite pe podea zăceau pe-o rână ca nişte grămăjoare de cenuşă.

Stătu aproape tot timpul la fereastră, văzând cum inflorescenţele de brumă se topesc cu încetul. Le ajutase topirea suflând aer cald peste ele, apoi netezindu-le cu palma până ce gheaţa se dusese şi geamul căpătase un ochi străveziu. Prin ceaţă, parcul şi lacul abia dacă se mai vedeau, iar casele de vizavi erau doar vagi, foarte vagi pete vineţii. Deodată i se păru că se vede de undeva din spate, din pragul uşii: un băieţel privind pe-o fereastră într-o odaie străină, de sanatoriu sau de spital.

Isabel fusese la-nceput o bebeluşă roşie la faţă pe care ai lui o tot înfăşau şi-o desfăşau şi-o purtau dintr-un loc într-altul. Orăcăia şi ziua, şi nopţile, uda scutecele tot timpul, mereu băgau ai lui câte-o mână prin ele ca să vadă dacă nu-i udă la fund. Marcel o ducea şi el uneori în braţe. Îi plăcea că nu era ca părinţii, mătuşile, bunicii, doctoriţa şi toate celelalte fiinţe omeneşti, doar aburi vag coloraţi. Isabel era adevărată. Vie, mică şi compactă, cu degeţele minuscule şi pălmiţe zbârcite, devenise cu vremea mult mai mult decât o soră, o simţea mai curând ca pe un mare organ al trupului său, asemenea inimii sau creierului sau ficatului pe care ştia că le are înăuntru, deşi n-avea să şi le vadă niciodată. Pe Isabel însă o vedea, îi văzuse primul zâmbet şi fugise să le spună părinţilor, şi de-atunci tot ce

încercase în acei trei ani cât fuseseră mereu împreună era să stârnească iar şi iar acel zâmbet. De-atunci se hrănea cu chicotele şi atenţia şi aplauzele şi încurajările fetiţei, singurul lui spectator pentru care dădea zi de zi, la matineu şi seara, spectacole din care nu lipsea niciun număr de acrobaţie, nicio îmblânzire de fiare sălbatice, nicio bufonerie, niciun zvon de alămuri, niciun salt de pe un trapez pe altul. De la o vreme-i citea, atent mai mult la presiunea căpşorului pe umărul lui decât la întâmplările din carte. O învăţase să dea pagina când el spunea „acum” şi să recunoască două sau trei litere mari, pe care de câte ori le vedea le şi rostea cu guriţa rotundă. Nu se-ndoia că aveau să trăiască toată viaţa împreună, acolo, în camera lor, jucând mereu jocurile lor de zi şi de noapte.

Părinţii veniseră acasă târziu, pe-ntuneric, fără Isabel. La masa de seară mama plângea, şi prin asta devenise aproape reală, căci băiatul îi putea simţi suferinţa. Avea acum un contur pe care culorile nu-l mai depăşeau ca într-un desen stângaci de copil. Avea pentru prima dată ochi, pe care-i aţintea-n ochii copilului: „Marcel, ce e cu vulpile? V-aţi jucat voi de-a vulpile în ultima vreme?” Isabel rămăsese-n spital, cu febră mare şi cu delir în care vorbea doar despre vulpi. „Nu, nu ne-am jucat, nu ştiu”, spusese el, fiindcă abia aştepta să plece de la masă. Părinţii nu-nţelegeau nimic, era-n zadar să vorbeşti cu ei. Mama plecase imediat înapoi la spital ca să stea cu fetiţa toată noaptea, iar tatălse-ncfusese în camera lui. Casa deveni iarăşi înspăimântător de tăcută.

La fereastră, cu obrajii-n palme şi fruntea proptită de geamul rece, băiatul privea parcul învelit în zăpadă, cu lacul în mijloc şi, peste lac, pâlcul de case livide, ninse şi ele între copaci desfrunziţi. Vremea se limpezise şi pe cer se vedeau stelele. Fereastra trandafirie părea cea mai strălucitoare dintre ele: se vedea acum mai clar ca oricând, acolo, la etajul cel mai de sus al casei cu calcan, atât de bine, încât i se păru chiar că e cineva mişcându-se prin camera îndepărtată. Niciodată nu văzuse şi alte

ferestre luminate în acea clădire care, altfel, părea uscată şi nelocuită, ca o cochilie de melc. Marcel ar fi vrut să ştie mai multe despre lume: de ce exista oraşul acela vast şi enigmatic în care, la o margine îndepărtată, se ridică şi casa lor? Cum trăiau ceilalţi oameni care doar pâlpâiau pe lângă el când îşi însoţea părinţii pe străzi? Ce făceau ei când erau singuri şi nu-i vedea nimeni? De ce era vârât în trupul lui din care nu putea să iasă? De ce nu putea intra în trupul altuia, ca să trăiască viaţa lui, în altă parte-a oraşului?

Din acea noapte nu se mai atinsese de patul său. Dormise numai într-al lor, al Isabelei şi-al lui, tot aşteptând ca ea să se-ntoarcă. Dar fetiţa nu veni acasă nici a doua, nici a treia zi, şi mama lor era din ce în ce mai adevărată, cu contururi din ce în ce mai precis desenate, aşa cum, privind prin binoclul vechi din biroul tatălui său, lucrurile îndepărtate păreau mai întâi ceţoase, şi trebuia să roteşti de un inel pentru ca ele să capete claritate. Mama venea dimineaţa cenuşie de oboseală şi

y y dormea apoi mare parte din zi, pentru că nopţile stătea cu fetiţa care n-o mai recunoştea şi nu mai era pe această lume. Marcel îi putea simţi durerea, de parcă ar fi stat amândoi pe câte-un scaun, într-un cabinet medical, şi în acelaşi timp li s-ar fi înnodat pe braţ câte-un garou de cauciuc, şi-n acelaşi timp li s-ar fi căutat venele îngroşate, şi chiar în aceeaşi clipă li s-ar fi-nfipt acul în venă, şi-acelaşi sânge le-ar fi curs prin ac în eprubetă. Era aceeaşi durere în două trupuri diferite, şi ea, durerea, le făcea să fie acolo, în fiinţă, în realitate, pe când tot restul era ceaţă, vată, pâslă, nor şi-n cele din urmă vis fără speranţă de trezire.

Vacanţa de iarnă se prelungea şi băiatul n-avea nimic de făcut decât să umble fără rost prin casa goală, să mai citească puţin după-amiezile, să mai iasă, când erau ai lui acasă, în parcul încărcat de zăpadă. Acolo lumina era orbitoare. Pe jos, pe bănci, pe garduri şi balustrade zăpada era mai groasă decât o văzuse în oricare iarnă de dinainte.

Parcul era mereu vast şi pustiu, nu se rătăcea pe-acolo ţipenie de om. Ajungea mereu în mijlocul lacului îngheţat bocnă, nu doar la suprafaţă, ci în întregime, ca un gigantic sloi de gheaţă. Acolo dădea la o parte cu mănuşile zăpada umedă şi dezvăluia un ochi de oglindă întunecată. Punea palmele de-o parte şi de alta a feţei şi privea în adânc prin sticla lucioasă şi verzuie. Întunericul de dincolo era atât de dens, atât de învârtejit, ca un fir lung de smoală topită, încât copilului i se părea că-l soarbenăuntru şi-l răsuceşte şi-l împinge-n matca lui de-ntuneric cu o viteză ameţitoare. Se desprindea greu de copca aceea sticloasă, cum desprinzi o ventuză turtită pe-un geam. De-acolo, din mijlocul lacului, pâlcul de case de vizavi se vedea mult mai bine. Toate erau ruinate şi decrepite. Unele uşi păreau zidite. Unele ferestre aveau scânduri cenuşii bătute-n cuie pe deasupra. Ţi se făcea frică să te-apropii de ele. Dar cel mai dureros era zidul orb al casei cu fereastra roz-pal, acea mare întindere verticală de cărămizi netencuite, cu umflături susţinute de scoabe de fier ruginit. Era ca un om spintecat pe din două şi făcut să stea totuşi drept ca şi când ar fi fost încă viu. Ce tristeţe şi nenorocire să locuieşti acolo, îşi spunea mereu copilul din mijlocul parcului alb, troienit. Ar fi fost ca şi când ai fi locuit toată viaţa în cavoul în care-aveai să fii înmormântat. Se-ntorcea acasă când cădea seara, galbenă murdar, şi-apoi, în camera lui, aştepta masa de seară gândindu-se la Isabel, care nu mai venea, r Zâmbea mereu, în ciuda tristeţii adânci, când îşi ynintea cum o-nvăţase primele cuvinte. Fetiţa făcuse un an şi putea sta deja în picioare în ţarcul ei, care acum era în pod, cu lucrurile care nu mai erau folosite. De când începuse să gângurească, Marcel se gândise s-o înveţe cele mai bune şi mai adevărate cuvinte pe care le ştia. Deja o distra cu veşnicul, de-atunci, război al jucăriilor, deja se dădea peste cap ca s-o facă să râdă, dar vorbirea era altceva, care merita mai multă atenţie. Se gândise ore-n şir la ce-ar trebui să spună mai întâi fetiţa pentru ca viaţa ei să aibă de la-nceput un rost. Înţelesese

că nu trebuiau să fie nume de lucruri, adică de ceea ce nu puteai vedea. N-ar fi vrut ca sora lui să-nceapă, ca atâţia copii, cu minciuna lui *mama* şi a lui *tata*, căci aceste cuvinte n-aveau mai mult înţeles decât *lingură* sau *zid* sau *pat* sau *scară*. Toate acestea n-aveau fiinţă, se făceau şi se desfăceau asemenea ceţii şi vântului. Adevărate erau altele, aşa că Isabel, învăţată cu multă răbdare de fratele ei în seri după seri de insistenţe, îmbufnări şi zâmbete de încurajare, priviri complice şi chicote ca de gnom, rosti mai întâi cuvântul *cald*, urmat repede de *viu*. Continuaseră cu *albastru* şi *adânc*, merseseră mai departe cu *blând* şi *amar*. Abia apoi fetiţa le învăţase şi pe celelalte, care erau făcute doar să le însoţească pe primele, adăugându-le doar câte ceva după care le puteai deosebi, căci o blândeţe putea fi de om, de pisică sau de nor în amurg, iar albastrul putea avea ca umbră o rochie sau o minge. Isabel învăţase-mai devreme numele lucrurilor care se vedeau, ca amintirea, timpul, tristeţea, visul, şi mult mai târziu pe cele pe care doar le întrezăreai câteodată, cu coada ochiului: om, casă, mână, ramură, parc…

În zilele următoare mama se adunase atât de tare în propriile ei contururi, încât părea o statuie de piatră dintre cele din piaţetele oraşului. Nu-şi mai putea ascunde deznădejdea. Isabel era tot mai bolnavă, doctorii n-o mai puteau trezi dintr-un fel de somn adânc şi le spuseseră părinţilor, în şoaptă şi cu capetele plecate, să se aştepte de-acum la orice. Voiseră să-l ia şi pe Marcel la spital, ca să-şi vadă surioara, dar el nu mersese. Părinţii nu înţelegeau. Isabel nu era acolo, era în vizuina vulpii. Poate chiar atunci vulpea o sfârteca în gura ei plină de dinţi. Marcel văzuse vulpea, stătuse faţă-n faţă cu ea şi ştia cum arată, dar drumul până-n bârlogul ei îi era încă necunoscut. Iepuraşul răpit lăsase poate o dâră de sânge în urma lui, sau poate una de lacrimi. Nu mai era timp de pierdut.

Serile, când marginile cerului se-ngălbeneau şi când în odaie lumina scădea pe nesimţite, copilului i se făcea tot

mai dor de sora lui. Îi era dor să-i mai mângâie părul cu degetele de la picioare, să mai râdă cu ea sub pătură, să mai citească-mpreună. Lua atunci cartea cea mare, cu coperţi tari şi pagini lucioase, şi recitea cu voce tare ultimele pagini pe care i le citise, în ultima după-amiază împreună, Isabelei. Dar era atât gol în jurul lui fără ea. Între timp, povestea înaintase. Monstrul tremurător spărsese podeaua castelului şi scosese-n mijlocul sălii de bal două uriaşe căngi cafenii. Prinţesa rănită zăcea pe pat cu faţa-n jos, cu părul atârnând pe covorul persan plin cu desene încâlcite, cu rochia sfâşiată, pielea jupuită a spinării dată în părţi şi toate vertebrele şirei spinării şi toate coastele dezvelite ca ale peştilor din farfurie tăiaţi pe din două. Era încă vie, degetele ei boţeau cearşaful lucios, de olandă. Regele, pe tronul său, simţea păianjenul pulsându-i în torace, trimiţându-i în vine otrava groasă din punga lui cu venin. Cu un pai foarte lung începu să sugă luna, ce-şi arăta pântecul pe fereastră. Curcubeul negru arcuit peste regat se vedea acum mult mai bine: o procesiune de furnici negre, cu cranii lucioase şi picioare-ncâlcite formau acest pod uriaş, agăţându-se unele de altele cu miile şi sutele de mii, agitându-şi antenele şi fojgăind, scoţând un sunet ţiuitor care-ţi rămânea mult timp în timpane. În pântecele de marmură al tuturor statuilor din acea ţară îndepărtată se afla ghemuită câte-o fetiţă vie, deplin formată, gata să vină pe lume. Le puteai zări prin piatra străvezie pleoapele-nchise şi urechile ca nişte scoici micuţe. Parcă toată lumea aceea, încrustată sub hârtia lucioasă ca-n sticla unui lac îngheţat, aştepta să se petreacă un fapt înfricoşător, din care nu era scăpare.

Când monstrul sparse şi mai mult podeaua şi năvăli în salonul de bal, zdrobind oglinzile şi făcând pulbere uriaşele candelabre, Marcel simţi că nu mai poate citi şi lăsă cartea pe podea. Se-ntunecase, toată camera era acum un bloc mare de ambră în care copilul era încremenit pentru totdeauna ca o străveche insectă. Merse la fereastră ca să vadă cum cade zăpada, căci după câteva

zile-nsorite ningea iar, potolit, cu fulgi mari şi umezi. Părea că într-o fotografie, un loc fără viaţă, ar fi-nceput deodată să ningă. Dar ceva era schimbat în peisaj, băiatul simţi asta înainte să-şi dea seama ce se-ntâmpla, şi se văzu deodată inundat de-un val de spaimă copleşitoare, o groază ascuţită, dreaptă şi pură ca o sabie. Strângând între degete lemnul pervazului, Marcel începu să tremure cum o făcuse altă dată sora lui când simţise vulpea. Geamul ferestrei prinse şi el să zdrăngăne în cercevelele sale, şi bucăţi mărunte de chit uscat se risipiră pe pervaz.

Căci în mijlocul lacului îngheţat, chiar în locul unde privise zilele trecute prin gheaţa neagră, stătea acum băiatul străin, nemişcat, nins pe păr şi pe umeri, pe jumătate şters de fulguiala tăcută. Deşi până acolo era atât de departe şi se-ntunecase aproape de tot, Marcel îşi dădu seama că necunoscutul era cu faţa spre el, că privea poate ţintă spre fereastra lui. „Cine eşti?”, şopti abia mişcându-şi buzele, simţind iarăşi că undeva în sinea lui ştia. Trebuia să-l vadă mai bine.

Se desprinse de fereastră cu un efort uriaş, cum încerci din răsputeri să te trezeşti dintr-un coşmar, şi fugi în biroul tatălui său. Pe unul dintre rafturile bibliotecii se afla binoclul, un obiect greu de alamă, cu sticle bombate şi gradaţii pe inelele de reglaj. îl apucă şi se-ntoarse la geamul lui tot în fugă, de teamă să nu se-ntunece de tot, sau să nu dispară copilul străin, ceea ce, într-un fel, era acelaşi lucru. Dar băiatul era acolo, singuratic în mijlocul pustietăţii, neclintit şi nins, privind către casă. Prin lentilele binoclului i se văzu deodată faţa, ochii nefiresc de mari şi de-ntunecaţi şi ceea ce poate că el ar fi vrut să fie un zâmbet, dar era doar o tăietură de bisturiu pe o faţă de cadavru. Dacă n-ar fi zâmbit, l-ar fi speriat mai puţin pe Marcel, care-l privea cu aviditate, încercând să-şi aducă aminte ceva, aşa cum cauţi prin pozele vechi din plicul galben şi jerpelit de sub rufele din şifonier, ca să-l găseşti, între zecile de chipuri înecate de cerneala proastă şi de vechime, pe cel ce lipseşte din toate fotografiile, deşi ar fi

trebuit să fie în toate. Pe faţa celui care stătea acolo, în mijlocul lacului îngheţat, nu era un zâmbet, ci sigiliul greu al melancoliei.

Din înserare nu mai rămăsese decât dunga tot mai subţire, gălbuie, cu care erau conturate clădirile şi arborii de la orizont, restul fiind înghiţit de noaptea albastră. Fără binoclu, copilul străin abia dacă se mai zărea. Dar

Marcel îl văzu, prin sticlele grele, întorcându-se şi-ndepărtându-se pe suprafaţa lacului, străbătând parcul, tot mai mărunt şi mai greu de desluşit, şi contopindu-se cu marea umbră a pâlcului de case, din care numai calcanul jupuit mai licărea stins în întuneric. După câteva minute de încremenire, deodată se-aprinse, ca o stea trandafirie, fereastra de la ultimul etaj. Marcel nu mai avea îndoieli: acolo era vizuina.

Rămase la geam până picioarele îi îngheţară pe podea. Părul i se zbârlea din când în când ca al unei sălbăticiuni încolţite, ce nu mai are altă ieşire decât lupta. Merse-n pat rece ca un sloi şi se ghemui sub pătura trasă peste cap, lăsând doar o crăpătură prin care putea respira aerul foarte rece. îl simţea cum i se ramifică-n plămâni, aşa cum ramurile copacilor din parc se despărţeau în alte ramuri mai subţiri, iar ele în alte ramuri, şi altele mereu, până când ajungeau dese şi fine ca genele lăsate peste obrajii celor adormiţi. Nu exista o limită a ramificării lor, pe care acum o urmărea Marcel, din subţirime-n subţirime şi mai mare, respirând tot mai adânc, de parcă plămânii lui ar fi fost cerul ce-nconjura copacii de sticlă ai respiraţiei. Curând, pierdu şirul şi se pierdu într-un somn negru, cu filoane şi pepite de vise ce se şterseră şi ele în zori.

Dimineaţă, mama intrase în casă tropotind, scuturându-se de zăpadă şi aducând un damf rece cu ea. Marcel o întâlni, ca de obicei, în sufragerie, unde se trântise pe-un scaun aşa cum era, încă îmbrăcată-n palton şi cu mănuşile-n mâini, şi zăcea cu capul pe braţe şi părul împrăştiat peste faţa de masă. Dar ce-avea el de-a face cu femeia asta? Mai târziu, ea-şi venise-n fire, făcuse focul în

şemineu şi-apoi, la fereastră, scăldată-n lumină, începuse ritualul la care băiatul mai asistase şi-nainte, şi de fiecare dată fusese uimit ca de-o vrajă, nu pentru că ar fi fost ceva important, ci pentru graţia fiecărui gest al femeii, care pentru câteva clipe reuşea, chiar şi frântă de suferinţă şi oboseală, să nu mai fie mama, stihia fără chip care-l hrănea şi-l îngrijea, ci o fac din altă lume. Ţinea acum între degetele mâinii stângi o cutiuţă de balsam, nu mai mare decât o monedă, dintre cele care, nu se ştie de ce, nu lipseau pe-atunci din casa nimănui. Marcel dădea de ea peste tot, prin sertare, pe suprafaţa prăfuită a bufetului, unde lăsa adesea o urmă rotundă, şi chiar pe sub pat sau pe sub covoare. Cutiuţa era de tablă, cu un desen floral pe capac, înconjurat de litere ciudate, străine, şi o simţeai mereu unsuroasă-ntre degete. Mirosea puternic a camfor, căci dacă deschideai, cu unghia, capacul dădeai de-o substanţă străveche, solidă asemenea ambrei, şi care în câteva clipe umplea aerul din cameră de efluvii verzi, intense, care te trezeau din amorţeală. Deşi discul de camfor părea tare ca sticla, dacă treceai degetul peste el simţeai că s-a luat ceva pe vârful său, ca o cremă străvezie. Cu substanţa aceea îşi masa mama tâmplele, întâi pe cea dreaptă, apoi pe cea stângă, stând la fereastră şi privind, cu ochi transparenţi, zăpada. În acele momente, femeia era foarte frumoasă, de parcă balsamul o făcea cu mulţi, mulţi ani mai tânără. Marcel se gândea că era frumoasă ca-ntr-un tablou, sau ca-ntr-o amintire.

Cum nu avea ce face până la căderea serii, şi nu voia să se gândească de pe-atunci la ce-l aştepta, se apucă să decupeze. N-o făcea prea des, cum nici nu-l îndemna inima prea tare să deseneze sau să modeleze ceva din plastilină. Dar îi plăcea să facă figurine de hârtie, împăturite în multe feluri, aşa încât să devină-ntr-un final lalele, cavaleri, vapoare şi demoni, toate uşoare, pufoase şi străvezii în lumină. Uneori, ca acum, îl apuca pofta să decupeze covoraşe de hârtie, pentru că ieşeau mereu altfel, imprevizibile şi uimitoare. împăturea foaia de mai multe

ori, până ajungea un pătrat gros pe care foarfecă abia dacă-l mai putea tăia, şi-apoi reteza marginile cât mai întortocheat, făcea golfuri, S-uri, decupa colţuri, după cum îi spunea fantezia. În cele din urmă despăturea foaia şi de fiecare dată rămânea fermecat: niciun covor nu era la fel cu altul, toate aveau propriile lor simetrii ca-n oglindă, ca şi alte simetrii, răsturnate în fel şi chip: arcurile de la-nceput deveneau cercuri, colţurile tăiate erau acum romburi, volutele trasate parcă de un florarse-ncadrau în fâşii drepte şi, în general, totul semăna acum cu o grădină foarte încâlcită, din care ţi-ar fi fost greu să mai ieşi.

În acea zi alesese una dintre marile coli colorate pe care i le cumpăra mama pentru şcoală. Era coala argintie, din care de obicei se decupau fulgi mari de zăpadă. De data aceasta covorul era mai mare şi mai complicat ca oricând. Poteci sinuoase şi piaţete neaşteptate se-ntindeau, pe masă, în faţa copilului, care le străbătea cu degetul, surprins de cât de întortocheat şi de lung era acel parcurs. Îi luă o jumătate de oră să-l urmărească, încetişor, cu degetul de la un capăt la altul. După ce-l netezi pe masa lucioasă, băiatul îl apucă de colţuri şi merse cu el în camera lui şi-a Isabelei. îl lipi pe geam cu patru bucăţele de bandă transparentă şi văzu că se potriveşte bine între cercevele. Partea sa de sus ajungea până la linia pâlcului de case de vizavi de parc. Părea că altfel de flori de gheaţă luminau geamul rece până spre marginea lui de sus, aşa cum o făcuseră şi cele de brumă. Marcel se dădu înapoi şi-şi privi opera mulţumit: ştia acum şi drumul.

Când prima nuanţă de roz se oglind-o cerul vast al iernii, vopsind arborii de peste drum cu câte-o dungă carmin, băiatul se-mbrăcă de plecare. Se-ntuneca repede în acel oraş îndepărtat, aşa că trebuia să se grăbească. Avea-n buzunar covoraşul de hârtie pe care-l dezlipise de pe geam şi, trecând prin sufragerie, luă cu el şi cutiuţa de camfor. Ca să ajungi de-acolo până la uşa de la intrare trebuia să străbaţi întâi bucătăria, apoi un hol cu multe ferestre, partea cea mai rece a casei. În hol, căldura nu

ajungea niciodată: era frig ca afară. Două feluri de flori îşi amestecau, pe pervazuri, tulpinile, frunzele şi florile: cele adevărate şi cele de gheaţă. Căci acolo îşi ţinea mama cerceluşii, petuniile, hortensiile şi oleandrii pe care vara-i scotea pe terasă. Într-un ghiveci se afla şi acea plantă al cărei nume băiatul nu-l ştia, dar a cărei floare cu petale neobişnuit de cărnoase avea exact culoarea ferestrei ce se aprindea nopţile dincolo de lac. Trecând prin acel coridor de frig, rupse una dintre flori, care, observa el acum, îşi deschidea petalele cu un fel de aviditate, de parcă ar fi fost nu o plantă, ci un animal marin cu tentacule lungi, înfometate. O ţinu în mănuşă de-a lungul întregului drum.

Păşea acum pe zăpadă în clarul serii. Nările i se lipeau de ger, dar avea consolarea unui cer minunat deasupra, cu luna perfect rotundă, mai întâi palidă, strălucitoare. Stelele risipite pe cer desenau constelaţiile atât de cunoscute, pe care părinţii i le arătaseră de multe ori de la-nălţimea terasei: Arlechinul, Sepia, Clepsidra, Portalul… Ajunse uşor până-n mijlocul lacului îngheţat, dar de-acolo traseul se complica. Se opri o clipă ca să se reculeagă, îngenunche pe zăpadă şi se aplecă să privească iarăşi, adânc, prin gheaţa neagră, punându-şi palmele de-o parte şi de alta a feţei. Vârtejul de smoală dinăuntru îl sorbea către miezul pământului. Ca şi prima dată, se smulse cu greu fascinaţiei adâncimii nemăsurate şi se ridică în picioare. Popasul îl întărise. Acum se simţea în stare să intre în vizuina vulpii.

— Strivit de greutatea lunii tot mai arzătoare, pâlcul de oase părea destul de aproape, dar drumul nu era drept. Erau un fel de ziduri nevăzute de frică înălţate în faţa lui Marcel. Prin anumite locuri n-ar fi putut înainta, cum nu poţi păşi pe o sârmă întinsă la mare înălţime. Trebuia să desfăşoare des covoraşul, ca pe o hartă ce-ţi indica pe unde se poate trece fără să fii inundat de-o sudoare îngheţată, fără să simţi cum ţi se zburleşte părul pe braţe.

Da, trebuia urmat acel traseu încâlcit, ce parcă avea legătură şi cu constelaţiile atât de clar desenate pe cer, deasupra copilului. Drumul dură ore-n şir de răsuciri şi întoarceri şi izbiri de zidurile nevăzute ale fricii.

Într-un târziu, pustietatea albă fu depăşită şi băiatul se găsi în cartierul de clădiri ruinate pe care-l vedea de la fereastra lui şi care se dovedea acum a fi mult mai mare, cu zeci de clădiri străvechi şi arbori uscaţi, cu nuielele negre răsfirate pe cer. În mănuşa cu un singur deget simţea floarea cărnoasă, îi simţea până şi culoarea trandafirie ca pe un fel de fior în liniile palmei.

Găsi repede casa, pentru că era singura cu un zid orb între construcţiile înnegrite, cu balustradele balcoanelor strâmbe şi marchize cu ochiuri de geam spart. Uşile de la intrare erau întredeschise sau lipseau cu totul, lăsând limbi de zăpadă să pătrundă-n interior. Geamurile erau acoperite cu ziare vechi, îngălbenite, de care fulgii de zăpadă se lipiseră în petice neregulate. Era pustiu şi părăsire, cum băiatul nu mai văzuse niciodată. Ruine, ruine sinistre-n lumina albastră a serii. Un strat gros de zăpadă acoperea uniform suprafaţa pământului. Măcar urmele necunoscutului ar fi trebuit să se vadă, căci nu mai ninsese din noaptea trecută, dar nu se vedea nicio urmă. Până-n pragul casei, zăpada era netedă, afânată, cu câte-un cristal de gheaţă vizibil şi sclipind din loc în loc în mărunta lui simetrie. Marcel mai privi o dată casa, dându-şi capul pe spate, şi ştiu că vizuina era goală. Dacă vulpea ar fi fost acolo, i-ar fi simţit vibraţia plămânilor, geamurile ar fi zdrăngănit abia audibil, şi bucăţi uşoare de tencuială s-ar fi desprins din faţada coşcovită, pătând zăpada. Dar totul era încremenit ca-ntr-o fotografie. Uşa era de fier forjat, masivă şi ornamentată cu volute, lujeri şi flori de metal negru. Între ele erau ochiuri de geam vălurit, colorat stins, cu armătură de sârmă prin sticla opacă. O deschise şi intră într-un hol scufundat în întuneric. Trase apoi poarta grea după el.

Ca toţi oamenii de pe lume, Marcel ştia ce e bezna,

înainte de a se naşte, trăise învăluit în ea vremuri nemăsurate. Era pe pământ doar de-o clipă, iar peste altă clipă avea să intre iarăşi în bezna totală şi fără sfârşit pe care viaţa sa punctiformă o-ntrerupsese. Lumea era în asemenea măsură beznă, încât nici n-avea rost să vorbeşti despre lumină. Întunericul, cel de dinainte să existe ochii, şi tăcerea de dinaintea oricărei urechi, şi informul care precedă orice minte, şi tristeţea, şi frica, şi deznădejdea erau cele mai familiare trăiri ale tuturor oamenilor, măcar în acel oraş îndepărtat, în care casele păreau vânătăi pe pielea palidă a cerului. Copilul ştia de pe-atunci că anii vieţii lui aveau să se scurgă cu o viteză înspăimântătoare şi că apoi bezna, bezna fără sfârşit şi speranţă, va fi singura culoare permisă nimicului etern în care el însuşi se va schimba. Nu se temu, deci, să rămână-n întuneric desăvârşit.

Pipăi peretele zgrunţuros de lângă poartă, zugrăvit în calciul sinistru al vilelor de altă dată, şi dădu de întrerupătorul de ebonită. îl întoarse şi se făcu lumină. Lumină urâtă şi murdară, care mai mult mânjea lucrurile decât să le dezvăluie. Era într-un hol îngust, cu o casă de ascensor îmbrăcată-n sârmă incredibil de jegoasă, ca unsă cu păcură, şi o scară ce se răsucea ca un burghiu prin toată clădirea, înconjurând beregata liftului cu treptele ei înguste de mozaic şi balustrada lustruită şi tocită de sutele de mâini ce-o apucaseră de cine ştie câte decenii. Scara venea din adânc, de la subsol, şi urca spre etajele de sus, pierzându-se iarăşi în penumbra posomorâtă. De undeva venea parcă, abia auzit, un ţiuit continuu, dar băiatul n-ar fi putut spune dacă el se năştea-n măţăria blocului străvechi sau în propria lui ureche, sucită-n stânca ţestei lui ca şi scara-n spirală a casei străvechi. Îi era frică de locul acela mort, în care nu mai fusese niciodată. Parcă nu era din lumea adevărată, parcă băiatul avea doi ani şi se pierduse de părinţi, şi o lume înfricoşătoare vuia-n jurul lui.

Butonul spart, de ebonită, al liftului era cernut cu

tencuială fină, dovadă că nimeni nu mai chemase cabina cu uşi de geam în ultimii ani: monstrul din cuşca de sârmă era mort de cine ştie câtă vreme. Aşa că Marcel o luă pe scări în sus, de-a lungul zidului rotund. Era atât de pustiu, atâta tăcere, atâta geometrică melancolie! Pe câteva mici paliere văzu ghivece cu plante complet uscate. Primul şi-al doilea etaj erau aproape identice: câteva uşi abia atinse de lumina unui bec chior, galbenă ca urina. La al treilea scara se oprea, ca şi când burghiul s-ar fi frânt în plafonul tare ca granitul şi de-o grosime fără sfârşit. Acolo ideea de spaţiu se termina. Copilul rămase nemişcat şi tăcut pe îngustul palier unde abia încăpeau trei uşi de intrare şi-un oleandru veştejit, în cutie grosolană de scânduri.

Ţiuitul părea acum mai intens: venea din adâncul unuia dintre cele trei apartamente. Îşi lipi urechea de prima uşă. Spaţiul din spatele ei părea plin, lipsit de orice viaţă. La fel era şi a doua intrare, de fapt o uşă falsă încastrată-n zidul de calciu murdar. A treia uşă, la fel de decrepită ca şi primele, vopsită-n acelaşi cafeniu ce imita lemnul, era însă vie. Dincolo de ea era spaţiu gol, ce respira din adâncul plămânilor. Înainte de-a-şi lipi urechea de ea, Marcel ştiu că de-acolo, din adânc, venea ţiuitul care fisura tăcerea desăvârşită a acelui loc aşa cum o plesnitură-n emulsia întărită fisurează o poză veche. Se reculese o vreme în faţa intrării. Ştia că acolo «ra odaia cu fereastră trandafirie, bârlogul vulpii, vizuina. Se temu un moment să nu-l rostogolească pe scară-n jos valul de frică pe care-l simţea urcând în el. Ar fi luat-o la fugă sărind câte trei trepte deodată, urlând ca să nu mai audă tăcerea, dacă n-ar fi ştiut că vulpea nu era acolo. Nu încă. Apăsă pe clanţă şi uşa se deschise spre interior, şi băiatul pătrunse acolo unde nu avea ce să caute, unde n-ar fi trebuit să fie niciodată. Vizuina plină de oase şi smocuri de blană însângerată, locul fără scăpare şi fără milă. Casa vulpii cu gura plină de dinţi.

Singura lumină care-ndulcea amurgul cenuşiu din odaie venea de pe fereastra acoperită cu tifon trandafiriu.

Da, trecea prin tifonul acela impregnat cu serul şi sângele unei răni proaspete. În umbra purpurie băiatul desluşi o cameră la fel ca a lui şi a Isabelei, cu paturi şi etajere de metal alb, cu acelaşi model de flori roşcate zugrăvit la nesfârşit pe pereţi şi aceeaşi ţeavă, ca un şarpe ce-ar fi alergat de la un perete la altul, pulsând şi gâlgâind de-o viaţă proprie. Pe jos erau risipite chiar şi jucăriile lor, cenuşii, lângă pat erau şi cărţile lor, aceleaşi din care citiseră-n atâtea după-amiezi. Dar lângă fereastră, în colţul opus paturilor, se afla pe soclul lui, enigmatic şi trist, mulajul de ghips al femeii însărcinate, despicată în două, de parcă cineva ar fi tăiat-o cu ferăstrăul ca să-i smulgă pruncul din burtă. Plămânii şi inima şi maţele şi ficatul îi erau pictate-n culori stinse. Era aidoma cu cel pe care copilu-l văzuse cândva pe culoar, la maternitate. Doar că-n pântecele sidefiu al mamei din odaie se aflau nu unul, ci doi feţi de culoarea lunii, îmbrăţişaţi şi privindu-se adânc în ochi. Amândoi păreau vii şi gata să se nască.

În patul dinspre fereastră era sora lui, cufundată-n penumbră deasă. Zăcea pe spate, încremenită, cu ochii închişi, îngrozitor de lividă, cu perişorul asudat lipit de frunte. Dintr-o nară-i ieşea un tub ce se pierdea-ntre cearşafuri. Pe tâmple avea fire lipite cu plasturi roz. Zăcea acolo, închisă-n ea însăşi, neputând nici măcar să ţipe după ajutor, asemenea insectelor împachetate-n pânză de păianjen şi lăsate să atârne-n plasă, fără scăpare, hrană vie pentru păianjenul din centrul marii roţi de fire străvezii.

Marcel îngenunche-n faţa patului şi prinse de încheietură mâna fetiţei. Simţi un puls slab şi foarte rece, de parcă prin venele ei ar fi curs apă îngheţată. „Isabel!”, îi şopti. „Scoală-te, hai să plecăm acasă!” Fetiţa nu dădea niciun semn de trezire. În zadar o zgâlţâi încetişor, în zadar îi ţinu multă vreme mâna caldă pe frunte. Se ridică în cele din urmă şi privi dezorientat în jur. Toată camera ţiuia acum îngrozitor, insuportabil. Ţiuiau pereţii, podeaua, lucrurile, ţiuia lumina cafeniu-întunecată ce mai venea prin fereastră. Pe peretele opus paturilor se afla, ca şi-n camera

lor, o măsuţă având un taburet de copil înainte. Pe măsuţă, Marcel văzu un mic caiet, din cele-n care copiii de la şcoală notau cuvintele necunoscute întâlnite-n cărţi. Se apropie, curios, şi-l luă de pe ipasă. Caietul era aproape plin, scris mărunt, cu creionul, pe fiecare filă. Cum nu desluşea nimic, merse la fereastră şi trase pe jumătate draperia umedă şi rece. Foarte departe, prin adâncul iernii, se vedea casa lor, măruntă şi neînsemnată, pe jumătate ascunsă de copaci desfrunziţi. La geana de lumină foarte slabă, căpruie, băiatul putu citi câteva fraze, apoi, răsfoind caietul mai departe, se convinse că, pe zeci de pagini, de la un capăt la altul, nu erau decât întrebări. Dar nu întrebări obişnuite, ci unele pe care nimeni nu le-ar fi pus vreodată, care nu puteau trece prin mintea nimănui. Sute de întrebări şi niciun răspuns. Băiatul desluşi, la-ntâmplare, câteva dintre ele: „ce gust are văzul?”, „cum arde zâmbetul?”, „cât costă tristeţea?”, „ce zgomot face moartea?”, „de ce laptele nu minte?”, „cum te vezi într-un poate?”, „câte vertebre are şi?”, „ce mănâncă norii?”, „de ce nu-ţi vezi ochiul?”, „ce ecou are limba?”, „cum miros nările?”, „cât de galben e niciodată?” Şi tot astfel, mereu şi mereu, fără ştersături şi fără spaţii goale, cu un scris de copil pe care Marcel îl ştia, parcă, de undeva. Ultima întrebare, pe ultima filă, scrisă doar pe jumătate, aproape că nu se mai desprindea din întuneric: „cum ninge soarta?”

Citind întrebarea asta proaspătă, scrisă poate chiar în acea zi, băiatul se-nfioră. O scenă veche-i fulgeră prin minte, dar nu-i reţinu decât emoţia copleşitoare. Ce era? Ce era? Reciti cele trei cuvinte şi iarăşi, ca o rafală de crivăţ, îl izbi de perete o durere dulce şi-ntunecată. Luă de jos mănuşa pe care o aruncase pe podea şi scoase floarea cărnoasă, care-n bezna odăii lucea acum alb, fără culoare. O aşeză pe soclul statuii anatomice şi-apoi, cu fruntea-ntre sânii ei goi, îmbrăţişă acea mamă.

Şi-o imagină cum pleacă seara din casa lor, cum străbate străzile cu zăpada suflată de vânt, cum aşteaptă în staţia de tramvai, cu spatele-ntors la crivăţ şi ger. Cum îi

flutură câţiva zulufi de sub broboada uşoară cu care şi-a înfăşurat capul, şi care-acum e plină de zăpadă. Apoi tramvaiul vine, de foarte departe, clătinându-se pe şine. Mama urcă-n remorca goală şi luminată, ce se umple imediat de damful de camfor al tâmplelor ei. Aşa străbate oraşul împodobit cu monumente şi palate, întorcându-şi capul după fiecare statuie din pieţele publice: femei care deja au născut şi-şi poartă fetiţele în braţe, încă nedesprinse din cordoanele ce le ies mamelor de sub pântece. Coboară în faţa giganticului spital, intră pe una dintre multele lui porţi, urcă zeci de etaje pe scări de serviciu. Ajunge-n rezerva cu un singur pat străjuit de stativul cu pungi de ser şi de sânge. Dar patul e făcut, neted şi neatins, pătura albastră, aspră, e acoperită la poale de cearşaful scrobit, fără nicio cută. În pat nu e nimeni, şi totuşi mama se-aşază pe marginea lui şi veghează acolo, singură, toată noaptea. Uneori merge la baie şi aduce apă într-o cană de tablă. Alteori schimbă pungile prinse de stativ, ale căror furtunuri străvezii se pierd undeva sub pat. În zori pleacă, palidă şi încercănată, pentru că acasă mai are un copil, pe el, care-acum, în vizuina plină de oase şi hârci, aşteaptă vulpea.

Poate se obişnuise cu bezna, sau poate că de pe fereastră venea cu adevărat mai multă lumină. Băiatul se-ndreptă spre geam şi dădu perdeaua la o parte. Pe cerul îngheţat ieşise luna. Lumina ei lăptoasă se-ntinse pe podeaua odăii. Teancul de cărţi de lângă pat era acum tăiat pe jumătate de linia dintre lumină şi umbră. Luă de deasupra ultima carte din care, pe vremuri, acum multă, multă vreme, nemăsurat de multă vreme, îi citise lui Isabel, cartea cu coperţi tari şi file lucioase, cu desene fantastice. O aşeză pe pervaz şi, la lumina lunii, citi mai departe. Curcubeul negru ca antracitul, de furnici tari şi lucioase, în continuă mişunare, împletindu-şi picioarele şi lovindu-şi antenele unele de altele, se risipi deodată pe-ntreaga boltă, şi fiecare furnică deveni o stea neagră, nefastă, luminând negru destinul fiecărei fiinţe omeneşti.

Regele termină de supt, cu paiul lui, substanţa lunii, care căzu pe pământ ca o pungă boţită, iar păianjenul din pieptul său, hrănit cu carnea ei hialină, îi sparse pielea cum sfâşie fluturele coconul de mătase. Păianjenul ieşi să înfrunte monstrul. Se întâlniră-n budoar, de-o parte şi de alta a prinţesei sfârtecate pe patul ei de satin. Erau numai colţi şi doar căngi, identici, ca şi când prinţesa ar fi fost o oglindă în care s-ar fi oglindit. Se repeziră deodată unul spre celălalt, ca două vârtejuri de vânt, cu atâta putere, încât pielea sfâşiată a spinării prinţesei fu iarăşi suflată, de-o parte şi de cealaltă, peste rană, şi ranase-nchise, şi doar lumina dulce-a vertebrelor umfla acum uşor, din loc în loc, acea spinare minunată, cu omoplaţi mici şi umeri înguşti. Peste ei, rochia sfâşiată îşi refăcu, întreţesându-şi aripile, forma ei dinainte, îmbrăcând torsul prinţesei până la ceafă. De suflul ştimelor ce luptau deasupra ei, părul ei arămiu se-mpleti într-o coadă groasă. Fata se ridică de pe pat şi alungă cu un gest al mâinii stihiile destrămate, injectate-n aceeaşi clipă una cu veninul celeilalte. Se-ntinse de-i trosniră oasele şi schiţă un mic pas de dans.

Dar Marcel nu mai apucă să afle cum prinţesa îşi scrijeli apoi înc-o linie-n palmă cu un brici ascuţit, pentru că, ridicându-şi ochii din carte, zări vulpea. Venea dinspre parc în lumină de lună. Avea gura plină de dinţi, şi zăpada cu crustă de gheaţă trosnea sub picioarele ei. Îi era foame, de data asta avea să sfâşie iepuraşul, avea să-i umple blana de sânge. Venea ca-n vis, cu paşi egali, cu ochi numai pupilă, cât jumătate din faţă. Ochi care nu clipeau niciodată. Când se apropie, băiatu-i văzu şi gura, ca o tăietură de operaţie pe faţa lividă. Din umbra deasă a patului ei, Isabel gemu deodată adânc, agonic: simţise în somn mirosul iute al fiarei.

Venise ceasul. Vulpea era deja-n umbra clădirii şi «e-auzi scrâşnitul uşii cu lujeri negri de la intrare. Apoi yn cutremur cuprinse întreaga casă: pornise liftul, încremenit de secole. Glisa acum, foarte lent, prin beregata lui de sârmă-nnegrită, ca un animal antediluvian. Un trosnet ca

de sfârşit de lume anunţă sosirea lui la parter, îngheţat de spaimă, Marcel auzi apoi uşile trântite, şi un nou cutremur zgâlţâi casa, care părea acum de hârtie. Vulpea urca din puţul ei insondabil ce mergea până-n miezul pământului, şi-avea s-ajungă curând pe lumea albă. Ca să n-o ia la fugă pe scări în jos, ţipând mai tare decât ţiuitul şi decât trosnetul liftului, băiatul se gândi la Isabel, se gândi la ea cum nimeni nu se gândise la vreo fiinţă dragă vreodată. Îi cuprinse-n gând trupuşorul sub coviltirul păturii boltite deasupra, îşi reaminti chicotele ei când Roada (proasta proastelor) se prăbuşea din căruţ iar leul înţelept o ţâra de păr prin toată casa, văzu lumina iernii răsfrântă din carte pe faţa ei în timp ce-i citea, simţi iarăşi zulufii ei moi cu degetele de la picioare. Câtă fericire trăiseră-n fiecare noapte, strânşi unu-ntr-altul în vizuina lor de sub pământ, unde era dragoste şi căldură, pe când afară zăpada şi noaptea ucideau orice vietate! Trup lângă trup, obraz lângă obraz, părul lui încâlcit cu părul ei mai închis la culoare, degetele lui apucându-le pe-ale ei şi mişcându-le caraghios, râsetele lor împreună, cuvintele ei întrerupându-le pe-ale lui ca nişte delicate clinchete de clopoţel. Chiar dac-ar fi fost sfârtecat în bucăţi, nu putea lăsa acum iepuriţa. Chiar dacă i s-ar fi smuls inima din piept.

Străinul era acum pe palier, în faţa uşii. După un ultim trosnet al liftului, se lăsase din nou liniştea aceea ţiuitoare, despre care nu puteai şti dacă venea din urechile tale sau din lucruri. Nu se grăbea să intre. Poate că simţise, deşi n-avea nări, miros de pe altă lume. Poate că descleştase gura lui plină de dinţi ca să simtă mirosul cu cerul gurii. Poate vedea prin lemnul putred al uşii. Poate cumva era deja în odaie, strecurându-şi prin porii uşii firişoarele unor simţuri pe care oamenii nici nu şi le pot închipui. „Cât de galben e niciodată?” „Cum ninge soarta?” Cu spatele la fereastra acoperită cu tifon însângerat, Marcel era gata de luptă.

Stăteau acum din nou faţă-n faţă, ca-n noaptea când

vulpea-i răpise sora. În dreptul ochilor lui erau din nou ochii aceia neomeneşti, întinşi, doar pupile gigantice, pe jumătate de faţă. Şi din nou trebuia să sufere acel zâmbet sinistru, sigiliul crunt al melancoliei. Şi iarăşi damfungheţat al acelui cadavru îi întunecă simţurile, cufundându-l într-o vrajă mută şi tristă. îl văzu pe străin cum se-ndreaptă din nou spre patul în care Isabel abia dacă se zărea-n umbra deasă. Doar un picior în pijama şi cu şosetă vărgată era văruit de lună. Văzu cum străinul îi trage afară, încet, tubul care-i ieşea din nară şi cum îi dezlipeşte firele de pe tâmple. Fetiţa se mişcă uşor şi bâigui ceva-n visul ei. O luă apoi în braţe, cu părul atârnând spre podea, şi se-ndreptă cu ea spre fereastră, tânde băiatul nu mai putea să-i vadă. Apoi se-auziră zgonirote nedesluşite, care n-aveau nume dacă nu erau întărite de ce puteai pipăi şi vedea. Un bufnet, nişte clinchete uşoare, un strigăt slab, un fel de horcăit. Marcel făcu efortul vieţii lui să iasă de sub vrajă, aşa cum, prăbuşit pe podele în vreun coşmar, se plesnea cu palmele peste faţă ca să se trezească. Vulpea-l izbise peste ceafă şi-l paralizase, dar voinţa lui renăştea acum din frică şi disperare. Se-ntoarse către colţul acela scăldat de lună şi avu deodată-n faţă o privelişte pe care n-avea s-o uite niciodată.

Isabel zăcea la picioarele idolului de ghips, cu faţa-ntoarsă de la el şi cu trupul inert. Băiatul străin ţinea ceva-n palme, nedesluşit mai întâi în lumina de cretă a lunii. Apoi Marcel văzu că era o inimă. Era inima de ghips a mamei despicate. Celălalt o ţinea-n dreptul pieptului, între degetele lui prelungi şi străvezii. Deşi trebuie să fi fost de culoarea cărnii, profilată pe discul lunii inima părea neagră ca smoala. O strânse la piept, cum ai ocroti un iepure temător sau o pasăre cu aripa ruptă, o mai privi o dată şi-o aşează la loc în pieptul de ghips al mulajului anatomic. Apoi se-ntoarse şi-l înfruntă pe Marcel cu ochii lui copleşitori, cu gura lui ca o tăietură de operaţie.

N-a fost nicio luptă. În ochii străinului erau lacrimi.

Când şi-au proptit gâturile unul de altul în cea mai stângace îmbrăţişare, gâtul străinului era de gheaţă. Când şi-au strâns mâinile, degetele lui erau ca nişte ţurţuri. O, frate al meu, frate pierdut pentru totdeauna! Frigul, în odaie, deveni de nesuportat, totul se-acoperi de brumă în care străluceau cristale de gheaţă. Florile de gheaţă, delicate şi tăcute, suiră până la marginea de sus a ferestrei. Şarpele ce alerga de-a lungul pereţilor, aproape de tavan, părea acum de sticlă brumată. Flori de brumă, flori funerare, prinseră să acopere şi trupuşorul lui Isabel, presărându-i chipul albăstrui cu paiete şi strecurându-i între gene ace subţiri de gheaţă. Părul îi îngheţă, cum fusese umed de sudoare, fiecare firişor căpătând pe-o parte, ca arborii de afară, câte-o dungă subţire de zăpadă. Curând, fata purta o diademă fragilă pe fruntea ei micuţă, de copil.

Marcel ştia acum şi târgul, şi oroarea, şi dragostea, şi preţul. Nu şovăi nicio clipă. Spuse da înainte ca îngheţul să ajungă la inima surorii lui. Schimbul se petrecu într-o clipă. Văzu printre lacrimi cum băiatul o ridică în braţe pe fetiţa care-i înconjurase gâtul cu mâinile, cum iese cu povara lui pe uşă, auzi cum coboară scările în spirală. Îi urmări cu gândul cum străbat parcul iernatic, cum trec de ochiul întunecat din mijlocul lacului, cum ies din nou pe lumea albă. Cum sunt iarăşi în casa lor, la căldură şi lumină, cum mama şi tata pregătesc cina festivă, cina de bucurie a-ntoarcerii bolnavei de la spital, cum Marcel şi Isabel se agită şi chicotesc ca altă dată, în vremurile bune. Cum aveau să se joace mai departe împreună, să râdă-mpreună, să se fcerte şi să se-mpace, să citească din cărţile de pe noptieră, să privească parcul şi lacul de la fereastra lor albă, să meargă la şcoală şi să privească la stele. Cum aveau să treacă anii şi copiii să crească, şi lumea să se schimbe, şi Isabel, şi Marcel să străbată oraşul în toate părţile, uimiţi de frumuseţea fetiţelor născute de statui, de măreţia clădirilor şi de culorile tramvaielor zburătoare. Aveau să aibă copii cu alţi bărbaţi şi alte

femei, să-i crească mari, să aibă necazuri, boli, dar şi câte-o bucurie. Aveau să afle, pe pielea lor, cu ochii lor, cu sticlirea dinţilor lor, minunea fără de margini a vieţii. Era darul pe care îl primeau de la el, era ofranda dragostei lui pentru Isabel.

După-amiezi întregi, şi seri, avea să-i privească, prin geamurile tuturor caselor în care-aveau să-şi ducă viaţa, ascuns în umbră şi străin, cu ochii lui enormi de insectă, purtând povara strivitoare-a singurătăţii. Avea să-şi amintească de ei mult după ce vor fi-mbătrânit şi se vor fi stins, şi va fi dispărut şi lumea lor fragilă. Avea să se-ntoarcă-n ţinutul lui de gheţuri eterne, de furtuni ce durau cu săptămânile, de-ntuneric ce dura secole. În centrul uriaşei întinderi înzăpezite, presărată de urme de vulpi, avea să-şi facă un iglu departe de orice suflare omenească, cenotaf şi altar al singurătăţii. Acolo avea să-şi ascundă faţa pecetluită de melancolie, trupul neomenesc şi suflarea-ngheţată. Acolo avea să-ndure noaptea, noaptea eternă, cea de dinainte de naştere şi de după moarte. În emisfera lui de umbră avea să scrie la nesfârşit, în vechiul caiet, întrebări pentru neant şi nimicnicie: „cum doarme apa?”, „cum taie sfera?”, „câte veri are toamna?”, „de ce nu te vezi în oglinzi?”, „câte mâini are – un deget?”

„Cum ninge soarta?”

PIEILE

Uneori, mai ales serile, când îl copleşea melancolia, băiatul deschidea şifonierul cel vechi ca să-şi vadă pieile. Asta se-ntâmpla rar, ce-i drept, nu pentru că n-ar fi fost un spectacol demn de-a fi văzut, ci fiindcă nu-i era-n minte: viaţa lui, chiar aşa, singuratică, era plină de tot felul de îndatoriri şi de treburi, unele fantaste şi inutile, cum ar fi să deseneze cu florarul curbe pentru ora de geometrie, altele teme şi la fel de inutile, ca de pildă să-şi facă patul sau să-şi pună-n geantă cărţile pentru şcoală. Doar seara târziu, când aproape că nu mai putea vedea în odaia brăzdată de dâre sângerii venite dinspre fereastră, era mai liber şi simţea din greu povara singurătăţii.

Fiindcă era foarte singur, poate cel mai singur om de pe pământ. Atât de singur, încât nici măcar cu el însuşi nu vorbea cu săptămânile şi lunile, până şi el însuşi îl părăsise. Sute, mii de amurguri şi-apoi de nopţi stătuse pur şi simplu la fereastră, cu orele, faţă-n faţă cu luna, văzând prin geamul tulbure cum îşi schimbă fazele de la o săptămână la alta. Cel mai mult, dacă iubea ceva pe lume, iubea luna, dar nu orice lună, ci atunci când ea se făcea subţire ca o unghie şi se aşeza aproape orizontal, cu coarnele în sus, pe cerul verde ca veninul, deasupra clădirilor foarte înalte, sfârşindu-se cu turnuri, fleşe, frontoane şi cupole, ale oraşului în care trăia.

Avea cincisprezece ani şi niciun rost pe lume. Dar nu spunea, nici în gând, fraza asta, pentru că şi-ar fi risipit cuvintele aiurea: faptul că avea cincisprezece ani era suficient, se înţelegea deja de-aici că viaţa lui n-avea sens. Niciunul dintre colegii lui de la liceu nu şi-l găsea. Toţi pluteau între două vârste, incapabili să mai urce pe vreunul dintre maluri: al copilăriei în stânga, îndepărtat şi, deşi încă strălucitor, având acea strălucire stinsă a mătăsii pe care-o întâlneşti în unele tablouri vechi; în dreapta al vârstei mature şi-al orice va mai fi urmat, înspăimântător şi atrăgător peisaj, dar aşa cum te atrage prăpastia fără fund dintre stâncile albastre, sau gândul, sâcâitor ca o muscă, al sinuciderii. E drept, disperarea lui nu semăna cu a celorlalţi, şi nici măcar nu semăna a disperare. De multe ori mergea şi el să joace fotbal în curtea liceului, după ore, sau sprijinea zidurile pălăvrăgind fără sens în recreaţii. Dar de cele mai multe ori mergea în spatele clădirii absurd de late, revărsată între şine sclipitoare de tramvai, a liceului, acolo unde se afla groapa de sărituri în lungime. Se aşeza pe bordura ei de lemn, cu picioarele în nisip, şi scotea din buzunarul uniformei şifonate, cu nasturi lipsă, câte-o cărticică de versuri dintr-un poet mort de mult. Asculta acolo, între buruieni, lângă gardul de beton pe care suiau vacile-Domnului, vocea ciudată şi melodioasă a mortului până când se auzea soneria care-i chema la ore.

hjimeni altcineva, dintre toţi oamenii pe care-i cunoştea, nu mai vorbea cu morţii. Câteodată se gândea că ei erau singurii, jalnicii lui prieteni: locuitorii, frumos întinşi unul lângă altul, într-un pământ transparent, sub câte-o coroană de flori, ai unui cimitir îndepărtat. Nu conversau, dar măcar îi vorbeau, cum nici părinţii, nici rudele, nici colegii lui n-o făceau vreodată. El trecea printre rândurile de morminte, ridica uneori câte-un greu capac de cristal, iar marele poet dintr-un secol imemorial se ridică-n capul oaselor şi-i vorbea, cu vocea unuia care uitase de mult cum sună limba oamenilor. Dar şi acolo, la groapa de sărituri în lungime, avea prea puţin timp pentru el: urmau orele de şcoală în care lumea îi era desfăcută în faţă, organ cu organ, ca porumbelul din planşele de anatomie. Ce legătură avea el cu materiile pe care le studia, ce legătură avea el cu materia?

Vechiul şifonier era mai bătrân decât el. Fusese în camera lui dintotdeauna, pe când toate celelalte mobile fuseseră schimbate, unele de mai multe ori. Îşi amintea vag cum, cu mulţi ani în urmă, reuşea cumva să se urce pe el şi de-acolo sărea-n pat. Alteori se ascunsese de el însuşi (căci cine-avea timp să se joace cu el?) în pântecul şifonierului, sub plăpumile de satin, străduindu-se să uite unde se află ca să se poată căuta în voie. Se auzea atunci umblând prin casă, scotocind prin ungherele întunecate, dispărând în celelalte camere ca să se reîntoarcă-n dormitor, şi i se făcea frică de el însuşi, de clipa când avea să rămână nemişcat în faţa uşii lăcuite a bătrânei mobile de la picioarele patului, ţinându-şi respiraţia şi ascultând, cum şi el îşi ţinea respiraţia sub plăpumi şi haine vechi atârnând pe umeraşe, alternând cu propriile lui piei agăţate-n dezordine, de clipa aceea grea în care, de-o parte şi de alta a oglinzii, era cel ce caută şi cel căutat, vânătorul şi vânatul, călăul şi victima, iubitul şi iubita, soarele şi luna. Şi brusc uşa se deschidea larg şi cei doi scoteau un strigăt comun, un strigăt din două gâtlejuri, care se contopeau în cele din urmă într-unul singur.

Găsise odată, în vechiul lor geamantan de carton tare, cu clapete de metal ce săreau în lături când apăsai pe butoanele lucioase, pieile tatălui său, mucegăite şi mâncate de molii. Mama era la cumpărături, aşa că se simţise-n largul lui şi trăsese afară cele vreo şapte-opt piei, moi şi totuşi dure ca muşamaua, rupte-n zigzag în dreptul spinării, le întinsese prin cameră, pe pat şi pe covor, le-ntorsese pe toate părţile. Erau ca nişte costume de scafandru, cu membre ce păstrau încă păr pe gambe şi pe antebraţe, cu sfârcurile palide pe piept, cu orificii în dreptul ochilor şi cu buzele subţiri ca nişte tăieturi de operaţie. La rădăcina pulpelor se afla şi pielea ce-i învelise cândva tatălui său sexul, spre care abia aruncase o primire ruşinată, ca atunci când, cu câteva veri în urmă, tatăl său stătea la televizor, pe sofa, doar în chiloţi largi de pânză, şi copilu-i văzuse sexul ghebos ivindu-se dincolo de marginea chiloţilor. Era pielea tatălui său copil de un an, de patru ani, de şapte ani şi apoi din cinci în cinci ani până la ultima, cea lepădată, îşi amintea băiatul, cu doi ani în urmă cu acelaşi ritual dintotdeauna: venea acasă tot mai obosit, serile, cu mapa lui sub braţ, se plângea de inimă şi de stomac, mama-i aducea pastile ce păreau mereu vechi şi pietrificate ca să le ia cu apă, dar pastilele nu-i ajutau, şi pân-la urmă nu se mai ducea la serviciu. se-nchidea-n camera mică dinspre bulevard şi nu mai ieşea de-acolo până nu se elibera din pielea veche care-l strânsese atât de tare-n ultima vreme. Ieşea-ntr-o dimineaţă, alb ca laptele, cu noua piele subţire şi brăzdată de capilare roşii şi albăstrui în toate părţile, tatuaj subtil, din creştet până-n tălpi, care te speria, dar te şi bucura într-un fel, căci era semn de sănătate şi renaştere. Cum părul de pe cap rămăsese pe pielea cea veche, tata avea să fie o vreme chel ca-n palmă, cu capul strălucitor ca un bec, fiindcă şi genele, sprâncenele şi barba aveau să-i crească încetul cu încetul. „Nu-i nimic, facem economie la lame de ras”, glumea tata, pe când mama, emoţionată, aducea prăjiturile cumpărate cu acea ocazie de la cofetăria din colţ: de

culoarea fisticului, cu o glazură groasă şi blaturi însiropate, pe care le mâncau fericiţi în cinstea evenimentului. Tata mai stătea acasă vreo săptămână, citind ziarele şi uitându-se la televizor, după care îşi lua iar mapa şi pleca la serviciu. Ce făcea acolo era pentru băiat un mister derizoriu, care nu conta chiar deloc. Fapt e că aducea banii din care trăiau cu toţii. Incredibil de mototoliţi şi de soioşi, ghemotoace insalubre scrise cu creion chimic şi lipite cu bandă adezivă, banii zăceau în sertarul bufetului din sufragerie, şi-i vedeai cum se-mpuţinează pe zi ce trece până la salariul următor.

Îngrămădise apoi la loc pieile în geamantan, deschisese geamul ca să iasă mirosul pătrunzător de mucegai şi nici că mai umblase la geamantanul vechi vreodată. Avusese, toată acea dimineaţă, un sentiment rău, de sacrilegiu, şi-i fusese şi foarte teamă ca mama să nu se-ntoarcă de la cumpărături mai devreme şi să-l surprindă cu pieile tatălui său întinse peste tot. Se mulţumea de-atunci cu ale lui, care nu erau ascunse, dar nici lăsate la vedere: nu aveai decât să deschizi uşile şifonierului şi, dacă erai atent, le vedeai mâinile şi picioarele printre hainele tatălui şi rochiile mamei, şi eşarfe, şi cravate, pantaloni şi veste vechi de stofă cadrilată, atârnând toate deasupra plăpumilor şi pernelor de dedesubt. Nu erau puse-n ordinea în care le lepădase, dar ordinea asta nu era deloc greu de ghicit. Băiatul le scotea afară, cu umeraşe cu tot, câteodată, când era singur acasă, căci nu-i spusese nimeni dacă avea voie să le scoată sau nu.

Le ştia foarte bine, erau patru, din ce în ce mai mari. Cea de copilaş de un an era cât o păpuşă, iar spărtura din spate, de-a lungul şirei spinării, nu era mai lungă decât lama unui cuţit de bucătărie. Capul era mare, cât un sfert din corp, iar buricul părea un mic boboc de trandafir, palid, în mijlocul burticii. La patru ani, pielea era considerabil mai mare, mai proporţionată, cu mâini şi picioare dulci, acoperite de pufuşor auriu abia vizibil, îl emoţiona melcul roz al urechilor, îl intriga ţumburuşul dintre picioare,

zbârcit ca un ciucurel de mătase. La şapte ani avea părul lung, brunet, sprâncene groase şi ceva schimbat pentru prima dată în schema corporală: mai înalt, mai zvelt, mai asemănător cu cel de acum. Şi îşi aducea, în fine, aminte de ultima năpârlire, cea din clasa a şaptea, când lipsise de la şcoală aproape două săptămâni şi trebuise apoi să recupereze materia tocind din greu la matematică şi la limbile străine. Ce stranie fusese senzaţia aia de mâncărime şi leşin, de plămâni apăsaţi şi organe interne oprimate! Ce chinuitoare plesnirea pielii de-a lungul vertebrelor, pe tot spatele, de la ceafă la noadă! Cu ce efort îşi trăsese mâinile afară din pielea mâinilor, picioarele din pielea picioarelor! Cât de greu ieşise capul din scalpul său! Şi, mai ales, ce caraghios arăta imediat după aceea în oglindă: jupuit, roşu ca racul fiert, cu globii ochilor rotunzi că ai mieilor din cârlige, de la măcelărie! Noroc că noua piele apărea în câteva zile, cu tatuajul ei de vene şi vinişoare.

Le întindea pe pat, le netezea, le căuta aluniţele şi urmele de vaccin de pe umăr, le compara unghiile de la mâini şi de la picioare, atât de asemănătoare ca formă cu ale lui. Le aşeza una-ntr-alta, cele mici în cele mai mari, apoi în cele şi mai mari, încât rămânea până la urmă cu o singură piele, în care era alta, în care era alta, în care era alta. Ce păcat că nu stăteau umflate, fiecare-mbrăcată-n cea mai mare şi îmbrăcând-o pe cea dinainte (cea mai mică îmbrăcând doar neantul). Până la urmă le scotea prin rupturile din spate, le reaşeza pe umeraşe şi le ascundea iar printre rochiile sărace, de stambă, ale mamei şi printre costumele demodate, subţiate de multă purtare, ale tatălui său. „Eh, amintiri”, spunea mama când mai dădea peste una dintre ele, după care suspina uşor şi scotea bluza cu imprimeuri pe care o căutase.

La şcoală vorbeau despre asta câteodată, în pauze, în closetul băieţilor, cu mozaicul lui rombic de pe podea şi cu pereţii îmbrăcaţi în faianţă. Unii fumau, cu mare grijă să nu fie prinşi, alţii mâzgăleau pe uşi obscenităţi şi numere

de telefon, dar cei mai mulţi se adunau acolo ca să afle câte ceva de la cei iniţiaţi în secretele adulţilor, în lucrurile pe care părinţii nu le discutau acasă, prefăcându-se că nici nu există. Părinţii erau toţi, se gândea băiatul câteodată, ca o mare conspiraţie secretă, cu altare subterane şi rituri de iniţiere, sau ca o putere tiranică ce-şi păstrează cu gelozie sursele puterii, casele conspirative, beciurile siguranţei, codurile şi conturile speciale sub pecetea tăcerii şi-a unei ambiguităţi ipocrite. Şi colegii lui găsiseră-n cele din urmă pieile taţilor, nici lăsate la vedere, dar nici cine ştie cât de grijuliu ascunse. Unii se-mbrăcaseră-n pielea taţilor lor de când avuseseră aceeaşi vârstă cu ei, se uitaseră în oglindă cu ochii lor licărind căprui între pleoape străine, scoseseră limba prin fanta buzelor de fost adolescent, îşi trecuseră degetele printr-un păr străin. Alţii, întinzând pe pat pieile mai recente ale taţilor, rămăseseră uimiţi de cât de puţin ştiuseră, de fapt, despre bărbaţii care, ca şi tatăl băiatului, dispăreau toată ziua ca să se-ntoarcă acasă serile, cu mapa lor în care erau doar două sau trei ziare. Unele piei aveau cicatrice lungi, inexplicabile, altele erau tatuate aproape în întregime cu desene fantastice, lăsând libere doar faţa şi mâinile, altele aveau găuri de glonţ sub sân sau în dreptul rinichilor. Un băiat dintr-a noua găsise sub pat ultima piele lepădată de tatăl lui, şi care era impregnată de un parfum intens şi voluptuos, pe care mama sa, o biată gospodină, nu-l folosise niciodată. Bărbaţii aveau secrete, sinistre sau doar derizorii, pieile lor erau ca nişte însemnări zilnice şi, uneori, ca un jurnal de război.

Colegii lui mai vorbeau şi despre altfel de piei, dar numai apropiindu-şi foarte tare capetele unul de altul în spaţiul strâmt al câte unei cabine, în jurul câte-unul scaun de closet gălbui, fără colac. Băiatul, care era sfios şi singuratic, adunase tot ce ştia despre ele punând cap la cap şoapte şi aluzii pe care le prinsese de-a lungul unui an întreg. Femeile însărcinate, aflase cu greu, îşi trăgeau din când în când afară, prinzându-le delicat, cu două degete,

gingaşele membrane de borangic ale feţilor, care năpârleau de câteva ori înainte chiar de-a vedea lumina. Erau străvezii, fără greutate, le puteai umfla ca pe baloane şi sufla dintr-o parte-n alta prin cameră. Aceste membrane care arătau cum creşte copilul în uter, cum devine tot mai asemănător celui ce avea să se nască, sfârşeau de obicei presate între pagini de herbar, unde se desicau şi deveneau mai subţiri şi mai rigide decât cea mai fină hârtie. Mamele ţineau astfel de albume, de obicei încuiate în sertarele de la noptiere, şi, uneori, după ce soţul adormea, le răsfoiau în pat, cuprinse de o tulbure nostalgie. Unele desenau în jurul pieliţei presate flori, fluturi sau peisaje, cu creioane colorate, altele scriau deasupra lor, în semicerc, câte-o frază sentimentală…

Misterul cel mai mare era însă altul. Oricât de curios, norocos sau îndrăzneţ ar fi fost, oricât scotocise şi întrebase pe cei mai mari, niciun adolescent nu găsise vreodată vreo piele de-a mamei sale. Unii îşi controlaseră casele sistematic, desprinseseră scândurile podelei, ciocăniseră pereţii, făcuseră aluzii, la masă, cu ciorba aburind în faţa lor pe când mama, în capot de satin, îi privea cu un aer nevinovat, ca şi când ar fi vrut să-i ajute, dar n-ar pricepe despre ce era vorba, şi chiar îi întrebaseră direct pe bărbaţi. Taţii lor, sau vânzătorul de tutun, sau bătrânul care vindea covrigi la intrarea liceului nu păreau prea interesaţi de povestea asta. Ezitau o clipă, priveau într-o parte cam nehotărâţi şi-n cele din urmă spuneau cu jumătate de gură: „Astea sunt treburi femeieşti”. Nu puteai scoate nimic altceva de la ei, şi băieţii înclinau să creadă că nici bărbaţii nu ştiau mai mult despre asta decât ei înşişi. Femeile aveau treburile lor şi cu asta, basta. Nu erau mistere sau interdicţii, ci, pur şi simplu, locuri în care un bărbat nu avea ce să caute, asemenea despărţiturii pentru femei a closetelor publice. Vieţile lor şi ale soţiilor lor erau comune, dar nu se suprapuneau în întregime, pentru că, la fel ca şi corpurile, aveau diferenţe şi asimetrii pe care, cu timpul, învăţai să le consideri fireşti. Până una-

alta, însă, adolescenţii continuau să cerceteze înfrigurat casele în căutarea pieilor succesive ale mamelor lor.

Dimineţile pleca la şcoală. Erau dimineţi reci, cu lumină strălucitoare. Purta uniformă şi ducea de mâner o servietă din imitaţie de piele. Nu ştia de ce merge la liceu, ce simte în privinţa asta, dacă are sens sau nu drumul ăsta zilnic. Nu se-ntreba asta, cum nu se-ntreba niciodată de ce trăieşte. Mergea pur şi simplu, prin peisajul matinal al oraşului, punea un picior în faţa celuilalt, despica substanţa densă a singurătăţii cu trupul lui subţire. În câteva minute se afla în staţie. Îşi putea închipui perioada liceului fără casa lui şi fără cădirea liceului însăşi. Dar nu şi-o putea închipui fără tramvai. În oraşele în care nu existau linii de tramvai nu-ncape-ndoială că nu putea exista nici liceu. îl vedea de departe cum venea clătinându-se pe şine, fără nicio grabă, cu farul lui în frunte, cu vuietul lui tot mai puternic, cu scântei din când în când deasupra, unde troleul rombic făcea contact cu firele suspendate. Desluşea tot mai bine faţa vatmanului în spatele geamului cu dungi violete. Apropiindu-se de staţie, tramvaiul încetinea, sunând apocaliptic din clopot, de parcă ar fi prevestit ceva de-o urgenţă maximă, şi-n cele din urmă oprea în zgomotul violent al treptelor care coborau şi-al uşilor care se deschideau pliindu-se şi izbindu-se unele de altele. Era cu neputinţă să nu te mânjeşti, pe când urcai, de unsoarea balamalelor, duhnind a păcură, şi părea tot mai probabil, pe măsură ce călătoreai mai mult, să fii prins şi rănit îngrozitor de uşile care se trânteau. Dar erai, în fine, în vagonul din spate, unde biletul costa mai puţin, taxatoarea era mai adormită şi scaunele de lemn, lustruite de-atâtea şederi, mai incomode. Se aşeza lângă geamul cu contururi cauciucate şi-şi golea mintea de gânduri şi de emoţii. Devenea încă o piesă a tramvaiului, asemenea vatmanului şi taxatoarelor, barelor de metal şi mânerelor din tavan, peisajelor citadine de pe ferestre şi norilor de pe cerul plin de vârfuri de arbori, cupole şi acoperişuri de deasupra lor.

După ce se trânteau uşile, tramvaiul clopoţea din nou din răsputeri şi oraşul se punea-n mişcare. Cât de miraculos i se părea mereu acel fenomen! Cu o forţă colosală, forţa mistică a electricităţii, motorul acţiona roţile de oţel, care la rândul lor înşfăcau şinele şi le trăgeau puternic sub ele, aşa că strada, şi cu ea întregul oraş „pornea încet, apoi alerga cu tot mai mare viteză sub tramvaiul nemişcat, rotindu-se la curbe ca un disc de patefon sub acul încremenit, ascuţindu-şi şi lărgindu-şi unghiurile clădirilor, perspectivele parcurilor, perindându-şi, ca nişte popice nătângi, statuile de-o parte şi de alta. Era de mirare cum nu se prăbuşiseră giganticele palate din centru, unele vechi de secole, la vitezele unghiulare ale rotirii oraşului în jurul tramvaiului imobil, încrustat parcă în aerul diamantin de deasupra întinsei urbe.

Încă de la prima staţie se afla pe strada care purta numele unui literat din vechime, Vasile Singurătate, a cărui statuie trecea o clipă, fantomatic, prin dreptul tramvaiului. Strada era mai curând un fel de canion, un şanţ îngust în formă de S săpat în substanţa barocă a oraşului, având două curbe, una mai largă, cealaltă mai strânsă, îndreptate în direcţii diferite. Era pavată cu piatră cubică, granit dur, plin de intarsii translucide, cu feţele de deasupra uşor curbate. Pe mijloc erau şinele de tramvai şi stâlpii care susţineau firele suspendate, iar pe marginile cu trotuare minimale, de-o parte şi de alta, se perindau cele mai fantastice, mai uimitoare, mai imposibile clădiri construite vreodată de oameni, şi aflate acum în adâncă ruină.

Erau case negustoreşti, de oameni înstăriţi şi fără gust, care folosiseră tablă şi ghips ca să-şi clădească mausolee, cenotafuri, bazilici, capele, cripte, cavouri pictate-n roz, azuriu, galben murdar şi fistic, asemenea torturilor mumificate din vitrinele cofetăriilor. Toate aveau la parter încăperi întunecoase, în care se intra direct din stradă, şi care adăposteau ferometaluri, croitorii cu câte-un manechin uitat într-o vitrină goală, minuscule ateliere

de remaiat ciorapi, sinistre magazine de jucării, pompe funebre cu sicrie proptite la intrare, lângă prăfuite ghirlande şi jerbe de flori artificiale, frizerii, centre de pâine şi centre de umplut sifoane. La etaj locuiau cei ce vindeau sicriele şi jucăriile, cei ce râdeau muşteriii şi remaiau ciorapii femeilor. Balcoane baroce, încrustate cu scoici ca epavele pe fundul mărilor, sfredelite de cari şi urechelniţe, atârnau strâmbe peste stradă, îngreunate de bătrânele şi căţeii care-şi făceau veacul în spaţiul lor îngust, îngeri de ghips îşi întindeau pretutindeni aripile de pe faţadele bizarelor clădiri, şi măşti de gorgonă îşi întindeau şerpii deasupra oberlihturilor de la mansardă.

Dar imaginaţia şi superbia localnicilor îşi găsiseră terenul cel mai fertil la ultimul nivel, cel al acoperişurilor. Aici competiţia era feroce: complexele şi pulsiunile, maniile şi fobiile, manierismele şi turpitudinile ascunse ale locatarilor deveniseră cupolele de tablă vişinie, turnuleţele şi sculpturile extravagante, forme şi volume cu neputinţă de descris şi clasificat. Statui ciobite-şi înălţau cioturile către cer. Monştri hibrizi îşi zornăiau solzii pe tabla încinsă a acoperişurilor. Un bestiar întreg veghea, de-o parte şi de alta a străzii, pe buzele canionului, cojindu-se-n soare de vopseaua care ningea permanent, liniştit, peste puţinii trecători ce păşeau pe partea umbrită a străzii. Casele erau lipite una de alta, înghesuite una-ntr-alta, strâmbe şi căzute-n ruină. Multe clădiri erau de mult părăsite. Câte-un zid prăbuşit în întregime ivea interiorul mucegăit al odăilor din cele două etaje, de o măreţie sălbatică sub cerul albastru al dimineţii. Băiatul parcurgea de doi ani cu tramvaiul această stradă care ducea direct la liceu, privind uimit pe fereastră şi propunându-şi, în fiecare zi, s-o parcurgă pe jos, într-o duminică, poate, ca să privească mai amănunţit colecţia ei de bizarerii şi minuni. Odată, la o oră de psihologie, profesoara le pusese întrebarea „Cum vă imaginaţi paradisul?” şi, spre surpriza lui, o singură imagine-i venise-n minte: reveria unui ţinut nemărginit de clădiri ruinate. Ar fi vrut să fie nemuritor şi să poată

explora la nesfârşit acea lume a ruinei universale, intrând în fiecare construcţie distrusă de timp şi năpădită de vegetaţie, cu licheni galbeni pe ziduri şi străvechi fotografii risipite pe podele, şi schelete înfăşurate-n cârpe, încă aşezate în jurul mesei în sufragerii cu draperiile putrede, şi perle cenuşii, îmbătrânite şi crăpate, în cutii tapetate cu catifea, şi poduri cu luminatoare rotunde în care omizi uriaşe, cu puf iritant, se încovoaie într-o horbotă de fire subţiri, sclipind într-un crepuscul fără sfârşit. Aşa ar fi vrut să trăiască, pe acea planetă a dezolării, ca singurul ei locuitor, căutător al unui adevăr eluziv şi esenţial, pe care nu voia să-l găsească, de fapt, niciodată.

Liceul lui purta şi el numele lui Vasile Singurătate. În hol se afla un mare portret al literatului, atât de-nnegrit de vreme, încât era aproape de nedesluşit. O siluetă vagă, stând în picioare, cu o mână pe spătarul unui scaun. De-o parte şi de alta a sa porneau cele două scări monumentale, arcuite, care duceau la etajul clădirii. La începutul clasei a noua, băiatul fusese şi el supus stupidului ritual de iniţiere prin care treceau toţi noii liceeni şi, între alte orori pe care trebuise să le-ndure, fusese lăsat singur, o noapte-ntreagă, închis în clădirea liceului. Ieşise din firida în care stătuse ascuns şi se trezise brusc în acel hol glacial, geometric, de piatră, într-o tăcere şi-o singurătate care-i îngheţaseră inima. Prin poarta de fier forjat venea foarte puţină lumină, doar cât să desluşească cele două aripi ca de pasăre pietrificată ale scărilor de marmură. Urcase pe una dintre ele, minuscul în beznă, rotindu-se în volutele ei parcă desenate cu florarul, dar nu ajunsese la etaj, ci într-un inextricabil sistem de galerii şi camere goale, fără niciun sens, prin care rătăcise până în zori, disperat, uitând de timp şi de sine însuşi. Dar apoi, gândindu-se la acea noapte nefericită, se întrebase adesea care disperare era mai adâncă, a liceului nocturn, labirint de noapte şi singurătate, sau a celui unde mergea în fiecare dimineaţă fără să ştie de ce, fără să-nţeleagă nimic din chimie şi din

matematică şi din orele de sport, şi din fizică şi din toate celelalte materii în care era spartă suprafaţa de sticlă a lumii, aşteptând doar pauzele în care putea merge în spatele liceului ca să se-aşeze pe marginea gropii de sărituri în lungime, unde să-şi citească bietele volume de versuri, simţindu-se nefericit şi inutil. Asta era viaţa lui: dimineţile la liceu, serile în patul cu cearşafuri îngălbenite de transpiraţie, citind până nu mai vedea literele, nici cartea, nici propriile lui mâini, citind până ieşeau stelele şi luna şi trecând din viaţa din carte direct în viaţa din vis.

Nu ştia dacă zilele şi nopţile trăite de el se puteau numi la un loc viaţă, dar orice-ar fi fost viaţa lui, ea s-a rupt în două în momentul în care-a văzut-o. Fiindcă într-o duminică dimineaţa a deschis geamul camerei lui şi-a simţit exaltarea primăverii, vântul ca o apă-ngheţată care i-a trecut prin păr, parfumul străvechi, din altă viaţă, al unei fericiri pe care-o crezuse întotdeauna făcută pentru alţii. A simţit că trebuia să iasă din casă, cu toracele neîncăpător pentru atât entuziasm, atâta disperată dorinţă de viaţă. Plouase toată noaptea şi de-a lungul şinelor de tramvai se făcuseră bălţi în care se reflecta cerul azuriu. Acel azur de jos, azur secund, îi dădea o senzaţie de leşin. Câte-o strălucire întâmplătoare, un grăunţ de mica dintr-un zid sau un vârtej de nor de o albeaţă insuportabilă îl năuceau. Era umplut cu aer, avea să se înalţe dintr-un moment în altul. Atunci s-a hotărât să facă o plimbare, prima lui plimbare solitară şi, pentru că nu ştia alt traseu, restul oraşului fiind impenetrabil şi obscur, a luat-o de-a lungul şinelor pe strada ştiută, orbit şi halucinat de soarele primăverii.

Duminica adăuga singurătăţii sălbatice a locurilor încă un strat de lac transparent. Nu vedeai niciun om şi, în orele ce urmaseră, tramvaiul trecuse pe lângă el doar de două ori, gol şi el, o halucinaţie de tablă roşie în limpezimea zilei. Mergând liniştit pe trotuar, băiatul îşi luă timpul să privească mai bine casele străvechi de pe stradă, multe cu uşile descuiate şi căscate către lumină. Prin ele

puteai privi în adâncul încăperilor, ochii copiilor îngrămădiţi în paturi, în umbră deasă, capotul slinos al gospodinei ce învârtea în oala ei, blana câte unui câine ghemuit pe duşumea. Câtă enigmă era în fiecare din acele case, ce nelinişte în icoanele de hârtie lipite pe pereţi, în carpetele vechi şi-n păpuşile ciobite de porţelan de pe noptierele strâmbe!

La prima staţie era cofetăria, cu vitrina ei sinistră, plină de torturi de ghips şi tăvi cu prăjituri imposibil de ornamentate, ca şi casele de pe stradă. Cutii de bomboane de ciocolată învelite-n staniol vernil, violet şi auriu aruncau sclipiri ascuţite de lumină prin colţuri. Bomboanele aveau aici alte forme decât cele obişnuite, ovale sau rotunde. Fără-ndoială, în tinereţea sa cofetarul se visase entomolog, fiindcă, în adânciturile de satin crème, nespus de delicate, ale cutiilor de lux erau aşezaţi, ca-n insectare, gândaci mari şi grei de ciocolată, cărăbuşi, coropişniţe, rădaşte, lăcuste uriaşe, toate aranjate djjpă complicate reguli de simetrie, ca pe planşele biologice, şi învelite în acelaşi staniol multicolor. Ce grele trebuia să le fi simţit în palmă, odată ce le scoteai din adânciturile în care se potriveau perfect, ce extravagante şi exotice ardeau în soare în pielea lor de metal subţire şi uşor încreţit, pe care erau pictate realist ochii, solzii, piesele bucale, picioarele şi scuturile abdominale ale insectelor de ciocolată! Iar dacă le cojeai de învelişul multicolor, cât de netedă şi lucioasă rămânea ciocolata, răspândind miros de cacao, cea mai dulce mireasmă din lume! Băiatul întârzie câteva minute din drumul său ca să contemple, în vitrina demodată, cu un fel de dioramă zugrăvită-n fundal, etalarea aceea de cutii deschise, de torturi cu glazura decolorată şi de tăvi în care prăjiturile luau forme şi consistenţe bizare.

La staţia următoare era statuia, într-un rond de flori aşezat la marginea străzii. Florile erau pansele galben cu mov. Soclul se ridica, geometric, dintre flori, cu o placă de aramă coclită pe faţa sa de calcar. Vasile Singurătate, literatul din vechime, plutea la câţiva centimetri deasupra

soclului, fără să-l atingă în niciun punct. Era un tânăr slab, cu faţa îngustă, cu haine strâmte pe trup, strângând la piept singura carte pe care-o scrisese în scurta lui viaţă. Avea pe cap una dintre acele pălării ridicole dintr-un secol revolut. Băiatul se oprise, pentru prima dată, în faţa statuii, încercând să-şi dea seama cum se face că trupul de piatră pluteşte în aer. Încercă să citească textul de pe placa coclită, dar îi fu imposibil. Parcă literele nu se conturau îndeajuns ca să formeze cuvinte.

În dreptul celei de-a treia staţii de tramvai era maternitatea, un fel de spital cu faţada foarte lungă, de cărămidă stacojie. Zidul era întrerupt de numeroase ferestre, toate cu gratii la geamuri, încât, dacă nu ştiai destinaţia construcţiei, o puteai lua mai curând drept o închisoare de maximă securitate. Acolo se născuse şi el, şi nu cunoştea pe nimeni care să nu se fi născut acolo. Steaguri albăstrui se zbăteau în vânt, udate de soare, pe turnuleţele octogonale ale clădirii. Mersese o bună bucată de vreme de-a lungul nesfârşitelor ziduri, timp în care îl depăşise tramvaiul, venind din spate şi urlând înspăimântător. Clădirile se cutremurau de fiecare dată la trecerea lui şi tencuiala începea să fulguie pe asfalt. La fiecare fereastră a maternităţii se afla câte-o mamă în halat palid, cu un copilaş în braţe. Şi ea, şi copilul priveau către cer, cerul exaltant, halucinant al primăverii. Şi deodată, ca şi când comuniunea asta n-ar fi fost de ajuns, sau poate în cinstea băiatului, singurul trecător al acelei duminici, femeile începură să-şi împingă pruncii printre gratiile ferestrelor, imponderabili, goi şi încă legaţi de trupurile lor prin cordoanele ombilicale, încât cerul se umpluse de copilaşi ce pluteau şi se rostogoleau în azur ca nişte zmee, chicotind fericiţi, pe când mamele Jrăgeau de sforile calde şi vii privindu-i cum fac tumbe în dansul lor ceresc.

Puţin înainte de-a ajunge la a patra staţie a tramvaiului se afla o mică intersecţie. O stradelă încremenită-n tăcere se făcea pe partea stângă, încadrată

de aceleaşi case fărâmiţate, îngălbenite ca oscioarele unei danturi deteriorate de tartru şi de carii. Aceleaşi marchize în formă de evantai deasupra intrărilor, aceleaşi garduri de fier forjat, aceleaşi curţi înguste, arse, în care nu creştea nimic, aceleaşi figuri de ghips, fără nasuri şi degete, susţinând arcadele şi balcoanele dărăpănate. Aceiaşi licheni hidoşi, galbeni, mâncând zidurile de vii, aceleaşi ziare străvechi acoperind ferestrele. Toate construcţiile acelea fără speranţă, nelocuite de nimeni, poate, de decenii, se decupau pe unanimul cer, intens albastru, pe care băiatul îl vedea parcă pentru prima dată. I se strângea inima de atât azur, de atâta irealitate.

Se abătu puţin din drumul său şi, după doar vreo zece paşi pe stradela pustie, o văzu. Stătea pe o băncuţă, într-o curte minusculă, cu ciment pe jos, în spatele unui grilaj de fier forjat. Era roşcată, pata părului ei roşu îi atrăsese de fapt atenţia şi-l îndreptase către casa aceea la fel de veche şi de putredă ca toate celelalte. Pentru că se făcuse deja ora amiezii, orice umbră dispăruse cu desăvârşire, resorbită în lucruri, care-şi puteau arăta astfel prezenţa absolută şi eternă, mai curând concepte sculptate în câmpul vizual al băiatului decât instantanee aleatorii ale clipei. Nimic nu era adevărat în acea curte, totul era numai real, înmărmurit în aerul rarefiat şi-n gravitaţia precară a minţii. Câteva trepte din acelaşi ciment lustruit duceau către pragul uşii de la intrare, de lemn vopsit stacojiu, cu geamuri zgrunţuroase prinse cu mici cuie din loc în loc. Urme de chit uscat şi fărâmiţat mai rămăseseră pe la colţuri. Balustrada treptelor înfăţişa un leu de piatră atât de mâncat de vreme, că putea fi, de fapt, orice sălbăticiune. Deasupra uşii era o marchiză cu unduiri opulente, art-nouveau, strâmbă acum şi cu fâşii de sticlă lipsă. Alături de băncuţa pe care stătea fata, singurul obiect din curtea de câţiva metri pătraţi era o cutie de lemn cu un oleandru uscat până la rădăcină.

Dar în mijlocul acestei dezolări fata era atât de tânără şi de vie! Trebuia să fi fost cam de vârsta lui sau cel

mult cu un an mai tânără. În acea zi, când a văzut-o prima dată, purta un tricou gălbui, spălăcit, o fustă ecosez până la jumătatea pulpelor şi sandale. Stătea la soare, pur şi simplu, cu faţa-ndreptată spre cer, cu ochii-nchişi şi braţele-ntinse pe spătarul băncii. Sânii şi şoldurile erau abia conturate, şi totuşi, sau tocmai de aceea, silueta ei i se păru băiatului atrăgătoare în inocenţa sa. Mai ales aerul ei însingurat, enigma prezenţei ei în acea ţară moartă îl făcură să se-ndrepte spre fată ca s-o poată vedea mai bine. Părul, foarte roşu, îi părea nearanjat, ca şi când şi-ar fi scos peste cap, cu o clipă-nainte, un pulover şi nu şi-ar mai fi trecut degetele prin păr. Fiecare şuviţă parcă avea viaţa şi voinţa ei, fremătând şi frământându-se şi lucind stins în soarele metafizic al

amiezii. Sprâncenele îi erau pensate şi se arcuiau frumos sub fruntea boltită şi netedă, foarte albă, ochii trebuiau să-i fie verzi sau albaştri. Avea o gură copilărească şi, fireşte, pistrui în jurul nasului şi pe obraji.

„Aşa aş fi arătat dac-aş fi fost fată”, îi trecu prin minte, şi gândul ăsta nu-l surprinse prea tare. În timpul orelor teribil de plicticoase, la şcoală, se distra să-şi imagineze fiecare coleg şi colegă cu sexul schimbat. Cum ar fi arătat ca fată brunetul cârlionţat care juca baschet în fiecare pauză? Ce fel de băiat ar fi fost colega lui, care nu putea scoate o vorbă fără un cuvânt obscen? Le deforma în imaginaţie feţele, trupurile şi psihologia, le rotunjea sau lungusta şoldurile, le aplatiza sau le bomba piepturile, le schimba felul în care păşeau, le remodela sexele, între pulpe, transmutându-i alchimic în himera celuilalt sex, cel mai adânc şi mai secret vis al sufletului nostru. Înţelesese atunci că vocea era mereu mai senzuală decât trupul. Ar fi vrut să fie, o zi sau un an, o fată, să privească lucrurile de pe celălalt versant şi-apoi să îmbine cele două viziuni într-una singură, unificată, o viziune de înger sau de iluminat. Cum ar vedea lumea nu femeia şi nu bărbatul, ci fiinţa omenească desprinsă din servitutea celor două sexe? Ar fi

vrut să fie chiar mai mult decât atât, femeie-bărbat-bătrân-copil-fetus-muribund, ducându-şi viaţa totală, himerică, sub luna ca o unghie palidă pe boltă, astrul famelic al singurătăţii.

„Da, chiar aşa aş arăta dac-aş fi fată”, îşi repetă când ajunse-n dreptul gardului de fier forjat, suliţe rare, negre, răsucite, prinse-ntre ele cu cârcei de viţă tot din metal negru, dincolo de care era curtea. Se temea de momentul în care fata avea să deschidă ochii, aşa că se-ntoarse înainte de-a face gestul pe care l-ar fi vrut, să se prindă cu mâinile de barele gardului şi să-şi împingă puţin faţa subţire printre ele, ca s-o vadă mai bine. Chiar şi întors cu spatele şi-ndepărtându-se de scena aceea atât de ciudată, rămânea scufundat în ea, un adolescent în uniformă de liceu privind o fată abandonată în soarele şi vântul cald al primăverii pe o stradelă de oraş străvechi, dovadă că întâlnirea se produsese în centrul minţii lui, acolo unde se petrec mereu marile – şi singurele până la urmă – întâmplări adevărate din viaţa noastră. Îşi continuă cu greu plimbarea, cu sentimentul că ea ar fi trebuit să se oprească acolo, la a patra staţie.

Strada se curba vizibil din acel punct, ca o spinare de cifotic pe-o planşă de anatomie. Casele păreau şi ele să stea strâmb, cum desenează copiii clădirile care urcă un deal. Băiatul ajunse curând într-o piaţetă ce avea în spate tragica faţadă a unui cinematograf, unul dintre locurile care, chiar şi văzute din tramvai, i se păruseră mereu cele mai triste de pe pământ. Era cu neputinţă să-ţi stăpâneşti amărăciunea când te apropiai de clădirea galben murdar, proiectată desigur înainte de război după bizara arhitectură ce părea pe-atunci modernă şi îndrăzneaţă, geometrică şi totuşi copleşită de alge şi lujeri şi iederă imitate din ghips, ca un templu scufundat sub vegetaţia junglei. Deasupra intrării, rezistaseră încă mai toate literele, acum cojite de vopsea, cu care scria în semicerc CINEMA SERI ALBASTRE. Două femei goale, modelate-n altorelief din ghipsul unanim, cu arcul şoldurilor exagerat

şi ceva nesănătos în proporţii, cântau din liră de-o parte şi de alta a uşilor duble, iar dincolo de ele erau vitrinele cu poze alb-negru, prinse-n pioneze, din cine ştie ce filme la modă cu multe decenii în urmă. Înfăţişau femei aidoma mamelor colegilor lui şi propriei sale mame, cu părul cârlionţat artificial, iluminat din spate, cu pălărioare absurde prinse cu ace, drepte în taioarele lor cenuşii de sub care ieşeau picioarele în ciorapi de nylon, cu dungă la spate, încălţate-n pantofi mereu de lac, cu toc cui. Le îmbrăţişau, sau îndreptau revolvere spre ele, bărbaţi ce trebuiau să aibă puţin peste douăzeci de ani, dar care-arătau de patruzeci, în costume incomode, cu pantaloni largi. Pozele erau îndoite şi răsucite, înecate-n pânză de păianjen, în spatele geamului gros al vitrinelor. Fotografiile îi produceau întotdeauna băiatului o stare de leşin dureros, căci erau felii de trecut, perisabile ele însele ca şi fiinţele ce râdeau sau plângeau sau ucideau fără milă în ele. Erau tot un fel de piei lepădate de oameni, dovadă palidă a unor zile scufundate, fără putinţă de-ntoarcere. Pe uşa dublă era un lacăt, dar atât de mâncat de rugină, încât se pulverizã între degetele băiatului şi ninse roşcat pe asfalt. Nu mai intrase nimeni în sală, probabil, de dinainte ca el să se nască. Mirosul de petrosin de care erau impregnate, în memorie, toate filmele din copilăria lui răbufni şi din sala aflată în umbră deasă. Înaintă, în stal, printre rândurile de scaune prinse unele de altele-n semicerc, negre şi numerotate. De-atâtea ori ajunsese în sală după ce filmul începuse, şi-atunci ori sprijinise zidul, rămânând în picioare până la sfârşit, ori încercase disperat să zărească vreun scaun gol când lumina proiectorului devenea brusc mai strălucitoare. Tavanul era boltit şi acoperit cu o pictură alegorică nedesluşită. Cearşaful vast al ecranului din faţa primului rând de scaune era, se vedea chiar şi din umbră, nespus de murdar şi de mâncat de molii. Iar în spate, dincolo de cele două pătrate tăiate-n zid, de unde ţâşnea cândva snopul de lumină albăstruie, se auzea acum un fel de mârâit de avertizare, ca al unui animal mare şi

greu deranjat din odihna lui. Mormăitul acela nemulţumit, vibrând de-ţi zdruncina plămânii, umplea întreaga sală şi curând deveni insuportabil. Înfiorat şi cuprins de o inexplicabilă emoţie, băiatul se grăbi către ieşire şi curând era iarăşi în piaţeta dezolantă conturată de azurul pur al cerului fără nori.

Înaintă, ameţit de soarele rece, printre şirurile de clădiri, fiecare altfel, una mai monstruoasă decât alta, ea printr-un peisaj geologic în care straturile de sedimente ar fi scos la iveală fosile de animale gigantice, necunoscute. Cele mai multe case păreau nelocuite, dar dintr-unele se răspândea miros de mâncare şi se-auzea un sfârâit stins. Rar vedeai câte-o faţă lividă, ca de molie cu ochi strălucitori, la câte-o fereastră. Ajunse în dreptul celei de-a şasea staţii, unde se afla magazinul universal Garofiţa. Aici mai fusese de câteva ori cu mama lui, care-i cumpărase haine de la raioanele de copii, apoi de adolescenţi, aşa că ştia bine interiorul întunecat, scările late şi pustii, liftul unsuros care ducea la etajele superioare, mirosul de stofe, de cauciuc şi de piele, manechinele vechi ca lumea, cu capetele sfărâmate şi braţele ciuntite pe care cineva le-mbrăca în haine şleampete, deja demodate, croite strâmb şi neatent. În vitrinele exterioare ale magazinului, pe lângă care trecea acum, încastrate în faţada la fel de jupuită ca a tuturor celorlalte clădiri, puteai vedea altfel de manechine, achiziţionate probabil de conducerea magazinului de prin spitale şi policlinici: erau mulaje anatomice vopsite strident, cu jumătate de faţă excoriată, cu muşchii orbiculari şi ai buzelor vizibili pe scheletul rânjit al feţei. Altele aveau câte-un voleu de ţeastă decupat, lăsând creierul la vedere, altele îşi etalau nervii cranieni numerotaţi cu tuş negru. Limba, dinţii, amigdalele stacojii se prelungeau cu laringele şi faringele ce dispăreau sub gulerele scrobite. Sub balonzaidele bej, sub costumele cu umeri vătuiţi şi rochiile cu imprimeuri puteai bănui cuşti toracice decupate ca să se vadă plămânii, traheea şi inima, toate detaşabile ca într-un joc de construit pentru copii.

Manechinele stăteau în poziţii degajate, de oameni de lume, la măsuţe de terasă, citind ziarul, bând din pahare verzui sau privind în zare la peisajul marin pictat în fundalul meschinelor diorame, cu iole sidefii şi pescăruşi abia schiţaţi. Una dintre foarte vechile amintiri ale băiatului era chiar din magazinul Garofiţa, când reuşise să se rătăcească de mama şi să nimerească la un etaj de foarte sus, al cincilea, poate, unde se vindeau costume bărbăteşti şi paltoane. Îşi aducea aminte cum se adâncise între zecile, sutele de paltoane ce atârnau pe suporturi de metal, cum se-nvârtea în marea aceea de stofe groase, mirosind a lână şi-a proaspăt, cum n-ar mai fi plecat de-acolo niciodată. Atunci găsise, între balustradă şi standurile cu paltoane, un manechin întins pe podea, o femeie de ghips fardată şi rujată, cu gene lungi aplecate peste ochii vopsiţi cu albastru, golită de toate organele interne, doar o carcasă cu interior perlat, asemenea jumătăţilor de porc ce atârnau în cârlige pe pereţii de faianţă ai măcelăriilor. Ce căuta acolo, la etajul bărbaţilor? Cine era vinovat de acea teribilă atrocitate?

Se ghemuise în ea ca-ntr-o albie, visător şi fericit, cu capul spre perineul ei lipsit de orice deschidere, şi acolo-l găsiseră, după ore de căutare, dormind fără griji în damful dulceag al stofelor cenuşii. Magazinul era foarte înalt, palid şi solemn, cu ferestre înguste la etaje şi ghirlande butaforice, zugrăvite-n acelaşi gălbui şters, deasupra lor, ca nişte sprâncene mirate. Un popor de cherubini de un roz murdar, respingător decora faţada altfel austeră a marelui magazin, ca nişte muşte grase care-ar mişuna peste cărnurile dintr-un galantar.

Dar băiatul nu se mai putea nici concentra, nici bucura de fantastica lui călătorie, prima pe care o făcuse vreodată. Abia aştepta acum să ajungă la capăt, la ultima staţie, după care, pentru că mersul în aer liber, cu care nu era obişnuit, îl obosise şi-l ameţise, se gândea să ia tramvaiul înapoi spre casă. Fireşte, fata roşcată îi ocupa acum întreaga minte. I se părea singurul lucru adevărat

din întregul oraş-osuar în care-şi ducea viaţa, şi care pentru el se confunda cu universul. În mijlocul nesfârşitului labirint de ruine se afla de-acum, ca o nadă pentru mintea lui înfometată de adevăr, o fată vie, un animal viu ale cărui volume delicate în spaţiu şi timp arătau o inteligenţă supremă, nu de plăsmuitor sau demiurg, ci de iluminat ce-ar fi avut deodată o năprasnică viziune a fericirii. Băiatul fusese atins doar de un îndepărtat şi minuscul pseudopod al acestei explozii, şi totuşi imponderabila atingere îi schimbase chimismul mental cu desăvârşire.

La ultima staţie se afla liceul „Vasile Singurătate”, unde mergea deja de doi ani. Acum era încuiat şi pustiu. Tramvaiul întorcea în faţa lui, într-un mare rond având în mijloc o pădurice tânără şi rară de platani. Clădirea liceului era sinistră, un buncăr cenuşiu cu ferestre înguste, prin care se vedeau globurile mari, albe, din tavanele încăperilor. Clasa lui era la etaj, pe colţ. Acolo-şi ducea bună parte din viaţă, fără sens, silit de regulile absurde ale acelei lumi. Avea să-nveţe, avea să lucreze apoi, zeci de ani, în cine ştie ce spaţii necunoscute, populate de oameni străini, mai absenţi din viaţa lui decât dac-ar fi fost clădiţi din aer. De ce trăia? De ce putea percepe lucrurile tari şi moi, violete şi sinilii, vibrânde şi îngheţate, exaltante şi otrăvitoare din care era făcută lumea? De când se ştia înţelesese că în lume, în lumea fără margini, exista o singură minte, a lui, şi că mintea sa şi lumea se aflau într-un contact complicat, ca o cheie vârâtă în broască, sau ca zeul-femeie şi zeul-bărbat acuplaţi pe zidurile vălurite ale unui templu străvechi. Lumea îi înconjura strâns degetele, corneele, unghiile, firişoarele de păr, buzele, sexul. Totul se potrivea perfect, el era codul universal. Dacă o singură infimă linie, a unei papile gustative sau a unei volute de piele străvezie de pe buricele degetelor n-ar fi intrat perfect în gheaţa subţire a existenţei sale, întreaga pojghiţă s-ar fi făcut ţăndări. Gândea şi trăia deodată, într-un dans şi-o-mbrăţişare inextricabile, fără speranţă şi fără

ieşire. Era prins pentru totdeauna într-o strălucitoare, infinită boabă de chihlimbar care era viaţa lui, ce mai purta şi numele de singurătate.

Aşteptă multă vreme tramvaiul acolo, la capăt, în faţa liceului. Lumina era strălucitoare, cerul virase-ntr-un azur mai şters, de amiază, în bălţile din jurul şinelor silueta lui se vedea întunecată şi ascuţită: un băiat

*

brunet în uniformă de liceu. Nici în rondul acela vast nu era nimeni. Ar fi vrut să vadă feţe omeneşti, feţe cu doi ochi, un nas şi-o gură, inexpresive ca feţele lăcustelor, acoperite asemenea lor de-o crustă străvezie, dar măcar prezente acolo, aşteptând şi ele tramvaiul de tablă roşie ce nu mai venea. Singurătatea lui s-ar fi mulţumit şi cu oameni desenaţi cu cretă colorată, pe asfalt, de copiii cartierului, care acum se jucau în odăile lor cu păpuşi şi animale-mpăiate. Pe stâlpul staţiei văzu afişe lipite unele peste altele, jupuite, învechite, asemenea ziarelor cu care multe dintre ferestrele oraşului erau astupate. Figuri de cântăreţi, de predicatori, texte din care nu se-nţelegea nimic. Pe când le citea absent, simţi un vertij uşor şi-o suflare de vânt, dovadă că oraşul se pusese-n mişcare sub roţile puternice, de oţel, ale tramvaiului. În curând, acesta se arătă de după pâlcul de copaci, clătinându-se pe şine şi clopoţind din răsputeri. Urcă în vagonul al doilea, ca de obicei, fericit la vederea taxatoarei cu ochi urduroşi de la care-şi cumpără biletul. Pe drumul înapoi încercă să mai prindă cu privirea strada fetei şi casa cu curte de ciment, dar nu reuşi: străduţa laterală îşi schimbă unghiul la fel de rapid ca o sabie care-ar izbi, strălucind o clipă în soare, un trup deja condamnat. Apucă să mai vadă zidul lung, stacojiu, al maternităţii, cu câte-o madonă cu prunc în fiecare fereastră, apoi pe Vasile Singurătate levitând deasupra soclului său, primi drept în faţă flacăra orbitoare a staniolurilor din vitrina cofetăriei şi deodată se regăsi în spaţiul familiar al cartierului în care se afla casa lor. Era fericit, exaltat, înspăimântat: nimeni, niciodată, din

seminţia lui nu mai făcuse o asemenea călătorie, nu mai înfruntase asemenea pericole, nu mai întâlnise atâta frumuseţe neajutorată. Parcă se născuse în acea duminică de primăvară, parcă de-atunci încolo avea, în sfârşit, pentru ce să trăiască. Străbătu grăbit, în plin soare, cele câteva străzi goale şi sonore şi se găsi acasă, în camera lui, trântit pe patul în care citea şi dormea şi visa, pat de adolescent atât de strivit de lumea copleşitoare din jur, că era silit să-i opună, din interiorul de os al ţestei sale, o altă lume cu aceeaşi presiune a halucinaţiei şi-a nebuniei. Zbura lopătând din aceste două realităţi ca din două aripi de o fantastică anvergură, asta era el cu adevărat, asta era el, el, el. Cearşaful îngălbenit mirosea mereu a transpiraţie, pe fereastră era mereu amurg, aruncate pe jos erau mereu cărţile de versuri ale celor morţi, mai morţi decât el, care-i vorbeau ca din nişte sinistre radiouri străvechi. În şifonier, alternând cu puţinele lui cămăşi, erau pieile sale agăţate pe umeraşe de sârmă. Totul era la fel, ca dintr-o poză străveche. Dar nu şi-n acea zi. Atunci el, cel din poză, întorsese deodată capul acolo, în emulsia uscată, crăpată de vreme, şi-şi privise în ochi privitorul.

Curând avea să fie chemat la masă. Până atunci, merse la geam şi-şi sprijini coatele de pervaz. Peste drum erau case banale, cu acoperişuri cândva roşii, acum cafenii întunecat. Deasupra lor, cerul îşi pierduse strălucirea de dimineaţă. A doua zi avea să treacă pe la fata cu părul roşu. Nu-şi putea imagina ce-avea să se-ntâmple, trăia totul într-un fel de reverie fără imagini, un desen emoţional pe pielea pântecului şi a pieptului său. Mama lui intrase pe uşă, adunase fără o vorbă cărţile de pe jos şi le pusese în teanc pe noptieră, apoi venise lângă el şi o vreme priviseră amândoi, de pe fereastră, strada. Nu vorbeau niciodată, dar reuşeau cumva, subteran şi tăcut, să comunice simplu şi adevărat, ca şi când ar fi fost încă legaţi cu un cordon cuprinzând o venă şi două artere. Merseseră amândoi la masă şi, ca de-atâtea ori, băiatul abia se-nfrână să n-o-ntrebe despre pieile ei de când era

fetiţă şi de cele mai de curând, obsesia şi enigma care, ca pe toţi cei de-o vârstă cu el, nu-l lăsau să respire liniştit. „Mamă, ce faceţi voi cu pieile?”, ar fi vrut s-o întrebe peste farfuriile cu ciulama de găină. „Le ardeţi? Le îngropaţi?” Cum se făcea că nu s-a găsit niciodată o piele cu păr lung şi mătăsos, cu sâni, cu şolduri largi şi păr pubian mirosind a mosc în jurul unei fante ca un ochi visător? Ştia însă că n-avea să aibă curajul ăsta vreodată. Erau treburi femeieşti. Nimic nu te oprea să intri în despărţitura pentru femei a closetelor publice, dar nu-ţi trecea prin minte s-o faci.

Fata din curtea de ciment se numea Dora, iar el se numea Ivan. Aflase ambele lor nume a doua zi, după ore, când pentru prima dată, în loc să meargă cu tramvaiul până acasă, oprise în staţia de unde se desfăcea străduţa laterală. Fata era tot în curtea minusculă, inundată acum de umbră, în picioare de data asta, dreaptă în spatele gardului din suliţe de fier negru, ca şi când l-ar fi aşteptat. Iarăşi băiatul avusese impresia că se află într-o gravură veche, sau într-o naivă ilustraţie din cărţile de demult. Parcă şi scria dedesubtul imaginii desenate patetic: „Fata era tot în curtea minusculă, dreaptă în spatele gardului, ca şi când l-ar fi aşteptat”. Când îl văzuse, când se priviseră prima dată în ochi, ea înaintase şi se prinsese cu mâinile de gard, cum ar fi vrut să facă el cu o zi în urmă. Îi spusese imediat ceva, în afara oricărei conversaţii, înainte de orice contact uman, ca o parolă. Îi spusese, privindu-l cu ochii ei exagerat de strălucitori, ca-n benzile desenate, un singur cuvânt: „Norocosule!” Dar băiatul nu ştiu răspunsul la parolă, şi chiar dacă l-ar fi ştiut n-ar fi putut să-l spună. I se părea că se află prima dată în faţa unei fete, de fapt, că n-ar fi ştiut că există fete pe lume şi ar fi văzut acum un băiat straniu, cu dulci trăsături de copil, cu părul roşu ca din fire de cupru răsucindu-i-se de-a lungul obrajilor şi-al umerilor, cu pieptul bizar deformat de două coline haşurate mărunt de bluza vernil, şi cu picioarele mai oyal şi mai prelung desenate decât ale lui, coborând din fusta

ecosez pe care-o purtase şi cu o zi în urmă. La câteva minute după ce fata-i deschisese poarta şi-l lăsase să intre în curte, află că ea se numea Dora, nume pe care-l uitase imediat şi noaptea următoare nu putuse adormi, încercând să şi-l amintească. Dora nu însemna pentru el deocamdată nimic, era ca numele dat copiilor mici, un vas gol ce aştepta să se umple, de-a lungul vieţii, cu substanţa propriului nume. Cu adevărat surprins a fost să afle, însă, că el însuşi se numea Ivan. Bineînţeles că îşi cunoştea numele şi că şi-l spusese de mii de ori până atunci. Dar niciodată nu crezuse în el. Încrederea oarbă cu care copiii acceptă, ca-ntr-un fel de transă, tot ce le spun cei mari i se păruse întotdeauna o stupiditate. De ce-ar fi crezut ce afla la orele de geografie sau de istorie? De ce nimeni nu-ncerca vreodată să verifice adevărul acelor nume şi fapte? De ce avusese mereu impresia că tot ce învăţa şi ce ştia de la părinţi, de la colegi, de la toate fetele de lăcustă sau de homar cu care-avea de-a

face în fiecare zi era doar o uriaşă conspiraţie? Ştiuse că se numeşte Ivan, dar nu crezuse asta până când nu şi-a auzit numele spus de Dora. Când i-a spus cum îl cheamă, ea a repetat, privindu-l în ochi: Ivan. Abia atunci numele s-a lipit de el, abia atunci a înţeles că nu putea să se numească altfel. Era Ivan pentru că ea îl numise astfel şi din niciun alt motiv pe lume. Numai pentru Dora, în legătură cu Dora, el se numea, şi doar din clipa aceea, Ivan. Cât despre Dora, numele ei nu s-a umplut de sens până ce băiatul n-a văzut-o încolăcită, de sus până jos, de tenia de aur.

N-au stat de vorbă prea mult în seara aceea. Fata tocmai venise şi ea de la liceu, abia apucase să se schimbe şi trebuia să meargă la masă. Liceul ei era în josul străduţei şi purta numele altui om ilustru dintr-un secol scufundat. Cât au stat de vorbă, în picioare şi faţă-n faţă, el simţindu-se ca-ntr-un vis, abia răspunzând cu da şi cu un, marea poartă de intrare de sub marchiză nu s-a deschis

niciodată. La fiecare trecere a tramvaiului pe strada principală casa tremura toată şi fulgi de tencuială se desprindeau şi-ncepeau să sclipească în aerul trandafiriu. Plecase apoi, în uniforma lui de elev cu matricolă pe braţ, ducând de mâner geanta cu manualele, şi aşteptase multă vreme tramvaiul în staţie. Seara se lăsase peste oraş şi, încă alburie şi fantomatică, ieşise peste cupolele negre luna.

Aceeaşi lună, mai galbenă şi mai mare, cu cele două coarne mai tăioase avea să lumineze în acea noapte întregul apartament. Ajuns acasă, Ivan nu aprinsese luminile. Părinţii lui nu erau niciodată acasă duminică seara. Veneau de obicei după miezul nopţii din locuri misterioase pe care le numeau teatru, circ, concert, promenadă, sindrofie. Când se-ntorceau, probabil mergeau direct în pat. Numai în nopţile de duminică făceau dragoste. îl trezeau scârţâitul patului, izbiturile lui ritpnice în perete, gemetele şi şoaptele lor, drumurile lor la baie după ce se termina totul. Când era copil se speria, se ghemuia sub plapumă şi, cu mâinile la urechi, se străduia să adoarmă la loc. De mai mulţi ani asculta liniştit şi, în serile lui de fierbinţeală excitată între cearşafurile umede, refăcea totul cu alte feţe şi alte nume şi privea apoi avid filmul moscat şi frenetic al acuplării femeii şi bărbatului în singurătatea unui pat străin. Dar acum Ivan era-n casa goală, scăldată-n umbră, unde luna apăruse la toate ferestrele deodată, şi pe-o parte, şi pe cealaltă a casei. O putea vedea şi în camera lui, şi pe geamul de la bucătărie, şi din dormitor, şi din hol, şi încerca să intre-n casă chiar şi pe geamul cu tifon murdar, contra ţânţarilor, de deasupra closetului din sala de baie. Casa era înconjurată, asediată de lună. Ferestrele se proiectau albe pe toate podelele, sporind până la insuportabil singurătatea apartamentului.

O vreme, Ivan rătăcise fără ţintă prin camere, privind halucinat luna, cu Dora în minte ca o infuzie moleşitoare (buzele ei de copil, pistruii, ochii într-adevăr verzi, hainele ei banale de purtat prin casă, genunchii ei puternici, parcă

nepotriviţi acolo, sub pielea netedă şi sidefie a picioarelor), apoi se găsise în dormitorul părinţilor, aşezat pe marginea patului, ca un somnambul, fără să ştie cum a ajuns acolo şi ce-are de gând să facă. Pe partea stângă a patului dormea întotdeauna tatăl lui, iar pe cealaltă mama. Cele două noptiere, cu sertarele lor cu încuietoare, erau piese de mobilier cu totul străine lui, unde nu umblase niciodată, fiindcă ştiuse de mic că nu avea voie. De-aceea, de obicei nici nu le vedea. Dar acum se surprinse privind ţintă către sertare, ca şi când s-ar fi deşteptat dintr-un vis şi-ar fi văzut deodată cât de aproape se afla de secrete pe care-şi dorise mereu să le afle. Cum stătea pe marginea patului, încă neştiind dacă avea să aibă curajul de-a deschide vreun sertar, se pomeni că face chiar asta, se trezi de fapt, ca în transă, în faţa sertarului deja deschis de mâinile lui ce păreau să aibă voinţă proprie. Era cel al noptierei din partea tatălui său.

La lumina albă a lunii, băiatul văzu că întregul sertar era ocupat de o cutie din lemn deschis la culoare, având un capac de sticlă ce putea glisa pe o parte. Prin el văzu că în interior cutia era căptuşită cu satin gălbui, în locaşurile căruia se aflau vreo duzină de chei de forme şi >»

mărimi foarte diferite, aşezate ca nişte lăcuste exotice într-un insectar, cele mici în jurul unora mai impunătoare. Unele păreau mai vechi, altele nou-nouţe, sclipind nichelate în bătaia Lunii. Unele erau chei clasice, de descuiat porţi şi uşi, altele făcute pentru fişete şi sertare. Fiecare se potrivea perfect în locaşul ei, de parcă n-ar fi servit nici unui scop practic, ci ar fi fost, împreună, doar etalarea produselor unei firme care producea chei de toate felurile şi mărimile. Deasupra fiecăreia, pe «nici etichete dreptunghiulare, era scris cu majuscule c-te-un cuvânt, tremurător şi neclar în penumbra de lângă pat. Ivan duse cutia la geam şi glisă capacul de sticlă într-o parte, ca să nu mai reflecte, pâlpâitor, lumina lunii. Atunci putu desluşi cuvintele de pe micile etichete. Erau numai nume de femei. Stânjenit, şi de fapt neinteresat cu

adevărat, căci tatăl îi fusese întotdeauna străin, duse cutia la loc în sertar, având grijă s-o aşeze exact cum fusese. Apoi închise sertarul peste acel secret nepăzit şi cu care n-avea ce face şi, de asemenea ca-n transă, ocoli patul ca să se aşeze pe marginea lui din partea mamei. Cum se aşteptase, sertarul de la noptiera ei era încuiat. Dar băiatul tocmai citise numele mamei lui deasupra uneia dintre cheile din cutie, nici măcar a celei din mijloc, nici măcar a celei mai strălucitoare sau mai mari decât celelalte. Ocolise iarăşi patul şi se-ntorsese cu cheiţa deasupra căreia scria Ema, şi care se potrivi ca unsă în broasca sertarului. Descuie cu un teribil sentiment de vinovăţie.

N-ar fi trebuit să fie în dormitorul părinţilor lui, n-ar fi trebuit să facă ceea ce tocmai făcea. Era ca şi când ar fi rostit nişte blasfemii care-ţi ard creierul. Şi totul, i se părea în acea stare de vrajă, avea legătură cu Dora, dacă n-ar fi întâlnit-o pe Dora niciodată nu s-ar fi aventurat pe acele tărâmuri unde n-avea ce să caute, care-i erau oprite parcă nu prin cine ştie ce aspre interdicţii şi ameninţări, ci prin forţele naturii înseşi, aşa cum nimeni nu-ţi interzice să treci printr-un zid, dar nici n-o poţi face, oricât ţi-ai izbi trupul de carne şi sânge în el. Se pregătea să traverseze deserturi şi lanţuri muntoase de care până acum abia auzise, care nu păreau să facă parte din lumea lui.

Deschise încet, şovăitor şi tremurând, sertarul şi scoase din el un mare album, ca de fotografii sau de filatelie. Îşi aminti de poveştile pe care le auzise în closetul liceului şi nu mai avu nicio îndoială: avea să găsească presate în acest caiet gingaşele, străveziile, fantomaticele piei desprinse, la câteva săptămâni şi luni distanţă, de pe trupurile elastice ale embrionului care fusese cândva, ale fetusului în diversele lui etape de creştere, ale pruncului gata să se nască, având capul aplecat în piept ca lujerul răsucit al ferigii. Aşa crescuse, prin năpârliri succesive, începute înainte chiar să se nască, aşa creşteau oamenii, lăsându-şi în urmă pieile ca pe nişte melancolice vestigii a

ceea ce fuseseră odinioară. Merse la fereastră şi răsfoi albumul, tulburat. Foile lui erau groase, făcute dintr-un fel de pâslă mătăsoasă, şi pe ele erau prinse într-adevăr pieile lui intrauterine, uscate, ţepene şi aplatizate, cu palide trăsături stranii, cu membrele ca nişte petale întinse tot mai mult spre colţurile paginilor pe măsură ce pieile creşteau. Ele alternau, între paginile pufoase, cu poleieli de ciocolată verzi, roz, azurii şi portocalii, întinse cu unghia până când foiţa de metal devenea perfect plată, uşoară ca fulgul şi trosnind încetişor între degete, cu flori presate ce-şi păstrau încă şi ele culorile delicate, cu fluturi şi timbre din ţări îndepărtate… Tot spaţiul din jurul lor era scris mărunt, cu creioane colorate, totul era integrat în desene naive şi fantastice, ca în caietele de amintiri ale elevilor, peste tot găseai strofe din poezii sentimentale şi citate din autorii morţi de mult pe care-i citea şi el stând jos pe marginea gropii de sărituri în lungime, în spatele clădirii sinistre a liceului. Unul dintre poemele cele mai faimoase ale lui Vasile Singurătate ocupa o pagină întreagă, faţă-n faţă cu cea mai mare dintre pieile lui Ivan de când fusese numai un făt în pântecul Emei. Pe ultima pagină, mama lui lipise cele două benzi de leucoplast cu acelaşi număr scris pe ele cu creion chimic, pe care le purtaseră la încheieturi cât stătuseră după naştere la maternitate.

Stătuse acolo, la fereastră, sub lună, răsfoind visător masivul album, o vreme aflată-n afara timpului, şi nu reintrase-n el însuşi decât când auzise zgomotul liftului şi-apoi paşi pe culoarul etajului lor. Abia avusese timp să încuie albumul şi să aşeze cheia la loc în insectarul ei, să fugă din dormitor şi să se-nchidă-n camera lui, că părinţii şi sosiseră, însoţiţi de zgomotele şi sporovăială obişnuite. Era prima dată când sosirea lor îl găsea treaz, şi băiatul putu să se convingă că, aşa cum presupusese, ai lui veneau atât de exaltaţi, cu atâta poftă de viaţă, atât de beţi unul de altul din locurile necunoscute unde-şi petreceau nopţile de duminică, încât, îmbrăţişaţi probabil şi sărutându-se, se

trânteau direct în pat, fără măcar să se dezbrace, şi aproape imediat, contopiţi, îşi începeau dansul frenetic. Întins în patul lui, având încă imprimate pe retine paginile colorate mirific, Ivan auzise fără să asculte, în acea noapte, ritualul nocturn al adulţilor, şi adormise gândindu-se la conspiraţia lor, la misterele lor, la faptul că în câţiva ani, iniţiat la rândul lui, le va păzi şi el, cu gelozie, de ochii şi urechile profanilor. Adormise târziu în noapte, după cea mai lungă zi din viaţa lui şi, când mama îl trezi ca să meargă la şcoală, avu sentimentul că dormise doar câteva minute.

Din acea zi se văzuse în fiecare după-amiază cu Dora. Zilele se lungeau, umbrele se deplasau uşor în curtea îngustă de ciment, fâşiile de nori se colorau din ce în ce mai târziu în roz şi violet, şi siniliu, şi stacojiu. De la o vreme, abia când ajungea acasă se arăta, ca o pată alburie, luna. Stăteau acolo, pe bancă, întorşi unul spre altul, în cubul transparent al după-amiezilor, având alături, ca un trup lepros de uriaş, casa îngălbenită, cu marchiza ei strâmbă deasupra intrării. Vorbeau despre şcoală, îi imitau pe profesori, îi bârfeau pe colegi, îşi povesteau rătăcirile prin nesfârşitul labirint al liceelor, în care trebuia să urci şi să cobori pe scări monumentale, şi să pierzi câte jumătate de oră pe coridoare ca să ajungi la sala de clasă, doar ca să vezi că se intrase de mult la oră. Îşi spuneau bancuri, îşi fredonau melodiile de la radio, sporovăiau despre haine şi pantofi. Fireşte, vorbea aproape numai Dora, afectat, printre dinţi, stropşind cuvintele şi mâncând literele, cum făceau toate fetele de vârsta ei, gesticulând continuu cu braţele ei subţiri, pistruiate şi cu pufuleţ roşcat, ce i se iveau din mânecile scurte ale bluzelor şi tricourilor. El mai ales o privea, cu o uimire totală, se mira nu doar de părul ei de sârmă roşie, răsucit în toate direcţiile, ci şi de faptul că vorbea, că putea mişca degetele, că-i bătea inima, că mergând prin curte disloca un spaţiu, că îmbătrânea în fiecare zi timp de jumătate de oră alături de el. Se mira că fata din faţa lui are umeri, are lobi ai urechilor, are sâni cu

sfârcuri mici vizibile prin tricouri, are muşchi subţiri, prinşi de clavicule, care-i mişcau gâtul. Îi privea cu bucurie gesticulaţia exagerată, îi asculta fără să-i vină să creadă sporovăială măruntă. Dora îl distra, îl distra nemaipomenit de mult, îl făcea să râdă nu prin ceea ce spunea, ci fiindcă era acolo, în faţa lui, vie, corporală, adevărată. Ar fi vrut să-i pipăie unghiile, să le simtă luciul şi micile fibre paralele, să-i atingă genunchii atât de expresivi, să-şi frece ca o pisică obrajii de coastele şi şoldurile ei, să-i ţină călcâiele în palme. Ar fi vrut să-i desfacă pleoapele ca un oculist ca să-i vadă corneele cu capilare sângerii. Dora era îngropată de vie în cimitirul cu sicrie de cuarţ din pământul lui transparent. Era vie între poeţii morţi, prietenii lui dezolaţi. Era singura fiinţă vie din viaţa şi lumea lui.

Râdea apoi în tramvai până acasă, cu faţa spre geam, dar câteodată atât de tare, încât călătorul care stătea pe scaunul din faţă se întorcea ca să se uite urât la el. Încerca să-şi amintească despre ce vorbiseră, şi la reconstruirea vocii ei în memorie pufnea din nou în acelaşi râs copilăros. Râdea până şi la amintirea Y-ului în care se îmbinau pulpele şi pubisul ei, vizibil mai ales când purta pantaloni, dar şi, mai vag, sub pliurile fustelor, spre care i se duceau singure privirile, fără să le poată împiedica. Lui Ivan nu i se părea ciudat că niciodată nu părea să fie şi altcineva acasă când mergea la Dora, că marea poartă de sub marchiză nu se deschidea niciodată. Şi nu se gândea de ce, în zecile de seri petrecute deja cu Dora, în curtea de ciment, ea fusese mereu acolo, aşteptându-l. Nu-şi putea închipui, pur şi simplu, cum ar fi fost să ajungă într-o zi pe străduţa ei şi să vadă casa şi curtea pustii. Cum ar fi fost să nu fie ea acolo? Era o întrebare fără sens, care nu se putea pune. Dora *era* în viaţa lui şi nu mai putea să nu mai fie. Sâmbetele şi duminicile mergea pe jos trei staţii, fără să se grăbească, trecând pe lângă cofetărie, rondul cu statuie şi maternitate, îmbrăcat în veşnica lui uniformă de liceu făcută dintr-o stofă al cărei secret îl avea doar fabrica

locală: nu era cu putinţă un material mai prost, mai perisabil, ce făcea coate şi genunchi de la prima îmbrăcare. Doar geanta grea, plină de manuale, rămânea acasă, şi erau momente în care-i stătea inima: o uitase! Cum putea merge la liceu fără geantă? Abia apoi îşi amintea a e sfârşit de săptămână. Ajungea la Dora mai târziu şi stătea mai mult, dar altfel întâlnirile lor nu difereau. Trecuseră câteva săptămâni şi Ivan abia dacă-i spusese câte ceva despre el: două-trei poezii pe care le iubea, o frază sau două despre casa şi părinţii lui. Într-o astfel de zi, oprindu-se-n faţa vitrinei de la cofetărie, se gândi să-i facă Dorei un dar.

În interior, cofetăria era chiar şi mai stranie decât lăsa să se vadă vitrina. Era întunecoasă, aşa încât cutiile de bomboane din galantare aruncau pe pereţi focuri şi mai vii. Scări înguste de lemn vopsit cafeniu duceau la etajul superior, unde marile cutii erau prinse pe pereţi, ca exponatele dintr-un muzeu de ştiinţe naturale. Acolo, insectele de ciocolată învelite-n staniol luaseră proporţii colosale. În satinul încreţit cuprins de o ramă de lemn se afunda pe jumătate o rădaşcă mare cât Ivan, înconjurată de toate stadiile evoluţiei sale până la faza de imago, de la ouă de ciocolată înfăşurate-n staniol la larve de ciocolată şi la nimfe de ciocolată. Pe alte panoplii zăreai lăcuste de ciocolată cât un copil, cu aparatul bucal şi nervurile fine-ale aripilor, şi segmentele pântecelor desenate cu minuţie pe suprafaţa de oglindă a staniolului. Când trecea pe stradă câte-un tramvai, pereţii subţiri ai cofetăriei tremurau atât de tare, că luminile staniolului colorat îşi ieşeau din minţi şi inundau totul cu o nemaipomenită strălucire, un vifor de lumină din altă lume. O femeie mică şi inofensivă, în halat alb ca farmacistele, cu imenşi ochi încercănaţi, stătea la tejghea printre cutiile cu lepidoptere, ortoptere, colembole modelate din ciocolata cea mai parfumată. Tot magazinul mirosea ameţitor a cacao.

Ivan se gândise, pentru Dora, la tenia de aur. Era pe peretele din spatele tejghelei, chiar deasupra capului micii

femei, care-l privea cu ochi plictisiţi, de parcă vânzătoarea n-ar fi vrut să fie vreodată deranjată de vreun client. Tenia era răsucită-n spirală în cinci sau şase ocoluri concentrice, în interiorul unei mari cutii de carton, şi era desenată anatomic, cu multă grijă pentru detalii: scolexul ei, îngroşat ca o capsulă de mac, avea patru mari ventuze laterale, iar în vârf mai multe cârlige cu care s-ar fi putut prinde de un perete intestinal. Viermele lung al corpului era segmentat în inele din ce în ce mai late către coadă, pline de ouă, miliarde de ouă care dădeau seama de infimele şanse de supravieţuire a descendenţilor acestui imund, scabros animal. Dar acolo, pe peretele cofetăriei, tenia sclipea puternică şi magică, asemeni unei mandale drapate-n poleială aurie, şi pe ea o dorea Ivan pentru Dora. Vânzătoarea, pe al cărei buzunar de la piept scria stângaci, cu aţă albastră, Filipa, se-nălţă pe vârfuri ca să dea jos de pe perete singura tenie pe care fantezia cofetarului o modelase, aşa că băiatul îi putuse vedea câteva secunde pulpele brăzdate de mii de firişoare sângerii. Coborâse scara-n spirală cu marea cutie la subraţ, împachetată acum în hârtie de cadouri. La liceu o ţinuse sub bancă, temându-se ca nu cumva colegii să o desfacă în vreun moment când el nu era acolo. În ciuda unei nevoi tot mai greu de suportat, nu mersese la toaletă decât la sfârşitul orelor, cărându-şi cutia cu el, nescăpând-o din ochi nici măcar când şuvoiul fierbinte, stăpânit ore-n şir, ţâşnea la nesfârşit din el în bolul de faianţă. Întotdeauna când urina după ce se abţinuse multă vreme simţea dureri ascuţite, reflexe, în venele braţelor, de parcă nervii s-ar fi încrucişat cumva în corpul său şi ar fi produs scurt-circuite în locuri îndepărtate.

Fata îl aştepta, ca întotdeauna, pe banca din curtea de ciment. Acum purta un tricou vernil exact de culoarea ochilor ei. Purta şi o fustă plisată, având cute ascuţite, prinsă în talie cu un mare ac de siguranţă ornamental. Băiatul se aşezase lângă ea fericit, pentru că avea să-i facă un dar, şi era prima dată când dăruia ceva cuiva. De fapt,

era prima lui legătură cu altcineva decât el însuşi, căci lui nu-şi putea dărui nimic care să-l surprindă. Pentru prima dată, în acea zi de la sfârşitul lui mai, avea să nu mai fie singur. Lăsă lângă bancă jerpelita lui geantă de şcoală şi cutia frumos împachetată în roz şi oranj, şi, ca întotdeauna, cu obrazul proptit în palmă, se lăsă în voia sporovăielii vioaie a Dorei, a gesturilor ei exagerate, a şuviţelor ei ce mânjeau zidurile din spate şi câte-un petic de cer în culoarea liţei din bobinele electrice, fără s-o urmărească (erau doar poveşti despre colegele ei şi despre un şir de unchi şi mătuşi cu nume absurde), dar profitând de faţa ei apropiată de-a lui ca să-i exploreze trăsăturile, să se mire de nările ei subţiri, de buzele cu pieliţa jupuită, de dinţii în care se mai strecura câte-un fir de mărar, de sprâncenele pensate şi de fruntea bombată, cea mai frumoasă trăsătură a ei, senină în ciuda agitaţiei extreme a buzelor, şi mai ales de bărbia rotundă, de fetiţă, care anula în întregul ei trup orice început de senzualitate. Pe măsură ce se apropia vara, pe faţa ei apăreau tot mai mulţi pistrui, pe care Ivan îi cartografia, îi clasifica şi-i numea cu pasiune de astronom. Privea atât de aproape ochii Dorei, încât se vedea limpede în ei pe el însuşi, pictat într-un peisaj luminos şi fantastic. Erau două picturi aproape identice, asemenea celor ce sunt strecurate în fantele unui vechi stereoscop pentru ca, împreună, să producă magia unei imagini în relief. Când era cu Dora, Ivan simţea de multe ori că el nu e decât produsul ei, iluzia construită de ochii ei uşor convergenţi în acea lume de ziduri străvechi şi arbori imemoriali, cu frunze stilizate naiv. Abia atunci, ca-ntr-un proces de naştere imaculată, apărea el, un băiat cu faţa subţire, ochi căprui şi un puf de mustaţă deasupra buzei superioare, aşa cum nicio oglindă nu-l arătase vreodată, fiindcă atunci când se privea în oglinzi nu vedea pe nimeni.

Ziua aluneca spre seară şi luna se contură fantomatică, abia vizibilă pe cerul încă azuriu, când Ivan se hotărî să-i dea cadoul. Se-ntoarse şi reveni spre ea cu

marea cutie plată, care-i atingea acum cu marginile pe amândoi. „Dar nu e ziua mea”, îi spusese fata, ezitând dacă să se încrunte sau să primească darul senină, poate chiar bucuroasă. Până la urmă luase cutia şi-o întorsese pe toate părţile distrată, fredonând un cântec pe care Ivan nu-l recunoscu. Zgârie cu unghia marginea hârtiei de împachetat, şi atunci văzu băiatul că unghiile ei erau neîngrijite, boante, cu puţin negru sub ele şi cu toate astea înduioşătoare, pentru că fiecare dintre ele avea câte-o noiţă, o mică semilună ce plutea pe cerul lucios al unghiei, care reflecta roz-întunecat adevăratul cer de seară arcuit deasupra lor. Dora se gândi mai multă vreme cu ochii-n pământ, sfâşiind tot mai mult hârtia roz-oranj, şi apoi îl privi cu gravitate: „Bine. O să deschidem cutia, dar nu aici. Mergem înăuntru”. Se ridică apoi în picioare şi, fiindcă el ezita uimit, îl luă de mână şi-l trase cu o putere neaşteptată, smulgându-l aproape de pe bancă: „Haide, că n-avem prea mult timp”. Pentru Ivan, casa Dorei nu putea fi penetrată. Chiar şi gândul să intre în adâncul ei i se părea absurd. Fusese cândva într-o vizită la nişte prieteni ai părinţilor lui, care-aveau o fată mult mai mare decât el, ce plecase de mult de-acasă. Plictisit să asculte vorbăria oamenilor mari, mersese în fosta ei cameră, unde găsise puţine cărţi şi multe păpuşi, dintre care cea mai mare era *foarte* mare, cât o fetiţă de şapte ani, cu părul buclat şi legat cu panglici cărămizii, îmbrăcată într-o rochie spumoasă de pânză imprimată şi dantelă. Stătea în fund pe un fotoliu, cu picioarele drepte şi depărtate, încălţate-n pantofi de plastic alb. În penumbra camerei ce mirosea a stătut şi-a catifea veche, băiatul se simţise, prima dată de când îşi amintea, teribil de excitat. Sexul îi mai devenise erect şi umed şi înainte, dar numai în vise, după care se trezise în mici băltoace de sidef, reci şi neplăcute. Era oare posibil ca asta să se petreacă şi pe când era treaz? îşi trecuse degetele peste pulpa goală, de plastic, a falsei fete cu ochi lascivi şi buze senzuale, îşi strecurase mâna adânc sub rochia foarte cutată, până ce dăduse de pubisul

păpuşii, îmbrăcat în chiloţei aspri de dantelă. Atunci răsturnase păpuşa pe spate şi-i ridicase rochia, încins şi congestionat, până ce văzu articulaţiile prin care picioarele se legau de trup şi, între ele, chiloţii dantelaţi, pe care-i dăduse cu aviditate deoparte. Dar sub ei era doar plastic neted, lucios, rozaliu ca întreg trupul păpuşii. Atunci îl şi prinseseră, uşa se deschisese brusc, capul tatălui se arătase teribil de încruntat, şi un val de spaimă îngheţată înlocuise brusc plăcerea tulbure a momentului. Era la fel cu casa Dorei. Pentru Ivan, ea fusese pân-atunci ca un decor de teatru, o poartă enormă pictată pe o faţadă decrepită. Dar Dora apăsa acum clanţa de fier forjat, ţinând la subsuoară cutia, şi-l trăgea după ea în fanta neagră ca smoala ce deodată se deschisese-ntre tencuiala coşcovită şi uşă.

Aerul se făcu brusc foarte rece. În umbra densă luceau stins câteva obiecte de aramă. Fata închise uşa după ei şi nu mai luci nimic. „Nu avem lumină electrică…”, auzi din miezul întunecimii: „Aşa trăim noi, pe întuneric… Ne culcăm odată cu găinile…” Băiatul nu avu timp să se-ntrebe din ce popor de cârtiţe se trăgea prietena lui, că brusc izbucni o lumină galbenă, simultan în întreg volumul camerei în care se-aflau, de parcă nu candelabrul aflat la o înălţime neaşteptată ar fi fost sursa ei, ci pereţii şi fiecare suprafaţă şi lucruşor din marele hol îngheţat. „Te-am păcălit”, strigă Dora, cu degetul încă pe întrerupător, după care izbucni în râs, nu cel pe care i-l ştia, ci altul, amplificat şi deformat de holul zugrăvit în calcio vecchio care semăna atât de bine cu un cavou. Mai multe uşi de abanos străvechi, toate închise, dădeau spre alte încăperi. Cabluri fărâmicioase de telefon se-ntindeau de-a lungul pereţilor, prinse din loc în loc cu pioneze cu capetele de hârtie groasă. îl trase pe o canapea de pluş cenuşiu şi începu, serioasă ca o pisică, să jupoaie cutia de pielea ei de hârtie colorată. Desprindea fâşii lungi, trăgându-le încet, ca şi când zgomotul de hârtie sfâşiată i-ar fi făcut mare plăcere, dar tocmai zgomotul ăsta pe el îl înfiora din cap

până-n picioare, îi ridica părul de pe braţe şi-l făcea să se simtă la una din acele lecţii de anatomie din vechime, când trei-patru bătrâni savanţi îşi uneau capetele deasupra unui tors sfârtecat, în strâmtoarea unei cripte subpământene.

Curând, pielea de hârtie boţită zăcea pe covorul foarte tocit, numai aţe, de pe duşumeaua înnegrită, şi fata deschise capacul cutiei pe care-o ţinea pe genunchi. Tenia de aur se arătă în toată frumuseţea ei monstruoasă şi geometrică, graţioasă şi periculoasă, încolăcită pe valurile de satin. Lumina candelabrului bătea pe staniolul în care era strâns înfăşurată şi-l aprindea cu sute şi mii de focuri mărunte. Dora era extaziată. O apucă puţin mai jos de scolex şi-o ridică încet din cutie. Ciocolata din interior trebuie să fi fost moale şi elastică, fiindcă tenia se destinse cu încetul, prin lente mişcări peristaltice, şi se-ndreptă, de la capul ridicat spre tavan de fată, mult deasupra viţelor ei roşii, până la ultimele segmente, cele mai late, pline de ouă, dintre care cel din urmă atingea podeaua. Doar mici ondulaţii mai arătau că tenia fusese cândva încolăcită-n spirală în cutia ce nu-i încăpea splendoarea.

Şi-o-nfăşură-n jurul taliei, ca pe-o cureluşă, apoi o răsuci de-a lungul trupului ei, de la gât, printre sâni, până mai jos de şolduri, dansând ca o îmblânzitoare de şerpi în odaia aceea cu pereţi foarte groşi, mai groşi decât însuşi spaţiul dintre ei. Cum dansa ţinând scolexul orb foarte aproape de buze, numele Dorei se lipi de ea pentru prima dată, se impregnă în pielea şi părul şi oasele şi organele ei interne. Cea care se răsucea-n mijlocul holului, înfăşurată-n panglica de aur strălucitor, ştia acum deplin Dora, şi aşa avea să rămână întreaga primăvară, până în ziua când şi trupul, şi numele ei aveau să treacă în pură, fantastică, strivitoare frumuseţe. Dar pân-atunci băiatul avea să mai treacă de multe ori pe la ea, sub luna ce-şi schimba, ca o monedă zvârlită-n aer de-un bobârnac, fazele.

În cele din urmă fata-şi trase-n jos, cum ar dezbrăca o rochie, spiralele de aur bătut ale enormului parazit şi-l chemă şi pe Ivan în interiorul cercurilor concentrice ale

panglicii rămase pe podea. Stătură acolo o vreme, faţă-n faţă, privindu-se-n ochi. „Norocosule”, îi spuse iar, încet, dar cu un fel de foşnet în voce, amplificat de pereţii groşi ai holului. Apoi se sprijinise de el şi, lipindu-şi obrazul de-al lui, îi şoptise ceva în ureche, ceva ce pentru el sunase straniu, pervers aproape şi cu totul surprinzător. Niciodată nu şi-ar fi-nchipuit că fata ar fi putut avea o astfel de curiozitate. Ce-i făcuse tenia de aur? în ce beţie, în ce hipnoză o scufundase? „Te rog”, îi mai şoptise uşor răguşit, alintându-se, înainte să-l lase să iasă dintre cercurile concentrice, dar băiatul nu spusese nimic. Nici n-avea ce să spună. Ştia de pe-atunci că nu cuvinte aştepta fata, şi că ar fi fost imposibil să ignore acel „te rog” care era mai mult decât o poruncă: era o premoniţie. Văzu deodată cu la fel de multă claritate trecutul şi viitorul, îşi încercă, întinzându-le ca un pui de pasăre, aceste două aripi ale sale, bătu câteva clipe din ele şi le plie apoi, iarăşi, pe lângă trup. Nu avea deocamdată destulă putere să zboare.

Când ieşiră în curte, casele de pe partea cealaltă înghiţeau ultima lumină a zilei şi străluceau din răsputeri pe fundalul cerului întunecat, sângeriu. Ivan o privi din nou pe Dora, care rămăsese în pragul marii porţi, sub marchiza strâmbă şi cu fâşii de geam lipsă: o fată ca oricare alta, în haine modeste de purtat prin casă. Ar fi putut fi oricare dintre colegele lui. Ieşi din curte, privi încă o dată înapoi, făcu un semn care, în umbra şi melancolia stradelei rămase probabil neobservat şi se-ndreptă spre staţia de tramvai. Aşteptă resemnat aproape o oră până ce, cu farul din frunte aprins, acesta se arătase, urlând din răsputeri, dintre zidurile şi cupolele negre ca smoala ale oraşului vast. Ajunsese acasă noaptea târziu şi se străduise să adoarmă cât mai repede cu putinţă.

Dar nu adormi. Nu-şi putea scoate din minte şoapta pătimaşă a fetei, fierbinţeala răsuflării ei. De ce-i ceruse asta? Ce ştia ea despre asta? Ce era cu linia dementă care separa femeile de bărbaţi, şi care nu se rezuma deloc la ce aveau între picioare, nici la forma trupului, nici la

mireasma moscată a subsuorilor? Mama lui nu părea să dea nicio atenţie pieilor soţului ei, nici măcar câtă importanţă dădea aşternuturilor scoase din când în când la aerisit. Le lăsa să mucegăiască acolo, în geamantanul putred de vechime. Abia dacă arunca o privire pieilor băiatului, puse pe umeraşe printre rufele din şifonier. Pe măsură ce creşteau, şi chiar după ce încetau să mai crească, bărbaţii-şi tot lepădau pieile, la câţiva ani o dată. Era firesc: vechea piele nu-i mai încăpea. La fel făceau şerpii, la fel crabii, la fel păianjenii sau lăcustele. Stângaci şi jilavi, se trăgeau afară din vechiul tegument şi-ndurau apoi, jupuiţi şi cu ochii holbaţi de parc-ar fi fost înspăimântaţi de moarte, agonica perioadă de dezgolire, în care erau lipsiţi de apărare ca nişte prunci abia născuţi. Nu se arătau în lume până ce nu erau iarăşi înveşmântaţi în pieile lor mai întâi spâne, apoi din nou păroase, de masculi hormonizaţi din belşug, gata din nou să ia în piept, cu mapele lor sub braţ, lumea ne-ndurătoare. Căci ei aduceau acasă, o dată pe lună, ghemotocul soios de bani din care trăiau cu toţii. Nu vorbeau prea mult despre ce li se-ntâmplase, căci vorba multă era sărăcie. Trebuia să priveşti înainte, nu să tot scormoni, ca bătrânii, trecutul, care oricum era dus pentru totdeauna. Femeile însă fie că nu năpârleau, fie că o făceau cu nemaipomenită fereală, de parc-ar fi fost ceva intim şi ruşinos, aşa cum sângerau în fiecare lună fără ca nimeni s-o ştie, şi sufereau teribil dacă se dădeau cumva de gol. Asimetria asta dintre destinele lor îl chinuia pe băiat, care se simţea mereu înjumătăţit ca şi când ar fi fost tăiat în două, căci nu era deodată soarele şi luna, frigul şi fierbinţeala, ceaţa şi limpezimea, adâncul şi înaltul, viaţa şi moartea, femeia şi bărbatul, ci doar una dintre aceste stihii ce apăreau mereu în cupluri de nedespărţit. Ar fi vrut să ştie cum vede o femeie lumea. Ar fi vrut să aibă sâni şi şolduri largi, piele mătăsoasă şi păr împletit în sute de cosiţe de aur căzându-i grele până la şale, dar să nu renunţe la sexul lui de bărbat, nici la ochiul căprui, liniştit, deschis în osul frunţii.

„Adu-mi ultima ta piele”, îl rugase Dora, văzând limpede viitorul.

De unde ştia ea despre piei? Niciodată nu se arătase în curtea casei ei vreun părinte sau vreo altă rudă de la care să fi putut afla. Părea că trăieşte singură în casa ruinată, cu geamurile acoperite de ziare străvechi. De fapt, părea că trăieşte doar pentru el. Fetele nu se adunau, ca băieţii, la closetul şcolii ca să desluşească secretele sectei adulţilor. Totuşi, păreau să ştie mai bine decât ei miturile şi riturile acelor mistere. îl întrebase despre pielea sa lepădată ca şi când ar fi ştiut că bărbaţii năpârlesc, dar ar fi fost totuşi teribil de curioasă să afle asta concret, să pună ea însăşi mâna, să pipăie acea piele la care se gândea, poate, în nopţile ei de nelinişte şi nesomn. Poate chiar ar fi vrut, se gândea băiatul, să fie acolo, în camera cu uşa-ncuiată, să-şi ţină prietenul de mână în acele momente penibile şi dureroase în care el năpârlea, până când ar fi rămas în palmă cu mănuşa moale, cu unghii lucioase la capetele degetelor, pe care el ar fi lăsat-o-n urmă, dezlipindu-şi chinuitor membrele de învelişul lor în care erau înmănuşate, îmbrăcate şi-ncaltate. Poate l-ar fi îmbrăţişat aşa, gol, de două ori gol, despuiat, de două ori despuiat, redus la un uriaş fetus jjman, gingaş şi lipsit de apărare. Poate l-ar fi ţinut în poală, ca pe-un martir al unei credinţe despre care nici el, nici ea nu ştiau nimic, dacă nu cumva toate credinţele nu se reduceau decât la carne jupuită şi durere.

Vreo săptămână nu mai trecu pe la Dora, pentru că nu se putuse hotărî nici măcar să mai deschidă vechiul şifonier. Ajungea-n faţa lui şi deodată îl cuprindea o repulsie teribilă. Citise undeva, într-una dintre cărţile ce zăceau veşnic una peste alta pe noptiera lui, despre o femeie care ieşise-ntr-o dimineaţă de iarnă însorită în oraş şi acolo, în piaţa principală, un cerşetor o apucase de poala paltonului. Zăcea pe jos, proptit de zid şi, în ciuda frigului crunt, avea haina descheiată la piept. O tumoare enormă, ca un cap vânăt, îi ieşea din trunchiul înroşit de ger.

Femeia fugise acasă înspăimântată şi-şi scosese de pe ea paltonul pângărit. îl închisese-n dulap şi de-atunci nu-l mai purtase niciodată. După un timp, însuşi dulapul, cu toate hainele din el, îi deveni inaccesibil, ca înconjurat de un câmp nevăzut de forţe repulsive. Femeia trebuise să-şi cumpere alte haine. Nu trecu multă vreme şi nu mai putu intra nici în camera în care era dulapul, iar apoi întreaga casă îi deveni insuportabilă, ca şi când miasma împuţiciunii din adâncul mobilei vechi s-ar fi răspândit în toate odăile. Femeia sfârşise prin a-şi părăsi casa, apoi oraşul, şi în cele din urmă emigrase luând cu ea foarte puţinul rămas, căci duhoarea paltonului mânjit în dimineaţa îndepărtată o ajungea, mai curând sau mai târziu, pretutindeni. După decenii de rătăciri de-a lungul şi de-a latul lumii cucerite de duhoarea malefică, după refugii în insule pustii şi-n adâncul pământului, unde se târâse cu şobolanii prin ţevile de canalizare, şi sub apele oceanelor, unde lucrase ca bucătăreasă în marile submarine, femeia îşi găsise adăpost şi uitare într-un pat alb de fier dintr-o odaie albă, dintr-un sanatoriu antiseptic, unde medicul atotputernic deschidea larg, de trei ori pe zi, geamurile ca să iasă efluviile mirosului ce încă trăia-n nările pacientei. Aşa era şi el acum: după ultima întâlnire cu Dora ideea de a-şi vedea din nou pieile îi devenise insuportabilă.

Recreaţiile şi le petrecea mai departe în spatele liceului, la groapa de sărituri în lungime. Acolo era cel mai linişte. Groapa cu nisip nu se folosea mai des decât de trei sau patru ori pe an, când se puneau notele la sport, în rest, era o zonă pustie de-a lungul gardului de beton care despărţea liceul de un depozit de ţevi. Pe gard se căţăra o vegetaţie dezordonată. Mirosea a pustiu, a sălbăticie şi-a delăsare. Ivan se aşeza pe cadrul de lemn al gropii, cu picioarele în nisip, scotea din buzunar câte-un volum de versuri şi citea, uitând de sine şi de întreaga lume, până când groaznica sonerie, ca de alarmă antiaeriană, a liceului îşi trimitea mugetul agonic până la el. Iubea poezia. Trăia fiecare vers cu o intensitate de care n-avea să

mai fie capabil vreodată. Părul i se zbârlea pe cap şi pe tot trupul la sunetul unor strofe care-l smulgeau din el însuşi şi-l izbeau de gardul de beton până ce niciun os din el nu mai rămânea întreg. Sau îl ridicau de la pământ cu o forţă năprasnică, îl răsuceau prin aer şi-l înfundau deodată până la brâu în nisipul umed al gropii. La unele versuri levita la câteva degete deasupra pământului, asemenea statuii lui Vasile Singurătate pe soclul ei de piatră străveche, la altele trupul i se desfăcea în bucăţi, şi fiecare organ interior al său se detaşa deodată de cele din jur, strălucind singur în complicata sa anatomie, izolat de celelalte prin straturi subţiri de aer… Trăia în poezie şi murea în poezie, agoniza în poezie şi ţipa extaziat în poezie. Se surprindea făcând gesturi largi, teatrale, cu braţele, îşi contorsiona muşchii feţei recitând cu o voce nefirească, de ventriloc, poeme vechi sau moderne. Cât era la liceu, adică jumătate din viaţa lui activă, trăia doar câte zece minute la fiecare oră, doar acolo, în spatele monstruoasei clădiri în care, nu se ştie de ce şi de cine, adolescenţii erau trimişi ca să-şi ucidă cei mai frumoşi ani. În rest, rătăcea fără noimă, ca şi ceilalţi, pe coridoare nesfârşite, în căutarea laboratoarelor de chimie sau fizică, asculta lecţii despre peninsule şi promontorii şi lanţuri de munţi evident imaginare, dar în care toţi se prefăceau, ipocriţi, a crede, înşira în caiet datele unei istorii neverificabile şi neverosimile, simplu catalog de orori şi insanităţi, şi rezolva ecuaţii ca şi când ar fi vrut să vorbească într-o limbă străină despre care nu era nici măcar sigur că e o limbă, că are sens, că e mai mult decât un instrument de tortură care i-ar strânge craniul, dar mai ales îşi golea mintea de tot ce ştia şi de tot ce se putea gândi pentru ca să-ncapă-n ea o infinită melancolie. Când suna, închidea cartea resemnat, făcându-i un semn de adio poetului mort de mult, care se-ntorcea tăcut sub capacul mormântului său de cristal, pe care cineva aşeza mereu buchete de flori. Până în duminica în care se hotărâse să facă o nouă plimbare pe jos de-a lungul străzii ce ducea la liceu – fiindcă nu se putea hotărî să mai

treacă pe la Dora, dar nici nu putea rămâne acasă, departe de ea –, băiatul nu ştiuse că necropola poeţilor era mai mult decât o fantezie a sa, că ea exista cu adevărat, altfel decât falsele insule, continente, state şi capitale despre care se învăţa la şcoală, şi că poarta de intrare spre acele catacombe era mai aproape decât şi-ar fi-nchipuit.

Cerul, de data aceea, era acoperit de nori învolburaţi şi stratificaţi ca-n pânzele vechilor maeştri. Aerul curgea ca o apă foarte rece prin canionul străzii pustii. Faţadele umede nu mai aveau contrastul de lumini şi umbre obişnuit: erau posomorâte, invadate pe alocuri de o nesănătoasă cuperoză. Cupolele şi turnuleţele demente de deasupra, animalele de bestiar ce se războiau la nesfârşit în cerul lor imobil erau acum negre şi ursuze, încremenite în groteşti tablouri vivante. Băiatul trecu pe lângă cofetărie neatent, rumânând mai departe eterna poveste cu şoapta Dorei, cu cererea ei uimitoare, care-l Surprinsese şi-l dezarmase cumva şi, pe când se apropia de rondul cu pansele şi statuie, îl ajunse huruitul apocaliptic al tramvaiului, care trecu pe lângă el fluturându-i părul şi hainele ca pe-un steag ce se zbate în vânt. În piaţeta rotundă casele aveau faţadele scobite-n arc de cerc, protejând, ca nişte palme-n jurul pâlpâirii unui chibrit, statuia albă din mijloc.

Vasile Singurătate, poetul din vechime, plutea mai departe la câţiva centimetri de soclul său, fără să-l atingă în niciun punct, căci poezia nu făcea parte din acea lume. Ivan acceptase mereu asta cu simplitate, deşi tare-ar fi vrut să înţeleagă în ce fel se producea levitaţia statuii care, fiind dăltuită-n piatră masivă, trebuie să fi fost teribil de grea. Băiatul intră în rond şi păşi pe scurta alee dintre straturile de pansele galbene şi mov ca să ajungă faţă-n faţă cu soclul monumental. Pe placa de aramă, verde acum de cocleală, erau săpate minunate majuscule, trasate probabil cu echerul şi compasul, dar foarte greu de citit, obscurizate de stratul gros şi pufos de oxid care le invadase ca un mucegai persistent. Poate că era mesajul

poetului către acea lume pieritoare, poate era o maximă de o nesfârşită înţelepciune sau un vers din singura carte, subţire şi obscură, pe care o scrisese în scurta lui viaţă. Dar poate că era o frază care-l privea doar pe el, pe Ivan, care-l aştepta acolo din vremuri imemoriale, o revelaţie sau o avertizare, scrisă acolo, pe placă, doar pentru că statuia nu putea să-i strige de-a dreptul cuvintele cumplite, cuvintele extatice, cuvintele ce-aveau să-i schimbe viaţa. Băiatul încercă să şteargă cu palma oxidul verde-albăstrui, dar nu reuşi decât să-l întindă şi mai tare, pe placă şi pe palme, încât textul deveni şi mai obscur. Privea fâşia de oraş dintre marginea de sus a soclului şi tălpile pantofilor de piatră ai poetului. Erau case şi arbori îndepărtaţi, înceţoşaţi ca o amintire. Gândindu-se aiurea, atinse cu mâna piciorul poetului şi, spre uimirea lui, statuia începu să oscileze încetişor deasupra postamentului. Era nespus de uşor s-o pui în mişcare. O împingere ceva mai puternică o făcu să gliseze foarte lin spre dreapta şi spre stânga, mai ales, dar şi înainte şi-napoi, şi-i trebuiră minute-n şir ca să-şi reia, oscilând tot mai strâns, imobilitatea. Mirat şi înveselit, Ivan se jucă o vreme cu poetul de piatră, aducându-l aproape la orizontală şi dându-i drumul brusc, ca să vadă cum se zbate la nesfârşit în aerul veşted ca să-şi recapete, în urma unei precesii îndelungate, demnitatea statuară.

În jurul soclului era un mic spaţiu pietruit, aşa că putu să înconjoare statuia ce încă mai dansa pe aerul elastic de sub tălpi, ca să găsească în spatele ei o uşă de tablă vopsită grosolan în alb-gălbuiul postamentului de travertin. Cum un crâng de liliac, încă fără flori, înconjura strâns monumentul în partea sa dindărăt, uşa rămăsese neştiută localnicilor: probabil că nimeni n-ar fi putut spune dacă era acolo încă de la inaugurarea tatuii sau fusese, în cine ştie ce scopuri, ataşată soclului mai târziu. Părea, oricum, o uşă de centrală electrică sau de depozit, cu totul nepotrivită în locul în care-o descoperise Ivan. Pe ea zăcea un lacăt identic cu cel pe care-l zărise cândva pe uşa

cinematografului SERI ALBASTRE: atât de mâncat de rugină, încât se sfărâmase şi el, de la prima atingere, între degetele lui Ivan, care trase de marginea uşii înguste ca să descopere că soclul statuii era gol pe dinăuntru: patru pereţi de piatră nefinisată. Dar din acest spaţiu gol se adâncea în pământ un puţ slab luminat din loc în loc de câte-un bec electric. Scoabe de metal alcătuiau o scară ce ducea în adânc, în foarte adânc, poate. Băiatul rămase multă vreme în pragul uşii. Se văzu iarăşi cumva de sus şi din afară: un licean în uniformă, ezitând în faţa uşii deschise-n umbra de gnomon a unei statui, în încremenirea geometrică a amiezii.

Nehotărârea sa nu se datora fricii pure, sau fricii de necunoscut. De fapt, nu era sigur că vrea să ştie mai mult decât deja ştia despre lumea lui. Nu ştia de ce parte a pleoapelor sale se afla acea lume. Nu ştia cât de vast era oraşul în care trăia (amintiri din prima copilărie, de care de asemenea nu era sigur, îi revelaseră clădiri străvezii, cu pereţi subţiri ca de hârtie, ciorchini de palate pe platouri muntoase ridicate deasupra străzilor, favele cu cocioabe dărăpănate, fiecare vopsită-n altă culoare, temple de marmură roz şi uzine pline de mecanisme imposibile, dar poate că doar visase, poate că oraşul se reducea doar la strada cu două curburi, ca o şiră a spinării, dincolo de care era doar o aglomerare absurdă de forme infinite…), nu ştia de ce există, nu ştia dacă el atinge obiectele tăcute sau ele-l ating pe el. Oscila şi el, asemenea lui Vasile Singurătate, în centrul lumii lui înspăimântătoare. Din loc în loc, ea avea răni deschise. Nu ştia dacă vrea să coboare în adâncul ei printr-o astfel de fisură, pe care-o bănuia teribil de dureroasă.

Până la urmă păşi între cei patru pereţi, trăgând după el uşa de tablă, se ghemui şi începu coborârea, căci să fi făcut altfel ar fi fost imposibil: povestea-n care cobora scara de scoabe era deja scrisă şi exista-n eternitate. Nu doar lumea din jur îl strângea pe Ivan, strivindu-i ca o piele prea strânsă degetele, toracele, buzele şi fiecare geană în

parte, ci şi povestea, nemiloasă şi implacabilă, clarvoiantă şi simetrică, din care n-avea scăpare: era prins pentru totdeauna în boaba de chihlimbar care era viaţa lui în spaţiu, timp şi poveste, dar mai ales în rigida, implacabila lui singurătate.

La început numără becurile electrice cu lumină roşietică înşirate la distanţe egale pe cablul care străbătea puţul. Apoi le pierdu şirul. Pierdu şi conştiinţa treptelor pe care-şi cobora picioarele. Simţea după o vreme că nenumăratele scoabe ale scării sunt propriile lui picioare, că era un miriapod ce ocupa în întregime fântâna, că deja atingea cu prima pereche de picioare articulate celălalt tărâm… Cobora mecanic, gândindu-se la ale lui, la cât de mult i se schimbase viaţa după prima plimbare de-a lungul străzii ce ducea la liceu, în acea duminică îndepărtată. Îi veneau în minte insectarele din vitrina cofetăriei, firişoarele stacojii de pe pulpele vânzătoarei (până şi numele ei, cusut pe buzunar: Filipa), cutia cu chei din sertarul de la noptiera tatălui său. Luna bătând în toate geamurile casei, de-o parte şi de alta a ei. Mai ales îi venea-n minte, fără să ştie de ce, păpuşa cea mare, cu pantofi de plastic, căreia, congestionat de dorinţă, îi dăduse-ntr-o parte chiloţii aspri de dantelă ca să nu găsească dincolo de ei decât carcasa tare, trandafirie, care învelea pretutindeni aerul veşted din interiorul păpuşii. Căzu într-o reverie adâncă, fermecată, ca atunci când te apucă somnul citind şi te copleşesc amintiri străvechi, intens colorate, emoţii stranii de care până atunci nu te simţiseşi în stare… Nu era oare marea păpuşă, se gândi o clipă ca o bruscă sfâşiere interioară, doar pielea unei fete vii, nu fusese cândva în interiorul ei neted şi curat un corp de came, oase şi glande? Aşa năpârleau ele, în aceste efigii goale şi uşoare ca fulgul? Coborând mecanic tot mai adânc în miezul pământului, adormea contemplând acel mistic portal. Avu imediat un şir de vise fulgerătoare, labirintice, în care feţe de muscă, de lăcustă, de triton orb i se apropiau foarte tare de propria faţă, la fel de imobilă, de

inexpresivă, de monstruoasă ca şi a lor.

Când se trezi, cobora încă prin acea trahee. Dar din subteran venea deja o lumină care o depăşea pe cea a becurilor electrice. Prin acea lumină diferită, o lumină de seară ai fi zis, din cele care-ţi fac trupul străveziu, coborî băiatul ultimele trepte, simţind durere şi amorţeală în membre. Când puse piciorul pe pământ, în partea cea mai de jos a scării, era dizolvat în crepuscul. Stătea în pragul unei porţi prin care o privelişte uimitoare i se desfăşura-n faţa ochilor.

Se afla la mare înălţime, într-un edificiu de pe creasta unui munte, poate. Cerul era de o frumuseţe magică, aşa cum foarte rar i se-ntâmplase să vadă: galben şi azur, galben şi azur, nori galbeni, cu partea dinspre pământ vineţie, plutind senin pe cerul azuriu, având către orizont o nuanţă roz întunecată. Mai multe lune fantomatice, ca nişte nebuloase alburii, răsăriseră împreună. Dedesubt se-ntindea o vale verde, cât vedeai cu ochii, străbătută de patru râuri sinuoase, sclipind roz translucid prin mătcile lor. Printre ele, pe fâşii lungi şi vălurite de pajişte, se vedeau prefirate sute, mii de morminte de cristal. Capacul fiecăruia sclipea în lumina eternului asfinţit, mai alb sau mai roz sau mai chihlimbariu, după unghiul pe care-l făcea cu lumina. Un turn foarte înalt, ajungând cu micul pavilion din vârf în dreptul ochilor băiatului, se ridica, alb şi vopsit pe o latură cu şofran, în centrul acelei văi. Silueta lui zveltă se-nălţa dintr-o construcţie de cărămidă posomorâtă, plină de funingine, ce avea acoperişul, asemenea mormintelor, transparent, susţinut de nervuri metalice. Băiatul făcu câţiva paşi nesiguri către râpa de stâncă deasupra căreia se afla, suspendat, castelul. Privi în abis, cu inima înfiorată: era cu neputinţă să ajungă jos, la morminte. Ar fi trebuit să coboare, din crăpătură-n crăpătură, din ieşitură-n ieşitură, pe steiurile verticale.

„Ceea ce vezi în faţa ochilor”, îi spuse marea coleopteră ce parcă fusese întotdeauna alături de el, şi-n ale cărei elitre cafenii se reflecta înserarea, „este adânc

scufundat în propriul tău creier. Pe cele patru râuri nu curge apă, ci patru amare şi-ntunecate licori ce-şi amestecăm tine otrava: serotonină, adrenalină, dopamină, epinefrină. Priveşte joncile, barcazurile şi caicurile ce-naintează, cu pânzele umflate şi roze de amurg, pe undele lor gelatinoase. Şi uită-te la cei care, venind din toate colţurile lumii, în straie din toate locurile şi timpurile, cu pielea de toate culorile şi părul de toate lungimile şi pălăriile împodobite cu toate penele paradisului, aşază mormane de flori pe mormintele poeţilor din vechime. Ceea ce vezi e miezul minţii tale, zona din creier numită *claustrum*". Privindu-i ochii sticloşi, Ivan recunoscu marea rădaşcă de pe peretele cofetăriei, din cutia de insectar de la etaj. „Vino", îi mai spuse insecta, desfăcându-şi asemenea heruvimilor elitrele cafenii şi dezvelind astfel foiţele străvezii, pliate complicat şi pline de nervuri, ale aripilor de dedesubt. Recunoscu în ele foiţele sale embrionare, aşa cum le văzuse în caietul de amintiri al mamei. Totul era acolo: mugurii feţei sale, marile lui pleoape închise, membrele sale abia formate. Ştiu ce avea de făcut, căci povestea era deja scrisă şi nu era niciun loc gol între creodele vieţii sale. Se agăţă de gâtul rădaştei care, după o coborâre abruptă, zbârnâitoare, îl depuse pe celălalt tărâm.

La baza falezei izvora un fluviu larg şi scurt, cu ape cafenii, din care se desfăceau apoi cele patru râuri. Băiatul o luă de-a lungul lui, trecu două poduri înguste şi curând se afla între mormintele de cristal. Unele abia dacă se mai zăreau din mormanul de flori multicolore, aruncate de-a valma peste ele, pe lespedea altora erau depuse coroane şi jerbe mortuare. Erau şi morminte pe care se risipeau în vânt imortele, complet desicate, tragice ca nişte oseminte. Pe altele vedeai doar câte-o grămăjoară de ţărână. În jurul lor creştea iarbă, fragedă şi ţepoasă, presărată cu flori mărunte, toate cu mult mai frumoase decât cele de pe morminte, fiindcă erau vii. Prin capacele de cristal, fulgerând curcubeie, se vedeau chipurile poeţilor de altă

dată. Fuseseră cândva femei şi bărbaţi, acum erau morţi, şi nici măcar atât. Trupurile lor despuiate, cu pielea lividă, cu unghiile vinete, erau scufundate într-un lichid lăptos. Feţele le erau şterse, cu ochii văluriţi, ca în daghereotipurile străvechi. Buzele vinete li se mişcau continuu, ca şi când şi-ar fi recitat yjcă, pentru ei înşişi, poemele. Era tragic să fii faimos, o ruşine ce se prelungea şi după moarte. Rătăcind printre cei ce-aruncau flori pe capacele de cristal, Ivan îşi dădu seama că nu o făceau din veneraţie, ci din compasiune: poeţii erau un neam chinuit de gândul că, asemenea melcilor, întinaseră cu o dâră sclipitoare pământul. Îi năpădeau, pioşi, cu flori, ca să nu mai vadă, nici să mai fie văzuţi. Un singur mormânt strălucea puternic în asfinţit, pentru că deasupra lui nimeni nu presărase vreodată flori. Când ajunse la el, străbătând greu prin mulţimea carnavalescă, văzu că era singurul gol. Prin cristalul lespezii desluşi, pe fundul cu vei, o vană cu un robinet şi-un cadran. Pe-acolo pătrundea lichidul tulbure în care pluteau poeţii.

Trecu, însoţit de marea rădaşcă, prin valurile chihlimbarii a doua dintre râuri şi se găsi în faţa clădirii de cărămidă, deasupra căreia se ridica, înalt ca un coş de fabrică, turnul. Uzina era mult mai mare decât păruse de la-nălţimea falezei. Îi dădu ocol şi abia în spatele ei găsi intrarea. Deschise uşile enorme şi pătrunse în umbra giganticei catedrale. Căci asta era, pe dinăuntru, clădirea! O sală gotică, ridicată pe pilaştri de piatră ultramarină, luminată de razele dispersate din vitraliile de pe pereţi, cu bolţi ogivale unite la apex prin arcuri frânte. Printre nervurile acoperişului transparent se vedea cerul. Pe mozaicul întunecat de malachită, până spre iconostasul pierdut în ceţuri (fiindcă se cădelniţase până atunci tămâia al cărei miros umplea sala), înaintau două şiruri negre de bănci. „Nu te tulbura, nu te pierde cu firea”, îi şoptise de mai multe ori rădaşca. „Poate totuşi ar trebui să ne-ntoarcem…” Şi chiar încercă să-l oprească, prinzându-l peste piept cu lungul ei picior dinainte. Dar Ivan voia să

vadă, să afle, să ştie ceea ce de fapt ştia de mult, ştiuse întotdeauna. Se smulse şi avansă printre şirurile de strane în care, din loc în loc, se reculegea câte-o siluetă indistinctă. O voce care i se păru foarte cunoscută oficia slujba într-o limbă străină. „Hari nabil at roe vazalaa, nabil roe azul…”, auzea uneori, cântat parcă de undeva de departe, cu o sfâşietoare nostalgie. Alteori intonaţia oficiantului devenea mai aspră şi mai resemnată: „Govagna mag, zu de ne maghi…” „Amaya, apaya!”, striga din când în când, după care-şi relua bâiguitul agonic. Şi iarăşi, la câteva minute distanţă: „Amaya, apaya!” Băiatul înainta la nesfârşit pe culoarul ce despica nava în două, şi monotonul şir de bănci nu voia să se termine. Uitase de ce se afla acolo – dacă ştiuse vreodată – când catapeteasma, în grandoarea şi nebunia ei, se desluşi cu încetul şi se văzu în cele din urmă limpede ca prin sticlă. Avertismentul coleopterei nu fusese în van. Cu ultima urmă de luciditate, dar tremurând deja din toate încheieturile, băiatul se gândi că ar fi trebuit s-o asculte şi să se-ntoarcă. „Amaya, apaya!”, auzi din nou strigătul ca de scopit al preotului pe când 1, minuscul la picioarele peretelui, nu-şi mai putea lua ochii de la strălucirea lui.

Priveliştea îi depăşea puterea de a-ndura. Izbucni-n plâns fără să-şi ascundă faţa, fără să-şi plece capul. Poate doar printre lacrimi se putea privi, printre lacrimile ce-i umpleau acum ochii şi i se scurgeau pe obraji. Peretele uriaş din faţa lui era acoperit în întregime de satin auriu, încreţit, făcând cute dulci şi ape, ca în cutiile cu bijuterii, cu stilouri scumpe sau cu bomboane de ciocolată, înfundate în scobituri de aceeaşi formă cu trupurile lor enorme, se-nălţau pe peretele de satin două statui, de zece ori mai înalte decât statura omenească. Cea din stânga, de cauciuc cenuşiu, înfăţişa un bărbat gol, cu trăsăturile feţei greu de desluşit, dar în care Ivan îşi recunoscu imediat tatăl, căci îi ştia aşa de bine părul lipit de craniu, ochii pierduţi în gol şi grimasa sceptică, amară, a gurii, pe care-o ura atât când o vedea pe propriul lui chip în oglindă.

Alături de el se afla statuia de ciocolată a mamei, învelită-n poleiala pe care-i erau desenate trăsăturile, buclele părului, bluza cuminte cu guleraş, încheiată până sus, fusta cu imprimeuri, ciorapii ieftini şi pantofii cu toc pe care-i purta până se toceau şi trebuiau daţi la pingelit, până şi poşeta ei plic stacojie, roasă cu totul, pe care-avea mai târziu s-o umple cu acte şi poze vechi… Era mama, tânără şi frumoasă, zâmbind cu ochi încrezători unui viitor ce nu-i întorcea zâmbetul. În faţa enormei catapetesme se afla, în chip de altar, o masă de operaţie învelită-n muşama cafenie.

Statuile erau atât de înalte, că feţele li se dizolvau în lumina galbenă a serii. Băiatul le ajungea abia ceva mai sus de glezne. Dându-şi capul pe spate ca să-i poată vedea, plângea acum tare, neînfrânat, în hohote, încerca să zvârle-afară din el o suferinţă care-i sfârteca inima.

*

Între timp, şirurile de bănci se umpluseră de siluetele poeţilor de altă dată, cine ştie cum evadaţi din mormintele lor, aşezaţi acum unii lângă alţii, chipuri livide, ochi uriaşi şi întunecaţi, buze vinete mişcându-se necontenit. Lichidul tulbure în care plutiseră până de curând lăsase dâre şi urme de paşi pe malachitul lucios al podelei, şi acum făcea băltoace sub picioarele lor. Fiecare scosese din pupitru câte-o carte ferfeniţită, cea scrisă de el în epoci imemoriale, şi dădeau, din filele ei pătate cu sudoare, cafea şi amprente, replici murmurate preotului ascuns. Când acesta se-ntoarse către el, băiatul îl recunoscu pe Vasile Singurătate. Levita şi acum, la o palmă deasupra podelei lustruite de malachită, iar în mâini avea, în loc de cădelniţă, o trusă chirurgicală, plină de instrumente nichelate, înfundate-n buretele galben ce căptuşea cutia.

La vederea lor, băiatul se opri din plâns. Îşi acceptă, îşi acceptase de mult ispăşirea. Între marea rădaşcă şi preotul de piatră, îşi scoase veşmintele şi rămase gol în faţa altarului, un tânăr firav, cu coastele ieşindu-i prin piele. Se-ntinse pe masa rece de operaţie şi se lăsă legat

strâns de membre. Deasupra lui, prin acoperişul de sticlă, se zărea cerul, cu norii lui galbeni şi vineţi. „Amaya, apaya”, murmură cu ochii pe jumătate închişi. Poetul din vremuri străvechi desprinse din buretele trusei lama unui scalpel. îl ridică deasupra capului, şi o sclipire ca de arc voltaic lumină o clipă incinta. Apoi se-ntoarse către cele două statui hieratice, le vorbi îndelung pe acea limbă pe care-o auzi uneori în vis, şi-n cele din urmă apăsă vârful lanţetei pe pieptul gol al băiatului. Ivan îi simţi o clipă răceala, apoi usturimea străpungerii. Ţipă scurt. Un bob de sânge-i ieşi prin piele. Ca şi când ar fi ştiut ce-o aşteaptă, inima începu să-i bată cu o putere teribilă, îi spărgea coastele pe dinăuntru. Smulsă din trupul viu, concretă şi animalică, plină de rădăcinile venelor şi arterelor, avea să fienălţată triumfător către cei doi părinţi, însoţită de rugăciuni de iertare. Aşa ar fi trebuit să fie. În liniştea desăvârşită din sală se insinuă, mai întâi aproape inaudibil, apoi ca un murmur adânc şi tot mai vibrant, zgomotul duduitor al unui motor nevăzut, un du-te-vino de pistoane alunecând unse prin cilindri metalici.

Dar nu se-ntâmplă jertfa de care se temea atât de tare băiatul. Ceva era pentru totdeauna dereglat şi distrus. Bisturiul nu-şi urmă traseul deasupra sternului lipsit de apărare. Băiatul simţi că legăturile-i sunt desfăcute şi se ridică ameţit în capul oaselor. O durere ascuţită îi persista în furca pieptului, de unde stropul de sânge alunecase pe piele, ca o linie fină ce sfârşea în buric. Se ridică de pe altar şi imediat îi luă locul, pe masa plană acoperită de muşama, Vasile Singurătate. Chiar şi culcat pe spate, trupul său masiv de piatră levita deasupra muşamalei însângerate. Rădaşca scoase apoi un ciocan şi o daltă, modelate parcă din metal lichid, şi se apropie de altar. Poeţii din vechime îşi părăsiră locurile şi veniră în faţă, înghesuindu-se să vadă totul cât mai bine. Curând, alcătuiau un semicerc în jurul mesei de operaţie, atât de strâns, încât cei doi oficianţi abia aveau loc să se mişte. Trupurile lor goale şi livide duhneau a mort şi-a

dezinfectant. Zgomotul de motor făcea acum să vibreze întreaga navă a catedralei ca o hală de fabrică.

„Amaya, apaya… murmurau poeţii, unindu-şi vocile cu duduitul motorului, care creştea de la o clipă la alta. Coleoptera se apropie de altar şi se aplecă asupra corpului ce plutea la o palmă deasupra lui. Cu lovituri de metal pe metal ce sunau strident şi agonic în sala enormă, sparse cu dalta ţeasta de piatră a statuii şi-i extrase creierul de piatră. îl aşeză pe podea, la picioarele imenselor simulacre. Se-ntoarse la altar şi sfărâmă cu lovituri de daltă toracele masiv, din care scoase inima de piatră. O depuse şi pe ea pe dulcea podea lustruită, ce reflecta norii. În cele din urmă dezveli cu grijă sexul de piatră al statuii de sub poala hainei de piatră şi-l aşeză şi pe el, alături de inimă şi creier, pe podea. îl privi pe adolescent cu marii ei ochi compuşi, dar nu era nevoie de niciun îndemn. Băiatul îşi şterse lacrimile, căci nu mai era vremea lor. Se aplecă şi, pe când vuietul mecanic făcea să zdrăngăne vitraliile, luă creierul de piatră în palme, îl înălţă deasupra capului cât de sus fu în stare, cu faţa spre cele două statui, şi-l izbi din toate puterile de podea. Ţăndările se-mprăştiară până la picioarele livide ale poeţilor, care strigară înfricoşaţi şi lărgiră cercul. Luă inima şi, după ce-o atinse o clipă cu buzele, o sfărâmă şi pe ea, izbind-o de podea cu nemaipomenită furie. Ridică apoi, pe când poeţii se risipeau în dezordine, încercând să fugă din clădire, sexul statuii, care avu aceeaşi soartă cu celelalte organe. Apoi se aşeză pe pantoful pictat pe staniol al mamei şi rămase acolo vreme îndelungată, cu capul în palme şi suspinând.

Când înălţă privirile, văzu rădaşca uriaşă, ce aşteptase ca el să-şi revină. Se ridică şi aruncă o privire fugară către statuia lui Vasile Singurătate, mutilată de parcă peste ea s-ar fi scurs milenii. Nu doar trupul tragic ciuntit, ci şi aşchiile desprinse din el levitau încremenite deasupra mesei. „Trebuie să urci în turn”, îi spuse rădaşca, abia auzită prin zgomotul infernal al motorului nevăzut. „Poeţii sunt deja în morminte şi totul e pregătit”. Înaintară

pe culoarul dintre strane şi urcară scara-n spirală din colţul opus altarului. Cât de ciudate erau vitraliile în acea bazilică! înfăţişau doar planşe anatomice, porumbelul şi iepurele din cartea lui de biologie, cu organele scoase din corp şi pline de săgeţi numerotate… Ajunseră pe acoperişul de sticlă prin care se vedea toată catedrala sub tălpile lor, şi-naintară către turnul din mijloc. Deschiseră o uşă, dând la iveală o cabină de lift pentru o singură persoană. Coleóptera îi făcu semn să intre, apoi îşi desfăcu iarăşi elitrele, îşi întinse aripile străvezii, ca de muscă şi porni în zbor pe deasupra peisajului fantastic al văii.

Liftul îl duse încet, alunecând pe bare unse cu păcură, până-n pavilionul din vârf. Tot trupul îi era ars de plânsul din catedrală. Din vârful turnului putu vedea până la marginile lui tărâmul de o frumuseţe fragedă şi curcubeieană, plin de detalii ca sub o lupă foarte puternică. Văzu ciorchini de palate pe promontorii înalte, edificii cu pereţii subţiri ca de hârtie, temple de marmură trandafirie şi uzine cu o stranie arhitectură industrială. Văzu favele multicolore, cu şiruri de rufe întinse la uscat. De jur-împrejur, între cele patru râuri de apă vie, mormintele de cristal sticleau şi sclipeau în înserare ca la-nceput, dar păreau că-şi schimbă, extrem de lent, înclinaţia. Ivan le urmări o vreme şi-şi dădu seama că, într-adevăr, acţionate poate de motorul care făcea ca toată construcţia să vibreze, se orientau foarte lent, unanim, cu feţele plane către micul pavilion din vârful turnului, în care, prizonier – căci uşa liftului nu mai era de găsit – se afla el, el, el… Când zgomotul se opri, toate lespezile din toate părţile îi aruncau pe trup lumina amurgului, concentrată de sute şi mii de oglinzi, esenţă de amurg, esenţă de esenţă de amurg. În vâlvătaia de purpură, trupul gol al băiatului se consumă în infinită melancolie.

Tramvaiul trecu din nou, vuind teribil, pe lângă rond, trezindu-l pe Ivan din ciudata lui anabază. Mai aruncă o privire plăcii de cupru încastrate-n soclul statuii şi se desprinse din acel loc neplăcut şi periculos, care-l pusese

la o atât de grea încercare. O luă din nou la drum, de-a lungul şinelor de tramvai, cu mâinile-n buzunarele hainei de uniformă, încercând să nu se gândească la nimic, şi mai ales la viitor. Nu voia să aibă niciun viitor. Ura balonzaidul lăsat de tatăl lui pe holul întunecos, în cuier, ura mapa cu două ziare şi-un pix, aruncată pe masa din sufragerie, ura ghemotocul de bani din sertarul servantei, care se-mpuţina cum se subţiază luna de-a lungul celor treizeci de zile. Ura jupuirea de piei, la câţiva ani o dată, îi ura pe cei care-şi scriau jurnalul, cu creion chimic, pe ultima lor piele. În fiecare seară, ca o rugăciune, îşi jura că nu va fi nicicând tată, căci pentru Ivan mama era trecutul, iar tatăl – singurul viitor.

Nici nu băgă-n seamă maternitatea unde şi el venise pe lume. Deja nu mai avea chef de plimbare. Se târî de-a lungul nesfârşitului zid stacojiu privind mai degrabă la casele de pe cealaltă parte a străzii. Văzu de departe stradela Dorei, iar apoi, când se apropie de-a patra staţie, văzu şi casa ei mare şi tristă. Dora nu era-n curte. Banca goală şi ficusul uscat, în lada lui putredă, erau tot ce se putea vedea în minuscula curte de ciment. De altfel, pe toată strada era pustietate. Se prinse cu mâinile de barele gardului de fier forjat şi rămase aşa, confuz şi uimit, ca şi când ar fi privit, dimineaţa, n oglinda de deasupra chiuvetei şi n-ar fi văzut pe nimeni. Era insuportabil. Casa cu marchiză deasupra uşii, cu ziduri leproase şi curte meschină, era acum un cavou gol, un cenotaf locuit de nimeni. Din fotografia alb-negru, plesnită şi cu zimţii tociţi, nu lipsea Dora, lipsea el. Aşa arăta lumea când n-o vedea nimeni. Ivan nu ştiuse până atunci că poate-ndura atâta suferinţă.

Se-ntoarse cu tramvaiul şi se culcă mult înainte să se facă noapte. Dar se trezi după câteva ore şi, ca un somnambul, se duse la şifonier, fără să aprindă lumina, căci luna albea podeaua. Deschise uşile şi, după câteva momente de pipăit printre cămăşi şi rochii vechi, şi cele două costume ale tatălui său, şi pieile lui de când era mai

mic, dădu peste ultima piele. O scoase, cu umeraş cu tot, şi-o duse la geam ca s-o vadă mai bine. Pielea lui de la treisprezece ani! Genunchii lui zdreliţi de la căderile cu bicicleta! Lovitura cu capul de calorifer, care-i lăsase o cicatrice cu mai multe puncte de sutură pe frunte, la rădăcina părului! Urma de vaccin de pe braţ! Fusese mai grăsuţ pe atunci, abia după ce-şi lepădase pielea se subţiase îngrijorător („Ţi s-a lipit burta de şira spinării”, îi tot spunea mama). îl amuza părul copilului de acum doi ani, mai deschis la culoare decât îl avea acum şi tuns caraghios, cu breton până la sprâncene. Se schimbase mult de-atunci, când încă nu ştia ce-nseamnă singurătatea. Ivan mângâie acel păr moale, cu firul subţire, moştenit fără-ndoială de la mama lui. Încercă să-şi vâre mâna în mâna goală, ca un tub flexibil, a pieii şi aproape că reuşi, doar spre capăt nu mai vru să intre. Strânse pielea la piept, ca pe un frăţior mai mic care-ar fi murit, şi de care şi-ar fi amintit cu duioşie. Apoi căută o pungă de plastic, găsi una cu o reclamă stupidă desenată pe ea şi îndesă pielea strâns împăturită înăuntru. Merse apoi, mult mai liniştit, la culcare şi dormi adânc până când mama lui îl trezi ca să meargă la şcoală.

A doua zi îşi aminti de viziunea de la statuie ca de-un vis straniu şi totuşi, când îşi puse haina de uniformă, simţi impregnat în ţesătura ei rară un miros vag de tămâie. Găsi şi o ţandără de piatră în manşeta pantalonului. Nu fusese cu totul vis, dar nici deplină realitate, se gândi el, ci a treia stare, de vrajă, de încântec, pe care, de câteva ori în viaţa sa de până atunci, o mai simţise nopţile, şi din care se trezise înfiorat, uneori stând în picioare în mijlocul camerei, alteori în bucătărie sau în holul ce ducea la dormitorul părinţilor. Cum ajunsese acolo? într-o noapte scosese două tablouri de pe peretele sufrageriei şi le aşezase pe cristalul mesei, cu faţa-n jos. Le găsiseră părinţii lui dimineaţa şi-l treziseră îngrijoraţi.

Sau fusese, poate, una dintre acele reverii pe care le avea adesea când citea şi-l cuprindea somnul, şi se lupta să

rămână treaz, să reziste acelui fluid magic, şi deodată, ca un foc de artificii, ţâşneau din mintea lui, cu o dulceaţă şi-o sfârşeală şi-o claritate de necrezut, străvechi amintiri ce nu păreau din viaţa sa, ci din altă viaţă, îndepărtată, fericită, pierdută pentru totdeauna, şi pentru care simţea o sfâşietoare nostalgie. Da, fusese acolo, văzuse acele edificii, acei nori, acele monoplane! îşi apropiase faţa de chipurile acelea inexpresive, văzuse copiii ce se jucau pe fundalul zidului galben, ascultase strigătele lor de păsări în înserare!

La liceu, profesorii se perindară prin clasa lui, desfăcându-şi fiecare, pe catedră, bocceaua cu noţiuni, nume şi date. Ţinându-şi sub bancă, între picioare, punga cu ultima sa piele, Ivan încerca să creadă în tot ce i se spunea, în bătălii şi-n sistemul circulator şi-n ţări exotice, cu impropunţabile nume de capitale. I se arătau planşe şi tabele, uneori făcea el însuşi experimente cu o eprubetă şi o lampă cu spirt. Învârtea hidrargirul într-un bol de porţelan, amuzat cum se rupe-n bobiţe care-i reflectă chipul, apoi îl combina cu pudră galbenă de sulf. Privea placid vectorii de forţă desenaţi pe tabla neagră, şterşi cu buretele şi iar desenaţi, cu formule bizare alături. Toate se voiau explicaţii, toate spuneau cum şi din ce era făcută lumea. Asta era realitatea, şi nu exista nimic în afară de ea. Băiatul nu punea la-ndoială ce auzea la ore, dar ar fi vrut să întrebe totuşi altceva, care i se părea de departe mai urgent şi mai preţios, pentru el, măcar. Ar fi vrut să ştie dacă lumea pe care profesorii i-o descriau în atâtea detalii ar fi existat şi dacă el nu s-ar fi născut niciodată. Dacă existase înainte de naşterea lui şi-avea să existe şi după ce va muri. Iar dacă la aceste întrebări n-ar fi primit drept răspuns decât un zâmbet de compătimire, ar mai fi vrut să-ntrebe dacă lumea ar exista şi dacă niciun om nu s-ar fi născut vreodată.

y

Dacă n-ar fi existat nimic viu şi sensibil, măcar atât de viu ca microbul cel mai rudimentar. Ivan nu putea

înţelege cum exista un continent unde nu fusese şi n-avea să ajungă niciodată. Cum reuşeau să respire oamenii pe care nu avea să-i întâlnească niciodată. Şi credea că fiecare obiect pe care-i cădeau ochii apărea chiar atunci din nefiinţă, de parcă privirea lui peste ele ar fi fost la fel de importantă ca moleculele şi atomii din care era alcătuit. Ar exista oare lumea, se întreba, dacă n-ar fi fost nimeni care să pronunţe cuvântul „există”? De câte ori se gândea la toate astea, Ivan nu-şi putea reprezenta lumea decât ca pe o-nchisoare teribilă, o fotografie în care nu poţi nici măcar clipi, nici măcar întoarce capul, o carte în care spui mereu aceleaşi cuvinte şi faci aceleaşi gesturi de câte ori cititorul o deschide, o boabă de chihlimbar în care înţepeneşti etern, asemenea unei himenoptere năclăite, cine ştie când, în ambra densă şi neiertătoare.

Noroc că existau şi recreaţiile cu drumurile la toaletă, unde colegii fumau, râdeau tare şi vorbeau despre fete, despre ce gust au sfârcurile lor roz-pale şi cum arată ele între picioare, cu jocurile improvizate de fotbal şi cu groapa de sărituri în lungime din spatele liceului. Stând în fund pe marginea ei, cu picioarele-n nisip, Ivan nu-şi mai scoase în acea zi cartea de versuri din buzunar. Îi lăsă pe poeţii morţi să odihnească-n cuvele lor sigilate cu lespezi de cristal şi presărate cu flori funerare. În loc de poemele care-l exaltau atât altă dată, începu să rostească încet, pentru nimeni, vorbele stranii ale slujbei din catedrală, pe care şi le amintea atât de bine: „… hari nabil at roe vazalaa, nabil roe azul…”, întrerupte din loc în loc de strigăte slabe, ieşite parcă din alt laringe decât al său: „Amaya! Apaya!”

După şcoală coborî la a patra staţie şi intră pe străduţa Dorei. Avu iarăşi şocul să nu vadă-n curtea casei pe nimeni. Lumina şi umbra-şi disputau clădirea după o linie precisă, oblică. Leandrul, în colţ, era ca un băţ de chibrit consumat până la rădăcină. Urcă împovărat de tristeţe cele câteva trepte şi rămase-n pragul uşii. Nu-şi dăduse niciodată seama până atunci cât de mare era

intrarea. Clanţa îi venea în dreptul ochilor, soneria abia dacă putea fi ajunsă cu mâna înălţată deasupra capului, iar marchiza art-nouveau, deasupra, cu fâşiile ei de geam lipsă, părea la o înălţime copleşitoare. Ivan împinse cu greutate poarta pe care vopseaua stacojie se jupuia şi cădea pe pragul cenuşiu şi pătrunse din nou în marea întunecime. Uşa se trânti, zdrăngănind din geamuri, în urma lui. Nu mai găsi întrerupătorul, oricât feâjbâise cu degetele pe peretele zgrunţuros, ca de peşteră. „Da, e o peşteră, casa asta e o peşteră”, îşi spuse, ca şi când un gând vechi şi obscur i s-ar fi limpezit deodată. Între câteva abia zărite luciri argintii (ibricele şi tăvile risipite prin casă, îşi aminti Ivan) licărea pe podeaua holului, acolo unde-o lepădase Dora, spirala teniei de aur. În câteva minute, ochii i se obişnuiră cu întunericul şi începu să perceapă înserarea curgând timid prin ochiurile de geam, vălurite şi murdare, ale porţii şi lucrurile pe care lumina ei prefirată, distilată, gingaşă, asemenea celei ce trece prin degete când protejezi flacăra lumânării, le atingea: încăperea foarte înaltă, candelabrul din tavan, măsuţele cu vase de metal, canapeaua… Dora nu era nici aici, aşa că nu putea fi decât într-una dintre camerele de dincolo de uşile de y bătrân abanos. Erau şase uşi aşezate asimetric în jurul holului. Se apropie şi deschise una la întâmplare. Era luminată ceva mai bine decât holul, pentru că seara intra acolo prin galbenul poros al ziarelor vechi cu care erau astupate ferestrele. În cameră erau trei bătrânele în capoate spălăcite, care-l priveau cu feţe de surori gemene. Una-şi duse mâna la gură, dar băiatul nu-i aşteptă strigătul slab, ci închise uşa fără o vorbă. Uşa cealaltă de pe acelaşi perete dădea către o mică sală în care, pe un cub de piatră, stătea o fetiţă plictisită, într-o rochie roz-sidefie. Altă cameră era o sală de baie cu pereţi de faianţă, atât de rece şi antiseptică, încât părea desenată, într-a patra, într-un teribil damf de medicamente, moţăia un bătrân în halat de spital, pe un scaun, la fereastră, privind afară către un peisaj cu case vechi şi arbori negri, totul în lumină uleioasă

de amurg. Pe pervaz era o cutie de nichel pe al cărei tifon se odihneau câteva seringi. Deschise uşa ultimei odăi şi rămase contrariat, zâmbind ne-ncrezător, în prag.

Pentru cei din lumea visului, lumea reală e cel mai neverosimil tărâm. Pentru morţi, cei vii sunt monştri cu ochi strălucitori. Dar cum sunt păsările văzute de peşti, cum arată peştii văzuţi de păsări? Dincolo de uşă era o cameră de adolescentă, şi-n vârful patului stătea turceşte Dora, în tricoul gălbui în care-o văzuse prima dată şi-n pantaloni scurţi cu franjuri, pe fundalul peretelui plin de poze cu actori şi cântăreţi, dintre care pe câţiva îi ştia până şi el. Arăta ca un băieţel cu părul roşu zbârlit, cu cercei modeşti, două boabe mici de aur aşezate, ca două buburuze, pe lobii urechilor. Avea în poală o carte, un manual, probabil, fiindcă băiatul crezu a desluşi în ilustraţiile pe care le vedea invers nişte vagi organe anatomice. Nici măcar părul fetei nu mai arăta atât de spectaculos ca afară, în curte, pentru că lumina tulbure, lăptoasă care venea de pe fereastră (acoperită şi ea, dar nu de ziare, ci de o perdea de un bleu cenuşiu) îi reducea din strălucire, dând în acelaşi timp chipului şi braţelor Dorei o paloare mată de porţelan.

„Te-am auzit”, i-a spus imediat, zâmbindu-i larg, „era *vai* de tine dacă nu veneai!” Şi, aproape imediat, pe când SE ridica din patul vraişte (parc-ar fi fost al lui, se gândi Ivan: cearşafurile atârnând pe jos şi salteaua pe jumătate despuiată) ca să-i vină-n întâmpinare: „Văd că mi-ai adus!” Ivan puse pe pat sacoşa ordinară de plastic, umflată până la refuz, cu gura acoperită de un pulover de-al lui pe care nu-l mai purta. „Da, asta e”. Stăteau amândoi pe marginea patului, cu punga între ei. Totuşi, nu scoaseră imediat pielea, ci sporovăiră o vreme despre ce auzise Dora de curând la radio, ceva nu prea clar despre un film căruia i se refuzase un premiu din cauză că regizorul făcuse nişte afirmaţii… Se pare că totuşi presa îi răstălmăcise cuvintele… Oricum, ca de obicei, băiatul n-o mai asculta, doar dădea din cap din când în când şi mai zicea şi el câte

ceva care putea fi luat oricum, dar de data aceasta părea că nici ea nu se mai ascultă, că e cu gândurile aiurea, că e ca atunci când, în filme, poate chiar în filmul despre care vorbeau, doi amanţi se găsesc singuri într-o cameră de hotel, dar nu se-mbrăţişează imediat, ci, pe de-o parte, netezesc puţin drumul către actul brutal-senzual turnându-şi o băutură şi vorbind câteva minute despre fleacuri, iar pe de alta savurează amânarea, se bucură de tensiunea trupurilor deocamdată-nfrânate, ştiind amândoi ce va urma, până când dorinţa devine insuportabilă şi urgentă, şi-atunci hainele cad jupuite de pe trupuri şi pielea se dezveleşte în toată magica ei căldură şi strălucire. Când fata tăcu câteva clipe, Ivan vru să spună şi el ceva, o absurditate pe care-o auzise din conversaţia de seară a părinţilor, dacă furculiţa se aşază cu dinţii-n sus sau în jos lângă cuţit când pui masa, dar Dora continuă câteva clipe, peste el, ca şi când el n-ar fi spus nimic, şi-n cele din urmă o lăsă şi ea baltă. „Hai s-o vedem”, spuse dintr-o suflare, ca şi când ar fi rostit un adevăr cinic şi crud, aşteptându-se să scandalizeze. „Bine”, răspunse Ivan, mult mai tulburat decât ar fi crezut, de parcă fata i-ar fi cerut să se descheie la pantaloni, şi scoase puloverul din gura sacoşei. Pielea moale, cu vreo două aluniţe şi câteva firişoare de păr, apăru în falduri mărunte, cum era împachetată, iar când o traseră afară se desfăcu ca o armonică între ei. Ivan o-ntinse pe pat, cu picioarele atârnând peste margine. O mână întoarsă pe dos, ca mâneca unei cămăşi dezbrăcate neglijent, era acum undeva prin cutia toracică, iar băiatul, care mai manevrase de câteva ori pielea rebelă, o scoase de-acolo vârându-şi braţul în ea. Îi luă apoi un timp să scoată fiecare deget în parte, cum ar trage afară degetele întoarse pe dos ale unei mănuşi. Dar în fine, acum erau toate unghiile la vedere, lucioase şi cu puţin negru sub ele. Părea că Ivan însuşi, dezumflat, zăcea gol pe patul dezordonat al Dorei.

„Deci e adevărat”, spuse fata ca pentru ea, privind pielea, pe care nu îndrăznea s-o atingă. Ochii i se plimbau

peste părul lucios, faţa fără ochi, dar cu sprâncenele băiatului, gura ca o tăietură între buze livide, umbrite îţică de un puf de mustaţă, pieptul cu sfârcuri mici şi urma coastelor ceva mai deschisă la culoare, pântecul suplu cu buricul împletit strâns, penisul şi scrotul într-un păienjeniş de păr diafan, cuminţi şi nevinovate, coapsele turtite ca şi gambele, călcâiul şi talpa aspre, unghiile netăiate la timp. Întinse în cele din urmă mâna şi o aşează pe piept, între sfârcurile palide. Băiatul vedea, prin tricoul subţire, ridicat peste sânii mici, cât de tare îi bătea inima. Din nou îl străbătu un fel de oroare: ce făceau ei acolo? Se simţea ca un trădător care-ar fi trecut peste liniile frontului o hartă preţioasă, pe care-acum inamicul o citea pregătindu-şi atacul devastator. Dora citea pielea întinsă-ntre ei, descifra harta aluniţelor şi-a firelor de păr, şi-a juliturilor din genunchi, cotele altimetrice şi curbele de nivel ale fostelor articulaţii, ale fostelor centuri, scapulară şi pelviană. Citea ca o oarbă, trecându-şi vârful degetelor peste toate denivelările, evalua grosimea şi moliciunea acelui pergament, gâfâia, încinsă de dorinţă, pe măsură ce mângâierile ei deveneau mai îndrăzneţe. Căci în curând nu-i mai ajungeau buricele degetelor, ci netezea pielea cu toată palma, apuca şi strângea, transpirată, mâinile şi picioarele tubulare şi-şi vâra braţele până la umeri în spărtura spatelui, prin care se vedea faţa interioară, gălbuie, a pielii. „E adevărat”, mai spuse o dată după ce se linişti, apoi rămase tăcută, roşie cum Igor n-o mai văzuse, în camera care parcă se strânsese deodată în jurul lor. Băiatul ştia scena asta, o ştia prea bine, ştia de asemenea ce-avea să urmeze. Ştia de pildă că în final, înainte de-a pleca, avea să pună o întrebare prostească, şi-şi amintea râsul Dorei la nedumerirea lui, râsul ei în hohote. Dar fata stătea deocamdată pe marginea patului, răsucindu-şi pe deget sârmele de cupru ale părului, privind în jos şi cuprinsă iarăşi, ca data trecută, de un impuls pe care nu şi-l putea stăpâni. „Ivan”, spuse şi tăcu. îl luă apoi de mână şi-l privi în ochi. „Vreau să fac ceva, te rog să nu spui

nimic, orice-ar fi”. Camera-i strângea acum, împingându-i unul spre altul. „Întoarce-te cu spatele şi să nu te uiţi până nu-ţi spun eu”. „Bine”, zise el şi se ridică de pe pat. Merse la geam, şi abia când văzu că afară doar o linie galben murdar mai contura acoperişurile bizare, turnurile, cupolele şi fleşele cartierului de case străvechi, îşi dădu seama cât de mult se întunecase şi-n cameră. În spatele lui auzi vagi zgomote, fâşâieli şi frecări de pânză pe piele, şi deodată-şi dădu seama că Dora se dezbrăca acolo, la doi paşi de el, nu putea fi nimic altceva. Băiatul avu deodată viziunea fetei goale şi, în loc să se simtă stânjenit, zâmbi larg. îl distra, îl bucura nespus, îşi imagina desenul ei graţios, întreg numai fragilitate. Iubea la ea tot ce era altfel decât el, strălucirea tinereţii ei, nepăsarea şi candoarea cu care se prostea, tricourile şi pantalonii ei scurţi cu franjuri, cerceii mici de aur din urechi. I-ar fi plăcut s-o vadă în detaliu, să se mire de diferenţe, s-o atingă peste tot cu neîncrederea şi bucuya cu care-ar atinge o fiinţă de pe faţa cealaltă a lunii.

Curând, zgomotele se făcură mai grave şi mai vibrante, băiatul nu mai înţelegea ce se petrece. Peste ele se suprapuse deodată şi vuietul îndepărtat al tramvaiului, care făcu să tremure uşor pereţii. Îşi imagină fulgii de tencuială ningând sclipitor pe dinafara casei, uşori ca puful de molie ce-ţi rămâne pe degete după ce-ai simţit zvâcnetele puternice ale fluturelui de noapte în pumn. De câte ori trecea tramvaiul, casa se mai dezgolea puţin de straiul ei fărâmicios, fâşiile de geam colorat zbârnâiau şi se fărâmiţau în cadrele lor de fier negru şi-apoi încremenirea ei de fotografie veche, cu emulsia crăpată şi zimţii tociţi, redevenea desăvârşită. Cum era şi acum, când orice zgomot din cameră se stinsese. „Gata”, sună în adâncul din spatele său o şoaptă în care timbrul fetei abia dacă se mai distingea. „Poţi să te-ntorci”. Ivan însă mai rămase la geam câteva clipe, ca şi când fie că n-ar fi auzit, fie că n-ar fi fost pregătit încă pentru imaginea de vis care, presimţea, avea să-i rămână-n minte pentru totdeauna. Se-

ntoarse doar când simţi o mână atingându-l pe umăr.

Fantastică, spectrală, înmărmuritoare imagine! Stătea faţă-n faţă, în miezul odăii, cu un băiat gol, brunet, cu pielea palidă, ai cărui ochi enormi, chiar şi-n leasa densă a penumbrei, sticleau verde-ntunecat, ca dintr-o altă lume. Gura-i era ca o tăietură de operaţie între buze mai palide decât pielea. Dacă acea fiinţă încerca să zâmbească în felul oamenilor, îi ieşea greşit şi-i dădea un aer de sumbră ambiguitate. „Ce zici?”, şopti spectrul cu vocea Dorei. „Mi-ar fi stat bine ca băiat, nu-i aşa?” îşi privi palmele gălbui, apoi şi le trecu peste pieptul ce nu-i ivea prea tare sânii mici. „Nici măcar nu e prea mare diferenţă…” Şi apoi, amuzată: „S-ar putea spune că te-am împăiat cu mine însămi! Sper că nu te superi”. Apoi se-ntoarse şi-ncepu să se plimbe prin cameră mângâindu-şi mai departe umerii, şoldurile, aplecându-se să-şi privească noii genunchi, noile glezne… Ivan nu făcuse, de când se-ntorsese spre ea, nicio altă mişcare. Era pietrificat, ca victima-n faţa călăului, mintea-i devenise înceată, înţelegerea imposibilă. Renunţă şi la gesturi, şi la cuvinte, ca la nişte coji care mai curând l-ar fi ascuns decât să-l reveleze. Cu fiecare clipă scursă, umbra în odaie se densifica, galbenul stins devenise de mult stacojiu, iar stacojiul, diluat de lumină de lună (căci luna răsărise de câtva timp, ca o unghie subţire, foarte strălucitoare, deasupra acoperişurilor), trecea în transparenţa catifelată a păcurii. Era seară adâncă, una dintre acele seri din adolescenţă pe care le duci apoi cu tine, cu o perseverentă melancolie, prin toate anotimpurile şi peisajele vieţii tale.

Ivan trebui să se-ntoarcă încă o dată şi să stea la fereastră mai mult decât la-nceput, ca s-o regăsească pe Dora îmbrăcată din nou în acelaşi tricou galben pal şi-n pantaloni scurţi. Doar părul ei rebel, pieptănat acum mai eu grijă, părul ei roşu cu firul sârmos care-l amuza atât de mult pe băiat, era acum puţin mai îmblânzit, parcă. De ce stăm noi pe-ntuneric?”, zise fata, şi aprinse deodată lumina. Abia atunci Ivan îşi ieşi din starea de-ncremenire şi

tulburare în care fusese întreaga seară. Deveni iar conştient de camera banală, cu susu-n jos, a prietenei sale şi de enorma lume din jur. Luă pielea abia dezbrăcată de Dora de pe podea, o înfăşură strâns şi-o vârî la loc în pungă, o acoperi cu puloverul deşirat şi apoi tăcu, stând pe marginea patului şi privind cum ea îşi aranja din nou părul care nu voia să capete o formă. După un moment de ezitare, se hotărî brusc să-i pună întrebarea pe care nu i-o putuse pune niciodată mamei sale, peste farfuriile cu ostropel sau cu supă de pasăre, şi care-l frământa de ani de zile, ca pe toţi băieţii de seama lui. Îi spuse cu glasul deodată tulburat de emoţie: „Dora, pot să văd şi eu o piele de-a ta?” Fata se opri din pieptănat, încercând să-nţeleagă ce vrea să spună Ivan. Avea acum exact expresia de onestă nedumerire a fiecărei mame căreia colegii lui îi puseseră întrebarea. „O piele de-a mea?”, întrebă, ca şi când ar fi sperat că n-a auzit bine. „Da, le ţii şi tu tot pe umeraşe, în şifonier, sau unde le ţii?”, mai îndrăzni el să zică, tot mai speriat şi mai nedumerit de expresia ei de consternare. Şi-atunci Dora izbucni în râs, în hohote de râs, ca şi când ar fi văzut o comedie burlescă în care oamenii se bat cu tarte cu frişcă. „În şifonier? Pe umeraşe?”, repeta, ca şi când niciodată n-ar fi auzit ceva mai comic şi mai grotesc. „Eşti un prost!”, îi strigă, şi Ivan se-nveseli şi el deodată de râsul ei, uită ce-a întrebat-o şi râseră multă vreme împreună. „Prostule, m-ai făcut să râd, ce ţi-a venit?”, spuse fata ştergându-şi lacrimile care i se scurseseră printre pistrui. „Hai să ieşim, te conduc până-n staţie”.

Ivan credea sincer că Dora nu putea respira decât în aerul special, auster al casei şi curţii ei. N-o văzuse niciodată în altă parte, pentru el ea era un fel de organ vital al casei. Nu puteai vedea un corp fără inimă, nicio inimă vie în afara trupului în miezul căruia bătea. Cu seri în urmă, fusese înspăimântat să n-o găsească acolo, pe banca din curtea de ciment: casa i se păruse atunci o epură, o abstracţiune pătrunsă în lumea lui de praf şi moloz şi frunze şi carne. Să iasă acum împreună cu Dora,

să treacă de grilajul negru şi să păşească pe stradă i se părea imposibil, ca şi când un personaj dintr-un film ar fi căpătat deodată conştiinţă de sine şi s-ar fi strecurat afară din lumea lui bidimensională. Îndesă punga cu pielea în geanta de elev şi ieşiră, trecând prin holul rece, tencuit în calcio-vecchio, pe marea şi greaua poartă de la intrare.

Se plimbau acum, încet, de mână, prin noaptea caldă, pe strada liniştită. Şinele de tramvai luceau stins sub iluminaţia gălbuie-a oraşului. Casele îşi egalizaseră paloarea şi păreau că se umflă şi se dezumflă uşor, ca şi când ar răsufla, asemenea unor madrepori pe fundul oceanului de aer. Câte-o rafală de vânt cald, prevestind vara care nu mai era departe, le flutura părul peste tâmple şi obraji, încât trebuiau apoi să şi-l netezească la loc trecându-şi degetele subţiri prin el. Să se plimbe cu Dora de mână era pentru băiat mai mult decât putea îndura. Se dizolva în substanţa crudă a fericirii. Îşi vorbeau şi-şi zâmbeau, nimic nu mai avea nicio importanţă, nu mai era nimic de făcut, nici de trăit, nu mai era nevoie decât ca acel moment să dureze pentru totdeauna. În faţa lor, oriunde-ar fi mers, şi chiar dacă s-ar fi-ntors din drum, ardea pe cer unghia lunii, pe care băiatul o iubea atât de mult. O văzuse schimbându-şi fazele de-atâtea ori în ultimele luni, secţionată de crengile arborilor labirintici, ascunsă pe jumătate după dementele cupole, emisferice şi tronconice, ale oraşului, răsfrântă-n ochii oamenilor şi-n ochii câinilor şi-n ochii moliilor şi-n ochii păianjenilor din plasele lor sclipitoare. Umerii celor doi se atingeau din când în când şi, ca-ntotdeauna în momentele de levitaţie şi extaz, sau de cruntă nefericire, ceea ce-ntr-un fel straniu era unul şi-acelaşi lucru, băiatul văzu scena de sus, ca-ntr-o pictură sau ca-ntr-o dioramă în care Dora şi el erau cei mai

frumoşi copii din lume. Mergeau atât de încet, încât tramvaiul trecu pe lângă ei de trei ori, aproape gol la acea oră, urlând din răsputeri şi stârnind praful, până când

ajunseră în faţa cinematografului părăsit. Piaţeta din faţa lui era puternic luminată şi complet pustie. Umbrele li se întindeau acum în faţă atât de net desenate pe asfaltul prăfuit, reale până la obsesie şi delir, încât ei înşişi păreau acum umbrele verticale ale propriilor umbre. „Cinema SERI ALBASTRE”, spuse ea, „ce nume frumos, ce nume trist… Ai mei m-au adus aici de la trei ani, mama mă ţinea-n braţe şi-mi citea scrisul… Nu-nţelegeam nimic, vedeam doar nişte capete uriaşe, nişte case, marea…” „Unde sunt ai tăi?”, o-ntrebă Ivan, dar ea nu răspunse. Clădirea părea un crematoriu decorat cu sinistre altoreliefuri. Se uitară-n vitrinele cu poze scorojite, fata recunoscu toţi actorii şi actriţele, deşi mulţi jucaseră-n filme cu mult înainte ca ea să se fi născut. Frumuseţea femeilor acelora alb-negru, în taioare şi ciorapi de plasă, stând mereu în poziţii studiate, era una posibilă doar acolo, în pozele înecate, în lacul lor negru, plesnit, în contorsionarea la colţuri a lumii lor plane. Nu erau femei, erau Ispita, Durerea, Voluptatea, Ruina, Remuşcarea. Sânii şi pubisurile lor pândeau acolo, sub pânzele aspre ale lenjeriei şi bluzelor şi taioarelor în care erau învelite. Bărbaţii, cu părul lor dat cu ulei şi lipit de ţeste, cu ochii lor de cuceritori sub sprâncenele rugătoare, le capturau, le imobilizau, le injectau cu veninul lor sidefiu, dar ştiau prea bine când trebuie să se desprindă ca să nu fie devoraţi fără milă.

Intrară în sala cu şiruri de scaune negre, numerotate, se aşezară undeva la mijloc şi se prinseră din nou de mână. Deasupra, pe tavanul baroc, mucegăite până la obscurizare aproape desăvârşită, încă se vedea o mare frescă ce trebuie să fi fost cândva limpede şi strălucitoare ca proiectată de o cameră lucida. Rămaseră aşa, în întunericul aproape deplin al sălii, prefăcându-se că văd, cu adevărat, un film împreună. Chiar dacă s-ar fi proiectat atunci un film, pentru ei n-ar fi fost nicio diferenţă, nici n-ar fi observat, poate. Podelele duhneau a petrosin şi trosneau uşor sub pantofii lor, căci sub scaune erau presărate, pietrificate de ani de zile, coji de seminţe. După

o vreme nu mai simţiră nici mirosul de gaz lampant, nici damful unanim al lumii. Nu se mai percepeau decât unul pe celălalt.

Se ridicară după multă vreme şi ieşiră-n noaptea deplină, vântoasă. Arborii foşneau acum puternic şi părul lise-ncâlcea şi li se-amesteca în vârtejurile de praf. Băiatul nu luă tramvaiul de-acolo, ci se-ntoarseră împreună spre casa ei. Mergeau acum şi mai încet ca înainte, aproape că opriseră mersul stupid, progresiv şi egal, al timpului şi-al perspectivelor mereu schimbătoare-ale străzii. De minute bune fata nu mai scosese nicio vorbă, mergea privind în jos, preocupată de un gând pe care băiatul aproape că-l vedea, cu noile lui puteri premonitorii, şi se-ntrista şi el tot mai mult. Fusese prea mult, prea greu pentru amândoi. În faţa casei, ea îl îmbrăţişă deodată, rămânând mult timp cu obrazul pe umărul lui. Apoi îi spuse, privindu-l în ochi: „Să nu vii săptămâna viitoare. Nu m-am simţit prea bine în ultimul timp. Şi mai bine-ar fi de fapt… să nu mai vii deloc, Ivan”. Se desprinse de el şi intră-n curte. Urcă treptele şi se mai întoarse o clipă-n pragul masivei uşi de la intrare, sub marchiza cu lujerii ei art-nouveau care-i făcea silueta mai fragilă, mai trecătoare şi mai tristă. Leul de piatră, lângă şoldul ei, îşi arăta prima dată ferocitatea. „Ne oprim aici, da? Cât încă e atât de frumos”. Şi, fiindcă el nu spunea nimic, adăugă aproape inaudibil: „Eu nu sunt un băiat cu sâni, Ivan”, şi-nchise uşa după ea, făcând ca sclipitoare coji de tencuială să ningă din nou în aerul deja răcoros.

Mai târziu nu mai vru să-şi amintească de acea noapte. Se-ntorsese acasă pe jos, cărându-şi servieta umflată până la refuz şi plângând în hohote, şi totuşi ştiind, pentru că aripa dinspre viitor îi creştea tot mai mult, ajungând aproape la fel de viguroasă ca şi cealaltă, că lucrurile nu se sfârşeau acolo, că încă mai avea câteva guri de aer până la teribila explozie finală, a cărei lumină o vedea limpede acum, fără s-o înţeleagă încă. Pe drum se opri lângă statuia în levitaţie, pe care-o împinse din nou,

încetişor, cu degetele, ca s-o vadă cum oscilează pe perna ei elastică de aer. Poetul era acum un mare mutilat, cu spărturi tragice în dreptul ţestei, al pieptului şi-n josul pântecului său de piatră. Aşa avea să rămână pentru totdeauna, dar nimeni în afara lui Ivan n-avea să observe vreodată teribilul vandalism. Era soarta statuilor, înălţate pe socluri ca să dispară din Othii celor ce umblă pe pământ. Şterse iar, cu amândouă palmele, cocleala de pe placa de cupru şi de data asta putu citi o inscripţie care i se păru la-nceput enigmatică şi absurdă. Pe tăbliţă scria cu litere neobişnuite, antice, desenate cu echerul şi compasul: „CUM NINGE SOARTA?” Dar îşi aminti imediat – şi atunci îl copleşi din nou plânsul – poemul faimos, care se încheia astfel, al lui Vasile Singurătate. Era cel pe care-l recitise de curând în caietul de amintiri al mamei sale, versurile scrise caligrafic cu creioane colorate şi ornamentate cu păsări, fluturi şi flori, aşezate faţă-n faţă cu pielea lui străvezie de când era doar un făt în pântecul ei:

Cum cade seara? Seara cade încet.
Soarele se împătureşte ca un şerveţel.
Muşte mari şi ochioase întind indiscret
Hărţi de război pe copac şi hotel.
Apoi vin păianjenii şi crabii regali.
Ei ţes o pânză deasă pe inimi şi pleoape.
Sufletele transmigrează în creieri egali
Pun stele reci pe transparente întinderi de ape.

După alte două strofe ce vorbeau de râuri magice şi de morminte de cuarţ, şi de concentrarea dementă a amurgului în vârful unui turn, poetul încheia cu versurile pe care orice şcolar le ştia pe de rost şi le repeta mecanic când era scos la lecţie, tocmai pentru că erau absurde ca numărătoarele din jocurile lor:

Cum ninge soarta? Soarta ninge tăcut
Peste şi, peste nici, peste iar, peste dacă.
Le acoperă cu o niciodată de lut
Premonitorie şi paradiziacă.
Merse în spatele statuii şi nu mai găsi nicio uşă

acolo. Soclul era neted şi uniform în umbra deasă. Drumul către valea poeţilor morţi era pierdut pentru totdeauna, încetul cu încetul, pierdea toate drumurile. Înainte să plece, îl mai privi o dată pe poetul din vechime, marele său prieten, din nou încremenit în desuetudinea şi lividitatea sa.

O luase apoi pe jos pe lângă zidul stacojiu al maternităţii, acum negru ca smoala în lumina slabă a nopţii. De la toate ferestrele venea plâns de copil. Mamele erau treze şi-şi plimbau nou-născuţii prin camere, cântându-le, ţinându-i la pieptul lor, cu căpşoarele pe umerii goi. Ar fi tras din nou plăpumioara pântecului lor peste ei, ca să-i apere de lumea ce-avea până la urmă să-i ucidă. Le-ar fi acoperit din nou feţele cu batista uşoară a placentei lor. Mamele nu mai dădeau niciun spectacol în cinstea lui, singurul trecător de pe strada pustie, îl abandonaseră şi ele ca şi Dora, ca şi poetul din vechime.

Ivan se simţea din nou cel mai singur om de pe pământ, încă mai singur ca înainte, pentru că avusese-ntre timp experienţa amară a fericirii. Nu se mai opri să privească insectarele din vitrina cofetăriei, cu gândacii şi lăcustele şi himenopterele lor de ciocolată învelite-n foiţe strălucitoare. După uşa de sticlă stătea Filipa, rotundă şi mărunţică, în halat alb, cu ochi placizi de rumegătoare. Poate că nu ieşea niciodată din mireasma de ciocolată a lumii ei, poate că nu putea respira decât acel aer înmiresmat, impregnat în părul şi pielea şi veşmintele sale. Cu coada ochiului, băiatul văzu că vânzătoarea-l petrece cu privirile şi-i face un foarte timid semn de adio din degete. Dar noaptea amesteca deja umbrele şi lumina galbenă din becurile ce se-nşirau, la mari distanţe, de-a lungul străzii.

Ajunse acasă târziu, şi casa părea pustie. Scoase pielea din sacoşă şi-o netezi pe pat. Păstra ceva din mirosul ei, pe care-l simţise când îl strânsese în braţe. O aşează pe umeraş, în şifonier. Şi-i imagină pe-ai lui dormind unul lângă altul cu faţa-n sus pe cearşaful încreţit, de

satin, adânciţi în saltea şi-ntr-un vis comun, ca un rege şi-o regină, ca masculul şi femela unor insecte fantastice. Străini de viaţa lui şi îndepărtaţi. Camerele casei lor erau goale, şi la toate geamurile se vedea luna. Mereu îi plăcuse să se plimbe noaptea prin casă, în lumină de lună. În acea noapte stătu până dimineaţa, fără să aprindă niciun bec, încercând din răsputeri să nu-şi amintească nimic din seara care trecuse, deşi, îi sărea-n minte mereu şi mereu, fusese singura reală, mai mult, singura adevărată. Nu-şi mai putea-nchipui cum trăise înainte s-o întâlnească pe Dora şi nu ştia cum ar fi putut trăi fără ea. Stătu multă vreme la geam, se culcă apoi, încercă să adoarmă, îşi recită poemul lui Vasile Singurătate, îşi reluă rătăcirea dintr-o cameră-ntr-alta… Durerea era acum mai suportabilă, sedată de serul liniştitor al nopţii. Ar fi trăit numai noaptea, într-un edificiu imens, plin de apartamente necunoscute. Ar fi trecut din camere-n camere, s-ar fi apropiat de paturi şi ar fi privit de foarte aproape feţele adormiţilor în lumină albastră de lună, ar fi căutat prin dulapuri după teancuri de poze vechi în pungi soioase de plastic, ar fi pipăit cămăşile şi bluzele şi puloverele împăturite unele peste altele în şifoniere mirosind a naftalină… Şi-ar fi vârât mâna până la umăr în spatele lor ca să scoată de-acolo lucruri ascunse, ruşinoase, pe care totuşi locuitorii acelor odăi le foloseau cu voluptate, ar fi deschis larg uşile cu oglinzi ale bătrânelor şifoniere, dând la o parte, cu silă, eternele piei ale bărbaţilor, spânzurate între costume şi fulgarine, ar fi intrat în săli de baie cu căzile îndoliate de-o dâră de jeg ancestral… Şi asta ar fi fost mereu şi mereu, pentru totdeauna, viaţă de animal nocturn trecând din camere-n camere, din spaţii în spaţii, din vieţi în vieţi, în afara oricărei adieri a timpului, căutând ceva nedesluşit şi care nu putea fi acolo, fiindcă era adânc sub pleoapele celor adormiţi. Îşi aminti cât de-ngheţat era holul liceului, în noaptea-n care fusese închis acolo, în lumea aceea de marmură funerară. Nu mai exista nimic ya afară de rotundele lui coloane, băncile lui de piatră, soirile

monumentale ce duceau la etaj, aerul veşted şi-ntunecat care-l umplea până sus. Canelurile rectangulare de pe pereţi. Vinele minerale ale marmurii. Sinistrele candelabre atârnate-n tavan. Şi niciun zgomot, nicio mişcare, nicio intruziune din universul gigantic de-afară. Rătăcise atunci toată noaptea prin spaţii săpate-n piatră, în singurul gol carstic dintr-o lume compactă de piatră întinzându-se-n toate direcţiile la nesfârşit.

Timp de aproape o lună, Ivan nu mai trecu pe la Dora. Rezista cu o anume voluptate (mizerabilă şi nespus de tristă) dorinţei teribile de-a coborî în staţia ei. De câteva ori chiar coborâse, dar n-avusese curaj să intre pe stradă. Aşteptase tramvaiul următor şi-apoi, când tramvaiul pornise şi unghiurile ascuţite ale străzilor începeau să se schimbe, încerca să prindă cu privirea măcar o bucăţică din acoperişul negru al bătrânei case. Era deja vară, foarte curând avea să vină vacanţa, pentru care băiatul nu era pregătit şi la care se gândea cu oroare: avea să moară de singurătate în lunile alea goale, de care se temuse întotdeauna. Ura încremenirea zilelor nesfârşite în care citea de dimineaţă până seara, zvârcolindu-se-n patul cu cearşafuri leoarcă de transpiraţie şi-apoi, când se răcorea, ieşea singur pe străduţele cartierului, dizolvat în acizii singurătăţii, dorindu-şi intens să nu se fi născut niciodată. Încă de-acum, serile, era foarte rău. De când se-ntuneca aerul în odaie, inima începea să-i bată puternic, de parcă trupul lui ar fi avut o conştiinţă şi amintiri proprii, deosebite de-ale sale, pe care-ncerca din răsputeri să le uite. Irepresibila durere declanşată de lumina-nserării îl aducea iarăşi în vârful turnului din valea cu morminte de cristal, îl ardea iarăşi de viu, seară de seară, în limbile de ambră şi aur ale erotopatiei. Fiecare carte citită – şi citea mai ales poeţi, poeţi de demult, torţionari ai minţilor nefericite – era o lespede de cuarţ îndreptată spre carnea şi pielea lui. Seara se răsffângea-n ea şi lumina ei concentrată îl ulcera interior. Dar acum mergea încă, măcar, la liceu, pierdea acolo, stupid şi inutil, o bună parte

din timp, pe când la vară tortura avea să fie întreagă şi numai a lui, imposibil de desprins de el însuşi, cum cei din infern, în infinitatea de-o clipă a durerii fără speranţă, devin până la urmă propriul lor urlet.

Într-o pauză de după ora de istorie, în care profesoara cu coc bătrânesc le vorbise despre imposibile fapte petrecute înaintea naşterii lui, adică înainte de-a exista lumea, un coleg aduse la closetul băieţilor, cu mare fereală, un lucru pe care la-nceput Ivan nu-l văzu bine. Era ceva „femeiesc”, mergea vorba, şi-n consecinţă îngrămădeala era mare în sala destul de îngustă, cu câteva cabine şi pereţi de faianţă mâzgăliţi cu obscenităţi. La-nceput, Ivan nu se apropie. Colegii lui mai aduseseră câteodată vreun sutien sau nişte chiloţi de dantelă neagră adunate de pe vreo sârmă de rufe, în jurul cărora se hliziseră ca demenţii. Dar în cele din urmă un fel de pâlpâire, un fel de fumină tulbure, sidefie, străbătu printre braţe, trupuri şbgenunchi, de parcă o pasăre mare cu pieptul alb s-ar fi zbătut în mijlocul lor, aşa încât băiatul încercă şi el să străbată prin nodul uman. Când ajunse în primul rând, văzu că băieţii pipăiau ceva ca o mare gogoaşă de material mătăsos şi totuşi dur, aspru, cu un miros puternic „de femeie”, spuneau ei, „mirosul din sălile de naşteri”, adăugase cineva prosteşte, fiindcă n-avea de unde să ştie. Ivan îşi aminti cum, în copilărie, se juca „de-a gogoaşa” cu mama lui: ea arunca pe pat un cearşaf-plic aşa încât să se umfle ca o mare pernă de aer, iar el se vâra imediat dedesubt, fericit în lumina lăptoasă dinăuntru. Apoi faldurile cearşafului coborau peste el, reci şi mirosind a proaspăt. Ivan atinse şi el ciudatul material, care avea într-o parte o tăietură lungă, cum aveau şi pieile bărbăteşti, şi degetele lui îl recunoscură imediat: nu era îndoială, din acelaşi fel de mătase groasă erau tăiate filele albumului pe care mama să-l ţinea-n noptieră! Degetele lui, având fiecare mintea sa proprie, nu se săturau să pipăie, încercând parcă să şi vadă, să intuiască, să ajungă iarăşi într-un loc unde fuseseră cândva, parcă în altă viaţă.

Ce era acea mare pungă organică? Era vorba despre acele „treburi femeieşti”, cum îi spuseseră şi lui, de atâtea ori pân-atunci, bărbaţii pe care îndrăznise să-i întrebe de ce nimeni nu văzuse vreodată o piele de femeie? Oricum, dacă gogoaşa de pâslă mătăsoasă era o piele, nu putea fi decât a unei fiinţe monstruoase, un parazit inform, probabil, fără membre sau trăsături ale feţei, fără nicio legătură cu mama lui şi cu celelalte femei. Ceea ce era sigur era că Ema, cum se obişnuise să-i spună în taină şi cu tandreţe, avusese cândva un astfel de material, şi că-l decupase meticulos în cele câteva zeci de file ale albumului din noptieră. Dar *ce* era sacul acela şi cum ajunsese el în mâinile colegului său, un puşti cu ochi tulburi şi câteva coşuri pe bărbie?

Se hotărî să nu lase această enigmă necercetată. După ore trecuse pe la cofetărie, unde cumpărase o meschină cutie de bomboane de ciocolată înfăţişând larvele subacvatice ale libelulei, cu bestialele lor măşti bucale frumos desenate pe poleiala verde şi roz-flamingo. A doua zi îl ispiti cu ele pe colegul lui, în spatele liceului, la groapa de sărituri în lungime. Avea să le primească în schimbul poveştii marii pungi de mătase. Aşezaţi amândoi pe marginea gropii, acolo unde, de obicei, Ivan recita exaltat versurile poeţilor morţi de mult, celălalt băiat îi spuse n cele din urmă, cu capu-n jos şi roşu la faţă, de parcă turpitudinea trădării l-ar fi copleşit, povestea pe care Ivan o presimţise de mult, pe care, dacă el n-o ştiuse încă, o ştiau deja creierul, inima şi sexul lui, care se pregăteau încet pentru adevăr. Femeile aveau un secret, îi spusese colegul lui, sau, mai bine zis, exista un secret în privinţa lor, căci nici ele nu-l ştiau până la vremea potrivită, şi apoi se pare că-l uitau, aşa cum uitaseră şi ei că fuseseră cândva prunci înfăşaţi. În fiecare casă unde trăia o fată «e afla o cameră despre care nu ştia nimeni, ascunsă undeva în spatele mobilelor, sau în podea, sau dimpotrivă, atât de la vedere, încât nu-ţi trecea prin minte să intri acolo, aşa cum nu mai vezi tablourile de pe pereţi. Era un spaţiu din

altă lume, adâncit în trupul casei, ca o ţeastă sau ca un uter pregătite să-l întâmpine pe străinul venit de departe. Fata intra acolo, ca băieţii când îşi lepădau pieile, dar o făcea doar o dată-n viaţă. Ieşea apoi, după o vreme, schimbată. Rămânea uneori pe podeaua odăii materialul ciudat găsit de el întâmplător, pe când fusese în vizită la nişte rude. Verişoara sa tocmai ieşise»

din nou în lume şi era acum altcineva, şi poate că încăperea secretă nu apucase încă să se resoarbă în spaţiul străin din care, pseudopod mirific, pătrunsese-ntr-a lor, aşa că băiatul dăduse de ea din întâmplare. „Cum s-a schimbat verişoara ta? Prin ce e altfel decât înainte?”, întrebă Ivan, exasperat de revelaţia pe care-o simţea acum iminentă, dar care fugea mereu de el ca o himeră. Colegul lui ridică doar din umeri şi-ncepu să despăturească o bomboană din staniolul ei sclipitor. Vârî larva de ciocolată, întreagă, în gură, se ridică şi, cu cutia la subraţ, se-ndepărtă spre clădirea liceului. Ivan adună din nisip staniolul boţit şi-l desfăcu, stângaci, cu degetele. Scoase cartea de versuri din buzunar şi îndreptă foiţa de metal cu unghia pe suprafaţa tare a coperţii. Desenul larvei de libelulă apărea acum lăţit, deformat, de nerecunoscut. Doar mulat pe curbele tari ale figurinei de ciocolată devenea parte din halucinaţia vicleană numită realitate.

Şi deodată simţi o violentă durere în inimă. Era noul nume al Dorei, cu care trupul lui o striga după ce mintea lui îl uitase pe cel vechi. Ivan striga din răsputeri după Doraprin transpiraţie rece şi zvâcnet de inimă, şi junghiuri în plexul solar, şi fiori de febră. Ştia că e ea, deşi niciun nume şi nicio imagine nu-i apărea-n minte: era doar durerea unui trup privat de substanţa fericirii, pe care-o primise zilnic în primăvara care trecuse, care-i irigase fiecare celulă şi care acum se scurgea din el ca sângele sinucigaşului din vine. Se ghemui cu capul pe genunchi, cum te-ntorci cu spatele când eşti lovit de cineva mult mai puternic decât tine, şi-ncercă să reziste valului de suferinţă. Chiar atunci se auzi soneria care chema elevii la

ore şi trebui să se-ntoarcă în clasă.

O găsi goală, cu cărţi şi caiete aruncate-n dezordine pe pupitrele vechi. Îşi aminti că aveau biologia şi că trebuia să meargă-n laborator. Liceul era enorm, Ivan greşea de fiecare dată când mergea să caute cabinetele şi laboratoarele. De obicei se lua după colegii lui, dar când întârzia, ca acum, se simţea pierdut. Rătăci o vreme pe culoare cenuşii, de buncăr, urcă şi coborî scări absurd de largi, cu trepte tocite şi balustrade de marmură, şi-n cele din urmă nimeri uşa laboratorului pe la jumătatea orei, deranjând lecţia despre anatomia, fiziologia şi reproducerea insectelor. Îi păru rău că întârziase, fiindcă biologia era, pentru el, singura materie cu un dram mai mult de plauzibilitate decât celelalte. Cu toată tulburarea trupului său în sevraj, ascultă atent explicaţiile profesoarei. Abia observă stânjeneala ei şi faptul că fetele şi băieţii din clasă se-ntorceau unii la alţii şi pufneau în râs, cum se-ntâmplase în clasele mai mici la lecţia despre reproducerea iepurelui (când îi scosese atunci la lecţie, aceiaşi copii care scriau porcării pe toate zidurile preferaseră să ia cea mai mică notă decât să vorbească despre testicule şi ovare, copulaţie şi lichid seminal). Insectele treceau, toate, prin metamorfoză, aveau, adică, de-a lungul vieţii, diverse înfăţişări, la fel de diferite ca şi mediile în care trăiau. Dar anumite clase de insecte treceau printr-o metamorfoză incompletă, *heterometabola*: din ouă ieşeau pui care erau copia minusculă a adulţilor. Ei creşteau prin lepădarea succesivă a pielii lor de chitină. Puteai găsi astfel, agăţate pe crenguţe sau fire de iarbă, coji de insectă, cu o tăietură de-a lungul spinării, prin care ieşise fiinţa umedă şi vie. Erau perfect uscate şi păstrau nealterată forma vechiului locatar. Lipsită de scheletul ei exterior, insecta trecea printr-o perioadă critică până ce o nouă piele, transparentă în dreptul ochilor, îi creştea şi-o acoperea-n întregime. Planul corporal al insectelor cu metamorfoză incompletă rămânea mereu acelaşi, doar mărimea lor diferea. Aici profesoara arăta spre o planşă în

care se-nşirau câteva lăcuste, din ce în ce mai mari către partea dreaptă a desenului.

Alte insecte, şi aici profesoara îşi drese glasul puţin mai tare şi mai îndelung decât ar fi fost cazul, cunosc o metamorfoză completă, *holometabola*, de departe mai complicată şi mai fascinantă, de fapt atât de extraordinară, încât ştiinţa se-ngemăna aici cu poezia. Lepidopterele trec prin stadiile de ou, larvă şi pupă (păpuşă), iar ultima îşi secretă un înveliş care poate fi un cocon de mătase sau o crisalidă de substanţă tare, arătând ciudat şi uneori ameninţător, ca un obiect din altă lume, lipită de obicei pe câte-o creangă sau pe un zid, sau atârnând în gol de-un fir de mătase. În coaja ei, vechea omidă se dizolvă cu totul, până la celulele individuale, devine un lapte-ngroşat, o spermă de sidef, o substanţă a vieţii ambiguă şi imprevizibilă care, frământată de-un duh hormonal, se realcătuieşte în săptămânile următoare după un plan complet nou şi devine *imago*, insecta adultă, neprevestită de nimic din lumea noastră şi nefăcută pentru ea: fluturele care-n cele din urmă sparge crisalida şi iese triumfător din sicriul ei. Profesoara arătă o nouă planşă, în care omida păroasă, pătată cu verde şi galben, cu capul negru prevăzut cu cângi, se-ndrepta, de-a lungul unei crenguţe, către pupa lipită ceva mai sus, o coajă de sticlă fumurie care-n mod straniu avea ceva din trăsăturile viitoarei insecte. Lui Ivan i se păru că semăna foarte tare cu un embrion mumificat. În vârf vedeai altă pupă, din care ieşea cu efort fluturele moale şi ud, din care-abia se desprindeau picioarele subţiri ca nişte ace şi trompa înfăşurată strâns, ca un arcuşor de ceasornic. În fine, pe jumătate de planşă îşi întindea aripile simetrice, verzi-albastre, cu nervuri iridescente, marea insectă, aparatul de zbor şi împerechere ce nu mai avea nimic din omida de altă dată.

Ivan bănuia de mult că trăia într-un mare poem. Metamorfoza fluturelui, despre care aflase atunci, nu făcea decât să-i confirme senzaţia, căci înzeirea totală a unei fiinţe nu era o idee de pe această lume, ci pură şi înaltă

poezie. Nu mai ascultă restul explicaţiilor, ci, cuprins de un fel de fascinaţie, rămase cu ochii-n gol până la pauză. Voia s-o revadă pe Dora chiar dacă după aceea ar fi trebuit să moară. N-avea niciun rost să-ncerce s-o uite, pentru că, şi dacă şi-ar fi scos-o din minte, rămânea acolo un gol de forma trupului ei, o negativitate care-nsemna tot Dora, încă mai intensă-n enigma ei decât fata vie şi adevărată. În acea seară ajunse acasă atât de distrat şi de scufundat în gânduri, că n-ar fi putut spune dacă mersese pe jos sau luase tramvaiul, dacă plouase sau fusese senin. Mâncase fără să-şi ridice ochii din farfurie, grăbit să ajungă-n patul lui mult înainte de ora de culcare. Şi totuşi se culcă, „odată cu găinile”, cum spunea mama lui, pentru că trebuia să se gândească, să simtă şi să dorească, şi pentru asta nu-l mai ajutau creierul, mintea şi sexul. Trebuia să ajungă-n starea de încântec în care cele trei organe se suprapuneau în trupul lui, migrând spre centrul acestuia, spre plexul solar, amprenta lui Dumnezeu în ceara moale a vieţii noastre. Insectele, Dora, albumul mamei, revelaţia de la closetul băieţilor, povestea cu verişoara colegului coşos, staniolul întins cu unghia pe cartea de poezii erau acum, când băiatul se pregătea să adoarmă, absorbite spre noul lui organ central şi ordonate acolo după o logică a inimii, un sentiment al gonadelor şi-o intensă dorinţă a minţii, ca nişte piese de puzzle din care încă lipseau câteva bucăţele. Ivan ştia acum că ele nu trebuiau căutate, ci secretate, cum glandele lui secretau hormoni şi cum ochii lui secretau lacrimi. Adormi într-o stare de confuzie şi delir, şi de fapt nu adormi cu adevărat, ci rămase între ape, uleioase şi-ntunecate, unde i se năzări un vis mai real decât oricare de care-şi amintea.

Se afla iarăşi pe tărâmul mormintelor de cristal încărcate de flori, risipite-n câmpia verde. Regăsise calea spre catedrala-uzină dintre râurile cu apă vie, se-ndrepta către zidurile ei recunoscând fiecare detaliu, intra-n umbra turnului care se ridica din acoperişul ei de sticlă şi reieşea-n lumina de ambră a acelei lumi, fermecat de frumuseţea

ei nemaivăzută. Dădu ocol, ca altă dată, clădirii de cărămidă şi găsi porţile încuiate. Dezolat, se-ntoarse în cimitirul poeţilor din veacuri trecute, amestecându-se cu mulţimea carnavalescă ce-i compătimea altcândva, acoperindu-le cu flori ruşinea de-a fi faimoşi şi dubioasa lor nemurire. În visul lui, însă, mărunta lume înzorzonată mătura, dimpotrivă, florile de pe plăcile de cuarţ cu gesturi largi ale braţelor împodobite cu pene de colibri, şi pyvea cu nesaţ înăuntrul sutelor, miilor de racle. Ivan pluti şi el către una dintre ele şi un fior de spaimă îl îngheţă. Căci mormântul nu mai era plin de lichidul lăptos prin care feţele poeţilor morţi se întrezăreau ca dintr-o altă lume. El se scursese cândva prin vanele de pe fundul căzilor mortuare. Nici poeţii nu mai erau acolo. În locul lor, în fiecare mormânt, se afla câte-o mare crisalidă care-l umplea-n întregime şi care, deşi bizară şi cu un desen complicat, păstra totuşi în coaja ei ceva din trăsăturile poetului sau ale poetei, dizolvaţi în interior şi pregătiţi pentru renaştere. Vibraţia motorului de sub uzină (sau vocea zeului de sub templu?), inaudibilă în prima fază a visului, creştea acum cu fiecare minut. „Eşti din nou în *claustrum*”, îi spuse rădaşca uriaşă, cafenie, cu coarnele negre profilate pe cer. „Priveşte raclele de cristal. Încearcă să-nţelegi ce se petrece în ele”. De vibraţia tot mai intensă, ca de cutremur, capacele-ncepură să alunece de pe morminte. Mulţimea-ngrozită se risipi, ducându-şi cu ea fantasmele şi nostalgia. Băiatul simţea cum aerul îi tremură-n plămâni, cum oasele i se zguduie de zgomotul ce tindea acum către infinit. Când toate capacele căzură, se făcu brusc tăcere, şi noua linişte urlă o vreme în urechile lui încă mai tare decât vacarmul de dinainte. Marea pupă din sarcofagul cel mai apropiat îşi vădea acum, prin coaja fumurie, un fel de zbatere interioară. Părea că înăuntru se trezise fiinţa-ncuiată-n crusta de chihlimbar. „Poeţii s-au trezit şi vor părăsi lumea”, îi spuse iar coleóptera, desfăcându-şi elitrele şi aripile străvezii de sub ele. Ivan se atârnă iarăşi de ea şi zburară-mpreună-n văzduhul opalin.

Rădaşca-l depuse pe marginea acoperişului de sticlă al catedralei, prin care se vedeau într-un racursiu fabulos, inaccesibili acum, Amaya şi Apaya, zeii îndepărtatei lui copilării, ca şi altarul atroce, acoperit cu muşama cafenie. Rândurile de bănci negre ale austerei incinte păreau şiruri de litere pe fila albă a pardoselii. Ivan privi-n jurul său: în liniştea desăvârşită se desluşea şi mai bine desey nul mirific al acelui tărâm: ciorchinii de palate de pe dealurile din jur, templele de marmură roz şi favelele cu case colorate, căţărate unele peste altele. Băiatul nu mai respira acum aer, ci amurg dens şi luminos, care i se ramifica în plămâni.

Şi-n acest crepuscul ce nu-şi schimba niciodată nuanţa se auziră primele plesnituri, la-nceput mărunte şi punctuale, apoi reluate în trosnete tot mai puternice, ca de arbori la vremea îngheţului. Crăpau treptat crisalidele din morminte, toate deodată, ca şi când fiinţele închise-n ele ar fi găsit un mijloc să-şi comunice nerăbdarea. Împingându-se-n mâini albe şi subţiri, ieşeau pe rând din platoşa lor de chihlimbar fiinţe înaripate, umede încă şi tremurătoare, dar deja de o frumuseţe care nu mai putea fi pusă-n cuvinte, cu atât mai puţin înţeleasă, cum nu decriptezi, deşi o vezi bine, o complicată formulă algebrică. Stând visători pe marginea raclelor, foştii ppeţi pompau, încordându-şi muşchii puternici ai pieptului, un lichid metafizic în nervurile aripilor boţite, până ce acestea se-ntăreau şi se ridicau semeţe spre ceruri. Bătură de câteva ori din ele, ca de-ncercare. Apoi se-nălţară cu toţii, într-un freamăt unanim de culori, într-un vârtej de carmin şi albastru electric şi galben citrón şi stacojiu, şi siniliu, şi liliachiul delicat al toporaşilor, într-un vifor turbionar de putere şi slavă, către cerurile ce nu mai puteau să-i încapă. Se topiră curând în opalul serii, care căpătă, de la o margine la alta a cerului uriaş, toate nuanţele aripilor lor, rotindu-le şi sclipindu-le ca un caleidoscop. Culorile curgeau acum peste lume, se răsfrângeau orbitor în capacele mormintelor prăvălite-n dezordine, în râurile de

serotonină, adrenalină, epinefrină şi dopamină, în acoperişul uzinei şi-n elitrele coleopterei care, reflectându-le irizat, îi mai spusese băiatului: „Scoate cartea din buzunar!” Ivan, fermecat de fantastica privelişte, vârî automat mâna în buzunarul uniformei şi scoase micul volum de versuri fără de care nu pleca niciodată la şcoală. îl deschise la-ntâmplare şi văzu că paginile erau complet goale. Răsfrângeau şi ele viforul de culori ca şi dalele de cristal, ca şi geamurile palatelor îndepărtate. „Nu mai există poezii. Acum totul e poezie”, îi zise cu glasul ei hârşit coleóptera.

Foarte departe, la o margine a cimitirului, unde Ivan văzuse cândva un mormânt gol, se desluşea ceva, un punct mişcător, ca o pasăre îndepărtată. Insecta-l duse acolo, zbârnâind prin aerul multicolor asemenea celui din piciorul curcubeului, şi-l depuse din nou pe pământ. Cu conştiinţa amorţită de vis şi pleoapele grele, băiatul nu-şi putu totuşi reţine o tresărire. Pe marginea sicriului cu lespedea prăbuşită-ntr-o rână stătea Dora, aşa cum stătuseră şi poeţii înaripaţi, doar că ea era fără aripi – o fată de liceu ca oricare alta. Vie în acel tărâm al morţilor, vie şi adevărată, iar asta-nsemna pentru Ivan mai mult decât toate aripile din lume. Purta aceleaşi haine modeste, pe umeri îi căzeau şuviţe din acelaşi păr încurcat, bătând în portocaliu acum, din pricina potopului de lumini. „Norocosule”, îi spuse zâmbind, apoi chicoti în felul care-l distra altă dată nemaipomenit pe băiat. „Vino la mine”, îi mai spuse, „vino mâine!” îşi trecu apoi picioarele goale peste buza raclei şi se lungi în ea, lăsându-şi capul să odihnească pe margine, cu zulufii atârnând, ca şi când s-ar fi lungit cu adevărat în apa albastră şi fierbinte dintr-o cadă. Îşi întoarse capul mult către el, aşa încât muşchii subţiri ai gâtului se văzură prin piele, îi mai zâmbi o dată ca un copil şi băiatul se deşteptă, în mijlocul nopţii, cu această ultimă imagine de la capătul visului. Îşi amintea totul cu extraordinară claritate, mai limpede decât orice trăise vreodată în viaţa de zi cu zi. Nu se mai culcă. Rătăci

prin casă până-n zori, iar când părinţii lui se treziră îl găsiră complet îmbrăcat, cu servieta pregătită pentru şcoală.

A doua zi, după ore, coborî-n staţia ei şi-o coti pe străduţa care, acum, în lumină văratică, îşi arăta mai bine ruina şi splendoarea. Curtea, încremenită-n timpul îi propriu, părea, ca-ntotdeauna, un desen sau o fotografie pălită. Grilajul negru de fier forjat. Cimentul de pe jos. Banca. Pomişorul uscat până la rădăcină. Faţada casei cu ziare îngălbenite în geamuri şi cu tencuiala în bună parte căzută. Leul de piatră. Poarta cu marchiză art-nouveau deasupra. Nimic real, doar un damf intens de tristeţe şi părăsire. Aşa ne vin în minte, când ni se-nchid ochii de oboseală şi cartea stă să ne-alunece dintre degete, feţe şi peisaje din adâncul vieţilor noastre, când totul avea o strălucire agonică, de altă lume. Când vedeam cu pielea şi auzeam cu degetele şi miroseam cu buzele şi pipăiam cu inima. Când strigătele copiilor în josul străzii păreau ţipete de păsări în înserare.

Intră în hol ca-ntr-un sanctuar şi trase marea poartă după el. Prin fâşiile ei de geam venea acum destulă lumină ca să poată desluşi nu doar marginile tăvilor de aramă, ci şi lucrurile moi şi discrete, care-nainte rămâneau înecate-n umbră: fotoliile bătrâneşti, măsuţele, sofaua… Şi-o aminti pe Dora înfăşurată-n tenia de aur, atrăgându-l apoi şi pe el în spirala ei mistică, şi cele patru râuri de apă vie din creierul său se revărsară din mătcile lor. Inima îi zvâcnea între coaste atât de tare, încât băiatul se temu că-i vor zbura-n ţăndări. Deschise, pe rând, începând din partea dreaptă a holului, fiecare uşă neagră, cojită de vreme. Toate încăperile erau goale acum. Dispăruseră şi cele trei mătuşi, şi bătrânul cu seringile lui uitate pe pervaz, şi fetiţa plictisită de pe cubul de piatră, în rochia ei roză ca sideful din interiorul melcilor de mare. Era goală şi camera Dorei, odaie de puştoaică dezordonată, cu cărţi şi caiete-n pat şi fuste aruncate pe podea. Ivan intră, privi pozele actorilor şi cântăreţilor de pe pereţi, şifonierul cu uşa

deschisă, lăsând să se vadă rochiţe şi bluze pastelate pe umeraşe, simţi toată irealitatea lumii fără Dora şi deodată nu mai putu. Se trânti pe patul ei şi izbucni în hohote de plâns. Plângea pentru el şi pentru ea, şi pentru nu mai ştia ce, ghemuit pe cearşafuri, exasperat de dragoste şi de singurătate. Nu mai avea acum nici fiinţă, nici nume, nu mai era nimic decât plânsul lui, pe care nimeni, niciodată, n-avea să-l audă, aşa cum nu poţi simţi nici durerea, nici frica, nici agonia celui de lângă tine.

Se ridică după multă vreme, merse la baie ca să-şi spele lacrimile şi după ce se-ntoarse-n hol se-ndreptă, încă ars interior, către a şasea uşă, pe care data trecută nu apucase să o deschidă. Rămase mult timp în faţa ei, privindu-şi umbra în luciul întunecat al furnirului, pentru că acum ştia. Aripa dinspre viitor îi era acum dezvoltată deplin, simetrică şi egală cu cealaltă, şi Ivan putea în fine să zboare. Ştia ce era dincolo de uşă, ar fi putut descrie totul în toate amănuntele, în toate nuanţele, în tot monstruosul fermecător al acelei vedenii. Apăsă încet pe clanţa de alamă, modelată ca un lujer graţios, rece şi dur. Mai mult decât oricând casa părea părăsită, cochilie uscată din care animalul moale se toţărise-n acizii vremii. Uşa se deschise fără zgomot şi băiatul intră în camera secretă.

Jos, în mijlocul podelei, în penumbra de basm şi de vis a-ncăperii, strălucea tenia, ca o amprentă divină. În centrul spiralei, scolexul ei stătea ridicat asemenea capului unei cobre, iar deasupra lui, la doar un braţ înălţime, atârna din tavan, la capătul unui fir strălucitor de mătase, coconul viu, alb cu ape de aur, mare cât un stat de om, încleştat în cleştarul întunecat al tăcerii. Părea că umple întreaga odaie cu lumina lui uleioasă. Coconul părea lanceput perfect imobil, dar cu cât ochii băiatului se obişnuiau, nu cu penumbra, ci cu frumuseţea orbitoare-a priveliştii de altă lume, se vedea tot mai limpede că mandorla sa se rotea-ncet în jurul propriei axe verticale, ca de-o suflare uşoară, imposibilă în lumea ermetică a-

ncăperii. Poate că lumina străvezie ce cobora oblic din singura fereastră, săpată-n pereţii tatuaţi ai odăii foarte sus, lângă tavan, crea, cu presiunea ei inefabilă, cuplul de forţe ce rotea uşor pupa. Sau poate că erau răsuflările fiinţelor ce populaseră cândva casa Dorei, mătuşile, unchiul şi mica verişoară sau nepoată, adunate acum şi ele în jurul marelui cocon de mătase, cum observă într-un târziu Ivan, care n-avusese ochi la-nceput decât pentru para de lapte şi aur ce părea că pluteşte, încremenită, în centrul încăperii. Rudele Dorei, la fel de discrete ca-ntotdeauna, erau acolo, topite-n umbră, privindu-l cu ochi rotunzi şi zâmbete timide, ca şi când l-ar fi recunoscut ca pe unul dintre ei. Fetiţa în veşmânt de sidef se-apropie şi-l luă de mână. Îi strânse mâna tare, cu degetele ei subţiri, făcându-l să privească-n jos către ea. Avea părul roşcat ca şi Dora şi o expresie-n privire pe care Ivan nu se pricepu s-o citească. Desluşi milă, milă adâncă, pentru el sau pentru ea însăşi, dar şi altceva, ce părea un fel de triumf. Rămaseră aşa până la sfârşit, îndurând împreună tortura extatică a-ntâmplărilor din acea bolgie.

Tatuajul pereţilor şi-al tavanului era fără-ndoială organic. Vinişoare, artere şi capilare se-mpleteau sub pieliţa umedă a tencuielii, alcătuind imagini ce se adunau şi se destrămau necontenit. Spaţiul era larg, dar mai ales înalt, înalt ca interiorul unui turn. Firul transparent, scânteietor, încordat, de care atârna coconul putea avea cinci sau şase metri, şi ardea inegal în lumina ferestruicii. Coconul părea că levitează, dur şi moale-n acelaşi timp, înduioşător în ovalul său uşor ascuţit la capete, translucid, ascunzând în ţesătura lui o umbră de ambră, cum e oul cu pui pe care-l priveşti în lumină. Ivan stătu în faţa lui ore-n şir, nesăţios să desluşească fie şi cea mai mică schimbare, fascinat de infinitezimalele mişcări peristaltice pe care credea că le percepe, la mari intervale de timp, pe curbura dulce-a coconului, uimit de devoţiunea rudelor ce păreau că venerează o icoană. Avu timp să observe cutia nichelată cu seringi de care bătrânul nu se-ndurase nici aici să se

despartă, şi pe care-o ţirifea la subsuoara halatului de spital, probabil singura lui îmbrăcăminte, buclele mărunte, făcute cu drotul, ale celor trei mătuşi strânse una-ntr-alta de parc-ar fi avut un trup comun, ca şi faptul că uşa pe care intrase dispăruse complet, resorbită-n pielea vascularizată a zidului. Dar mai ales deveni conştient de tăcere, o tăcere nenaturală, tăcerea de dinaintea vremurilor şi-a faptelor. Era linişte ca-ntr-un bloc de piatră, ca într-un fruct, ca într-un bob de rouă.

Acum băiatul ştia că-n cocon dormea Dora, cum adormiseră-nfăşurate-n mătase şi-n vis toate fetele, de când era lumea. Acolo, în focul moale şi rotund, îşi pierduse-ncet trăsăturile, cum conştiinţa ni se dizolvă, seară de seară, ca să putem pătrunde în propriul nostru craniu, încet, faţa-i devenise netedă, doar cu umflăturile pleoapelor încă uşor conturate, iar carnea trupului, din ce în ce mai străvezie, îşi vădea prin hialinul ei coralul interior, pe care nu ştim nici când, nici cum ni l-am clădit, vertebră cu vertebră şi coastă cu coastă, pentru mai marea glorie a Celui etern. Curând, somnul îi cuprinsese fiecare organ, îl fragilizase şi-l risipise cum sufli în globul de păpădie, încât puful inimii se contopise cu fulgii uşori ai stomacului, pulberea a ce fusese cândva sistemul limfatic se-amestecase cu norii vărătici ai rinichilor, iar visătoria plămânilor se dizolvase-n substanţa globilor oculari. Totul era acum în tot, buzele, genele, unghiile, glandele, porii, ovarele, ganglionii şi degetele erau pretutindeni, risipite-n coconul ce devenise noua piele a Dorei, şi se desfăceau şi ele-n ultimele lor componente. Amintirile şi dorinţele i se amestecau în întunecatul april. Oraşul şi luna trăite de ea difuzau unu-n substanţa celuilalt, cărţile vechi citite de ea îşi schimbau literele-ntre ele până când totul devenea o gigantică anagramă. Un lapte dens, uniform, unanim, de o strălucire pe care-o bănuiai divină şi înspăimântătoare, umplea în întregime, până la urmă, coconul, oprind curgerea timpului şi-a evenimentelor. De-acum nu se mai putea petrece nimic, ca-n neantul de dinaintea creaţiei.

Şi totuşi creaţia s-a produs cândva, în inomabilul şi incomensurabilul haos, deşi nu se putea produce. Au trebuit să treacă blocuri insondabile de timp până-am deschis ochii asupra lumii, dar i-am deschis până la urmă, înfiinţând-o. La fel, Ivan stătea de secole, milenii sau eoni în camera secretă, secretată de-o altă lume, încremenit şi lipsit de voinţă, contemplând mandorla cea vie. A trebuit să vină însă clipa în care contemplarea devine, deodată şi fără nimic între ele, faptă. Fără niciun gând, fără nicio lumină din interior, ca şi când universul şi nu băiatul ar fi străbătut puntea arcuită peste vid dintre voinţă şi mişcare, el întinse mâna, din anomie şi somn, şi-atinse cu degetul suprafaţa curbă, mătăsoasă şi rugoasă totuşi, a marelui cocon. Care răspunse cu clinchetul clopoţelului pierdut în copilărie.

Apoi începu să se întâmple ceva, dar atât de lent, subliminal aproape, încât multă vreme băiatul nu fu sigur de schimbare. În partea de jos a pupei, aflată chiar deasupra scolexului ridicat al teniei de aur, se petrecu un fel de umbrire, coborâtă din toată para atârnată între pământ şi cer. Parcă se lăsa uşor un strat mai întunecat, văl după văl după văl, adunându-se în vârful rotunjit al coconului, colorându-l tot mai mult, până ce laptele cu ape aurii al mătăsii deveni roz-întunecat, apoi chihlimbariu, apoi brun precum coaja de deasupra cremei de zahăr ars, în cele din urmă stacojiu posomorât ca sângele. Durară ore până ce Ivan observă că stacojiul era umed şi mustea prin ţesătură, şi că din el se aduna încet bobul rotunjit şi sclipitor al unei picături ce tot creştea, întâi ca lacrima licărind între pleoape, apoi ca o emisferă străvezie cu o unghie mai luminoasă, în cele din urmă ca o boabă tremurătoare de strugure. Şi deodată stropul de sânge căzu, neaşteptat de roşu la culoare, străbătând spaţiul ca un glonţ vertical, chiar pe scolexul teniei, care-l sorbi rapid, ca o sugativă, încât se coloră toată-n infuzia purpurie. Prin transparenţa segmentelor ei se vedeau

acum vibrând miile de ouă, surescitate de ofranda primită. Spirala de aur se stinse acum şi se confundă cu podeaua.

Fusese parcă semnalul noului început. Căci imediat după ce jertfa se produsese, coconul începu să se-agite, lent la-nceput, dar într-un ritm tot mai alert, de parcă fiinţa din el se trezea cu încetul, se-ntindea şi se răsucea-n aşternut, gata să se reîntoarcă-n visul mai apos şi mai gri pe care-l numim realitate. Dar Dora nu se-ntindea şi nu se agita, ci se inventa în acele momente. Îşi plămădea un nou suflet şi un nou trup. Îşi ţesea, cu o suveică de fildeş, alt chip, alte braţe, alt păr, altă fire. Aduna laptele strălucitor în interiorul formelor ei desenate cu florarul. Îşi emaila dinţii străvezii, îşi pigmenta pielea lividă, îşi lubrifia cu salivă şi miresme articulaţiile. Din când în când, ca prin pântecul mamelor, se zărea prin pielea coconului câte-o palmă sau o talpă, sau un genunchi deformând suprafaţa curbă. Uneori apăreau acolo linii ciudate, de organe ce nu puteau fi din acea lume. Fiinţa din interior căpăta putere, zbaterea ei clătina firul de mătase prins în tavan, abătându-l de la nobila sa verticalitate. Coconul deveni un pendul în clătinare greoaie între pereţii tatuaţi cu capilare ai turnului. Rudele fetei se traseră înapoi, iar fetiţa îşi spori vigoarea mâinii care-i strângea băiatului degetele.

În partea de jos a perei, fragilizată de umezire, se descleiară încet patru colţuri de ţesătură organică, hialină şi dulce, şi un ou de gelatină, cât o fiinţă omenească de mare, alunecă pe podeaua lustruită, atât de lin, încât abia de-şi lăsă umbra pe ziduri. Era ca şi când o boabă de strugure ar fi alunecat din coaja ei brumată şi şi-ar fi arătat cărniţa fragedă şi străvezie. Coconul rămase atârnat în tavan, dezumflat şi zdrenţuit ca un balon stratosferic, pe când povara sa gingaşă se turti şi se frânse pe podea de propria sa greutate. Şi-atunci, prin gelatina ce sublima rapid, zbicindu-se în aerul întunecat al odăii, se străvăzu treptat noul trup al Dor ei.

Era înfăşurat în uriaşe aripi de fluture, ce păstrau încă pe suprafaţa lor plină de nervuri boabe mari de

gelatină strălucitoare. Doar capul şi claviculele i se iveau din azuriul scutec, iar părul încâlcit, ud fleaşcă, îi acoperea cu un văl arămiu chipul. Camera se umpluse de un damf de sfinţenie şi oroare, concret de parcă fiecare dintre cei de faţă ar fi avut câte-un mare bulgăre de tămâie în mâini, pe care l-ar fi fărâmat între degete. Fericite, cu o gingăşie la care nu te-ai fi aşteptat, rudele se-apropiară de trupul mumificat în aripi de lepidopteră, îl ridicară încet în capul oaselor, îi dădură părul deoparte dezvăluind faţa fetei, faţa ei atât de cunoscută, cu pleoapele acum umflate de somn, faţă de copil ce doarme cu gura întredeschisă, apoi o ajutară să se ridice-n picioare. Îi desfăcură cu infinite precauţii aripile ce se pliaseră-n jurul trupului într-un complicat origami, până ce aripile, de parc-ar fi avut un suflet propriu, zvâcniră şi se-nţepeniră deodată, umplând camera dintr-o parte-n alta, aşa cum heruvimii atingeau cândva cu vârful aripilor pereţii de aur ai templului. Trupul dezvăluit era vechiul trup al fetei, gol acum şi cast, un băieţel cu sâni mici deasupra coastelor şi cu o liniuţă verticală, abia vizibilă, în puful roşcat de pe pubisul gol. Din umerii ei se desfăceau aripile albastru electric, atât de albastre, că-ţi puneau pete pe retine şi-l vedeai chiar şi dacă-nchideai pleoapele. Era Dora, gata să-şi ia zborul în infinitul mănunchi de lumi posibile, în creodele nenumărate-nchise-n clipa aceea ca icrele, icrele timpului într-un ovar de ceaţă şi vânt.

Icoană nemuritoare a fetei cu aripi de fluture! Ai fost întotdeauna cu noi, ai fost mereu în miezul minţilor noastre, ne-ai atins cu vârful aripilor, de când ne ştim, oasele parietale în Sfânta Sfintelor de sub ţeastă! Ai fost corpul calos întins de la osul frontal până la occiput, ţesând cu bătăile tale din aripi emisferele cerebrale! Ai fost Psyche, fluturele ce ni se zbate în craniu, umplându-l de puf auriu, sperând că va spulbera odată ţeasta în ţăndări şi va umple cu slava sa bolta cerului de azur!

Ivan aproape că nu dădu, însă, nicio atenţie noilor aripi: pentru el, Dora le avusese dintotdeauna. Fuseseră pe

umerii ei când o văzuse prima dată, cu braţele pe spătarul băncii din curtea de ciment, şi când se-nfăşurase-n spiralele teniei, şi când merseseră de mână pe stradă prin înserare, şi când ea se-ntorsese spre el şi-i spusese că e mai bine să nu se mai vadă. Nici acum nu-i păsa de schimbarea asta care nu era nicio schimbare, era fericit doar de întoarcerea Dorei, cu aripi sau fără, îşi îngăduia să se bucure o ultimă clipă de băiatul cu sâni, ştiind prea bine ce-avea să urmeze, pentru că asta se-ntâmpla mereu când aveai cincisprezece ani şi erai destinat unei vieţi singuratice. O privea acum intens, fără să-şi permită măcar să clipească, pentru că nu voia să piardă momentul când fata avea să deschidă ochii şi, într-un fel pe care Ivan deja-l profeţea cu forţe depline, văzând viitorul la fel de limpede ca şi trecutul, să se trezească la viaţă.

y

Pleoapele-i rămâneau însă coborâte peste ochi, de parcă, din întregul ei trup, ochii singuri nu ieşiseră încă din cocon, rămânând mai departe acoperiţi de pielea lui de mătase. Dora încă dormea când Ivan o atinse din nou, fără să-şi dea seama ce face, ca şi când ar fi citit într-o carte fraza „Ivan o atinse din nou”, ştiind că fraza fusese acolo mereu şi că avea să fie acolo de câte ori deschidea cartea. Întinse mâna deodată, şi degetul lui atinse fruntea boltită a fetei, cea mai frumoasă trăsătură a ei, care-i plăcuse atât de mult în vremurile ce i se păreau acum îndepărtate şi străine.

Şi-atunci se porni noua schimbare, de parcă însuşi trupul înaripat al fetei ar fi fost un cocon din care o altă fiinţă avea să vină pe lume. Mai întâi, aripile păliră, azurul lor electric, insuportabil, difuză lent în tot trupul fetei, până ce culoarea pielii ei se omogeniză cu a aripilor. Apoi, nervurile şi arcadele ce întindeau aripile prinseră a se muia, şi ele se resorbiră încet în trupul adormit, pompând în el substanţa lor vie, hrănindu-l cu licorile vrăjitoreşti din cele patru râuri: serotonină, adrenalină, dopamină, epinefrină. Şi trupul adormitei se transformă, învelindu-se-

n frumuseţe. Fluturele iliac se lărgi, şi carnea şoldurilor, în jurul lui, se arcui într-o curbură ca de violă. Sânii crescură, cu sfârcurile îngroşate trăgând uşor în lături, pântecul deveni molatic şi dulce, cu scobitura buricului ca un sorb într-o apă lină. Picioarele femeii erau acum zvelte, cu pulpe rotunde şi genunchi puternici, iar între coapse, sub pubis, îi atârnau, rugoase şi umede asemenea cărniţei melcului, buzele mici ce se străvedeau prin păienjenişul arămiu. Pielea femeii strălucea peste stratul de moliciune al trupului ei senzual, colorată delicat şi subţiată pe-alocuri, lăsând să se zărească sub sâni vinişoare abia vizibile iar pe gât relieful pulsând al arterelor. Părul îi strălucea mai puternic decât altă dată, iar faţa, încadrată de şuviţele lui, rămânând într-un fel aceeaşi, se schimbase mult, căci băiatul nu aflase până atunci că frumuseţea putea fi atât de crudă. Fiecare trăsătură îi era acum gravă, puternică, dominantă, atentă, ca de felină mare. Buzele, deasupra gropiţei din bărbie, pe care băiatul n-o observase pân-atunci, se-ntinseseră parcă pe toată faţa, dacă nu chiar pe tot trupul: îngroşate şi calde şi nemiloase, atrăgeau privirea şi trupul celuilalt, ca nectarul din cupa unei flori carnivore. Pielea, în fine, căpătă o culoare de bronz, plină de sănătate, învelind o femeie puternică şi deplină, aflată-n miezul creierului şi al lumii. Când din aripi n-a mai rămas nici măcar amintirea, cea mai frumoasă femeie din lume, şi cel mai frumos obiect cosmic, strălucea din toate puterile în camera secretă. Doar atunci Dora deschise ochii, şi Ivan n-o mai recunoscu.

Mătuşile pregătiseră din vreme un mare cearşaf în care, apropiindu-se toate trei ca un singur trup, o-nfăşurară. O conduseră apoi afară din odaie prin uşa ce se deschisese iar în pereţii zugrăviţi în calcio-vecchio ai încăperii, din care pseudopodul altei lumi se retrăsese încetişor. Acum era o cameră banală cu un pat şi rafturi cu cărţi pe pereţi. Bătrânul le urmă, cu cutia lui nichelată la subsuoară. Ivan rămase cu fetiţa de mână, şi stătură aşa încă multă vreme, pe când din celelalte camere se auzeau

zgomote uşoare şi difuze. Tramvaiul trecu de două ori, zguduind pereţii şi făcând fereastra să vibreze. Pe geam se lăsa de seară, ca atunci când Ivan intrase pe poartă, de parcă timpul rămăsese pe loc. Fetiţa nu-i mai strângea acum degetele, şi Ivan şi le desprinse din mânuţa ei. Se aplecă şi-o sărută pe cap, unde părul ei roşcat se despărţea în cărare. Apoi, maturizat deodată şi resemnat – ceea ce atunci îi păru acelaşi lucru – ieşi cu capul plecat din odaie.

Holul era pustiu, invadat de-nserare. Dungi subţiri de lumină licăreau pe sub câteva uşi. Ieşi pe poarta masivă, pe sub marchiza art-nouveau cu fâşii de geam risipite. Cerul era verde, mai limpede de-a lungul liniei agitate a cupolelor şi turnuleţelor, şi copacilor, şi acoperişurilor. Deasupra, subţire ca unghia, îşi întorsese coarnele-n sus luna. Strălucea din răsputeri, cum n-o mai văzuse niciodată. Închise poarta grilajului de fier forjat, se mai întoarse o dată spre curtea de ciment, ţinându-se cu amândouă mâinile de barele răsucite, şi se văzu iarăşi de sus, un elev de liceu în uniformă tocită, privind o curte pustie.

Ieşi în stradă şi-o luă în jos de-a lungul şinelor de tramvai. Merse cu pas egal prin defileul caselor bătrâneşti, având mereu în faţă luna. Iluminaţia dădea oraşului o-nfăţişare spectrală, din culori păstrând doar galbenul şi cafeniul. Câte-o lumină era deja aprinsă prin case, străbătând prin pânza din geam. Depăşi staţia maternităţii şi-o luă de-a lungul zidului, negru acum, al enormei clădiri. La toate ferestrele erau mame care-l petreceau cu privirea, întinzând către el mâinile printre zăbrelele geamurilor. Copiii lor dormeau în pătuţuri, în adâncul saloanelor, feriţi de lumina lunii.

Ajunse la rond, unde îl aştepta Vasile Singurătate. Coborâse de pe soclul său şi levita la o palmă deasupra aleii. În dreptul frunţii, al coastelor şi-n josul pântecului piatra lui nobilă era spartă. Dar ţinea încă la piept o carte, singura scrisă de el vreodată, o carte ilizibilă de piatră.

Băiatul se-apropie de soclu şi citi înc-o dată inscripţia săpată-n aramă: „CUM NINGE SOARTA?” îşi lipi fruntea de ea şi-o repetă în gând până cuvintele îşi pierdură sensul. Apoi se-ndreptă către marele mutilat şi-l luă, fără să-l privească, de braţ. Porniră-mpreună de-a lungul şinelor de tramvai, lăsându-şi în urmă umbrele lungi şi subţiri. Strada era tăcută şi pustietatea totală. Drumul n-avea sfârşit. Omul de piatră avea să-l însoţească de-acum toată viaţa.

PUNŢILE

5

VULPILE

65

PIEILE

121

La preţul de vânzare se adaugă 2%, reprezentând valoarea timbrului literar.